3 1761 05645133 9

STOJANOVIĆ

KATALOG RUKOPISA I STARICH ŠTAMPANICH KNIGA

СРПСКА КРАЉЕВСКА АКАДЕМИЈА

КАТАЛОГ

РУКОПИСА И СТАРИХ ШТАМПАНИХ КЊИГА

ЗБИРКА

СРПСКЕ КРАЉЕВСКЕ АКАДЕМИЈЕ

САСТАВИО
Љуб. Стојановић

БЕОГРАД
СРПСКА КРАЉЕВСКА ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА
1901.

Z
1012
S86
1901a

Fotomechanischer Neudruck der Originalausgabe Beograd 1901
nach dem Exemplar der „Fachbibliothek Slawistik“
der Humboldt-Universität zu Berlin

ZENTRALANTIQUARIAT
DER DEUTSCHEN DEMOKRATISCHEN REPUBLIK
LEIPZIG 1974

Druck: (52) Nationales Druckhaus VOB National, 1055 Berlin, DDR
Ag 509/42/1974 1690

ПРЕГЛЕД

СТРАНА

I Словенски рукописи	1
II Рукописи на туђим језицима	226
III Фотографски и други снимци	229
IV Старе штампане књиге	231
1. Бројеви инвентара и бројеви под којима се рукописи налазе у овом каталогу	239
2. Преглед рукописа по садржини	243
3. Преглед рукописа по језицима	246
4. Преглед рукописа по времену	247
5. Писци рукописа	249
6. Регистар	251

I

СЛОВЕНСКИ РУКОПИСИ

1. (141). **Буквар и стари завет,** на хартији, 16°, 636 листа, српске рецензије, писао Кипријан Рачанин, 1717 године.

Л. 1а. **Граматика или ѹченїи писмени книжнаго.** Испод тога поука и нацрт руке како се крсти.

Л. 1б. **Бѹква или писмена.** Исписана прво уставна па курсивна писмена овим редом:

а (курс. двојако), **б, в** (курс. двојако), **г** (курс. тројако), **д** (курс. двојако), **є** (устав. тројако, курс. двојако), **ж** (курс. двојако), **ѕ, ꙁ** (курс. тројако), **ї, и** (курс. двојако), **к, л, м, н, о, п, р, с** (оба двојако), **т** (оба двојако), **оу, ѹ, ѳ, х, ъ, ѿ, ѡ** (устав. од четири руке), **ф, ѱ, ц, ч, ш, щ, ѣ, ꙗ, ю, ѥ, ѯ, ћ, џ, ы, ѷ.**

Л. 2а. **Сложи двоеписменны ѿ съгласнїих научнаемїи: ба, бе, би,** итд.

Л. 3б. **Сложи трепнсмены: бла, вла, вле,** итд.

Л. 5а. **Сложи словесъ под титлами.**

Л. 6б. Буквица: а. **аще что любо творнши....** б. **бога бои сє,** итд.

Л. 10а. Молитве разне, богородице дјево, оче наш, царју небесни, вјерују, десет заповести итд., и повељенија новог завета.

Л. 34а. Бројеви (словима).

Л. 34а. **Просодїе вр҆хнеє еїже требѹт Словене.**

Л. 35б. Исповест православне вере епископа Амвросија и Августина.

Л. 36б. Питања и одговори о вери Атанасија Антиохијског, Ћирила Александријског и св. Максима.

Л. 41б. **Букварь словен'ских писмен оустав'ныхъ и скорописных въ славѣ въсех творца господа бога и въ част прѣсветые дѣвы богородицы Маріи и в'сех светых изобрази се нимжим оучити се отроком и отроковицам..... Начело иное аза. а. Азъ писмѣ дл'гъ знати виднмост въ Адамѣ...** итд., тако за сва писмена.

Л. 54б. **Посланіе любовное хощѣш ком писати.**

Л. 55б. **Сказаніе събранное ѿ всех писаніи ѿ господних повелѣніи и пророчаскіих и апостолскіих извещеніи кь іноком и свещенником и въсакаго въздраста.** Изреке пророка Исаије, Јеремије, Малахије и других.

Л. 82а. **Книги Моусеови битіа ·а· глава.** Од старога завета овде је прва књига Мојсијева гл. 2—49, али у изводу, прескакани су по неки стихови, и негде по неколико глава, тако да је цела та књига стала на 37 ових листића. Још је више скраћена друга књига која заузима 26 листића. Трећа књига почиње 19 главом, па се после опет враћа на предње главе. И ту су у „закону" уметнуте и главе из јеванђеља и из посланија апостолских. После се опет враћа на другу књигу. Четврта књига почиње 35-ом главом, па се после опет враћа натраг и чак на трећу књигу, и ту је умешана и пета књига, опет преко реда.

Л. 223а. **Книги ·а· царствѣ глава ·еі·** (прва књига Самуилова гл. 15), **·ки·** и **·ла·**

Л. 228б. **Повелѣніа и ѿправленіа ѡ свещеницех иже жены имѣют. Книги Моисеови ·г·** Ту су опет чланци из треће, друге и осталих књига.

Л. 270а. Књига Исуса Навина 6, 17 и 7, у изводу; после иде књига Самуилова прва, неке главе, па опет Исус Навин, итд.

Тако у одломцима и преко реда има из старог завета још: из друге књиге Самуилове, прве и друге царства, прве и друге књиге дневника, књига Јездриних, Немијине, Товита, Јудите, Јестире, Јова, псалама, прича Соломунових, песме над песмама премудрости Соломунове и пророка: Исаије, Јеремије, Варуха, Језекиља, Данила, Осије, Јоила, Амоса, Авдије, Јоне, Михеја, Наума, Авакума, Софоније, Агеја, Малахије и Макавеја. Што није редом писано писац се правда у поговору.

Л. 615а. Поговор:

Ѡ въсесилны и неизреченны, непостижимы, неислѣдованны, пречьчны, съприсносѹщны, неисчатно даровиты, благы и чловѣколюбивы, иже въ трех съставѣхъ ѿ въсее твари покланиѥмы и славимы, ти еси въсакоє благости начело и вина, поспѣшеніє и съвр҆шеніє, иже едини имѣи безсъмртіє, иже въ свѣте живы непристѹпнем, вѣды въса прежде битіа его, въсачаска бо сам творили ꙗко хощеши словом повелѣніа твоего. Тѣмже и азъ недостоины и тимѣніа маглою грѣха ѡдр҆жим, надѣе се щедротам твоим начех сіє пречестноє дѣло егоже ииниꙗ твоего милоср҆діа благоволеніем и щедротами сподобих се видѣти съвр҆шеніє. Сего ради благодарѹ и величаю и прекланиꙗю дѹше колѣнѣ мои и главою моею въ землю ѹдараю, рѹцѣ въздѣвае страшные власти твоее прѣстола подножію, величаствѹ же неизреченнои славы твоее сіє дѣло предлагаю. Дрзнѹх бо на сіє оуповаю милосрдію твоемѹ, вѣды ꙗко невдоб҆но чловѣком спасти се такмо храненіемъ заповѣдеи твоих съ вѣрою, ихже благоволилъ еси чловѣком възвѣстити писанми, егоже благоволи ииниꙗ пріети ѿ мене грѣшнаго и оумаленнаго раба твоего, твоꙗ бо ѿ твоих ꙗко въ истинѹ приносет се. И аще за немощъ прегрѣшеніи моих недооумѣніем неисправлено что бысъ, сам исправи своим благоволеніем съ сл҆зами тебе молимъ, грѣхов же ѿпѹщеніа просим и радостно славим и превъзносим твоє пресветоє и прехвалноє име ѿца и сина и светаго дѹха и ныиꙗ и присно и въ вѣки вѣком, аминъ.

Въсем православным, въсем въсакого чина чатѹщих сію книгѹ зовомѹ бѹкварь или наѹка детем и юнош. събранна ѿ вѣт҆хаго завѣта и новіє въсегда ѿ бога заповѣди, каменопращна словеса пророчаскых острозрѣніих речені събъкѹпляемо ѿ исплненіа бездины мора капли, и въ сію малѹю книгѹ, ꙗко въ малы кладез сътѣсниꙗємо и невъзможно бо сами вѣстѣ въсе море въиъ вълїати, и по широтѣ плавати кораблием въ стѹденцы водѣ сѹщы. Сего ради раволѣпно метаніє до лица зема҆наго оумилѥнно сътвараю ѿ ѹсрдіа дѹше оусрдно молю что се ѥст приключило описаніем прегрѣшеніє, исправлꙗите, неподобна же възтрзѹите заглажденіем, и сего хѹдаго писца прощеніа сподоблꙗите и благословеніа, да и ви тождс полѹчите сподобити се ѿ Христа бога въ дънъ вънже когождо дѣла ѡбнажет се противѹ лица его, и по них маздѹ пріимет, аминъ.

Сіє же вѣдомо сътвараю вам, любими съпришлаци мои иже на земли сѹще, ꙗко да чест вам замишлѥніа чесо ради иѥстъ пи-

сато редом, нъ семо тамо въꙁложено и спред и ꙁад, того ради сїа сице бише, понеже никогдаже сїе ни въ оумѣ моем приш҆ло, даже сице наплинити се, нъ обычнаго мѣста не имѣх, нъ въ чꙋжден стране обрѣтох книгꙋ ꙁовомꙋ библїю, и прочат ю, рекох: сїе да испишꙋ на листове такмо, и поидѹ ѿ сꙋдꙋ; паки ѡстаѩх неꙁгодїе времѣне ѿити, и ѿ мѣсеца до мѣсеца подвиженїем ѿхода ꙁа неколико лѣтъ, сїе он҆да и тое тогда, доидеже ꙋже тл҆сто быст хартїєю. И съвр҆ши се сице до ꙁде въ лѣто ѿ рождаства Христова ҂а҃·ѱ҃·ꙁ҃·і҃·, богꙋ нашемꙋ слава въ вѣки, амин.

Овај је рукопис описао и поговор (сем почетка) издао Г. Витковић у Гласнику LXVII, 364.

*

2. [63]. Сврљишки одломци **јеванђеља,** на пергаменту, 8°, 11 листа од три одломка од разних рукописа, српске рецензије, XIII века.

Први одломак, 6 листа четворојеванђеља првог кватерниона без првог и осмог листа, ситним уставом чисте српске рецензије јамачно XIII века, без икаквих акцената; подела на зачела, дописивана је позније са стране, а тако исто и о чему се говори опет српском рецензијом можда XIV века.

Други одломак, 2 листа јеванђеља апракоса из средине неког кватерниона, крупнијим писмом опет српске рецензије, али свуда ъ и ꙑ а нигде ь и ы; може бити да је одломак овај старији од првога, али свакојако из XIII века.

Трећи одломак, два листа, завршетак јеванђеља апракоса, сличног, али не истоветног писма с другим одломком и са дописима на првом, опет српске рецензије, само у три врсте долази ѫ и ѧ: идємь и мы с тобоѫ; и идѫ, и вълѣꙁѫ вь корабь и в тѫ нощь не ѧсѧ ничесоже.

На трећем листу овога одломка је запис, из кога се види да је писан 1279 године у Сврљигу. Можда је овај одломак млађи од оба прва.

Запис је издао М. Ђ. Милићевић, а сва три одломка у целини Јанко Шафарик у Гласнику XX, 245. Снимци придати уз издање не могу се назвати тачним и верним.

3. (1). **Четворојеванђеље,** на пергаменту, у мањем 4°, 258 л.; недостаје на крају од синаксара завршетак јуна и јули и август; српске рецензије, можда почетка XIV века. Без икаквих акцената.

На л. 1а запис саопштен је у Гл. LVI, 343, који је можда савремен. Осим ту саопштених речи имају још две три, од којих се могу прочитати: **господи, милость грѣшникомь, и милост грѣшнимь**, и још две три неразумљиве. На другој страни истога листа познији (XV—XVII) записи: **Сию книгꙋ тетроеѵгелѣ ѿ архаггела кто приложи и обнови, богъ да га прости. Сиа книга монаха Неѡфита ис талета̄ (?) богъ да хи прости.**

Црвена боја избледела, те се тешко или никако не може читати. Ево једног одломка (Мат. III, 1—6, 11):

Вь тиже д(ь)ние приде Iѡан Крьстит(е)ль пропоѣдае вь поустины Їюденсцѣи. И глаголе: покаите се, приближи бо се царьство небеснoе. Сии оубо не реченыи Исаиемь пророкѡмь глаголющемь: глас вьпиющаго вь поустинiи; оуготоваите поуть господьнь, правы творите стьѕе его. Самь же Iѡан имѣаше ѡдѣание свое ѿ влась вельблоуждь, и поись оусьмѣнь о урѣслѣхь его; пища же его бѣаше акриди и медь дивы. Тогда исхождаше к немоу Їерлмь и вса Июдеа и вса страна Їѡрданьскаа, и крьщахоу се вь Їѡрданѣ рѣцѣ ѿ него, исповѣдающе грѣхы свое. ...... греды же по мнѣ, крѣплѣи мене ес(ть); емоу же нѣсмь достоинь сапогы понести, ть вы крьстить доухомь светимь и ѡгнемь.

У синаксару су имена месеца и словенска: **роуень, листопадь, гроудень, стоудены, просинець, сѣчень, соухы, брѣѕокь, травень, иѕокі.**

У синаксару се помиње под 28 дец. Стефан нови; под 15 јан. **вь тьжде дьнь прѣподоб'наго оца нашега Гаврила Лесновьскааго**; 7 априла **светаго Методиꙗ епископа моравьскаго и светаго Кирила учителѣ словенскаго.** По томе што се помиње само Гаврило Лесновски, и по записима, рекао бих да је рукопис и писан и дуго био у ман. св. Аранђела.

4. (54). **Четворојеванђеље,** на пергаменту, 8°, 211 листа, без почетка и свршетка, српске рецензије

можда почетка XIV века. У почетку нема 19 листа, и из средине које где 9, и с краја 1.

Синаксар врло кратак, нису сви датуми попуњени. Од српских светаца само Сава и Симеун. Преписивано је с бугарског. Ево једног одломка (Мат. IX, 9—13):

И приходе Іс ѿ тоудоу выдѣ чловѣка сѣдоуща на митници, Матьѳеꙗ глаголемаа, и глагола юмоу: по мнѣ градїи. И вьставь по немь иде. И быс юмоу вьзлежоущоу вь домоу, и се, мнозы митаре и грѣшници пришьдьше вьзлежахоу сь Ісомь и с оучeникїи юго. И видѣвше и фарисеиe глаголахоу оученикомь юго: почто сь митари и грѣшникї оучитель вашь ꙗсть и пиють. Іс же слишавь рече имь: не трѣбоують здравы врача нь болещїи. Шьдьше наоучите се что юс: милостини хощоу, а не жр҄твѣ; не придохь бо призвати праведникї нь грѣшникы на покаꙗние.

5. (277). **Четворојеванђеље,** на пергаменту, fol., 301 лист, српске рецензије, можда прве половине XIV века, потпуно и врло добро очувано.

Мат. XXVII, 46—54:

О девет҄ѣи же годинѣ вьзьпи Іcоусь гласомь велиюмь глаголе: или, или, лїма савахѳанї, юже юс: боже мои, боже мои, вьскоую ме юси ѡставиль? Нѣцїи же ѿ тоу стоющїихь сльшаавше глаголаахоу, ꙗко Илїю глашаꙗть сь. И абиe текь юдинь ѿ нихь и прїимь гоубоу, испльнив҄ же ѡц҄та, и вьзньзь на трьсть, напаꙗше и; прочїи же глаголахꙋ: ѡстави да видимь аще прїидет Илїа спасти юго. Іcоусь же пакы вьзоупи гласомь великомь, испоусти доух. И се, опона црьковнаа раздра се на двое сь вышнꙗго краꙗ до нижнꙗго; и земліа потресе се, и камениe распаде се; и гроби ѿврьзоше се, и многа тѣлеса ꙋсьп҄шїихь светыихь вьсташе, и изьшьдше изь гроба по вьскрьсении его вьнидоше вь светыи градь и ꙗвише се мнозѣмь. Сьтникь же и иже бѣахоу сь нимь стрѣгоуще Іcоуса видѣвьше троусь и быв҄шаа, оубоꙗше се зѣло глаголюще: вь истиноу божи сынь бѣ сь.

Овде (л. 3б. 10-ог кватерниона) са стране пише: **тако ю҄ вь всѣх грьческыих тетраваггелѡхь.**

У синаксару само св. Сава и св. Симеон „**новаго миротоуч҄ца іже вь Ср҄бии**“. Више одломака издао Гав. Витковић у Гласнику LXVII, 319.

6. (3). Одломци **четворојеванђеља,** на пергаменту, 8°, 32 л. (30 л. по Матији, 1 л. по Луци и 1 л. по Јовану), српске рецензије, XIV века.

Мат. XVII, 24—27:

Пришьдшимь же имь вь Каперидоумь пристоупише приемлющие дидрахма кь Петрови, и рѣше: оучитель вашь не да ли дидрах'ма? Глагола: еи, и егда вьниде вь домь, вари его Ісоусь глаголе: ч'то ти се м'нить, Сімоне, цариe земльсціи ѿ кыхь прием'лють дани или кни'сонь, ѿ своих' ли синовь или ѿ тоуждихь? Глагола емоу Петрь: ѿ тоуждихь. Рече емоу Ісоусь: оубо свобод'ни соуть сынове. Нь да не сьблазнимь ихь, шьдь вь море, вьврьзи оудицоу, и 'юже прѣжде имеши рыбоу, вьзми и ѿврьзь оуста еи обрѣщеши статїрь, ть вьзьмь даждь имь за ме и за се.

Уз рукопис има напомена пок. митр. Ђ. Николајевића (од 15. нов. 1851.) да се ово јеванђеље налазило у цркви села Сељана (код Пријепоља), и да је преко проте Рајевског послато у Петроград, а било је без почетка и свршетка и без икаквих записа.

7. (4). **Четворојеванђеље,** на хартији, fol., л. 265, српске рецензије, XVI—XVII века. Напред је синаксар месецима, затим ред читања јеванђеља по данима од Ускрса па даље, затим Теофилактов предговор, па садржај јеванђеља по Матији, и од л. 28 јеванђеље по Матији. Тако је и уз остале јеванђелисте.

Запис саопштио Даничић (Rad, I, 176), а има још један на л. 1б., оштећен, те се само чита: **Сию книгу ѿкупи Петрь изь в.... Петрь ..... даде ·п· и ·ѡ· ·м· м....у дуѣшегр....**

8. (5). **Четворојеванђеље,** на хартији, fol., 255 л., српске рецензије, XVI—XVII века. С врха листови оштећени влагом.

Орнаменти јако подсећају на оне из рук. Н. Библ. бр. 62. од године 1342. Запис је објавио Ђ. Ковачевић у Гласнику LVI. 346.

9. (69). **Четворојеванђеље,** на хартији, fol., 227 листа, српске рецензије, краја XVI века, са синаксаром, предговорима Теофилактовим и испред сваког јеванђелиста на читавом листу његова слика на златној основи, али су све четири доста оштећене.

На последњем листу је запис, чију је прву половину саопштио Љ. Ковачевић у Гласнику LVI, 344, а који у целини гласи:

Въ лѣто ҂·ꙁ·р·в·і· кѹпи сїю дѹшеспаснѹю книгѹ глаголеми тетроеѵгелїе Ꙁахарїа їермонах цѣн҆ною ꙁлата ꙁа хиладѹ аспри при їгоѵменѹ Григорїю ѥрмонахѹ сь братїами, и приложї е выше реченни їермонах храмѹ архаггела Михаила ꙁа свою дѹшѹ, а тонжде цркви на просвѣщенїе, богь да га прости. И аще кто дрьꙁнеть ѿнимити сїю ѿ сего выше реченнаго монастира глаголемаго Кѹманица, таи чловѣкь да [їе ?] проклет ѿ господа бога и прѣчистїе его, и да мѹ ѥ соѵпарникь Михаил архаггель на соѵдищи Христовѣ въ боѵдоѵщи вѣкь, аминь. Тогда кроѵг сльнцѹ ·кꙁ·, а лоѵни ·е·

Рукопис, ако није савремен запису, није много старији од њега.

10. (65). **Четворојеванђеље,** на хартији, fol., 312 листа, српске рецензије, XVI—XVII века. При крају јако оштећено, те се виде само остаци листова налепљени на другу хартију.

Л. 5б. Записи: **҂·а·ѱ·о·в· Нека се ꙁна ѹ послѣдниѣ време како приложи Вѹлѣ Миюшковићь иꙁ Василѣвића, рѹфета тѹфекчиског едно кандило сребрно ѹ манастир Ковилю. Стависмо га пред иконѹ п[р]есветие богоматере, да мѹ бѹде богомати код бога помощница. И тогда више слѹжит[ели] ковилског монастира До.., сот... и Филипь, ермонаси, и слѹжители[ца] Еѵфросинниа монахниа ѿ Нове Ка[рошн]. Но ѡци и братиѡ, спомен творит[е] рабѹ божиемѹ Вѹлѹ. И тко би више [по]менѹто кандило ѿнимиѡ иꙁ пред ѡ[браꙁа] божие матере, била мѹ богородица сѹпер[ница], аминь.**

҂·а·ѱ·о·е· Писа благословена христианница Софиана иꙁ Нове Карошн парѹсїю ѹ светога архангела свомѹ домаћинѹ ѹсапшемѹ Лаꙁ[ѹ] ꙁа дѹшѹ; бог да прости, и да мѹ е ꙁа в[е]чни спомен ѹ светом монастирѹ.

Л. 92б: ҂а҃ҳ҃оѕ҃ Писа благословена Софиниа в светога архангела под Ковилїѡм в Старом Влахв парвсию всавшемв Димитрв из Нове Вароши за вечни спомень, и даде казань в светомв монастирв да слвжи да га нитко нема [ѿ] манастира ѡтимити.

Л. 149б. Да се зна како доходи Саватїе Ѥзарь патриаровь оу монастирь Ковиль лето ҂з҃сн҃.

Л. 309а. Изволєнием ѡца и са поспешением сина и савершением васесветаго благаго и животворещаго духа благоизволи благородна госпожа Софиниа Лазинница из Нове Вароши вписа и при[лож]и ско — м — — лѣь що е имала в Новв Варошъ под Ковилски монастирь храма светих божих архистратиговъ и светителя ѡца Николая иже есть в Старомв Влахв, вписа и приложи за вечни свои спомень, бог да прости. И тко би ѿимиѡ ѿ свете церкве више речени прилогь, да е проклеть и анатема, и да е причатенъ са Иудом кои е Христа продао. Писа се сие ва лето ҂з҃с҃п҃ѕ҃, по плоти бога слова. . . .

Запис са последњег листа издао Љ. Ковачевић у Гласнику LVI, 345.

1832 год. повезао га је Никола Михаиловић, служитељ ман. Калинића.

11. (149). **Четворојеванђеље,** на хартији, 32°, 338 листа, бугарске рецензије, XVI века. Напред на 11. л. доцније додате две молитве српске рецензије.

12. (144). **Четворојеванђеље,** на хартији, fol., 290 листа, српске рецензије, XV—XVI века, без свршетка.

13. (279). **Четворојеванђеље,** на хартији, 4°, 299 листа, српске рецензије, XVI—XVII века.

14. (276). **Четворојеванђеље,** на хартији, fol., 174 листа, без почетка и свршетка, српске рецензије, XVI века.

15. (6). **Четворојеванђеље,** на памучној хартији, 8°, 247 л., бугарске рецензије, XV века.

16. (278). **Четворојеванђеље,** на хартији, fol., 344 листа, бугарске рецензије, XV—XVII века. Почеци јеванђелиста орнаментисани и златом, и испред сваког слика јеванђелистова на засебном листу.

Повише одломака издао Гавр. Витковић у Гласнику LXVII, 332.

17. (7). **Четворојеванђеље,** на хартији, 4°, 145 л., без почетка и свршетка, а доста је листа испало и оштећено из средине, бугарске рецензије, XVII века.

Занимљиво је по ортографији, јер ретко употребљава ѫ, ѧ, већ народне гласове место њих (Мат. XXVII, 3—26):

Видевь Їȣда прѣдавı его ꙗко ѡсъждьнь бы҃ и раскаав' се въꙁ'врати ·л҃· сребрьникь архїереѡм и стар'цим глаголе: съгрѣших прѣдавь крьвь непови̇нень. Они же реше: что е҃ нам? ти ѹꙁриши. И поврьгь сребрьники вь црькви, и ѡтиде шьд ѹдави се. Архиереи же приемше сребрьни̇ки реше: недос(то)йно е҃ вьложити вь кор'вань, понеже ценьна крьве е҃. Съвет же сътвориша кѹпише е҃ село скьдел'- ниче вь погребание страним. Тѣм же нарече се село то село крьве до сего дн҃ы. Тогда сбы҃ се реченое Їеремием пророком гл҃ещем; прїеше ·л҃· сребрьникь цень ценнаго егоже цениши ѿ сн҃овь Їсл҃вь: и даше ѧ на село скьделниче, ꙗкоже скаꙁа ми҃ господь. Ісоусь же ста прѣд гемоном, и вьпроси его игемонь гл҃е: ти ли еси царь Їѹдейски? Ісоус же рече е҃: ти гл҃еши. И егда на нь гл҃ахь архиерене стар'ци, ничтоже ѿвещаваше. Тогда гл҃а им Пилатѹ: не слїшїши ли колико на те свѣтел'ствѹеть. И не ѿвеща ни кь едином гл҃е ꙗко дивити се игемонь ѕѣло. На вьсѣкь же праꙁдникь ѡбичаи бе игемонь ѿпѹщати едино҃ народ свеꙁние его҃ хотехь. Имѣах же тогда свеꙁна нароучита гл҃емаг҃ Варавѹ. Събраном же им рече им Пилатѹ: кого хоще҃ ѿпѹщѹ вам, Варава ли или Ісоуса гл҃емаго Христа? ведеаше бо ꙗко ꙁависти ради прѣдаше. Седещѹ же е҃ на сѹдище, посла к ни҃ жена его гл҃еще: ничесоже тебе и праведникѹ то҃, много бо постра҃ дих вь сне его ради. Архиереѧ и старци наѹстїше народи да испро- сить Варавѹ, Іс҃ же погѹбетѹ. Ѿвѣщав' же игемонь рече емь: ко҃

хоще̑ ѿ ѡбою ѿпѹщѹ вам? Они же реше: Варавѹ. И гл҃а е̑ Пилатѹ: что ѹбо сьтвори Іс҃ глемомѹ Хс҃? глаше е̑ вьсе: да пропет бѫдет. Игемон' же рече: кое ѹбо ѕло сътвори? Они же иѕлиха вьвнеще гл҃ахь: да пропет бѫдет. Видев' же Пилатѹ ꙗко ничтоже оуспеет, нѫ паче мльва бивает, и прїем водѹ и ѹми рѫце прѣд народом гл҃е: неповине есмь ѿ кръве праведнаго сего; ви ѹѕрите. Ѿвещв'ше вьси людие реше: кръвѹ его на нас и на чедих наших. Тогда ѿпѹсти е̑ Варавѹ, Іс҃ же бївѹ прѣда̑ да пропет бѫдет.

18. (275). **Четворојеванђеље**, на хартији, fol., 228 листа, писано 1450. године, влашко-бугарске рецензије. Од 215. листа апостоли за неколико празника.

Л. 214б. запис пишчев:

Исписа сѧ си тетраіевгель в лѣт(о) ҂s҃ц҃н҃и҃ мѣсеца іѹлїа ·д҃ї· въ дьни Іѡ Ѧикѹла Вѡивода рѫкоѫ многогрѣшнагѡ попа Симеѡна на рѣцѣ Нерганю вь селѣ рекомѣмь Велико Село ѹ Хамашѹ.

Христос есть ѕачало и конец.

Испод тога други:

Въ име ѡтца и сына и светаго дѹха, аѕь ѹбо смерени и грѣшни въ иноцѣх їеромонах Митрофан дадох сїю книгѹ гл҃ми четворо-благовѣстник сиреч тетроевгель ѹ рѫк моемѹ ѹчителю и старцѹ, еще же и дѹховникѹ їгѹмен їеромонах Спїридон ѿ монастира ѕовемаго Черна, идеже ест храм светаго апостола їевгелиста Їѡанна Богослова, а ѡнь се желова ѕа наше братїе ѿ Бернию, по име поп Петрь и поп Симонь ерь не имат тетроевгель тако ѡставих ѹ них рѫк, докле они живи бити, а егда ке иѕити ѿ мира сего, ꙗкоже и аѕь днес книга пак да се ѿнесеть въ монастир ѹ Черне. И пак кои ке продати сїю книгѹ, да имат ѹчестїе сь Иѹдое и съ Арие и съ ѡнеми Їѹдеи иже възѹпише на Христа: крьвь его на них и на чедех их, и да ест проклет ѿ бога и ѿ ·т҃и҃ї· светых ѿцъ иже въ Никеи, и ѿ мене грѣшнаго, аминь.

*

19. (2). **Апостоли и јеванђеља** по данима читања, на пергаменту, у мањем 4°, 191 лист. Цело. Српске рецензије. По јектенијама на последњем листу, где се

помиње краљ Вукашин, Даничић је закључио да је писано тога доба, али тај последњи лист писала је друга рука, и свакојако позније, а сам рукопис може бити и из XIII века.

Дела II, 22—28:

Моужи издраилѥсци, слишите словеса си Ісоуса Назарѣи(н)на, моужа ѿ бога извѣст'на вь вас силами и чюдесми и знамен'ими ꙗже сьтвори имь богь по срѣдѣ вась, ꙗже сами вѣсте, сего вь нароучити свѣть прозрѣниѥмь божиѥмь и пропоклѣдан'на приемше роуками безакон'ими пригвоздивше оубисте; ѥгоже богь вскрѣси, и раздрѣши болѣзни сьмрьтниѥ, ꙗкоже рече, не бѣ вьзможно дрьжати се ѥмоу ѿ неѥ. Давидь бо глаголѥть ѡ немь: прѣдзрѣхь господа прѣд мною вьиноу, ꙗко ѡ десною мене, да се не подвижоу; сего ради вьзвеселии се срьдце мое, и вздрадова се ѥзикь мои, и еще плъть моꙗ вьзвеселит се на оупваниѥ; ꙗко не ѡставиши доушоу мою в адѣ, ни даси же прѣподобномоу своѥмоу видѣти истлѣниꙗ, сказаль ми еси поуть живота, испльниши ме веселиꙗ сь лицемь твоимь.

Мат. III, 1—6:

Приде Іѡань крстль проповѣдоуѥ вь поустины июдѣистѣи, глаголе: покаите се приближи бо се црко небеснои.Се оубо ѥс Исаиѥмь прорѡкомь глаголюшим: глас вьпиюшаго вь поустины; оуготоваите поути господне, и правиѥ творите стоузи(!) его. Самже Іѡань имѣѥ ризоу свою ѿ влас вельблоужд, и поꙗсь оусниѣнь о чрѣслѣхь своихь; ꙗдь же ѥго бѣхоу проузи и медь дивы. И тогда исхождаше к немоу вьсь ѥрлимь и вса Июдеꙗ и вса страна иѡрданьскаꙗ, и крьшахоу се вси вь ѡрданьстѣи рѣцѣ ѿ него, испокѣдаюше грехы своѥ.

После суботних и недељних јеванђеља и апостола настају празнични по месецима (који се такође као код бр. 1 (3) зову и словенским именима).

О овом рукопису говори Воскресенскій, Древній слав. перев. апостола, стр. 146—147.

*

20. (55). **Апостол,** на хартији, 8°, 258 листа, српске рецензије, краја XIV или поч. XV века. Први листови мало са стране оштећени.

Ред којим иду чланци обичан је: дела апостолска (л. 1а до 57 б); посланица Јаковљева (58—63), Петрове две (64—73), Јованове три (74—83), Јудина (84—85), Павлове Римљанима (86—110), Коринћанима две (111—150), Галатима (151—158), Ефесцима (159—167), Филибљанима (168—173), Колошанима (173—178), Солуњанима две (179—187), Тимотију две (187—199), Титу (200--203), Филимону (203—204), Јеврејима (205—226).

Л. 226а. **Сказаниѥ всѣм мѣсецемь**, где се од српских светаца помињу само Арсеније, Сава и Симеон.

Л. 248б. **Синаӡарь посны.**

Л. 250б. Пасхалија од год. ҂·ѕ·ѿ·п·є· до год. ҂·ѕ·ц·ѕ·і·

Л. 253а. Читање апостола велике недеље.

Л. 258б. Нека молитва (несвршено).

У самом тексту обележено је црвеном бојом одакле докле траје која лекција и зачела. Откад настају посланице, бележење зачела је двојно: једно које иде од почетка, и друго које је за сваку посланицу. Ово последње је избледело, и да није црвена боја и у самом тексту негде избледела (а негде је сасвим јако црвена), рекао бих да је позније. Прва зачела не воде рачуна о посланијама, јер 51 зачело заузима гл. 28 дела апостолских и 18 стихова прве главе посланице Јаковљеве, зачело 58 заузима од 10. стиха 5. главе посланице Јаковљеве, прву главу и од друге 20 стихова прве Петрове посланице, итд. Ових зачела има 335. Испод, изнад и са стране текста исписано је у који се дан што чита, али не свуда, већ овде онде.

Испред сваке посланице (сем испред посланица Филимону и Јеврејима) је **Сказаніѥ**, и сва су сем првог (Јаковљеве) писана курсивом.

А најзанимљивије је што је писац понегде додавао као нека објашњења, која негде изгледају као варијанти другог текста, и која је писао негде курсивном ћирилицом, а негде глагољицом, коју је каткад мешао с грчким словима а каткад и с ћирилицом. Ево тих додатака:

Л. 19а. Дела IX, 36. **Вь Іопѣ же бѣ нѣкаа оучѥница именемь Тавиѳа, ѥже глаголѥма сказаѥть се срьна**, са стране: **ѥже сказаѥма глаголет се срьна.**

Л. 37а. XVIII, 18, **ѡстригь главоу вь Кѥгренхь**, са стране: **вь Кехреїхї.**

Л. 37б, XIX, 2, **ѡни же рѣше юмꙋ**, са стране: **ѡни же рѣше к нюмꙋ.**

Л. 46б. XXIII, 11, **вь нашьдьшоую же нощь**, са стране: **к наставшꙋю же нощ.**

Л. 48б. XXIV, 9, **с'ложьшем се Їоудеѡм**, са стране: прве две речи глагољицом, а друге две грчки: **пи сложше** *σε ἰουδεἰ*; глагољица је чиста обла, само **е** (од **сложше**) личи и на ћирилско **е** и на **ь**; у грчком **е** је као унцијално (као словенско), а **і** као курсивно с тачкама (као словенско).

XXIV, 12, **и ни вь цр(ь)кви ме ѡбрѣтоше кь коюмоу глаголюща**, са стране мешавином глагољице, грчког и ћирилице: **пишї ни вь црквї ѡбрѣтоше ме к комоу глюща.** То је слово по слово написано овако: **п** грчко курсивно, налик на глагољско **т**; **и** грчко *υ* са две тачке; **ш**; **ї**; **н** грчко курсивно; **и**; **в** особитог кроја; **ь**; **ц** обло глагољско; **р** обло глагољско налик на **ь**; **к** обло глагољско; **в** обло глагољско; **ї**; **ѡ** као два грчка *υυ* састављена да у средини имају отвор као петљу; **б** обло глагољско; **рѣ** грчко курсивно или словенско, а крст изнад **р** представља **ѣ**; **то** грчко курсивно *τ*, коме је попречни крак савијен у **о**; **ш**; **е** грчко унцијално или словенско; **ме** грчко курсивно, коме је уз трећи крак прилепљено **е**; **к**; **к**; **о**; *μου* грчко; **г**; **л**; **ю**; **щ** глагољско обло; *α* грчко.

Л. 50б. XXV, 22, **Агрипа же кь Фїстоу рече: хотѣхь и сам ꙋслышати чловѣка**, са стране: **пи хотѣ ї самь члка оуслїшати**, прва реч као горе глагољицом, у друге само **ѣ** глагољско, остало ћирилско; даље **ї**; **са** грчко; **мь** ћирилско; **чл** ћирилско; **к** глагољско; **а** грчко; **оус** грчко; **лїш** ћирилско; **а** грчко; **ти** ћирилско у лигатури.

Л. 51а. XXVI, 1. **Повелѣвает' ти се самь ѡ себѣ глати**, са стране: **ѡ себе самь глати**, све ћирилско, само свако **а** и **с** грчко.

Л. 55а. XXVII, 11, **вьпадьше жд вь мѣсто ѡсоп'но оставише корабь**, са стране: **пи вь мѣсто їсьп'но**, прва реч као горе глагољска; **в** глагољско; **ь** и **м** ћирилско; **ѣ** глагољско; **сто** грчко али у лигатури те је о леви крак **т** прикачено **с** а о десни **о**; остало ћирилско.

Л. 58а. Јак. I, 2, **югда вь искоушенїа раꙁлична вьпадаюте**, са стране: **вьпадете раꙁличнаа.**

Л. 77а. I Јов. III, 10, в'сакь творен неправ'доу нѣс(ть) ѿ бога, са стране: пи҇ всакь не творен правдꙋ.

Л. 112а. I Кор. I, 13, или вь име Павлю кр'стисте се, са стране: или вь име павлово крстисте се.

I Кор. I, 16: проуеѥ не вѣм' аще иного кого крстихь, са стране: аще кого иного крстих.

Л. 146б. II Кор. XI, 1: еша да бысте приѥли, са стране објашњење: еша глаголѥт макар да бисте прнели.

II Кор. XI, 4, или благовѣстниѥ ино, са стране: благовѣствованїе ино.

Л. 186а. II Сол. III, 1, проуеѥ молитвыи дѣите ѡ нас братиѥ, са стране: пи҇ мл҇твыи ѡ нас дѣите братие.

Л. 188б. I Тим. I 12, благодать имамо оукрѣп'лиюѱѡмоу ме Христоу Ісоусоу, са стране: ꙋкрѣпл'шѡмꙋ ме Хо҇х(?) Ісꙋ.

Л. 190а. I Тим. III, 3, не м'шелѡимцоу нь крот'коу, са стране објашњење: мшелѡискателе сꙋт иже уннь и ꙋставь црковнїи кь тѣлесиим прибиткѡм прилагают, паче же прѣтварают д(оу)ховно на тѣл(е)сно.

Иначе је текст млађи, подновљен и слаже се с рук. Нар. Б. бр. 5. и Хлудовим бр. 34. и 38. (Види Jagić, Starine XXVI, 110).

Више о језику и снимке глагољских глоса види у Archiv-у für sl. Phil. B. XXII.

21. (280). **Апостол,** на хартији, fol., 212 листа, српске рецензије, XVI—XVII века.

На л. 193а. другом руком, курсивом и изгледа позније, него што година гласи има овај запис:

Ї поставих сеи белегь ва долꙋ подписати дарованиемь и благословениемь велициемь кесаромь Карнолꙋшомъ ва то време еже глаголет се бити по именꙋ ·е҇· кесаръ ѿ рождества Христова обладаюѱе римскимъ наuелствомъ и многемъ инемъ странамъ господ(н)иемъ нарицает се. Наченше писати светꙋ книгꙋ глаголеми апостоль ва лето ҂з҇·м҇·д҇· (1536) ва монастире Веневꙋ храма преподобне матере Параскеве, азь многогрешни старць хаџи Викторъ иеромонах

те свете обители. Братие, аще коу реҹъ обращете погрешену, опростите сиромаху старцу. Ꙁа шесть месеца дана совершиx, аминъ.

Старац је подражавао запису штампаних Божидарових књига.

22. (281). **Апостол,** на хартији, fol., 203 листа, српске рецензије, XVI—XVII века.

На последњем листу запис:

Пис(а) Михаил вл(а)д(и)ка Шибица с(е)б(е) с(ве)тую прωскомідїю.

23. (152). Апокалѵѱїсъ стаго Іωана Ѳеолога, алфа ї омега, 4°, 26 листа (остали празни), српско-руско-словенске рецензије, краја XVIII века.

*

24. (296). **Литургија Златоустова,** св. Василија, пређеосвећена и хиротонија архијерејска, fol., 116 листа, српске рецензије, писана у Сарајеву 1712. године по заповести митрополита Мелетија Захумског.

Запис издао Љ. Ковачевић у Гласнику LVI, 347.

25. (16). **Литургија Златоустова** и хиротонија архијерејска, на хартији, 8°, 83 л., српске рецензије, писао је архим. Сава, потоњи владика црногорски, за владике Висариона 1692

Записе издао Ђ. Даничић у Radu I, 181.

26. (122). **Служабник,** на хартији, 8°, 118 листа, без почетка и свршетка, влашко-словенске рецензије, лепим уставом, можда XV или почетком XVI века.

На л. 11 а: **лѣта ж҃·а҃·х҃·ѵ҃·**

На л. 27б. ҂а҃х҃о҃ днес пророк Или тү҆ча падаша с(е).

На стражњој корици прилепљен је лист писан влашки, курсивом.

27. (70). Два листа **служабника,** на хартији, 8°, српске рецензије, писаног за владе деспота Стефана, јер се у молитви вели: **еще молим се ѡ благоуьстиве(мь) и богохранимиемь деспоте нашемь Стефаце, ѡ дрьжаве, ѡ победе,** итд.

*

28. (142). **Изабране службе свецима,** на хартији, 8°, 212 листа, српске рецензије, писао Кипријан Рачанин, 1692. и 94. године.

Л. 1б. Слика св. Луке.

Л. 2а. Мѣсеца ѡктомврїа ·и҃ї· светаго и славнаго и вьсехвал'наго апостола и еуѓелиста Лукы (са житијем).

Л. 22а. Въ тъжде дьнъ страстъ светаго мученика Марїина стар'ца. — Въ тъжде дьнъ памет прѣподобнаго отца нашего Їоулїана, иже въ Ефаѳѣ.

Л. 31а. Запис: Тобоже написах или накалях тек многогрѣшнїи Купрїан благому господу и светому апостолу его Лукы малое написанїе и неклюуимо художьство. Прости, господи и свети апостоле, над в'сѣми нами прѣдлежит ʒаб'венїе и неразумїе. Аще и мало послуженїе и непотрѣбно роукодѣлїе, обаче любовъ раuител'на ѿ нас грѣшних къ господу и къ светому апостолу его, прїими, господи, якоже вьдовїе двѣ цете. Многажди бо и дрѣво неплодно к' все лѣто едїну яб'лку тъчїю дадет и оублажит ѡбрѣт'шаго ю, сице и азъ молю наслаждьшаго се богодьхновенїем сладости пиши книги сее, благословити мою худост и утешїихь и преписующїих. Въ лѣто бытїа ҂з҃с҃в҃, ѿ рож. ҂а҃х҃ч҃д҃ оу Светы Андреи выше славнаго града Боудима; многогрѣшни Купрїан їеромонах.

Л. 33а. Мѣсеца ѡктомврїа въ ·а҃· празднуем покровъ прѣсветые богородице.

Л. 46а. Въ тъжде дьнъ светаго апостола Ананїи ѿ ·о҃· епископа дамаскин'скаго.

Л. 53а. **Мѣсеца їанварїа ·и·і· памет светых трѣсветитель, двоихь патрїар'кь алеѯаньдрьскыих Аѳанасїа и Кνрїлла и иже вь светых отца нашего ар'хїепископа Маѯима новаго бывшаго деспота срьблюмь** (са житијем Максимовим, л. 72—76. Издао овако житије А. Вукомановић у Гласнику XI, 123).

Л. 85а. **Мѣсеца іунїа ·е·і· светаго пророка Амоса и светаго великомученика Лаѯара** (са похвалом му Јефимијином).

Л. 110б. Запис: **Колѣнѣ прѣклон вашему прѣподобїю, отци светїи, молю се доухом кротости погрѣшенна исправлѧите, и хоудаго ее писца прощенїю сподобите, да тожде и вы ѿ бога полꙋчите. Кνпрїанъ їеромонах тобоже духовник ·ж·ѯ·с·**

Л. 115а. **Мѣсеца маїа ·а· светаго пророка Еремїе.**

Л. 135б. Молитве кад се почиње и свршава јеванђеље.

Л. 136б. **Скаѯанїе ѡ правилу простом кроме поста.**

Л. 137а. Многолетствије патријарху пећком, васеленском, антиохијском, и архијереју (ма ком).

Л. 138а. **Мѣсеца маиа ·ѳ· пренесенїе честныхъ мощен иже въ светыхъ оца нашего Николы.**

Л. 149а. Запис: **Прїими, ѡ великїи чюдотворче, сїе малое потрꙋжденїе ѿ мене непотребнаго и многогрѣшнаго Кνпрїана.**

Л. 152а. **Мѣсеца їанварїа ·д·і· памет иже въ светых отца нашего Саввы прѣваго архїепископа и оучителꙗ срѣб'скаго** (са житијем).

Л. 169а. **Мѣсеца февруарїи ·е·і· памет иже въ светых отца нашего Сνмеѡна срьб'скаго учителꙗ и мνротоу'ца новаго.**

Л. 184а. **Мѣсеца ноеврїа ·а·і· памет светаго великаго мученика въ царехъ Стефана срѣб'скаго иже въ Дечах** (са житијем).

Л. 199а. **Мѣсеца ноемврїа ·к·д· светаго великомученика Мер'курїа** (са житијем).

29. (273). **Црквени зборник,** на хартији, 8°, 63 листа, српске рецензије, писан од више руку (или више књига уједно повезано), XVI—XVII века, без почетка и више листова из средине.

Л. 1а. Псалми по празницима (без почетка).

Л. 20а. Нека служба (без почетка).

Л. 24а. **Ираклис светомоу великомьученикоу иже вь царех Стефаноу вь Деуах.**

Л. 33а. Псалми разним светим (без почетка; друга рука).

Л. 39а. **Молитвы оутрьниєе** (без почетка; трећа рука).

Л. 47а. **Статїе прьвое и второиє изуело подобно. — Достоино ює величати те жизнодавца на крьстѣ роуцѣ простршаго.** Исто ово почиње од л. 43 (а нема правога почетка) и свршава се на л. 52 (опет без свршетка; четврта рука).

Л. 53а. **Уинь како подобает погрибати архїепископа или епископа.**

Записе издао г. Љ. Ковачевић (у Гласнику LVI, 348).

30. (123). **Служба и житије св. Петру Коришком и поменик коришки,** на хартији 8°, 66 листа, српске рецензије, XV века. Нема завршетка и понеког листа из средине.

Л. 1а. **Мѣсеца юнїа ·кѳ· дьнь светых и вьсехвалимых врьхов҆ныих апостоль Петра и Павла и светаго и прѣподобна ѡтца нашего Петра поустин҆ножитела иже вь горы корыш҆кои постникшаго се.**

Л. 13а је продужење житија Петрова (почетка нема). Издао га Ст. Новаковић, у Гласнику XXIX, 320.

Л. 49а. **С богомь поуи(на)ємь помениkь светомоу Петроу, поустыни жителю више села Коришє.** Употребио га Ст. Новаковић у издању српских поменика, Гласник XLII, 1.

31. (140). Црквени **зборник,** на хартији, 16°, 650 листа, српске рецензије, по истоветности писма види се да га је писао Гаврило Стефановић око 1730.—40. године. Са сликама.

Л. 1а. **Послѣдованїе ҆събранїа съ богом светым въсего лѣта, начан҆ше ѿ мѣсеца сеп҆темврїа до мѣсеца августа, пренмѣе, тропаре же и кон҆даки праздником и въсемъ светымъ.**

Од српских светаца владалаца и архијепископа унесени су тропари и кондаци ови:

9. окт. **Въ тожи. дьнъ светаго Стефана деспота, отьца ст. Мазима иже въ Крѹшедолѣ.**

28. окт. **Въ тонж. дьнъ иже въ светїих отца нашего Ар҆сенїа, архїепископа ср҆бскаго.**

11. нов. **Въ тонж. дьнъ светаго славнаго великомученика въ царех Стефана иже въ Деуанѣх.**

10. дец. **Въ тонж. дьнъ светаго праведнаго деспота србскаго Їωанъиа иже вь Крушедолѣ.**

14. јан. **Въ тонж. дьнъ иже вь светых отца нашего Сави, пр҆ваго ар҆хїепископа ср҆бскаго. Светы Сава архїепископъ сръбскїи бысть въ лѣто ҂а҃с҃м҃е҃ въ царст. Алеѯїа Дуки, ѕа патрїарха Манонла цароградско. 1246 бист архїепископ.**

18. јан. **И светаго Маѯима деспота иже въ Крушедолѣ сремском., Съжежени же его мощи быше и съ прочими его родители въ царст. римское Карола ·г҃·-го Фердинаита ѿ безбожных Агаренъ въ лѣто ҂а҃҃ѱ҃ѕ҃ въ царст. Мустафи ·в҃·-го.**

13. февр. **И преподобнаго Сумеѡна ср҆бскаго новаго мироточ҆ца, иже бысть въ лѣто ҂а҃·—·л҃и҃·** (друга цифра истругана).

15. јуна. **Вь тонж. дьнъ памет светаго праведнаго кнеѕа Лаѕара ср҆бскаго иже на поли Косову побѣдив҆ се съ турскиы царем Амуратом и тамо конаць житїю сьвр҆шив въ лѣто ҂а҃т҃п҃ѕ҃ на Косову.**

30. јула. **И преподобиїе матере наше Ангелїе иже въ Крушедолѣ, матере ст. Маѯима деспота.**

Даље: Јована Рилског (19. окт.), Илариона Могленског (пренос мошти 21. окт.), Ћирила Философа (14. февр.), Методија еп. морав. (11. маја), Ђурђа Кратовског (26. маја), Јоакима Сарандапорског (16. августа).

Под 2. јуна: **И светаго великому. Їωанна новаго иже въ Бѣлиградѣ пострада въ лѣто ҂а҃ч҃ч҃ѕ҃ иже бѣ родом ѿ Трапеѕонта арменскаго, чином купаць.**

И још преко педесет руских светаца и празника, од којих су двадесет печерских угодника.

Л. 213а. **Тропари ѡ усапших юже поем их въ суботы по ·ѕ҃ї· каѳ. и рано или веч. и на погребѣ....**

Л. 214а. **Сїи тропари въскрсни поют въ неделю по непорочных.**

Л. 216а. **Тропары въскрсны и богородичии, кондаци же съ ікосы осмым гласоком.**

Л. 222а. **Тропари и бого. и кондацы дневны чреѕъ седмицу.**

Л. 226а. **Пѣнїа троичиа.**

Л. 229б. **Тропары постны.**

Л. 248а. **Тропары богородич'ны.**

Л. 253б. **Тропари и кондаци четверодесетницы и петидесетницы.**

Л. 366а. **Начело въ неделях сѣдалны и антифоны на осам гласов.**

Л. 386а. **Єѯапостиларїи въсее седмицы.**

Л. 393а. Псалми на бденију.

Л. 401а. **Догмати богородїчны въскрсны.**

Л. 407а. **Начело полїелея** о празницима за целу годину.

Л. 437б. **Стихологїе пѣваемїе на праздникы.**

Л. 452а. **Послѣдованїе на летургиїи.**

Л. 479б. **Сице починаемъ славѣ и катавасїе и припѣла на пѣснѣх и свѣтилие.** За целу годину од септембра до августа.

Л. 601б. **Славе на вечерних и свѣтилие ѡб'щїи светым.**

Л. 611б. **Їрмосы осмым гласоком.**

Л. 623а. **Христос въскрсе,** и друге песме на грчком језику (слов. писмом).

Л. 34а. Таблице кругова сунца, месеца и др. од године 1724—1828.

Л. 637а. Таблице епахте месецима и месојеђа, Петрова поста, итд.

Л. 642а. **Сказанїе когда Латины оучинчижише се иже въ Никеи на пр'вом въселенском съборѣ оуставлениию светыю пасхѫ.**

Л. 642б. **Лѣта ѿ създанїа мїра ѿ лѣтописца въ кратцѣ избранны.** Од Адама до крштења Руса.

Л. 643б. **Прилѣвакъ** патријарсима: јерусалимском, александријском итд.

32. (71). **Служба** са кратким житијем св. **Јанићију Девичком,** fol., 16 листа, руско-словенске рецензије, писано крајем XVIII века.

Служба заузима 11 л. и прву страну 12.; 13. и 14. л. празни, а л. 15. и 16. су из других рукописа истог доба, исписани само на првој страни.

У дну л. 16а пише: Начерти ся при всечестномꙋ отцꙋ ігꙋменꙋ Герасимꙋ Дѣвичскомꙋ мца їаннꙋара ·є·і·-го ҂·а·ѱ·п·ѕ· в' ст. обители стов'веденской Дѣвичской.

33. (86). **Служба св. Јевстатију и св. Никодиму,** на хартији, 4°, 34 листа, руско-словенски од 1805. год., са овим записом на првом непагинованом листу:

Во славꙋ свѧтыѧ единосꙋщнїѧ животворѧщыѧ нераздѣлимиѧ троицы отца и сына и свѧтаго дꙋха исписа сѧ сїѧ свѧтаѧ книга, правила свѧтыхъ сербских архїепископѡв Еѵстадїа и Никодима, иждивенїем всечснѣишаго господина кѵръ Никодима свѧтопекскїѧ лаѵри архїмандрита во Дечанѣх при господинꙋ кѵрїꙋ хаџи Данїилꙋ, игꙋменꙋ дечанскомꙋ, в лѣто ҂аѡє, мѣсѧца маїа ·єı· -го днѧ.

34. (334). **Служба преносу тела св. Саве** из Трнова у Милешеву 6 маја. Препис рускословенским јез. из рукописа на пергаменту српске рецензије, који је био у цркви Брезовици на Лиму, од учитеља Гусињског Ристе Николића год. 1871. Са прибележене две анегдоте из живота св. Саве по народном причању.

35. (282). **Минеј** за фебруар, на хартији, fol., 161 лист, српске рецензије, XVI—XVII века.

36. (11.) **Минеј** за фебруар, на хартији, fol., 174 листа, српске рецензије, XVII века. Нема завршетка, и јако оштећен од влаге.

Од л. 128. приписани су другом руком, позније, и у једном ступцу (минеј је у два) житија светих тога месеца.

Под 14. фебр. житије **Ћирила Философа ар'хїепископа римскаго**, на три листа. Почетак: **Сьи прѣподобни ѡць нашь Кѵриль рожденїемь бысть ѿ Солвна, родомь си Бльгаринь ѿ благовѣр'ннхь родитель, сынь Льва и Марїе, богати и прьви града того, благоуьстиви, и страхь божи имѣщь на себѣ,** итд.

37. (12). **Минеј** за април, на хартији, 4°, 129 листа текста и три напред и четири остраг неисписани. српске рецензије, XVI—XVII века.

На првој страни првог празног листа је посланица архијерејска свештенству и народу ваљевске епархије од 1799. г. 25. марта, коју „Ігѹменъ Єустратїє Благовѣщенскїи ѿ Каблара и Овчара, близъ Мораве рѣ[кє] подписа.“

38. (339). **Минеј** за мај, на хартији, fol., 144 листа, српске рецензије, писао га инок Георгије 1600 године.

Од л. 118. Служба преносу тела св. Саве из Трнова у Милешеву 6. маја. Издао Љ. Ковачевић у Гласнику LXIII, 19—40.

Од л. 131. Служба преносу мошти св. Николе у Бар (несвршено).

Запис издан у Старинару I (1884), 45.

39. (289). **Минеј** за мај, на хартији, 4°, 180 листа, српске рецензије, XVI—XVII века. Нема с краја 1—2 листа и из првих кватерниона 3.

На првом празном листу запис:

Сїа книга цркве коморанске храма введенїа пресветїє владичице нашеи богородице и присно деви Марїє, подписах ю многогрешнии расодеръ Петронїє Крѹшедолаць въ лето ӂ·ӡ҃·с҃·к҃·в҃·, тогда бих пришал паки ѿ монастира Крѹшедола оу Коморань 1714.

40. (290). **Минеј** за јуни, на хартији, 4°, 135 листа, српске рецензије, XVI—XVII века, нема почетка.

На крају је служба кнезу Лазару са похвалом Јефимијином.

На предњој корици запис:

1733(?)[1] **месеца ѡк. 6. прїде оу Коморань попа Геѡргїєвич Бадовински подретлом протопоп Светы Андреиски послужити богу ӡа христїане Коморанске, и прїет бистъ ѿ них устио, старїєму помеждѹ нихъ бившѹ ѡберъ капетанѹ кѵро Ћѹрки, при митрополитѹ кѵр Викентїю Їѡановичю и прї єпископѹ кѵр Василїю Бѹдимскомѹ Димитрїєвичю при цесарѣ Каролѹ Леѡполдовичю.**

[1] Обе тројке налик су на ·ӡ·

На последњем листу:

Да се ѕна що се спенжа ѿ цр'кв(е)них аспри на протопа (протопопа?) ·д҃і· аспри, и ·ѕ҃· аспри ѕа вино поповом, и ·ѕ҃· аспри манастору, и опет прѣ тога пап Петръ Дешнь ѕа вино ·ѕ҃· аспри.

Да се ѕна що се спенжа на литургїе: ·ѕ҃·ѕ҃· аспри, тко е пеѡ колико, а Степан ·в҃·, Гюра ·р҃· Манонло ·д҃· Млад(ен....) Пава Гюрѣ и Степану по ·д҃· аспре. ·а҃і· поповъ пе лутургїе, ѕа пунїе ·г҃· и ѡпет ·а҃· карта ѕа косакь ·г҃· ѕа поскурѣ ·г҃· ....ѣщо спенжах на попове ·п҃·д҃· аспре.

41. (288). **Минеј** за јули, на хартији, fol., 194 л., српске рецензије, писао га ђак Дмитар 1547. године.

На последњем листу запис пишчев:

Вьсевид'цу и прѣблагому богу слава и велнуние, дрьжава и ѡблас(ть), всакому делоу благу иже о нюмь научиаемумоу; спасень боуди имен, и помиловаи боуди писави Дмитрь дияκь многогрешнїн и послед'нїн вь дияцехь, пїнса немощ'ною и тлен'ною рукою вь храме своюмь. Сьврьши се мѣсеца июнїа ·к҃·в҃· дан вь лето ѫз-мо тисущ'но и ·н҃·е҃· Братїе, аще что где вь кнїѕе сеи погрѣшихь, у'тущє исправлаите и не кльните, благословите, а вась богь и прѣчистаа, амїнь.

Испод тога другом руком:

Сїа книга црькве коморанске, храма въведѣнїа прѣсветїе владичице нашеи богородице и присно дѣви Марїе, подписа некто бедань и горак страдалаць иже небо погрѣших и сь ѕемлиими не мин чести, имать аще ѡсморосугубо ѡсморица петорица сама юдинъ ѿветь дасть понъ.......

42. (13). **Минеј** за јули, на хартији, fol., 181 л., српске рецензије, писао га 1608 г. Авакум на Цетињу за владике Рувима.

Запис издао Ђ. Даничић (Rad I, 178).

43. (14). **Минеј** за јули, на хартији, fol., 214 л., српске рецензије, XVI—XVII века.

44. (8). **Минеј** за август, на хартији, fol., 154 л., српске рецензије, од године 1609, писан на Цетињу за владике Рувима.

Запис издао Даничић (у Radu 1, 178). На завршетку стоји: **Слава Христꙋ богꙋ дав҆шꙋ ми поуело и съв҆рьшеніє кнїги сїє, аминь,** а испод тога је било још нешто писано, па је исечено и закрпљено, и на тој закрпи пише да је књига митрополита Саве. Запис као да је имао пет врста и види се на крају треће врсте: **ѵтн**, и од последње репови од слова који прелазе испод линије. Можда је ту био запис пишчев који је владика Сава заменио својим именом. (Исти писац који и бр. 13, овде бр. 42).

45. (285). **Минеј** за септембар, на хартији, fol., 188 листа, српске рецензије, писао га јерођакон Пахомије за ман. Милешеву, по наредби јеромонаха Филарета у Св. Гори, на скиту св. Ане у ћелији св. Онуфрија и Петра Атонског, год. 1648.

Записе издао Љ. Ковачевић у Гласнику LVI, 346 (први у изводу и погрешно стоји да је бр. 67).

46. (283). **Минеј** за септембар, на хартији, fol., 192 листа, српске рецензије, XVI—XVII века, нема свих листа с почетка, а и иначе доста оштећен и листови искрпљени.

47. (148). **Минеј** за септембар, на хартији, fol., 227 листа, српске рецензије, писао га 1704. године ученик Кипријанов Михаил у Сент-Андрији.

На последњем листу запис који је Љ. Ковачевић издао у изводу у Гласнику LVI, 347, а који у целини гласи овако:

Изволившемꙋ же богꙋ науети и съвръшити слава и велелѣпїє, ѵъсть и поклоненїє, ѿцꙋ и сынꙋ и светѡмꙋ дꙋхꙋ, нынѣ и присно и въ вѣки вѣкѡмъ, аминъ. Колѣнѣ преклонъ вашемꙋ преподобїю, ѡци светїи, молю се дꙋхомъ кротости погрешенила исправлꙗите и хꙋдаго сегѡ писца прощенїю сподобите, да и вы тожде ѿ бога по-

лѹчите. Сеи светыи и божственныи минеи написах или реци накалих, азъ мнѡгогрѣшнии Міханлъ їеромон. оу Свети Андреи выше столнога града Будима, при духовнику Курилу їеромон. въ лѣто ѿ рож. бога слова ҂а҃ѱ҃д҃· Некогда се калуђеріо у монастиру зовом. Милешева въ храме възнесенїа господа бога и спаса нашего Їнсоусъ Христа.
Види се са свим и ортографија и стил Кипријанов.

48. (58). **Минеј** за септембар—новембар, на пергаменту, fol., у два ступца, сада 112 листа без почетка (почиње 7. септ.) и свршетка (последњи 9. нов.) и доста листова из средине, српске рецензије, XIV века. У доста листова је доњи крај до текста одсечен, можда због каквог записа.

Под 28 окт. **Ї памет светаго ар҆хиепископа срьбскаго Арсенїа, иже служ҆бе напред.** Али нема му ту ниједне стихире.

49. (286). **Минеј** за октобар, на хартији, 4°, 187 листа, српске рецензије, XVI—XVII века, нема свршетка.

Има службу св. Арсенију.

50. (9). **Минеј** за октобар, на хартији, fol., 180 л., српске рецензије, XVI века. Од првог и другог свежњића имају само два листа, остало све.

На последњем оштећеном листу другом руком и блеђим мастилом пише: **Си минеи глаго(ле)мии написа се ... анастиру Грабовцу, калевскои ... при игумену За .... Прибоевичу ....** | **се при игуме ....** | **.... Грьгур ....** Запис је без сумње познији.

51. (287). **Минеј** за новембар, на хартији, fol., 283 листа, српске рецензије, XVI—XVII века, није цео, повез се распао.

На предњој корици запис:

Лето ҂з҃р҃ѕ҃ѳ҃· (1691) **придохъ у Комаранъ азь Василие промишлянъ Студенички ҂а҃х҃п҃ѳ҃·**(!)

52. (284). **Минеј** за децембар, на хартији, 4°, 380 листа, српске рецензије, XVI—XVII века, није сав, распао се повез.

На првом празном листу запис:

Да се ѕна каде ꙗ многогрѣшни Игнатїе їеромонах Кобилаць преходи ва Комаранъ, ҂·ѕ҃·р҃·ҁ҃· лето, ҂·а҃·х҃·и҃· и ·г҃· лето; ҂·ѕ҃·р҃·ҁ҃·а҃·, ҂·а҃·х҃·п҃·г҃·

53. (10). **Минеј** за децембар, на хартији, fol., 263 л., српске рецензије, XVI—XXII века. Кватерниони 14., 15. и од 31. до краја писани у два ступца, остало у једном, без завршетка; јако оштећен од влаге.

54. (332). Последњи **лист** рукописа (минеја за јануар) на коме је поговор пишчев од године 1567.:

Повелѣнїемь господина игѹмена Вонловачʼскога кѹр Савы, храм светаго архїстратига Михаила глаголюмы Вонловица близь великїе вароши Панчева, съврьши се сїа светаа и божствнаа книга месечникь глаголюмы гюнварь въ лѣт(о) ҂·ѕ҃·о҃·е҃· Азь многогрѣшнїи Козма монах съписах сїю книгѹ въ монастыр(и) выш(е) реченнием бреною и тлѣнною рѹкою. Тѣмʼже, отци и братїа, иже комѹ доходить книга сїа до рѹкѹ чьтети или прѣписовати, аще бѹдеть что погрѣшено вь нюи, вы покротко вашим добрымь ѹмомь исправлꙗите, мене же окааннаг(о) ѡ семь благословите, а не клънете, понюже не писа доѹхь светыи ни аггель нь рѹка грѣшнича и бренїа съʼдаина, и ѕащо ми бы ѕль иѕводь и ѹбогь. Ї аще кто дрьѕнет ѿнимити сїю книгѹ съ лѹкавьствѡм ѿ светаго архїстратига Михаила да ю(сть) проклеть ѿ господа бога и тог(о) матере и ѿ въсѣх светїихь, аминь. — Писа се въ люта и нѹждна и прискрьбна врѣмена обладающѹ тогда Цариградѡм и срьпʼскѡм ѕемлѡм инѣм(ь) мнѡгыим странами окрстными великомѹ Амирѣ сѹлтань-Сѹлимену, агаренскомѹ царѹ. И оучы, отци и братїе, како вам исповѣм тогда на христїаны лютѹю скрьбь и беѕаконою насилїе и тешкїе намети ѿ беѕаконныих и трьклетих Тѹрʼкь, и светыим и божствныим црквам попранїе и ѕапѹстенїе, паче же въ срьпсцѣи ѕемли великымь лаврам, что сѹ христїанʼскаа господа градила, ꙗко и въ многыих беѕаконици ѹчинише свое мечите

и трьклета капищаа своѥ бѣсов'скаа, и ѥако принуждаѥт' ми рещи по Давиду пророку: боже, придоше ѥзыци въ достоѥаніе твое, оскврънише црьковь светую твою, и проч. Вън'же и двиг' се безаконникь и слуга дїаволовь съ въсемь силами и своимь ѥзыком, глаголюеми Перси, много множство, ѥакоже пѣськь въскраи мора немощ'но изу'ти, тако и них. И уви? нужда и бѣда христїаном тогда! Въста и рикае ѥакоже львь окаанїи, или ѥакоже древлю Голїадь съ пророком Давидомь, или ѥакоже Їулїань прѣступник на Перси, такожде и сь оуповавь на свои щить и лук и умь, а не на бога, не помену Давида пророка глаголюща: не на лук' бо мои оуповаю, ї оружїе мое не спасеть мене. Хоте въсе покорити под беза(ко)ннѣ нозѣ свои, идѣаше на оугър'скую землю кь западу, и раздѣли воиску на двѣ чести, и посла своего везира ·к· -го, именем Перта пашу, на град зовомы Гюла, он'же оустрьмик' се идѣше на град глаголюемы Бѣчь. Идущу же ему вънезапу нападе на нь тешка болѣзнь, мним ѥако ѿ господа послана, ѥако де(!) не хвалите се вьсакь величавы и грьди на свою силу, нь на бога. Дошьдшу же ему под град глаголюеми Сегетварь, и ту злѣ свою душу и нуждио изврьже, суду вѣчному послана быс(ть).

Примише же тогда Сегеть и Ѣулу, лѣт(у) текущ(у) ж·з·о·е·

55. (68). **Минеј празнични** од фебруара до краја августа, на хартији, fol., 157 листа у два ступца, без свршетка и 3 листа из средине, српске рецензије, XVI века.

Л. 9б.—16б. Мѣсеца тогѡ (фебруара) памет иже въ светыхь отца нашего Сумеѡна оучителѥа срьбскаго.

Л. 51б.—62а. Вь ·еі· (јуна) иже вь светыхь прѣподобнаго ѡтьца нашего Єфрема патрїарха срьбскаго. На л. 59 а. и светому каноѡн на ·и·, твореннию Марка смѣренаго епископа глас ·д· пѣс. ·а· їрмос.

Л. 154а. А се паремию на благовѣщенню и на оуспенню и на прочее праздникы прѣсветыѥ владичице наше богородице.

Л. 155б. Каноѡн прѣсветѣи богородици (несвршено).

Запис издао Љ. Ковачевић у Гласнику LVI, 352.

56. (260). **Празнични минеј,** септембар—децембар, на хартији, fol., 235 листа у два ступца, српске рецензије, XVI—XVII века, без почетка и свршетка.

*

57. (151). **Октоих,** на хартији, 16°, 106 листа, српске рецензије, XVI—XVII века, без почетка.

Од л. 91. Акатист живоносному гробу.

58. (292). **Октоих,** на хартији, fol., 274 листа, српске рецензије, XVI—XVII века, без почетка и свршетка.

*

59. (291). **Триод посни,** на хартији, 4°, 489 листа, српске рецензије, писали га Јован, Филип и Аћим, ђаци, год. 1531., без почетка.

На последњем листу запис:

Слава съврьшителю богꙋ давшомꙋ ꙁачело и конц, томꙋ слава и дрьжава, нынꙗ и вь бесконьчниѥ вѣкы вѣком, аминь. Вас же молю, Христови любимицы и коленѣ прѣклонь лицемь до об҆щеи матере ꙁемли и припадаю вьскрилїю риꙁь вашых, елицы проуⷱитаѥте гроубїе мое стихы, еже на конц раⷱительства достигшимь, любве ради даниию вами сь выше, благословите, а не кльнете, да и вы оуꙁчите еже вь дрѣвнїих при Валаамѣ: благословещее те, благословенїи. и проⷱаа, и еже слово спасово: блажещее кь намь.

Сьписан҆наа быст сїа доушеспаснаа книга глаголѥма трїωд роукою многогрѣшных и смѣренїих и последнїих вь дїацѣхь Їωан҆на дїака и Филип҆па дїака и Акима дїака, вь лѣт(о) ҂з҃ и л҃ѳ, кроугь слънцꙋ ·а҃і·, лоунѣ ·ѳ҃·, ωснованїе ·і҃·, ѳемелїе ·в҃і·, мѣсеца їоулїа ·к҃и· дьнь вь час ·е҃· дьне.

Да не оубо вь стоудь своѥ прѣтиканїѥ моеи хꙋдости вьмѣните, ω више именованнїи любимицы, оукараѥи бо или оуничижаѥ любовь раꙁараѥть, а ꙗже реꙁорен҆наа погꙋблꙗѥть дѣтели, аще ли не любо раⷱительством иꙁьωбильствꙋѥте, мимошьствꙋите, ꙗкоже дрѣвлѥ їереи ωнь и левитинь, оставите ны ωномꙋ Самарянину милостивомꙋ,

ѡбезав'шомоу оураженаго и гостин'никѹ приморъчив'шѹ, еже вторїнмь приходѡм по градѣ мьздоу ѡбѣщав'шаа, емоуже слава вь вѣкы вѣкѡм, аминь.

Помени, господи, вь царстви небеснемь раба божїа Петра ї Ирину и Макрину.

Сие писа смѣрѣнини Акимь диакь.[1]

На предњој корици записи:

Да се зна кад приходи ѡали оулѣвкорь хпазаег вь лѣ(то) ѡ жвжвю жгвщзв жлзѕа в ѡв. [= Сава Хопоклц в Кома(ра)нъ въ лѣ(то) ѿ битиа ж·з·и·р·г·ї·, и тогда и сн(?)].

Да се зна егда приде презвитерь Бранко Протопопић ва мчросковщии градъ Комаранъ ѿ битїа ва лѣ ж·з·р·н· а бога слова ж·а·х·м·а· вжл квѡв вишнжв фицфвцкв е с сбцижиеви кцизвжиѿиил ·к·д· дьнь х ћиовв (= И то писа месеца ферфариа на обретение предитечево ·к·д· дьнь у ћелии).

И у то време оуморише Тоурци Продана ва(л?)ню оу Боудимоу в еовищи зв кла'цвил ев ивоврь в ћхц'пл ѡи чихвв. [= и набише га поп'рико на колацъ, а Ћур'ко се (ис)куни(?)].

60. (15). **Триод цветни и празнични минеј,** на хартији, fol., 223 листа, писан наизменце у једном и два ступца од две руке, српске реценсије, XVI—XVII века, без почетка и свршетка.

На л. 41 а. у дну запис: **прости воже писавшаго раба твоего Радишувь(!).**

61. (107). **Триод цветни,** на хартији, fol., 365 листа, српске рецензије, XV века, без почетка. Писао га неки Лазариц мали.

Запис издао Љ. Ковачевић у Гласнику (само се ту вели да је ово службаник).

На л. 281б. има запис: **Вь лѣт(о) ж·з·к·ѕ· (1518) мѣсеца маїа ·їи· быс(т) потопь ѿ раш'кы, и стоа сїа книга и ниѣ вьсе ѿ пол днѣ до ·ѳ·-го часа вь воде вь цръкви светаго Сумеѡна.**

[1] Овај одељак тајном буквицом.

На предњој корици оштећен запис:

.... леми триωдъ покеζа | .... ль въ лето ҂ζ҃с҃м҃ѳ҃ | .... а ҂а҃ҷ҃м҃а҃ и платн є Євъремъ | ..... висмо ζа двшв и ζа свое ζдравлє.

Нађен је у ман. Довољи.

*

62. (145). **Псалтир** с последовањем и **часловац**, на хартији 8°, 387 листа, српске рецензије, писао га ђакон Атанасије 1643. године.

На прва 44 листа су стихире васкрсне писане другом руком и увезане уз овај рукопис. Запис издао Љ. Ковачевић (Гласник LVI, 344).

63. (155). **Псалтир** с последовањем и **часловац**, на хартији, 8°, 333 листа, српске рецензије, XVI—XVII века.

Од л. 318. додате су из другог рукописа молитве полуноћне.

Иза л. 333. привезан је штампан одломак зборника млетачке штампарије, о коме говори Ст. Новаковић у Гласнику XLV, стр. 159. и даље.

Иза тога су још три листа, на којима је послѣдованїє о въкъшении агїаζми, познијег доба.

64. (57). **Псалтир, часловац и др.**, на хартији, 16°, 607 листа, руске (неки листови српске) рецензије, XVII века. Није цео.

Л. 2а. Давида пророка и цара пѣснь каѳ. ·а҃· ҷалом Давидв немадинснь ω еврεи.

Л. 183а. Пѣснь Моѵсеωва.

Л. 206а. Послѣдованїє црковнаго сьбранїа и пѣнїа вселѣтнаго, тропари и кондаки всеа годнни ѿ мѣсеца септеврїа до мѣсеца авгоѵста. Поред руских светаца су и од српских: св. Арсеније, Сава и Симеун. Иза тога је въслѣдованїє четрдесетнице и педесетнице.

Л. 350а. **Ұасословец нмѣен нощную и дневноую службѹ по ѹставѹ иже въ Ӏерусалимѣ великыїа лавры преподобнаго и богоносьнаго ѡтца нашего Савы.**

Л. 445а. **Славословїе на трапеꙁи. „ва слава“** српске рецен-сије, после једна молитва опет руски.

Л. 448б. **Канонь прѣсветѣи богородици.** Српски. За тим акатисти.

Л. 525б. **Послѣдованїе къ божьственомѹ причещенїю,** руски, с разним молитвама.

65. (274). **Псалтир с последовањем,** на памучној хартији, 8°, 271 лист, бугарске рецензије, XIV—XV века, без почетка и свршетка.

Не помиње се ниједан српски светац.

66. (263). **Псалтир** с последовањем и **часловац,** 32°, руске рецензије, можда XVI века.

67. (49). **Молитвеник,** на хартији, 16°, 94 листа, српске рецензије, XVII века, без почетка и свршетка и неких листова из средине, писан од више руку.

У почетку је продужење акатиста богородичина.

Л. 14б. **Канон покаань кь спасоу нашемѹ Ісоус Христоу глас ·ѕ҃·**

Л. 18а. **Служба акатїстѹ сладчаишемоу имени Ӏсоусовоу.**

Л. 42а. **Канѡнь мѡльб҄нь прѣсветеи богородици.**

Л. 54а. **Служба акатїстѹ живоносномѹ гробоу и вьскрсенїю Христа бога.**

Л. 70а. **Молитва светаго Григорїа двоюслова, иже пѡ колиждо сїе молитви творит на дань или на нѡщь.**

Л. 85а. **Подобаетъ вѣдѣти како начети инокѹ правило вь келїи своеи.**

Л. 87а. **Вь понеделныкь блаженни глась ·ѕ҃·** до суботе.

68. (297). **Молитвеник** (требник), на хартији, мале 8°, 418 листа, српске рецензије, краја XVII или по-

четка XVIII века, први листови оштећени, при крају неколико празних, а неколико исписаних другом руком.

На крају су заклињања ђавола и записи.

У дну првих листова пише:

Сїи светаа и божествьнаа книга глаголими молитавии[кь], ѿкупи га благословьи҆на баба Латинка ѿ села Ҷелебнића прѣд душ(ом?) своих родитель Стоѧна и Петра и Ивана, Їѡвани и Марїи и Ивани и Димитру и Марку и Лаѕи и Марѳи и Б(о)жици, и Михаилу и Луки, и приложи ю храму вьвѣденїа прѣсветїе богородице нашеи владиҷице и присно дѣви Марi да имъ ѥс(тъ) вѣҷнїи помень, бог да прос(ти), лѣто ҂з҃·ѕ҃·с҃·м҃·г҃· а ѿ рождаства Христова ҂а҃ ѱ҃·л҃·е҃· И бист цена ·в҃· цекин(а) и пол тали. . .

Остале записе издао Љ. Ковачевић у Гласнику LVI, 349.

69. (143). **Требник,** на хартији, 16°, 544 листа, српске рецензије, краја XVII или почетка XVIII века, са сликама, писао га Кипријан Рачанин.

На прва три листа је: **Слово на пострижение іноковъ**, па три л. празна и онда:

Л. 1а. **Єѵ҆хологїи сї ѥст требникъ или молитвослов, въ неюже ѡбретает се въ потрѣбу ѡ въсакои вещи.**

Л. 512а. **Мѣсецословаць съ богом светымъ въсего годища.** Ту се, сем св. Саве, Симеуна, Дечанског и Лазара, помињу још и св. Арсеније и св. Максим.

Л. 533б. Запис: **Слава и великолѣпїе, ҷаст и поклонюенїе твор҆цу и ѕиждителю въсѣх хвалословїе и благодаренїе ѿ неклюҷимаго раба приносит се, иже лакшему наҷети и ѡнца съвр҆шенїю достигнути книги сее, богу въседржителю отцу и сыну и светому духу и ниня и присно и въ вѣкы вѣком, амин. И васъ молю, оцы светы, оупотреблѧющеи сїю книгу на службу худаго сего писца скудоумнаго благословенїю сподобите, и погрѣшен҆нѧ исправлѧите съ кротостїю да же и вы получите милостъ въ дьнъ въѕданїа праведнаго ѿ Христа бога, ѩко въ чужден странѣ и домѣ хитощїю писах, и многим оусилїем и неѕгодїем; того ради и паки молю да ѩко погрѣшителна беѕ ѕлословїа исправлѧете и писавшаго прощенїа сподобите.**

Л. 534б. као додатак неколика слова: о венчању новобрачних, о онима који се готове к причешћу; слово по причешћу и благодарење Богу о неисповедном његову дару.

По писму и по запису судећи, писао га је Кипријан Рачанин.

70. (52). Одломак **требника,** на хартији, мала 4°, 4 листа, српске рецензије, XVI—XVII века.

Л. 1а. **Чинь братотворенїю. — Прїндоут хотѣще братимити се и поставить их прѣд светимї двѣрьма.** Издао П. Срећковић у Гласнику LXIII, 275.

Л. 4б. Другом, мало млађом, руком записани су рецепти лечења болести, који су се продужавали и на даљим листовима. **Ѡ еже сътворити млеко жени: Морачь зѣлень и кїминѡи [рас]тльци с медом и вином.... и лоза бела селсѣ растльци да пїе с вином, и босил̓ково [сѣме] растри с водом и сольна вода кропи восци.**

71. (138). **Каноник,** на хартији, 32°, 10 + 390 листа, српске рецензије, писао Гаврило Стефановић у Ђуру 1739. године. Са сликама.

Л. 1а. **Предсловїе на книжицѹ сїю пис. ѿ ѹневскїе обїтели часловца рѣченаа оустрмлюнїа веселет град божїи. — Цр̓ков светаа съвор̓наа апостол̓скаа единаа во слав̓наа въсточнаа мати наша духовнаа по духѹ светомѹ нас ѿраждающїа читалныци благочастивїе мнѡгаа и различ̓наа имат имена, иногда во гора божїа нарицает се.... Естъ во обычаи источником зем̓ным привлачити къ себы люде поч̓рпати водѹ и оувеселяти их, кол̓ми паче доуховны источникъ лѹчшїи ест ѿ него же дарованїа различни благодати божїе истекают ѿ молитав выклемые. Аще и мнѡзы источ̓ницы сѹт благодати божїих книг, нъ сїю молавивѹю книжицѹ прїимите съ радостїю, чатите и молите се въсегда съ любовїю, молеще во се съ богомъ съединяете се и беседѹете съ ним и вразѹмляете си и преѹспѣваете, и врагѡв ваших видимых и невидимых побѣждаете, и въ царство небесное вселяете се и времен̓но да голѣтствѹете, и вѣчно съ Христомъ господемъ нашим царствѹете, желаем вам, аминъ.**

Любви вашеи въсѣх благъ видимых и невидимых временных и вѣчных рачителъ и въсегдашны молитвеникъ челобитиїи просещъ ѿ чатущих прощениїа и въ светых вы молитках въспоминаниїа їермонах Гаврил, оученикъ ѡбщегѡ дꙋховника будимскаго предѣла пис(а) оу Юнокꙋ, си іест оу Ѣурꙋ, близъ Бѣча.

Л. 4б. Тл҆кованїе ѿ ·ні· клѳ.

Л. 5а. Повѣст ѡ видѣнїи светаго причестїа.

Л. 7а. Повѣсть кь їноком.

Л. 8а. Сеже паки ис пролога сеп. въ ·ѳ· Стефанов.

Л. 9а. Григорїе Назїанзъ слово ·еі·

Л. 9б. Садржај књиге.

Л. 1а. Канонъ къ светомꙋ архаггелꙋ хранителꙋ.

Л. 12а. Параклис къ светомꙋ Іѡаннꙋ предтечи.

Л. 26а. Канон къ прѣсветѣи богородици си іест одигїтрїи.

Л. 42а. Канонъ молеб҆ни къ светомꙋ чꙋдотворцꙋ Николаю.

Л. 58б. Правило страстем Христовым.

Л. 95а. Правило молебное къ въсемъ светым.

Л. 113а. Молитка седмична по правилꙋ оутрнюмꙋ чатомꙋю въ сꙋботах.

Л. 121а. Молитвы въ кратце по въседневныє; по ꙋтр҆них мол. въ неделю рано.

Л. 126б. Правило молебное въ понеделникъ светым аггелом.

Л. 139б. Молитка въ чек. светым ·кї· апостолом.

Л. 147б. Похвала къ прѣсветѣи владычицы нашеи богородицы и присно дѣвы Марїи.

Л. 156а. Молитвы катадиевиїе къ исповѣданїю.

Л. 161а. Молитвы развликїе.

Л. 166б. Ѱал҆ми съ тропари покаан҆ными.

Л. 190а. Молитвы Грїгорїа двоеслова папы римскаго.

Л. 219а. Богородичны на име Марїа.

Л. 232а. Похвала честномꙋ и животворещомꙋ крстꙋ господню.

Л. 233а. А се имена господна числом ·о·в·

Л. 235а. А се паки имена пресветые владычице наше богородице и присно дѣвы Марїе числом ·о· и ·в·

Л. 236б. Санъ пресветые богородице ѡ страстѣх Христовых. — Показа господь Їисоусь Христос каменъ, и на том камени почиваше светла богородица Марїа и санъ чꙋдны и оужасны зрѣаше.

Л. 238а. Сеже нѣкаа господьскаа имена.

Л. 238б. Ѿ ꙁанора коди пиш҄ чловѣкꙋ сїе на ноктех, а коню на копитех. — Ѡб онъ полъ Їѡрдана стоет три аггела.

Л. 239а. Сказанїе ѡ глаголех: кад устајеш изјутра, кад гром бије, кад се начиње хлеб или вино, кад се иде на пут, итд.

Л. 240а. Предисловїе ѡ благодаренїи богꙋ.

Л. 241а. Стихословїе, прва до пете.

Л. 279б. Чинъ ѡ въздвиженїи пресветаго сїи ѥст ѡ панагїи.

Л. 295а. Повѣст ѡ панагїи.

Л. 296б. Молитка съ ꙁнаменїем креста светаго ѿ осквренїа иже въ ѩденїи случит' се.

Л. 298а. Молитка ѿ осквренїа въ снѣ.

Л. 299а. Молитка над солїю, и фимїамъ.

Л. 300б. Молитка къ снꙋ ѿходещем.

Л. 304а. Канонъ покаѩнны по въсе дни.

Л. 316а. Параклис къ господꙋ богꙋ нашемꙋ и спасꙋ Їисоусъ Христꙋ ꙁа творещих нам їноком милостиню.

Л. 328а. Правила о ꙋсп'ших въ сꙋботꙋ.

Л. 341а. Помениикъ егоже дльжно ѥст їнокꙋ въ сꙋботꙋ по скончанїю своего кѥлїнскаго правила съ въсаким оусрдїем и оумилно части.

Л. 348а. Параклис къ светомꙋ великомꙋченикꙋ Мер'кꙋрїю.

Л. 367а. Чинь ѡ причещенїи въ вѣчеръ пришаствїа праꙁдника светые богоѩвлѥнскые вѡди.

Л. 371а. Покланѩнїе пресветѣи троицы.

Л. 374б. запис:

Иꙁволившемꙋ богꙋ дати начети же и свкр'шити сїю молитвеиꙋю книжицꙋ въ похвалꙋ и част богꙋ въ троицы светѣи славимомꙋ и пресветѣи богородици и въсем светым, аминъ. Съписа се въ лѣто ѿ съꙁданїа мїрꙋ ҂з҃с҃м҃з҃, ѿ въпл'щенїа господна ӏ739.

Л. 374б. Нѣкаа приложенїа ѡ светых писанїи паче же ѿ патерика и иных светителъ ꙁа дꙋшъ полаꙁ'наа многа.

72. (17). Последованне стнхологии преꙁь васе лето, славе и тропари и кондаци полѵелеи. на хартији, 16°, српске рецензије, писао је јеромонах Александар 1736. године.

Описао га је и повише одломака, нарочито од песама Србима светима издао Ђ. Даничић (а по њему Ст. Новаковић у Примерима, 143) у Гласнику IX, 256. Ту су издани и записи.

Од српских светаца ту су припела: Стефану Дечанском, св. Сави, св. Симеуну; даље тропари, кондаци и славе: Арсенију, Дечанском, цару Урошу, Сави, Симеуну, кнезу Лазару, Сави и Симеуну, Максиму деспоту, **юбще светнымь деспотомь.**

73. (262). **Зборник црквени,** на хартији, 16°, 195 листа, српске рецензије (са траговима руске), писан негде у Далмацији (у Шибенику?), прве половине XVIII века.

Л. 1б. **Молитва Фарѣсова,** и друге молитве са псалмима. Павечерница, полуноћница, јутрење; даље, канони молабни богородици, и катавасије, служба акатисту (богородици и Христу), па опет молитве.

Л. 165а. Десет заповести божјих, две заповести старог завета и десет црквених.

Л. 174а. Таблице пасхалне од год. 1727.—1786.

Л. 179а. Календар.

74. (153). **Акатисти** богородици и живоносном гробу, одломак рукописа, на хартији, 8°, 32 листа, српске рецензије, XVI—XVII века.

75. (67). **Акатисти и параклиси** изабраним свецима, молитве, стихире васкрсне и др., на хартији, 4°, 246 листа, без почетка, српске рецензије, XVI—XVII века.

76. (48). **Календар и молабни канон и акатист богородичин,** на хартији, 16°, 88 листа, српске рецензије, XVII или почетка XVIII века, без свршетка.

Календар заузима л. 2—21. Од српских светаца поменути су св. Арсеније (28. окт.), Стеван Дечански (11. нов.), Сава, Симеон и кнез Лазар.

Л. 22—40. Канон молабан.

Л. 41. празан са записима кад се неко родио или умро из друге половине XVIII века.

Л. 42а. Акатист богородици.

77. (134). **Молитве, акатисти и др.,** 16°, 377 листа, српске рецензије, на хартији, писао јером. Гаврило 1739. године.

Л. 1а. **Прѣдсловїе ѿ светыхъ ѿцъ и оучителеи црьковныхъ събраноѥ. — Молитва ѥже не въ множитцѣ словесъ, нъ прилѣжном вѣр҄наго срдъца желанїи.**

Л. 4б. **Слово ѡ предоуведенїи божїи свободѣ же волѥ уло별чьскыє,** од архијеп. Лазара Барановића.

Л. 10а. Садржај књиге, а иза тога чланци: правило монашко, па молитве и акатисти наизменце, а на крају слово о иночанству и символ вере.

Л. 354б. Запис у стиховима:

Лѣто ѿ създанїа мїра ҂з҃ѕ҃с҃м҃д҃ кругъ слнцу ҃к҃г
Ѿ въпл҄щенїа господнѧ ҂а҃ѱ҃л҃ѳ҃ круг лунѣ быс(ть) ·и҃·
Боже едины въ трїехъ vпостасѣхъ,
Буди част и слава присно тебѣ въ гласѣхъ
Ѿ въсее твари ѥи покланѧѥмы,
Отче и сыне съ духомъ прославлѧѥм(и),
Дѣло се въ пользу душъ людем тебы приношу,
Даждъ спасенїе въсѣм людем желанне прошу.
Азь землѧ сы и пепелъ рабъ твои припадаю,
Помилуи, цару, да те въ вѣкы въспѣваю алилуїа.
Богородице дѣво, Марїе мати, помощь въсемь благаа,
Блажен҄но люди оуправлѧи тыи жити,
Еже бы бога и те въ вѣкы хвалити.
Радуи се, невѣсто неневѣст҄наа.
Небеснїи чины, ви нам помагаите на въсаком мѣсте
Ѿ бѣдъ и напастеи възде съхранѧите.
Ѡ въси светы, въ молитвах вїи мнозѣ
За въсе христїаны радоуите се въ бозѣ,
Въспѣвающе пѣсанъ пѣснѣи
Ал҄лилуиа, ал҄лилуїа, ал҄лилуїа.

Безначел'номѹ, невидимомѹ едниосѹщ'номѹ и съприсносѹщ'номѹ господѹ богѹ иже въ троицы славимомѹ, дав'шемѹ начети же и свър'шити сїю доушеполезнѹю книгѹ акаѳистиѹю съ прочими молен'ми въ похвалѹ его въсех твор'ца, и въ част прѣсветѣи богородицы Марїи, и въсѣх светїих ѿ вреи'наго и земнороднаго сътворенїа, паче же неключимаго раба поклон и благодаренїе възсилает' се, аминъ. Тѣмже въсѣка дѹша иже читѹщїи спасенїе полѹчитъ и благословенїе божїе пребывающи въ заповѣдѣхъ его наслѣдит въ трѹдех своих на земли и на небеси. А идѣже въ вещех и словах книгы сее недостатость оѹзрит' се, яко въ пр'кодѣланїи, благоразѹмнѣ и неосѹдно молю се, каждо въ прилучастко изволи исправити. — Съписа сїа недостоины и скѹдоѹм'ны їеромонах Гаврїил, желающъ въсѣм оуспѣти въ выш'нїи градъ Сїѡнъ въ небѣ вѣковати, въ сладости ѿпочивати оутѣшние, дарѹи, Христе боже, аминъ.

78. (132). **Часови и богородичник,** на хартији, 16°, 170 листа, српске рецензије, писао Гаврило Стефановић 1725. године.

Л. Iа. Апостол на велики петак.

Л. 1а. Часови на рождаство Христово.

Л. 27б. Запис: **Многогрѣшнїи дїакон Гаврїилъ.**

Л. 28а. **Послѣдованїе часѡвъ пѣваемых въ навечерїи просвѣщенїа.**

Л. 65а. **Послѣдованїе часѡвъ великаго петка.**

Л. 117а. **Подобаетъ вѣдѣти како начети инокѹ правило въ кели своеи.**

Л. 120а. Запис: **Помѣни, читателю, и мене многогрѣшнаго Гаврїила, любве ради Христовы, молим се.**

Л. 120б. **Сицѣ оубо ти ест начело правилѹ на въсакъ дѣнь.**

Л. 124а. **Канѡн молебнъ къ прѣсветѣи богородици.**

Л. 135а. **Богородичии ѡсми гласѡв.**

Л. 154а. **Канона два прѣсветѣи богородицы.**

Л. 164а. Јеванђеље на велики петак.

На стражњој корици запис: **На римски велики петакъ време ҂аѱке҃ лет(о).**

79. (66). **Богородичник,** на хартији, мала листа, српске рецензије, XVI—XVII века.

Запис издао Љ. Ковачевић у Гласнику LVI, 350. Био је прошлога века у Девичком манастиру.

80. (300). **Ирмоси и тропари,** на малој 8°, 18 листа, почетком XIX века писани, руско-словенске рецензије.

81. (64). Црквене **песме** у осам гласова, рукопис, на хартији, мала 4°, 313 листа, без почетка и свршетка, руске рецензије, писан 1674. године.

Л. 80б. на крају другог гласа пише: **Конецъ съ богом светым. 1674. Їωаннъ Ꙁалокскій.** На крају трећег гласа (л. 105а): 1674. На крају четвртог (л. 145а): 1674. finis quarto voc. Тако и на крају осталих гласова пише та година.

82. (115). **Два листа** из неког рукописа, на хартији.

На првом је у врху слика св. Николе, а испод ње човека, жене и детета. Око главе човекове пише: **Преда вѐ корни**, око женине: **Павна кориничѧ**, око детиње: **Радико**. Испод тога познијом руком: **мои. Баꙁнашь.** Друга страна празна. На другом листу слика богородичина, а испод ње човек, жена и два детета. Око главе човекове: **папа по**, око женине: **жупани Стака**, око старијег детета: **Мате**, а млађег: **Барбу**. На другој страни крупним уставом: **Иже ѿ небытїа въ бытїе вьса привєдыи и на конць дѣлωм пръсть въꙁем ѿ ꙁемлю сътворити прьвоꙁданнаго Адама обраꙁωм своимь поуъть и съгласника себѣ съдѣла** — — последње речи: **По семь единородны снь и слово божїе благоиꙁволи въплътити се ѿ дха стаа.**

*

83. (53). **Пролог** (синаксар) за целу годину, на пергаменту, 8°, 321 лист, српско-бугарске рецензије, писао га Станислав у Лесновском манастиру 1330. године.

Првих 68 листа писани су српском рецензијом, а остало бугарском, али без ъ, ы, веħ ь, ы.

Што се тиче Словена, издали су Јанко Шафарик (Гласник XVI, 33—41.) и В. Ламански (О славян. рукоп., Записки Имп. А. Н., Т. VI, 108—121).

Л. 1а. **Синаѯарь сь богомь починиаѥмь. — Мноѕыи философиѥю вел'ми вьсиꙗв'ше ꙗко тьщаниѥмь множаншемь положише на всакь дьнь всего лѣта поминаѥмыи светыхь ѿусьство и житиѥ и кон'ць каковь имѣ кьждо, где же и когда тѣхь памети сьтварают' се оучинити** итд.

Л. 7б. **Оуспениѥ Хлѣба светаго ѕемлѥ роуш'скыѥ**, 5. септ., издано у Гласнику XVI, 36.

Л. 115а. **Вь тьж. дeн памат прѣподобнаго ѿца нашего поустиножителѣ Гаврила Лѣсновскаго**, 15. јан., издано у Гласнику XVI, 36; Ламански, 120.

Л. 121а. **Вь тьж. ден мука Ѥвена и Ирина Ипи'на**, 20. јан., издано у Гласнику XVI, 37; Ламански, 110.

Л. 123б. **Вь тьж. ден страс стых Маноуила Геωргиꙗ, Лава и ѥже с ним(и) ѿ без'божних Бльгарь ѕбиѥн'ных вь царство Льва Арменьскаго**, 22. јан., издао Ламански, 109.

Л. 128б. **Мсца тог ·л· страсть стго муика Иполита папы Римоу и дроужини Петра царѣ бльгарьска, троп. глс ·д·**, 30. јануара; Петру има само тропар; издао Ламански, 120.

Л. 142а. **Мца тог. ·ді· пам. прѣподобнаго ѿца нашего Авьксеитиꙗ и прѣподобнаго ѿца Кирила оучителѣ словѣньскаго, троп. глс. ·г·**, 14. фебр. Ћирилу само тропар, издао га Ламански, 112.

Л. 192б. **Вь тьж. ден благовѣр'наго кнаѕа Мьстислава ѥмуже вь стѣмь крьщении има Ѳеωдорь**, 15. априла, издано у Гласнику XVI, 38; Лам. 114.

Л. 210а. **Вь тьж. ден страсть стою муикоу роушьскою царю Борыса и Хлѣба, страсть стою муикоу Исиера и Ѕон и чадоу ѥю Кириꙗка и Ѳеωдвла**, 2. маја; Борис и Хлеб се само помињу, а нема им „страсти“ (Гл, XVI, 38).

Л. 211а. **Вь тьж. ден пам. прѣподобнаго ѿца нашего Ѳеωдосиꙗ игоумена печерьскаадго монастырѣ**, 3. маја, само се помиње, а нема житија (Гл. XVI, 38).

Л. 244а. **Вь тьж. ден прѣставленнѥ стыѧ царицѫ роушьскыѧ Олгы прѣматере всѣхь кназь роушьскынх,** 11. јуна, издано у Гл. XVI. 39; Лам. 113.

Л. 283б. **Вь тьж. ден вь Бльгарѣх сконьчавшнх сѧ братии нашеи,** 23. јула, издано у Гл. XVI, 39; Лам, 109.

Л. 284б. **Вь тьж ден стою мѹчикоу Борыса и Хлѣба роушьскою и вь крьщении Романь и Давыд,** 24. јула, издано у Гл. XVI, 40; Лам. 113.

Л. 316б. **В тьж. дне памат вь стых по истинѣ прѣподобною оцоу нашею и архиепископоу Моравскою Костан'дина нарицаѥмааго Кирила философа и Методиѩ брата ѥго, оучителѣ сѫща словѣньскомоу ѧзыкоу, и творить же сѧ памат ѥю ·ѕ· априла мсца, и вел'ми црькви празноуѥть вь дьнь памат ѥю,** 25. августа, издано у Гл. XVI, 33; Ламански, 112.

О времену постанка грчког оригинала Ламански помиње да је најмлађи светац Игњатије, патријарах цариградски, и издао је житије му (стр. 108).

Л. 321б. Запис који је у целини издао Ламански (стр. 19), и који је заузимао целу прву страну 322. листа и прелазио и на другу. На остатку 322. листа виде се од записа почеци 10 последњих врста: **и....** | **ѥи....** | **помѧ....** | **ѥть ѧ....** | **Богь да пр....** | **сава ѥром....** | **нила, бог да пр....** | **прости Пак'ла....** | **гомира христиѩ....** | **богь да прости ни....**

Сем тога имају још пет записа пишчевих, од којих су два грчка.

Л. 167а. **Проклни богь злѫ хартиѩ.**

Л. 206б. **Богь да прости Иѡвана ки мѣ иаходи и втѣши мѧ.**

Л. 220б. **Богь да прости Партениѩ ч(?)ѧ ми пописа.**

О језику овога рукописа говори опширно Ламански, тамо стр. 18—108.

84. (270). **Житија, слова и поуке** разних светих, на хартији, 4°, 300 листа, непотпуно и без свршетка, на народном језику писао како се по писму види Гаврило Стефановић око 1740. године.

Л. 1а. Мѣсецъ генфаръ въ ·к·е· данъ житїе иже въ светых ѿтца нашего Григорїа богослова, архїепи-

скопа Константинограда, съписатое Грїгорїемъ презвитером, оученикомъ ѥговымъ. — Съзивлѥ насъ ево данасъ, добра браћо христіани, светы велики Григорїе, др8гы по ѳѵгелист8 Іѡн'н8 Богословъ, избор'ни патрїархъ въселѥнскы, Назїанзинъ и Цароградацъ, къ себы на свою м8 частъ (у осам делова).

Л. 63а. Мѣсеца тогож. въ ·к·є· прологъ по ·ѕ·–и пѣсми светом8 Григорїю Богослов8. — Великы Григорїе Богословъ саамъ по себи се сваке хаветы, невалѣшства и ѕлочестл8ка из младости їѡще нафришко стресе се.

Л. 64б. Слово наказанїа г' богатїим ст. Іѡанна Златоустаго. — Двостр8ко и многостр8ко харамїиско се разбїанѥ преотиманіа т8гѥгъ добра находїи се мегю люд'ма.

Л. 69б. Ино слово тогожде Златоуста. — Правоме христїанин8 валіа м8 да б8де ѥсно свѣтленѥ пред свима иновѣр'ницы за огледало се сваком добром пощеню.

Л. 74б. Слово Коз'ми презвитера къ ѥпїскопом, и поповом пас8щим стадо Христово. — Ѡ Христовы храбры свещеницы, кои сте се без ничїе вамъ 8сил'не прїин8де прїимили пасти вамъ Христово стадо, словеснѣ ѡвце, ѿк8дно вамъ излазы храна и одѣло.

Л. 78а. Тогож. Злату. к' людма. — Аноде лепо вас, добры и благородны, об'ща браћо христїани, замало и вы пакъ посл8шаите баръ ове апостолске речи, що вама ово заказ8е въселѥнскы оучитель.

Л. 81а. Мѣсеца тогожде їан8арїа въ ·к·ꙁ· данъ възвращенiа мощеи ѿ Команъ паки въ Цариградъ иже въ светых отца нашего Іѡанна Златоустаго, архїепископа Констан'тинопол'скаго, и ѡ посланы ѥго къ кѵр Ѭк8, ѥпископ8, сказанїа слово. — Пренесенїе преблажен'наго и преславнога отца нашега и просветителіа Іѡанна Златоустаго. То преношенѥ м8 се бїаше стало по трист и треѣега лѣта по нѥгов8 се преставлѥню.

Л. 89б. Тогоже дна слово ѡ исцѣлившем8 се м8ж8 код гроба ст. Іѡанна Златус. и заради покаіанїа свога. — Каде из Комана донеше натрагъ оу Цариград тѣло светаго Іѡана Злато8стна, с великом част'носћ8 мег'н8ше га оу цр'кв8.

Л. 91б. Въ тоиже данъ слово ст. Іѡн. Златоус. ѡ милостинї и ѡ възданы маз҆ды ѿ бога. — Що ѹдѣлюешъ даюћи сироти и просяком, кааже се да то само ѹ Христовѹ рѹкѹ ouклаплешъ, и нико жив то не може исклопити ни прештеты из нѥгове мѹ прегр҆щи.

Л. 94б. Тогоже въ ·к҃·ѳ҃· данъ слово Златоуста еже молити се за свое ѕлотворе. — Колико човекъ ов҆де ѿдвише свои мѹ ѕлотвораа има а не мислы имъ никак҆ва ѕла нит(и) се имъ радѹе ѡ коме ѕлѹ.

Л. 95б. Тогожде Златоус. слово ·г҃· ѡ лажи и о клевети. — Що ли ѿби ваше драговол҆ство смїишляти се сваком ѡ себы, те ѿсталяти се свакога дѹшоѹврегїиванога смока го҃лива с подстрециванѥм.... (Въ неделю блѹднаго сына да чатит сїе слово),

Л. 101а. а сїеже четвртое тогож. Іѡанна Златоустаго въ неделю месопѹстнѹю. — Смышлямо се, драга браћо христіани, за ѡны свѣмѹ свѣтѹ страшнїи божїи сѹд, кадъ настане по апостола Пав҆ла сказиванѥ оны виденїи данъ свїю нашїи послова.

Л. 105. Слово ·е҃· ст. Іѡн. Златоус. ѡ смрти въ сѹб. задѹшнѹ. — Лѣпо васъ молим, браћо христїани, свакад на своме домѹ имааите вы смр҆тъ пред вашим очима, мислећи се ѡ нїши нећете згрѣшивати.

Л. 106б. Слово ·ѕ҃· Златоус. ѿ фер. ·з҃· како подобает въ црькви стаяти на молит҆вы. — Що ис тога да бѹде по ѕлочесты посаѡ и невалило се за ѹкоръ др҆жанѥ. Црква е, пише се, само небо ѿпре за благочастїа и свачїи христїанскы домовы како исте цркве.

Л. 110б. Слово ·з҃· ѿ фер. ·ѳ҃·і҃· ст. Генадїи патрїар҆ха Цароградскога ѡ страсе божїи. — Велы намъ то Іисоусъ Христос ѹ еѵгелїю, не на просто чатити книгаа многы, ама ако и мало що прочатимо, ощроѹм҆ливо да ѡно тевтишећи испитѹемо.

Л. 115а. ·и҃· слово ѿ фер. ·к҃·и҃· слово инока Петра ѡ временитом семѹ житїю. — Пробери се и пробѹди, ѡ човече, ѡ себы овде за свога ти живота, за времена докле те нисѹ позвали тамо на сѹд, ѿкѹдно више нїе аамо повратка.

Л. 121а. Мѣсеца тогожде въ ·л̃· данъ съборъ светых трїех светителєи: Василіа великаго, Григорїа Богослова, Ишан'на Златоȣстаго. С правом предаат быи светои цркви на здржанє се таи их светы съборъ светымъ Іѡанном, еѵхаискым єпископомъ. — За царства благовѣрнога и христолюбивога грчкога цара Алеѯїа, презименом Комнина, що се е оно ѡцарїѡ ȣ Танїотȣ после цара Никѵфора, за нєгово то доби бїаше постала мегю Гр'ци....

Л. 126б. Ино слово похвал'ное симъ трїем светителєм из книге зовомїе Трȣби. — Ѡдвыше ѿ свїю светителѧ, архїепископа и владика светоснаходнїи се оваа три светителѧ наша источна света црква бол'ма ниховъ праздникъ почитȣюћи светкȣе им спомен се. (два дела, а после):

Л. 135б. Се же оуже къ ним мол'бна сȣт словеса ѿ насъ (т. ј. Гаврила Стефановића). — Светы Златоусте, бȣди и рȣч'ка златна ѿ єзыкъ пленнєнїе съвъкȣплѧюща с' искȣпом ов'це, понєже сїе ваше овце зароблєне се жїивȣ.

Л. 140а. Мѣсеца фер'фара въ ·а̃· данъ, памет ст. мч. Трифона. — Овы светы мȣченикъ Трифонъ бышше родомъ ѿ Лампсакова села Фригїиске владичаске епар'хїе за царства Гордїанова.

Л. 141б. Въ тоиж. данъ мало поȣченце пред сретенїе Христово. — Добро сви мїи то прознаемо, милаа браћо христїани, како е овы данаш'нїи данъ предъ празан'ствȣ спомена се раад(и) пресветїе богородице, како е она бȣдавши чистомъ дѣвоиком....

Л. 144б. Мѣсеца тогожде въ ·в̃· данъ прологъ на оутр'ни по ·ѕ̃·-и пѣс'ми на сретенїе господа бога и спаса нашего Іисȣса Христа. — Каде мїинȣ четр'десет даана по спасителномȣ рогєню се с чловечаском с тѣлесном прїиликом синȣ божїю на зем'ли.

Л. 148а. Въ тоиж. час малое поȣченїе. — Данас ево, браћо христїани, нашъ законодавацъ, и саамъ собомъ таи заакон' мȣ извр'шȣете кано ѩкаш'нѥ младо детен'це оу Єрȣсалимскȣ зем'лѧнȣ се црквȣ доносы.

Одавде па до л. 210. при повезивању кватерниони су испреметани и неки листови погрешно пагиновани.

Л. 151а. Слово великое на лет8ргїи чатано се сего праздника сретенїа господнꙗ ст. Кvрилла. архїепископа Цароградского. — Радоуи се, велы то пророкъ и врло х8баво, кћер'ко Сїон'скаа, и ты Ѥроусалиме исказ8и с твоим проповѣданѥм велик8 т8 радост м8, с поꙗванѥм весело се вы глашаите, сви люди. (два дела).

Б. 161а. Въ тоиже данъ слово ѿ апостолского оустава како валꙗ живити се христїаном. — Заакона пр'вашнѥга оуставникъ пророк Моvсеи само онако говораше їилѥ своме народ8 кано ѡд божїега лица ов8 бесед8 плашлив8 се людма: ч8ите вїи то з добром се разсматраюћи.

Л. 167а. По8ченїе книжно къ инокомъ ѡ подвизе ст. Ефрема Сирина. — Потащим се оубо, братїе, ѥже по подобїю быти жизнїю же и дѣлом преподобнїихъ отацъ ходити по стопам ихъ.

Л. 168б. Тоежде къ иноком ·к· слово тогожде Ефрема Сир. — Ты же, ѡ др8же, понѥже оубо мїра ѿвр'гал' се єси, да почто 8бо ищеши покоꙗ мїрскаго.

Л. 170а. Въ тоже данъ слово светаго Євгарїа монаха къ їноком. — Въ срдци кроткаго почїетъ прем8дростъ прѣстол'же безстрастїю д8ша дѣтел'на, дѣлатели ѕли въспрїим8тъ мазд8 ѕл8.

Л. 171б. Слово сїе къ въсем ѡб'що с Ан'тїоха. — Нашъ господинъ богъ Іис8съ Христос свїю нас тако право съзивлѥ к' себы на прїиходъ крозъ заакон свои, пророке, апостоле и єvгелисте оу ты светы м8 писма, їѡще молећи се говоры намъ.

Л. 173б. Мѣсеца тогожде въ ·и· данъ прологъ светом8 великом8ченик8 Өеѡдор8 Стратилат8. — Ѡвы великом8ченикъ, що се зове светы Өеѡдоръ Стратилат, биаше за онога времена поганского цара Анћинїа єv'хаитского рода, живлꙗше собом с8проћъ пон'та, да речем мор'ске заатоке ираклїиске.

Л. 175а. Тогожде светаго м8ченика слово из Тр8бе ст. Лазара Барановича. — Отацъ свѣтоваа на зем'ли єто и люде свете ти ны Исоус Христос нvма тако пр'вом апостоломъ рече: выи сте свег люд'ском свѣт8.

Л. 182б. Мѣсеца тогожде въ ·к҃д҃· данъ празднꙋемъ на споменъ частные главы ѡбретенїе светаго славнаго пророка Прѣдтече Крстителꙗ господнꙗ Іѡанна. — Ѡваа частнаа и аггелом почитана се глава частнога Предтече Іѡанна Крстителꙗ пр҆вом ето бы пронагꙗна се само ѿ нꙗгова се произволиванꙗ вигꙗна се людма.

Л. 183б. Въ тоиже данъ дрꙋга повѣстъ ѿ Лимониса ѡ нѣкоем Іѡаннꙋ монахꙋ що га ѿ огнющине излечы ст. Іѡн. Крстл. — Быаше тамо некы свещеникъ калꙋгꙗръ именом Іѡанъ, вр҆ло лепо пощенъ и милостивъ з҆ браћом съ свы калꙋђꙗри.

Л. 185а. Иное слово Лазарево из Трꙋбе книге на ѡбретенїе частнїꙗ главы светаго Іѡанна Предтече. — Нека жена, пише се, що е имала десет драхми, да речем обоце, мингюше ли, щоно оу ꙋшїю жене носе, те ако изгꙋбы ноћꙋ, вели то Христос, ꙗд҆нꙋ обоцꙋ, неће ли она ꙋжећи себы свѣће.

Л. 188а. Мѣсеца марта поꙋчителна словеса въ кратце редом. Сеже къ оучителꙗм ·а҃· — Пише се то овако за светога Іѡан҆на Златоустаго, цариградскога патрїар҆ха, ѡ нꙗговꙋ ѡб҆щемꙋ оученю се многым то за хваидꙋ быаше ꙋ беседе оуздичив҆ се кано поносливъ.

Л. 194а. Въ вторы данъ сего мѣсеца слово поꙋчителное светога Аѳанасїа еже никого носити по ꙗзыкꙋ с҆ осꙋдным опорно его ѡговором. — Ѡ драага и доброо браћо христїани, лепо вас свїю молїим с овом наатꙋром вашом ѕлочестом не гꙋбите вы свои дꙋшаа, те смїиш҆лꙗите чꙋдно ѡ Христовꙋ еѵгелскомꙋ к҆ христїаном ꙋченю.

Л. 196а. Въ данъ ·е҃· сего мѣсеца слово поꙋчителное ст. Іѡан҆на Златоуста къ глаголющим ꙗко не възможно ꙗст спасти се въ мїрѣ. — Извѣстно съ знанꙗм се некада то быва ꙗрно саамо ѡсобито кое мѣсто собом нигде не спаса нас без нашега се трꙋда и подꙋшна кога дѣленꙗ.

Л. 198а. Въ ·ѕ҃· данъ сего мѣсеца слово светаго Ефрема ѡ пл҆зи дꙋшевнои. — То нам съ спажанꙗм се знаюћи, драга браћо, како све наше ћꙋди христїанске валꙗ да се здр҆же съ свезом стегнꙋтом дꙋховне любави.

Л. 199б. Ино поѹчителное слово светаго Антїоха ѡ молитве и ѡ царствѹ небесномѹ. — Мислећи се, браћо, ѡ небесномъ царствѹ ов̕де доиста и заради тога ако смо ради тамо доћи вали намъ све божїе и еѵгелске заповѣди спажано и творити.

Л. 202а. Въ ·н҃· данъ сего мѣсеца слово къ въсем христїаном ѡ светомѹ нашем зааконѹ светаго Василїа. — Христовъ ето аадетни се зааконъ и апостолско се оученѥ не само ѥднимъ калѹгером издатое то др̕жати се, ама и свима светскымъ христїаном ѥднако е.

Л. 205а. Се же слово светаго Іѡанна Златоѹстаго ѡ гр̕дины поноствѹ се. — Каа неке новосаденѵце лознѣ, кое ли не могѹ здраво ни читаво раасты без плевенѥ.

Л. 207б. Мѣсеца сего въ ·ѳ҃· данъ памет светых Христовых мѹченикъ що въ Севьстиском ѥзерѹ мѹчены быше. — Овы светы ѿ разликы места и особыты очевина быахѹ, толико що ѹѥдно по ѥдномъ капетанїѡм воевахѹ.

Л. 209б. Въ тоиже данъ светога Іѡан̕на Златоѹстаго ѡ лечещаго болести. — Ѡвы нашъ живот теш̕кы проходливы и мѹчны наводнѥни се, ѥли све се добро за мало се изгѹбисмо се, ѥли теш̕кы болезно много бѹдемъ, (несвршено).

Овде је прекид. Најближе што иде, то је на кватерниону који је обележен као 18., а треба да је неки после 21-ог.

Л. 211а. (Нема почетка). ....тко те храны, но орач̕ ли и копачъ; да и нїе, како би се ты, господичићѹ, жїивїѡ.

Л. 217б. Слово ст. Вар̕лаама въ ·ї҃· данъ (месеца априла). — Нашъ владика Христос господинъ богъ благъ е и милостивъ, праведне милѹе, а и грѣшнике жали и щеды и скоро не погѹбити.

Л. 220а. Въ ·кї҃· данъ слово светаго Іѡанна Златоус. ѡ ѥже нощи ѹстаѥти на молѥнїе. — Ѿ вражїа налога прїмаи себы, ѡ човече, щїит орѹжаты ѡд беде заослон се, често се моли богѹ.

Л. 223а. Слово ст. Іѡан. Златоу. ѡ милостины. — Ѡ добры човече, имаш̕ ли що стоекега ти блага, тѹ га не осталѥи по себы, ама с временом за живота ти твога испошили га пред собом.

Л. 223б. Мѣсеца сего въ ·ѕі· данъ придча Варламова ѡ трїехъ др8зехъ д8шевних. — Велы то проповѣдаюћи преподобны Варламъ старацъ, сприликованїи с8 овы що мил8ю овосвѣтске кое красне вигкне се лепоте. (Из Варлаама и Јоасафа).

Л. 228а. Тогожде ·ѕі· дна слово ст. Нифонта ѡ проби нашои. — Нама, браћо христїаны, доиста даде то саам богъ на шилкнк за прок8шаванк се наше, хоћемо ли ми з драге волк кое ѕло подносити за спасанк се наше.

Л. 231б. Въ ·иі· данъ сего мѣсеца слово преподобнаго Моvсеа ѡ др'зостливом се молкню. — Драговол'наа и милаа браћо, за свое се згрѣшиванк, ако кое было, пр'вом д8жни смо и снажно постити се, а гроз'либо на молкню се г' бог8 с8зити.

Л. 234а. Тогоже дна слово ст. Іѡана Злато8ста ѡ сл8шаню црковноме с верованкм св8д се молеħи госпол8 бог8 съ страшенкм' га се а 8 светои цркви з' божїим страхом стакти право се крстеħи. — Светы апостолъ Паваѡ оубах кад вр'ло слабо се помоли бог8 оу цркви, кр'но више затворатъ бїаше свое раад люд'ма ѡ вери христїанскои предикы.

Л. 238б. По8ченїе къ їноком въ ·ѳі· ѡ спасаню се. — Аще не въсакъ кр'щени спасет' се нъ твореи волю божїю, тои глаголю спасет' се, квѣ кко не въсакъ ни постригы се спасет' се (несвршено).

На л. 239. настаје други прекид велики, и почиње 65-им кватернионом, листом 641.

Л. 641а. (Нема почетка). Слово о житију св. оца Атанасија великог, архијепископа александријског, из Назијана св. Григорија Богослова (18. јануара).

Л. 664б. На 8тр'ни по ·ѕ· пѣсми пролог ст. Аѳанас. и Кvрил. — Светы Аѳанасїе велыкы за свога м8 вѣка быаше при пр'вом8 христїанскоме цар8 веником8 Кон'стан'тин8.

Л. 666а. Въ тоиже данъ, иже въ светых отца нашего владике Маѯима, быв'шаго деспота ср'бскаго. Синаѯаръ. — Овыи блажен'ныи див'ны Маѯимъ бикше ѿ колена благочастивога Сvмешна Неманк, 8 христїанств8 пр'вога кралк ср'бскога, отца светога Саве.

Л. 674а. Въ тоиже данъ ѿ патерика слово, ꙗко требе и добро ѥст трѹждати се монаахомъ. — Прїиде ѿд некѹд монах къ ïгѹм'нѹ Сїлоамѹ оу Синаискы манастиръ, и виде братїю дѣлающѹ, рече къ стар'цѹ.

Л. 674б. Поѹченїе къ їноком блажен'наго Иларїѡна. — ꙖКоже бо иже тѣло свое имѣи пригвожден'но на древѣ неподвижливъ ѥстъ ни на какое дѣло, нит(и) может и за що се приватити да що ѹпослѹе, тако....

Л. 676а. Василїа великаго слово ѡ добродѣтели. — Наѹчи се, вѣрны človeче, благочастїа быти дѣлателъ, наѹчи се жити по ѥѵгелскомѹ словеси.

Л. 676б. Слово Іѡан'на Златоуста ѡ милостины праведнои. — Велы намъ овако ѹ ѥѵгелїю нашъ господинъ Іисусъ Христос: ѹчинте вы себы држжство.

Л. 679б. Ѡ Іѡве нищелюбїю. -- А деде ѹ мало їѡще послѹшанте, що и како старо пїисмо нам исказѹе за праведнога Іѡва, що мѹ е за живота врагъ много пакостїѡ, и ни за що се не срѣаше.

Л. 682б. Мѣсеца тогожде въ ·к· данъ памет преподобнаго оца нашего Єѵѳимїа великаго. — Овы преподобны отцъ нашъ велики Єѵѳимїе быаше за царства Гратїанова оу Милитинѹ, никеискои митрополы.

Л. 688а. Слово дѹшеполазно од ·к·ега по редѹ. — За времена благочастивога Григорїа папе Двоеслова быаше оу Римѹ богатога и господска рода ѥданъ болꙗринъ.

Л. 690а. Въ ·лл· данъ слово светаго Антїоха, ꙗко ѕѣло дѹшополазно ѥст пострадати за свое држжство. — Пропатенѥ щогод зла дрѹг ѹѥд'но ѕ дрѹгом, ꙗли дрѹгъ за дрѹга за неиздаванѥ се и неѡдааванѥ ѹ кою срамотѹ, великѹ кою смр'тнѹ бѣдѹ (несвршено).

После овога иде последњи кватернион, који носи бр. 28. а лист 271, и који би према томе требало да је испред овога последњег прекида, али по датуму — децембар — треба да дође на крају; на њему је:

Л. 271а. Продужење пролога на мученике.

Л. 274б. Слово похвалное... Трѹбе Лазара Барановића на свете петозарне мѹченике. — Светы овїи

петозар'нїи м8ченици, то намъ е како ѿ Христа бога предаати таланты (несвршено).

85. (22.) **Слова и житија,** на хартији, 8°, 250 л. на народном бугарском говору XVIII века. По пагинацији се види да с почетка нема 44 листа (почиње ·м҃є҃·), а нема ни свршетка. Писале су га неколике руке.

Л. 1а. Слово иже во светы ѡца нашегѡ Iѡанна Злато8ста ради спасенїе. — Како подобаетъ да твор8тъ които желаютъ да се спас8тъ. егда почнеме да дѣлаемъ некое добро дѣло ѿ начала приходитъ намъ оусилно.

Л. 8а. *Златоустово* слово ради прочитанїе книгы. — Подобаетъ често да прочитаемъ божественое писанїе и въ црькви да сказ8ют оучителе; мног8 чловецы имат и знаютъ читаты и мрьзит ги да 8зьм8 книг8.

Л. 14а. *Златоустово* слово ради нощна молитва. — Какѡ биваетъ прїетна бог8 нощна молитва и нїа да порадиме въ нощи да се помолиме бог8; не сатвори богъ големи нощи, в'с8 нощь да спаваме.

Л. 17а. Слово светаго Ефрема ради покаянїе. — Ѡ чловѣче, до коле работиеши враг8, до коле да 8гождаеши на мрътвое свое тело, посл8шаи мене и ѡчисти свое тело и д8ш8.

Л. 19а. Слово Григориа папи римскы ради странопрїимство. — Беше некои домовитъ чловѣкъ и раз8манъ, и бех8 се зговориле сас свою с8пр8жниц8 да прїимаютъ страны и сиромаси въ дом свои.

Л. 20б. Преподобнаго ѡтца нашего Кvрила инока некое д8шеполезни притча ради лозето. — Беше некои чловекъ богатъ и насади лозе, и загради го нашколе и направи врата и сътвори въ немъ точило, и ѡстави врата ѡтворена.

Л. 23а. Иже во светыхъ ѡтца нашего Iѡанна Злато8ста слово ради двора и с8етнаго вѣка. — Потребно есть и това да знаеме, како ѿ начала показа богъ пастире и 8чителе ради насъ, и мы ѿ ныхно по8ченїе на др8ги да предаеме.

Л. 32а. Слово Iѡанна богослова ради г8сара. — При Цариградъ близ8 имат мали градецъ; тамо беше єдно мало

дете именомъ Хvнаръ, пасеше г8скы. И на врата того града беше написань ѡбразь светаго Іѡанна богослова.

Л. 34б. Слово светаго Генадїа патрїарха Цариграда како да имаме стра божїа. — Мног8 чловѣци иматъ та говоратъ не мог8 да наида иск8сна 8чителѧ да ме на8читъ како да се спасемъ.

Л. 37а. Месецъ ѡктѡмврїи ·ѳ·і· Житїе и жизнь прѣподобнаго ѡтца нашего Іѡанна п8стыни жителѧ Рылскаго, и о прѣнесенїи мощем егѡ. — Быс(ть) чловѣкь доухов҄нь благовѣрань и христолюбивь, боѥ се бога и са страхѡмь сл8же ем8. — Помиње се у Гл. XXII, 242.

Л. 49б. Слово светаго Іѡана Злато8ста ради покоренїе. — Да 8слишимь что глаголетъ апостолъ Павель покорити се наставникомь вашимь, ѡны хощ8т да даютъ ѿвѣтъ бог8 ради доуши ваши на страшны с8дъ.

Л. 51а. Мѣсецъ ї8лїа въ ·з· день страданїа светыѧ славнїѧ великом8ченицы Кvрїакие. Предословїе. — Ѿ две вещи под҄визает се чловѣкъ и сътвораетъ др8гом8 чловѣк8 добро, или ѿ естествены наравь или ради заповѣдъ божїе.

Л. 68а. Мѣсецъ їан8арїа въ ·к·ѕ· денъ житїе прѣпѡдобнихъ отьцъ нашь Ѯенофѡн҄та и сыновы ѥго Іѡанна и Аркадїа. — Беше некои болеринь 8 Цариградъ, син҄глитикъ саном, богатъ велми д8шею и тѣломъ именем Ѯенофѡнь; имаше жен8 Марїю именемъ и два сынове.

Л. 83а. Мѣсецъ авг8ста ·д· день светым седемъ ѡтрокомъ, иже въ Ефесъ Маѯїмїлїана и иже с нымъ. — Царьств8ющем8 нечестивом8 Декїа имаше въс8 свою д8ш8 и мыслъ положень на поклоненїе ідѡломъ ѡкаѧны, и не имаше др8го въ 8ме своимъ тъкмо да пог8бит име Христово.

Л. 94а. Житїа и жизнь праведном8 Іѡсифа прекраснагѡ. Четет се въ светои великы понеделникь. — Васа тварь изданїа божїа ѥс8 прем8дра и ч8дна ѿ ных же въраз8меетъ въсаки прем8дрость творц8, но м8дреиша ѿ в҄сехъ и из҄редненша сътвори чловѣка, въ него же оудиви се раз8мь ѥгѡ бол҄ше неже ли на прочїа зданїа.

Л. 119б. Страданїе светом8 великом8ченик8 Єѳ҄статї8, новом8 Іѡв8, и с8пр8ги егѡ Ѳеопїсты и че-

дѡм егѡ Агапїа и Өеопїста. — Ѕлаꙗ и искꙋшенїе иже прылꙋчают се на чловецы ѿ тры вины биваютъ, благословены христїаны, прежде ѿ искꙋшенїе божїа иже искꙋшаетъ богъ чловѣка да видетъ аще и на ѕло време любид' го, или тъкмо на изобїлїе свое.

Л. 144б. Мѣсецъ ноем'врїа в' ·є· день светых мꙋченикъ Галак'тїѡнъ и Епїстимыи. — Въ предѣлы Финїкыи има град великъ именꙋемъ Емеса. Въ тои градъ роди се и воспитань бысть чловѣкъ некы Клитофѡнь.

Л. 153б. Житїе и жизнъ светомꙋ Фїларетꙋ милостивомꙋ. — Въ странахъ Пафлагонїи има село именемъ Амныа єже покорꙗет се на Гагреиска митрополїа. В' тои село беше некои чловѣкъ благочестивъ.

Л. 169б. Мѣсеца ноемврїа в' ·кг· дьнь иже во светых отьца нашегѡ Григорїа епископа Акрагань-скаго. — Ѿ в'са добра нее ꙗкоже добродѣтель дрꙋго подобро и пополазно, понеже ходатаиствꙋетъ на любаз'ницы еи славꙋ ꙋкрашенꙋ и преꙋкрашенꙋю, ꙗкоже тъкмо даетъ воспрїꙗтїе трꙋдꙋ и воздаꙗнїе по смерьти безьсмертїа.

Л. 194б. Мѣсеца ноемврїа ·кд· день житїе и страданїе светеи великомꙋченицы дѣвицы и премꙋдрїа Єкатерїны. — Сась надеждꙋ пролетнаꙗ изобилїа нищїи ѡрачь же маретъ трꙋда ѿнюдъ, ниже пота, и на дрꙋга бꙋрнаꙗ ѕло страданїе не трьпить печали ветромь и водамь и снежнꙋю лютость ѡжидающе глас въжделениа.

Друга рука.

Л. 223а. Слово ради Павла. Препростагѡ щемь да скажем. — Тои Павель имаше и жена и деца, и во единь днь доиде ѿ нива и во домь свои наиде чюждаго чловѣка при женꙋ свою. Егда гѡ видѣха, засрамиха се ѿ негѡ. Ѡнь имь рече: ради това азь ѿ многѡ времене имахь желанїе да стана калѡгерь.

Л. 223б. Слово светаго Іѡанна Златоꙋстаго ради чистота телѣсна и сластолюбїꙗ. — Рече свети Іѡаннь Златоꙋст: телѡ чловѣчско нарицают се дꙋшевни домь, во тело наше живеꙗть дꙋша вь праведна дꙋша прибиваеть богь.

Л. 226б. Слово поꙋченїе ради простим. — Рече пророкь Давидь: не в' дьнь сꙋдище да се ꙋсодимь, тькмо в'

този светъ кога гладъ бȣдетъ илї дрȣга некоѧ теснота їли беда, пакь ще богъ да имь даде изѡбилна телѣснїи потребы.

Л. 228б. Поȣченїе ради мертви да не плачеме. — Не подобаеть намь, братїа, да плачемѧ кога оумре некои сродникь нашь, не ищи мертиѧть ѿ нась да плачеме послѣдь него, ами ищать ѿ нась ради нихна дȣша да са творимь мол҆ба.

Л. 234б. Слово иже во светыхь ѡтьца нашего Іѡаннȣ Златоȣстомȣ ради архїерїе и свещенїцы и кои то са недостоїнь причащають. — Аще кто епископь все жїтие свое исправїть и по законȣ поживеть и не порадить ради народа да ги исправить и да ги приведе на богоразȣмїе, сички своѧ трȣди погоубиль есть.

Л. 237б. Слово ради нѣкоѧ дѣвица какѡ побѣже в҆ пȣстїны. — Преподобни ѡтьць нашь Іѡаннь сказа намь: имаше нѣкоѧ дѣвица в҆ Іерусалимь именемь Анна. Бѣше смирен҆на и благоговѣина, постеше и молѧше се богȣ.

Од 240. листа или је трећа рука, или опет прва.

Л. 241б. Мѣсеца їȣлїа ·к҃·ѕ҃· поȣченїе ради ȣкрашенїе женамъ и дѣвицамъ, како да живеютъ на тои светъ. — Подобаетъ жены и моми да гледатъ на пресветȣю богородицȣ, како поживе ѡна на тои светъ смирено, кротко и благоговѣино, и не тъкмо да си криютъ лицето ѿ мȣжїе да ги не гледатъ.

Л. 244б. Запис истом руком:

Знано бȣди како Иѡсифъ Брадати, посникъ ѿ рильскаго монастира превель и исписаль ѿ греческаго езика на словеньски, и азь Романь иеромонах преписахь ѿ негово писанїе сїа книжица ради женьски и бабини враговщини заради самовили и бродници да се чета на полъзо женамъ, ва лето ҂з҃·с҃·ч҃·д҃· ѿ рождества Христова ҂а҃·ѱ҃·и҃·ѕ҃· ȣ Габрово терьновско тогда бехь Братїе, благословите, а не клъните аще что погреших ѩко чловекь рȣкою моею.

Л. 245а. Слово иже въ светыи ѡтьца нашего Иѡана Златоȣстаго ѡ сȣде и покаѧнїе. — Днесъ помислите, братїа, докле єсми живи, каковь страхь имаме видети на страшни денъ сȣдни кога станеме ȣхилъни и посрамени ѿ зла наша работа.

Л. 248б. Поꙋченїе светагѡ Іѡанна Златоꙋстаго ради страшнаго сꙋда. — Ꙗко два разбоицы ѡбретают са вь миръ, єдинь разбоикъ нарицает се кои саблачеть сїромаха, а дрꙋги разбоиникъ есть кои не ѡблечетъ сїромаха (несвршено).

86. (19). **Беседе св. отаца** (Златоуст), на памучној хартији, fol., 230 листа, српске рецензије, од 1416. године. С почетка не достаје девет кватерниона и први лист од десетог, и неких листова из средине.

Л. 3а. **Вь петькь ·а҃· нед. пос(та). Светаго апостола Павла ѡ вьздрьжании, и ѡ питѣющих᾿ се и ѡ мьздьиницѣхь слово. — Братиꙗ, мнози хотеть ѥже многащи глаголахь и ныиꙗ же и плаче(!) глаголю, врагы крьста Христова имь же конууина погыбѣль, имь же богь урѣво и слава сь стоудом чхь.**

Између 10. и 11. л. нема једног где је можда био почетак слова од суботе.

Л. 14'б (207). **В᾿ тоужде нед. тогожде Іѡана Златоустаго ѡ Давидѣ цари и ѡ Павлѣ апостолѣ и ѡ покаланин, ꙗко недостоить намь не ѿчаати се своего спасениꙗ. — Ныиꙗ слышасте, братиꙗ, прѣснописца Давида вьпиюща по велицѣи милости твоѥи и по многымь.**

Л. 16б. **В нед ·г҃· пос(та) Іѡанна Златоустаго слово ѡ моукахь. — Потьщим се, вьзлюблюнїи, оубѣжати вѣчныѥ моукыи. не створи богь моукь да ны вьвржеть, нь да падшеѥ извѣдеть, такого бо ималмо бога.**

Л. 23б. **Вь тоужде неделю тогожде Їѡана ѡ пророцѣ Їѡнѣ и ѡ Данїилѣ и ѡ ·г҃·ˣ ѡтроцѣхь, и ѡ покаанин и ѡ постѣ. — Весель ѥс(ть) намь дьньс трьгь сьь и веселить ѡбычнагоѡ сьбора. Каꙗ же оубѡ вина ѥсть вѣдѣ оубѡ азь исправлѥниѥ соуще постиоѥ.**

Л. 31а. **В᾿ чек. срѣд. крьстии. Нила Фїлософа ѡ ѡсми помышлѥнии слово. — Почетькь ѥсть плодоносию цвѣть, и начетькь доброу оудрьжанию дѣанию, дрьжеи урѣво, оумалить страсти.**

Л. 42б. **В᾿ нед. ·д҃· пос. Їѡана Златоустаго ѡ оубогых.... т...хь слово. .....щи имоуть многи различни цвѣ.... ѡви же на красотоу оуима, ѡвы ....льство, вьсе же то клюунт се уловѣкоу.**

Л. 48б. В' тоужде нед. Слово блаженаго Еусевиа о томь еже хвалити бога болещомоу и о Їовѣ. — [Вь] единь ѿ дьнїи нѣкьшьды изь црькве Алеѯань[дрь] видѣ етера уловѣка на одрѣ лежеща, и шьдь.

Л. 53. до пола поцепан, а на другој страни је почетак неког слова.

Л. 57а. В' тоужде нед. тогожде Ѯлатоустаго о вьплъщениѣмь сьмотрении слово. — Се же бо отроци по вьмѣщению иже пауе и вьуинихомь, ако навыкше и наказании истин'но изьавльше.

Л. 62а. [В'] т'жде дьнь слово о оууителиих и о оу[уени]цѣхь, сирѣуь о игоуменѣхь и о урьницихь. — [Б]еѯь хитрости крьмьуии готовь вь потоплиение корабла боудеть и не вѣ гласьнь игоумень погыбѣль урьнцемь есть.

Л. 63а. В' втор'ник ·ѕ҃· пос. Їоана Ѯлатоустаго слово о имоущихь екоже любо благодать подаати не имоущимь и о попѣхь. — Уловѣколюбьць богь оущедраю родь нашь и не оставлаеть всакого уловѣка беѯь своее благодати.

Л. 66б. В' срѣд. ·ѕ҃· неделю поууение. — Вьсаукьскы се подвижимь да можемь вь себѣ имѣти доухь светыи, имьже есть пороууено дѣиство его.

Л. 69а. В пек. ·ѕ҃· нед. пос. Слово оца нашего Василиа епископа Кесарие кападокиискые како есть лѣпо быти урьнцемь. — Слышимь, братие моа благословенаа, господа глаголюща: иже оставить отьца и матерь и братие и сестры и женоу и уеда...

Између 72. и 77. листа треба да има 8 листа, а сада су само 4.

Л. 77б. Їоанна Ѯлатоустаго слово ѿ Їоанна еугелиста: бѣ нѣтко боле Лаѯарь ѿ Виѳаније ѿ вси Марииы и Марѳы сестры его, бѣже Мариа помаѯавшиа господа мурокь. — Мноѯи уловѣци егда видеть етера оугаждаюша богоу страждоуша лютѣ или вь недоугь вьпадающа.

Између 78. и 79. и 82. и 83. листа нема по 4 листа.

Л. 84а. Светаго отьца нашего Аѳанасиа Алеѯандрьскаго вь цвѣтоносиоую неделю слово. — [Ст]рашна, вьѯлюблении, таина дьньс вь Їерслимѣ [быс]ть. Таиноу оубо ми есть хвалити проповѣданноую ѿ пророкь.

Л. 86а. На цвѣтоносноую неделю слово. — Дьньс сьзываѥть ны, братиѥ, свѣтозарны апостоль на радость доуховноую велегласно вьпиѥ и глаголе.

Л. 89б. В' тьжде понед. великиѥ нед. Ïωанна [Зла-тоуст]аго слово ω Иωсифѣ. ....щен се корабльници вь поучинѣ мор'сцѣи .... ни'же не боудеть землѥ ни гори ни хл'[ми].

Л. 93б. В' втрк. велик. нед. слово Ïωана смѣренаго уч'ица и презвитера Дамаскына ω оусьхшеи смоков-ници и ω притчи винограда. — Движит ме на глаголаниѥ сльньчноѥ божиѥ слово ωтче иже ѿчь нѣдрь не ѿстоупль и вь оу-тробѣ дѣвичи неωписани рождь се.

Између 95. и 96. листа нема два.

Л. 98б. Вь тьжде дьнь Иωана Златоустаго слово ω ·ı̃· дѣвь. — Ѥгда кончиноу житиꙗ сего поменоуть и лѣтнꙗго кроуга прѣхожденꙗ и многозборнаꙗ чловѣчьскаꙗ миноующа.

Л. 101б. В' срѣд. вел. нед. Ïωана Златоустаго ω любодѣици и ω масти слово. — Всегда богь ꙗкоже чловѣ-колюбьць време на покаꙗние грѣшникомь ѥсть даль.

Л. 107а. Вь тьжде дьнь светаго Ѥфрема постника ω блоудници и ω алавастрѣ мура. — Мнозѣмь светымь соу-щемь божиѥмь достоинѣ хвалещемь ѿноудь прѣчистаго владыкоу сподобихь се и азь недостоины славословити.

Л. 116а. В' чет. великиѥ нед. Ѥвсевиꙗ Алезандрь-скаго слово ω моуцѣ господни. — Вьчерашнюю рѣчь дньсь мышлю изрешити се дльгоу, вьзлюблѥниïи, и ищоу како или где слово назнаменати ми.

Л. 120а. Вь тьжде дьнь Ïωанна архïепископа Кω-станьтина града ω страсти господни слово. — ...ѣхь патрïарховоу бесѣдоу кь вамь пакы ...зрѣти и ѿ двою доуховноую пищоу вамь.

Л. 131а. Вь тьжде дьнь тогожде Ïωана бесѣда ре-ченнаꙗ вь дьнь пощениꙗ вьнь же спась оумы ногы оу-ченикомь вьставь сь вечере, слово. — Милость божию и чловѣколюбиѥ проповѣдаѥть тварь вса и проповѣдаѥть тварь же и твари сьмотрение.

Између 131. и 132. л. нема три листа.

Л. 132а. В' пек. велик. Ïωана Златоустаго ω томь ꙗкоже, ωтьче, аще вьзможно ѥс(ть), чаша си да мимо-

идеть слово. — Ничесоже оставише црькокии оучителие матери чедолюбци вьсакоу болѣзнь и дѣло трьпеще за любьзнаы чедомь вьспитѣниꙗ.

Л. 139а. **Тогожде Златоустаго слово вь светы петькь и ѡ разбоиницѣ. — Дьньс боголюбиою благоуьстию вьселюенноую сьвр҆шн, подобааше бо иже благоуьстиꙗ сьбрати се, а иже неуьстиꙗ раздѣлити се.**

Л. 141б. **Тогожде Златоустаго Їѡана вь тьжде дьнь слово ·г҃· — Велика оубо ѥст тварь небо ѿ небытиꙗ вь бытиѥ богомь призвана.**

Између 144—145. и 145—6. л. нема по један лист.

Л. 166б. **Їѡана Златоустаго на светоую пасхоу слово. — Се оубо вѣрнии ѥлико христолюбци приидѣте насладимь се сего праздьнства ѥлико раби блазии и вѣрнїи да вьниидоуть.**

Л. 167б. **Тогожде Їѡана слово на прѣславноѥ вьскрьсениѥ господа нашего Їсоуса Христа. — Благо врѣме и все доброгласно и подобно нынѣшьнюемоу врѣмени и ѥмьше вѣроу намь светопѣвцоу Давидоу глаголати.**

Л. 170а. **Тогожде Златоустаго на светоѥ вьскрьсениѥ Христово. — Зѣло ми ныиꙗ оумь дрьжить господьскаго вьскрьсениꙗ и дивнаго видѣниꙗ таины оужасаѥть ми доушьноую мысль.**

Л. 172а. **Вь тоужде неделю на вьскрсениѥ Христово слово тогожде Їѡанна ѿ Лоукы ѥуггелиста. — Вь тьь дьнь и се два ѿ нихь бѣста идоуща поутем҆ вь вьсь соущоую далече ѿ Їер҇лима ·з҃·. пьприщь, ѥи же име Ѥммаоусь.**

Л. 176а. **Светаго Аѳанасиꙗ Алезандрьскаго архїепископа сказаниѥ ѡ празиицѣ пасхы. — Вечерꙗ, братиѥ, ѡ нароцѣ пасхы нѣчто глаголахомь и понѥже бысть нѣкака распрꙗ назнаменовахом҆ вь име господа.**

Од л. 187. (претпоследњи лист 37. кватерниона) сви су листови сваки о себи и испретурани; има међу њима и оних што треба да су на почетку, тако: 198. је последњи лист 9. кватерниона; 207. је први 12-ог кватерниона; 203. први 19. кватерниона; 204. први 26. кватерниона; 210. треба да је сад. 188. (крај 37. кват.), а 205. треба да је сад. 189. (почетак 38. кватерниона).

На њима су ови натписи:

Л. 205б (189). **Їωанна презвитера слово ѿ сказаниıа еѵгельска. — Ѡтидета же паны вь себѣ оученика дивеща се. Марии же стоıаше оу гроба плачющи се вьнѣ.**

Л. 199б (треба јамачно негде напред). **В срѣд. ·а҃· нед. тогожде Їωана Ꙁлатоустаго слово ω молитвѣ. — Всь оубω вѣдеть ıако начетькь всакого добра молитва ıесть и спасениıе и жизни вѣчныıе исходатаица.**

Л. 202а. **Тогожде Їωанна слово ѿ сказаниıа еѵгеласка. — Понıеже оубω много имамь глаголати нь не можете трьпѣти минѣ да на ползоу ıесть аще азь идоу.**

Л. 211б. **В҆ понед. ·ѕ҃· нед. пос. Їωана Ꙁлатоустаго посланиıе кь ıетероу игоумену прошьша оу нıега правила доуховнаго поучениıе самомоу и соущиимь сь нимь. — Понıеже писаль ми ıеси, вьзлюблıены брате, да правило ти предам постноıе, что ти писати не вѣдѣ.**

Од л. 213. до краја дописано је позније другом руком.

Л. 213а. **Їωанна архїепїскопа Кωнстантїна града Ꙁлатоустааго слово о ıако вьзвеличише се дѣла твоıа, господи, вьса прѣмоудростїю сьтворилы еси, и о небеса проповѣдоують славоу божїю. — Мала оубо соут речениıа медвныи же источникь сладьк меда сытости не имоущаго.**

Л. 222а. **Їωанна архїепїскопа Кωнстантїна града Ꙁлатоустаго слово о апостолстѣи рѣчи и о женах же и моужех в цѣломоудренїе. — Кь медьвнымь источникомь днесь вас роуководити хощю, меда никогдаже сытости имоущаго.**

На комаду последњег листа (231.) запис, који је издат у Radu I, 175, као да није писан ниједном од ове две руке. Хартија је сасвим различна од главног текста, и слична је хартији додатка, само слепо слово (Wasserdruck) је друго. Може бити да је ово препис доцнији, а може бити да је и све савремено, само је на разној хартији и од два или три писара исписано.

87. (20). **Златоустове беседе,** на хартији, fol., 361 л., српске рецензије, писао их Антоније 1635. г. у пиргу Карејском. Између 19. и 20. л. нема једног, иначе цео.

Запис издао Ђ. Даничић (у Radu I, 179).

Л. 1а. Иже въ светыих ѡца иашего архїепископа Костаитиию града Їѡаиа Златоустаго бесѣда ·л҃·г҃· Аврам҆ же бѣ богат҆ зѣло скоти и сребромь и златом и иде пакы ѿиоудоу же бѣ пришьл. — Зре ваше дьиьс еже сь оусрьдїемь въ здеш҆иїа събраиїе и иже въ оуслышаиїе ваше представити их҆же дльж҆ии есмы вашеи любви.

Л. 10б. Рече же господь кь Аврамоу по вьиегда ѿдѣлити се Лотоу ѿ иего, вьзрѣвь ѡчима своима виждь ѿ мѣста вь иемь҆ же ныиѣ ты еси кь сѣверу и кь югоу и кь вьстокоу и мороу, ико вьсу землю юже ты зриши, тебѣ дамь ю. — Увѣдѣсте ли вьчера, вьзлюблеиїи, патрїар҆хово прѣимоущее смѣреиомоудрїе, видѣсте ли бе҆злобїа прѣоумиожеиїе.

Л. 22а. Быст҆же вь царьство Амар҆фафово цара еи҆арьска Арїѡхь царь и Алласарь и Ходологоморь царь елам҆скыи и Вар҆факь царь езычьскыи сътворише брань сь царемь Содомскым. Бесѣда ·л҃·е҃· — Велико благо, вьзлюблеиїи, божьствьиых писаиїи разоумь сїе доушоу любомоудрьствовати оустраиють.

Л. 37а. По глаголѣх҆ же сих быс(ть) глась господиь кь Авраамоу глаголе вь видѣиїи иощ҆иѣмь: ие бои се, Аврааме, азь защищаю тебе, мьзда твоа мпогаа ес(ть) зѣло. Бесѣда ·л҃·ѕ҃· — Скровищоу иѣкоемоу уподоби се иже праведиих добродѣтель миого и иеизречеи҆ио богатьство имоущомоу.

Л. 49а. Рече же къ иему: азь есмь богь изведыи те ѿ земле хал҆деискые, ико дати тебѣ землю сїю еже иаслѣдити ю. Рече же: владико господи, по чесому разумѣю, ико иаслѣдствую сїю. Бесѣда ·л҃·з҃· — Велика божьствьиаго писаиїа сила и миого въ глаголѣхь ськрьвеио богатство разумѣиїи.

Л. 61а. Сар҆ра, жеиа Авраамова, ие раждааше емоу; бѣше же еи рабыии егуп҆тѣиииа еиже име Агарь. Бесѣда ·л҃·и҃· — Пакы иже дьиьсь проу҆теи҆иа ѡ вещех иже о патрїар҆сѣ иашь призываеть езыкь, и ие дивите се аще вь толикых дьиехь.

Л. 75а. Вь иегда же быс(ть) Авраамь деветьдесеть и деветим лѣтом, иви се емоу богь. Бесѣда ·л҃·ѳ҃· — Видѣсте ли, вьзлюблеии, како ии едиио же ес(ть) тьще ѿ иже вь божьствьиѣмь писаиїи лежимых.

Л. 85б. И рече богъ къ Авраамоу: Сара жена твоꙗ не наречет се Сара нь Сар҆ра боудет име ѥи. Бесѣда ·м҃· — Принеси ѡстан҆кы вьчерашнѥѥ трапезы вам҆ прѣдставны и кон҆ць приложимь дьньсь словоу.

Л. 93а. Ꙗви же се емꙋ богъ оу дꙋба мам҆врїи-скаго сѣдещꙋ вь дьврех сѣни своее въ полꙋдьне. Бесѣ-да ·м҃а҃· — Лѣнию се и ѿлагаю дьньсь вь оучительства изложенїю егда бо сьмотрꙋ ꙗко на вьсакь дьнь вамь ѡглашаемымь.

Л. 107а. Вьставше же рече моужїе вьзрѣше на лице Содомом и Гомором. Бесѣда ·м҃в҃· — Ꙋвѣдѣхомь ѿ иже вь-чера проучтеных, вьзлюблѣнїи, прѣмногое праведнаго странолюбїе принеси и дьньсь ꙗже по сих прошьдше.

Л. 120б. Придоше же, рече, два аггела вь Содом вь вечерꙋ. Бесѣда ·м҃г҃· — Ꙗкоже ѡвощ҆никь нѣкыи благоцьв҆тоущь разлиꙋные и пьстрые цвѣты вь себѣ показꙋе, сице и божьствьное писанїе.

Л. 133а. Оутрьнѥва же Авраамь за оутра на мѣстѣ идеже стоꙗше прѣд господемь. Бесѣда ·м҃д҃· — Иже о Самаранинѣ бив҆шїа вещь доволнѣ вьчера нас наоучи и владычнѥмꙋ неизречен҆номꙋ дльготрьпѣнїю.

Л. 143б. И подвиже се подалече Авраамь вь землю вь югꙋ, и вьсели се междꙋ Кад҆скою и междꙋ Соуром, и пришьл҆свова вь Гюрарѣхь. Бесѣда ·м҃е҃· — Радоую се зре вась сьтѣкающих се вь слышанїю и сь многѡ сладостїю прї-емлющих еже ѡ нась оучител҆ство.

Л. 154б. И рече кто вьзвѣстить Авраамꙋ ꙗко доить отроче Сар҆ра, ꙗко родих сына вь старости моеи, и рече, ꙗко смѣхь мнѣ сьтвори богь, иже бо оуслишить, сьрадоует ми се. Бесѣда ·м҃ѕ҃· — Принеси и дьньсь, вьзлюб-лѥнїи, послѣдованїе иже вьчера речен҆ныхь вьспрїем҆ше сице снѣдни вамь прѣдложимь сїа доуховнаа.

Л. 162а. И бысть рече по глаголѣх сих богь искꙋ-шаше Авраама. Бесѣда ·м҃з҃· — Много ѿ иже дьньсь намь проу҆теных приѡбрѣтенїе неизречен҆но скровище, иже вь малых сихь глаголѣхь ськрьвен҆ное.

Л. 170б. Ѿвѣщаше же синове Хет҆теѡви кь Авраамꙋ и рекѡше царь ѿ бога ты еси вь нась вь избран҆ных

гробѡвь нашнх погрѣвешн мрьтваго своего. Бесѣда ·м҃·н҃· — Видѣсте ли вьуера, вьзлюблієнїи, патрїархово моужьство, видѣсте ли доушв адаман'та тврьдѣнишв.

Л. 182б. Се реуе род'ство Исаково, сына Авраамлю. Бесѣда ·м҃·ѳ҃· — Пакы вась на ѡбычноую трапезоу вьвести хощоу, и ѿ Мѡусеовѣх словесь ѡбѣдь вамь представити.

Л. 187б. Вь урѣвѣ же, реуе, прїемши Ревека и играхв отроуета вь оутробѣ ює. Бесѣда ·н҃· — Хощете ли дьньсь ѡстан'кы иже вьуера реуен'ных ѿдамы вашен любви, иже бо вьсоу повѣсть вь кон'ць извѣстити вьзмогохом.

Л. 191б. Быст' же гладь по земли пауе глада прьваго, иже быс(ть) вь лѣта Авраамова. Бесѣда ·н҃·а҃· — Пакы ѿ послѣдованїа иже прѣжде реуен'ных хощоу коснoути се оуунтелства, ꙗкоже оувѣдѣти вамь ꙗвьстьвиѣ где слово прьвѣе сьставихомь.

Л. 198а. И посѣа, реуе, Исаакь вь земли ѡнои и ѡбрѣте сторицею оумножив' се еумень вь лѣто ѡно. Бесѣда ·н҃·в҃· — Ѡстан'кы иже вьуера реуен'ных ноуждно юс(ть) ѿдати дьньсь вашен любви и слова послѣдованїе вьспрїем'шимь.

Л. 208а. Бѣше же Исавь лѣтомь уетыридесетымь, и вьзеть вь женоу Їоудїнь, дьщерь Веила Хет'теанина, и Ванимь, дьщерь Єлома Євеанина, и вѣхв досаждающе Исаакв и Ревецѣ. — Принеси и дьньсь аще годѣ юс(ть) иже по сих ѿ иже вьуера реуен'ных проидемь по иже нами вьмѣстномв да сьмотрив'ше коегождо писан'ныхь.

Л. 218а. Призвав'ши же реуе Ревека сына своего юнѣншаго реуе вь нюмв: се Исавь брат твои прѣтить еже оубити те, ныню оуслыши гласа моего. Бесѣда ·н҃·д҃· — Видѣсте ли вьуера и мытарево многое благоразвмїе. и владыкы неизреуен'ное уловѣкѡлюбїе.

Л. 229а. Вьстав' же Їаковь оустрьми се вь Харань, вь домь брата матере своее. Бесѣда ·н҃·е҃· — Доволнѣ нас вьуера научело правед'наго ѡшьствїа любомоудрїа его наказа великуьствоу и которые ради вины толикомв ѡвѣтованїю сподоблюнь быс(ть).

Л. 239а. Реуе же Їаковь вь Лаванв: дяждь ми женв мою, сьврьшише во се дьнїе мои, ꙗко да вьнидв вь

иеи. — Ѡ любве Їаковлю, юже ѡ Рахилѣ показа вь Павловѹ любовь прѣидохомь вьчера, и величьство еже ѡ Христовѣ любви того оуразѹмѣхомь.

Л. 250а. Быс(ть) же по вьнегда родити Рахыли Їѡсїфа, рече Ιаковь кь Лаванѹ, ѿпоусти ме да идѹ вь мѣсто мое, и вь землю мою, дасть ми жены мое и дѣти мое ихже ради работах тебѣ да ѡтидѹ; ты бо вѣси работѹ елико поработах тебе. Бесѣда ·н҃·з҃· — Ιаже ѡставл'шаа ѿ иже вьчера речен'ных поужда юс(ть) ѿдати дьньсь вашеи люб'ви да и ѿ иже ныни глаголюемых божїи промысль иже ѡ Їаковѣ показа.

Л. 265б. И вьзрѣвь рече Їаковь видѣ пльвь божїи ѡпльчиви'ши се, и срѣтоше его аггели божїи, и рече Їаковь: пльвь божїи си, и нарече име мѣстѹ пльци. Бесѣда ·н҃·и҃· — Вѣдѣ ико потрудисте се вьчера вь многѹ дльготѹ словоу пронзьшьдьшѹ, нь дрьзанте, ико троудь вашь нѣс(ть) вь тьще.

Л. 274б. И прїиде Їаковь вь градь Сикум'скыи и стежа страноу села ѿ Емора ѡца Сїхемова цѣною сто агньць, и постави тамо жрьтьв'ник' и призва бога Їсраилюва. Бесѣда ·н҃·ѳ҃· — Видѣсте ли вьчера и ѡб'щаго вьсѣх владыкы чловѣколюбїе и оучениучьское любомоудрїе, и Їоудеиское неразоумїе.

Л. 283б. И сьздавь рече жрьт'виник нарече име мѣстѹ Ѳеѳиль, тоу ꙗви се емоу богь вьнегда бѣжати емѹ ѿ лица Исава, брата своего. Бесѣда ·з҃· — Принеси и дьнсь аще хощете послѣдованїе прѣжде речен'ных вьспрїемше, сице пакы ѿ иже по сїих оучител'ство кь вамь сьтворим.

Л. 289б. Сїа же рождьства Їаковлꙗ Їѡсїфь сед'мнадесете лѣтомь бѣше, пасыи съ братїами ѡвце. Бесѣда ·з҃·а҃· — Пакы на ѡбычноую трапезоу вась вьзвести хощоу, и послѣдованїа иже прѣже намы реченныих дрьжеще се ѿ иже вьчера прочьтенных.

Л. 299а. И виде Їоуда дъщерь чловѣка Хананиина ѥиже име Сава, и вьзеть сїю, и вьииде кь нюи, и зачьнши роди сына, и нарече име емѹ Ирь. Бесѣда ·з҃·в҃· — Доволнѣ нас прѣжде юже ѡ Иѡсифе повѣсть наоучи и завистнѣи пагоубѣ и елико вредна ес(ть) страсть.

Л. 309а. И не бѣше вѣдыи ничтоже тьмничныи стражь Їѡсифа ради за еже господеви быти сь нимь. Бесѣда ·ꙁ҃·г҃· — Ѡстанкы иже вьчера нами реченныих хощемь дньсь ѿдати вашеи любви и иже ѡ Їосифѣ повѣсти пакы коснꙋти се.

Л. 318б. Изыде же Їѡсифь ѿ лица Фараонова и проиде вьсь Єгипть, и сьтвори землꙗ вь седмых лѣтѣхь ѡбилїа плоды, и сьбравь пшеницꙋ елико пѣськ морьскыи. Бесѣда ·ꙁ҃·д҃· — Хощете ли и дьнсь юже о Їѡсифѣ повѣсть проидемь и видимь како начелство всє египтское прїемь чюдны сь.

Л. 333а. И вьзыдоше, рече, ѿ Єгип'та и прїидоше вь Ханаанею кь Їаковоу ѿцоу своемꙋ, и вьзвѣстише емоу глаголюще ꙗко сынь твои Їѡсифь живь ѥс(ть), и ть начел'ствоуеть вьсемоу Єгип'тоу, и оужасе се Їаковь мыслїѡ не бо вѣроу емлꙗше нимь. Бесѣда ·ꙁ҃·е҃· — Видѣсте ли ѡ иже вьчера Їѡсифово любомоудрїє и неизреченное незлобїе еже о братїах своих показа.

Л. 342б. Приближише же се рече дьнїє Їсраилю еже оумрѣти, и призва сына своего Їѡсифа и рече емоу: аще ѡбрѣтох благодати прѣд тобою положи роукоу твою под стегно мое и сьтвориши сь мною милость и истинноу, ꙗко да не погребеши мене вь гробѣхь их. Ѡнже рече: азь сьтвороу по глаголоу твоемоу. Рече же емоу: кльни ми се. И клет се емоу и поклони си Їсраиль на коньць жьзла его. Бесѣда ·ꙁ҃·ѕ҃· — Принеси и дьньсь кон'ць поставим юже о Їаковѣ повѣсти, и да видимь каꙗ соут хоте прѣставити се ѿ житїа завѣщавает.

Л. 350б. Рече же, глаголють Їсраиль кь Їосифоу: се азь оумираю и да боудеть богь сь вами и вьзвратить вас богь ѿ земле сеѥ вь землю ѿць ваших. Азже даю тебѣ Сикимоу изредноу паче братїи твоихь юже вьзехь мьчемь моимь и лоукомь. Бесѣда ·ꙁ҃·ꙁ҃· — Прьвѣе ѡбѣщах се кон'ць положити юже о Їаковѣ вещи вь дльготꙋ нам протег'шꙋ се словоу.

88. (62). **Беседе Златоустове и других,** на хартији, вел. 4°, 420 л., српске реценсије, краја XIV или почетка XV века. Цео, само је при садашњем пове-

зивању испао 7. кватернион, а и од последњег кватерниона нема 4. и 5. листа, где је био текст, и 7. и 8., где је било продужење записа.

Л. 1а. **Иже вь светыхь отьца нашего Іоанна, архіепископа Константиних града Златооустаго бесѣда о молитвѣ и о мытари и фарісеи. — Никогда же оунываимь, вьзлюблении, спасенію нашемоу промышленіє полагающе.**

Л. 4б. **Тогожде Златоустаго о мытары и фарісеи — Иже из далече цвѣтинкы видеще и различно оубо зрѣть цвѣтовь красотоу.**

Л. 8а. **Иже вь светыхь оца нашего архіепископа Кесаріє Кападокіискые Василиѣ великаго бесѣда о смѣреномѫдріи. — ...и чловѣкь вь иже ѿ бога славѣ прѣбывати и имѣти ѫбо высотѫ не льживѫю нь истинныѫю.**

Л. 14б. **Калиста патріарха Константина града бесѣда о мытари и о фарисеи. — Юже о мытари и фарисеи притча и вина иноже обѫчении нѣкоѥ.**

Л. 20. *Калистова* **бесѣда о блѫдиѣмь сынѣ. — Благь ѫбо богь нь всѣмь ѥс(ть) и чловѣколюбивь и дльготрьпѣливь изредиѣѥ же свою благость на сьгрѣшающихь показѫють.**

Л. 27б. **Иже вь светыих отьца нашего Андреа архіепископа Критскаго Иіеросалимлянина о чловѣчьсцѣмь житіи и о оумьршіихь. — Ничтоже ѣко вь истинѫ ѣже вь чловѣцѣхь имоут стоѣтел'ное извѣстио. сѣни бо вечерниѣ и травѣ ѫведающи чловѣчьскаа слава и житіє ѫподоби се.**

Л. 43б. **Іоана мниха Дамаскина о иже вь вѣрѣ ѫсьпших ѣко юже о них бываѥмыѥ слоужбы и благотвореніѣ ползоують ихь. — Юже ѿ снѣдеи чьстнаѣ и сладкаа прѣдлагаѥма множицею не тьчию алчющее на снѣдь привлачеть.**

Л. 58б. *Златоустова* **бесѣда о трьпѣніи и ѫмиленіи и желаніи боудоущих благь, и о в'торѣмь пришьствіи господа нашего Ісоу Христа. — Молю вас, братіє, не тьчию ѿ настоѥщіихь о божиимь соудити промыслѣ нь и о боудоущихь.**

Л. 69б. *Златоустово* **вь юже егда придеть сынь чловѣчьскыи вь славѣ отьца своѥго, и вси светыи аггелы сь нимь тогда сѣдеть на прѣстолѣ славы своѥ и разлоучить овце ѿ козлищь и овѣхь оубо пріиметь, ѣко алчюща того напиташе, и жеждюща напоише, и странна**

соуща съвъведоше, и нага соуща ѡдѣюше и болеща посѣтише, и въ тьминци соуща видѣше, и дароують царьствию свою, ѡвѣхъ же ѡ сьпротивиыих ѡбличивь ѿслють вь ѡгиь вѣчиыи оуготованиыи дїаволоу и аггеламь юго. — Прѣсвѣчении сеіе сладости юю же често питаюм се не ѡстанѣм се, оуслышимь ныиѣ сь тьщьнию и оумилюнию всацѣмь.

Л. 78а. Їпполита блаженнѣишаго мвченика папы рымьскаго слово ѡ скончании мира и ѡ антихристѣ, и второмь пришьствїи господа нашего Їсоус Христа. — Понеже оубо блаженныи пророци ѡчи намъ быше сьврьвенныих вѣдѣнию намь ювлающе.

Л. 97б. *Златоустово* вь юже ѡ лѣтѣ же и врѣменехь, братию, не трѣбѣ юс(ть) писати вамь, самы бо изьвѣстио вѣст,е, юко дьнь господинь, юкоже тать вь нощи, тако приидеть. (ѿ юже кь Солоуниюномь посланїе. Въ тоужде нед. месопоус.) — Ничтоже тако много испытателно и истезателно ѡ безвѣстныих и вьзьбранюныих оучительствовахь.

Л. 108а. *Василија великог* бесѣда ѡ юже вьнимаи себе (вь понеделникь сырныи). — Слова потрѣбоу дарова намь сьздавыи нас богь юко да сьвѣти срьдьчные дроугь дроугоу ѿкривакомь.

Л. 117б. *Василија великог* бесѣда ѡ благодаренїи (вь вторник сирныи). — Слышасте ли глаголи апостола иже кь Солоуниюномь глаголють, всакомоу законь полагаю житию.

Л. 126б. Иже вь светыихь ѿтьца нашего Григориа Нисскаго вь начело светыих пость. (вь тьжде вьтор-ныкь сыриы). — Сьчетанно животно чловѣкь ѿ тѣла видимаго и словесные а и беспльтные доуше наслѣдовавь быти юже юс(ть).

Л. 137а. *Василија великог* Слово ѡ постѣ. (вь срѣд. сырноу). — Вьстроубите, рече, на новь мѣсець троубою вь благознаменити дьнь праздника вашего.

Л. 145б. *Василија великог* Слово о постѣ. — Молите, рече свещенникомь, люды мою, вьзглаголите вь срьдци Їерусалимоу доволно юс(ть).

Л. 153а. Тогожде ѡ постьничьствѣ и како подобають оукрашеноу быти инокв. — Достоить инокоу прѣжде всѣхь нестежателно житию имѣти, телесе тихость и оукрашенню ѡбраза.

Л. 155а. **Прѣподобнааго и богоноснаaго ѡтьца нашего Єфрема Сирина слово ѡ отьцних скончавших се. — Вь сии дьнь прьвии и благознаменитии таинства сына юдинороднаaго славнѣ поюще вьзоупиимь пѣсньми вь црькви.**

Л. 159б. *Златоустово* **Слово поучениие имѣю ѡ постѣ, и ѡ прѣстоуплєнїи Адамовѣ, и ѡ лоукавых и блоудных женах. — Прѣдлежить намь, вьзлюблєнїи, трапеза доуховнаа и испльнь благиих ѿ божьствниих писанїи испльнѥѥмаа.**

Л. 177б. *Златоустово* **О сьзданїи и изгнанїи Адамовѣ. — Принеси пакы да коснем се притчи не ѡбщими словесы испытанїе начьнше.**

Л. 189б. *Дамаскиново* **Слово сказоующее о светых и чьстних иконах кь всакомоу христїанинноу и кь цароу Кѡнстантиноу Каваллиноу и на все еретикы. — Понеже оубѡ мнози начеше сьчиниавати повѣсть по блаженномоу апостолоу їєvгелїстоу Лоуцѣ о вѣрѣ православнѣи.**

Л. 202б. *Златоустово* **Слово о петдесетомь ѱалмѣ. — Ѡстанкы вчерашнєє трапезы ѿдати вамь хощоу дьнєс нь ѡстанкы и трапезоу слыше вьзлюблєне.**

Л. 215а. *Златоустово* **Слово о покаании (вь тоужде неделю). — Аще и вьчера ѿ вась ѡстахь нь не волєю приноуждєн бывь ѡстахже телом, и не нравомь.**

Л. 223б. *Златоустово* **Слово кь ѡстающимь ѿ божьствныє слоужбы и ѡ свещеннѣи трапезе, и ѡ соудѣ. — Якоже сѣющимь никааже полза югда при поути сѣють сѣмена, сице ни вамь юс(т) полза ѿ юже слышати се.**

Л. 226б. *Златоустово* **Слово ѡ юже ѡбаче вьсоую мететь се всакь чловѣкь живы. — Поноуждають и нѣдро глъбинною рыболовца егда мрѣжоу вьврьгь и многь ѿ соущих вь мори ловь ѡбьюмь.**

Л. 231б. *Златоустово* **вь юже чесо ради дрѣво разоумно добро и зло наречє се, и како разоумѣют се юже дьньсь сь мною юси вь раи. (вь нед. ·г· пос.). — Много молихь вчера вашоу любовь поминти глаголємаа, и соугоубоу прѣставихь трапезоу.**

Л. 238б. *Златоустово* **Слово о юже ... стыдѣвати се исповѣдовати чьстнааго крьста ... тѣмь спаслы юс(ть) нас Христос, и достоить о немь хвалити ... и ѡ добро-**

дѣтели, и како настоить спасенїю нашемоу. (вь тоужде нед. поста). — Се юс(ть), братїе, ꙁнаменїю еже владыка вьсѣмь ѡбеща се дати, глаголю.

Л. 242б. Прѣподобнаго ѡтьца нашего Ѳеѡдора игоумена ѡбитѣли Стоудїнскыю слово на поклоненїе чьстнаго крьста (вь тоужде нед. ·г҃· пос.). — Радости и веселїа дьнь юко ꙁнаменїе радости прѣдста, хвалюнию и исповѣданию ликованїе.

Л. 246а. Иже вь светыхь ѡтца нашего и исповѣдника Їѡсифа, архїепископа Солоунскаго слово ѡ чьстнѣмь и животворещни крьстѣ. (вь нед. ·г҃· светыих пос.). — Крьста прѣдлежить дьньсь праꙁникь, ликь аггельскыи да ликьствоуюеть.

Л. 249а. *Калистова* Бесѣда вь нед. третїю поста. — Проѡбраꙁоую и прописоую блажени Мѡуси животворещїи и божьственыи крьсть жьꙁломь чрьмною прѣсѣче море.

Л. 256б. *Златоустово* Слово ѡ постѣ и ѡ храмѣ апостолсцѣмь и ѡ прѣполовленїи поста. (вь срѣд. ·г҃· поста на прѣполовленїе). — Многы видѣхь радоующе се и дроугь вь дроугоу глаголю побѣдихом оудрьжахом проводихом поль поста.

Л. 264б. *Златоустово* Слово о покаюнїи, вь нюм'же вьспоменоу и все страсти чловѣчьскыю. (вь нед. ·д҃· поста). — Присно убо поминати бога добро и ꙁѣлѡ добро, и что убо боудеть сего добрѣише.

Л. 289а. *Златоустово* Слово о покаюнїи и сѣтованїи цара Ахаава и ѡ Їѡнѣ пророцѣ (вь тоужде нед. ·д҃· пос.). — Видѣсте ли вь прьвоую неделю боренїе и побѣдоу, боренїе оубо дїаволюе, побѣду же Христовоу.

Л. 295б. *Златоустово* Словѡ о покаянїи и оумилюенїи, и юко скорь юс(ть) богь вь спасенїе и вьсьнь на мученїе, вь нюм'же и ѡ Раавѣ прѣславила повѣс(ть). — Вьсегда оубѡ божьственыи апостоль божствныи и небесны приюмлю еꙁыкь и сь многою хытростїю.

Л. 309б. Вь тоужде срѣд. веч. великаго канѡн. Житїе и жиꙁнь прѣподобныю Марїе Єгуптѣныни, сьписанно Софронїемь патрїархомь Їеросалим'скыим. — Таиноу царьскоую добро юс(ть) таити, дѣла же господни проповѣдати юсно.

Л. 327б. Леонтіа презвитера Константина града слово похвално прѣсветѣи богородици (вь тъжде соув. акаѳістѹ). — Настоющаго уьстнаго и царьскааго сьбраніа, свѣтлааго же и прѣуюднаго вьспоминаніа, людіе, колѣна, юзици и всако достоинство.

Л. 330б. Блаженнаго Анастасіа минха Горы Сінаискыю слово о светѣмь сьбрании, и о еже не паметозлоб'ствовати (вь неделю ·є· поста). — Присно ѹбо светаго доуха благодать вьсакымь божствнымь писаніемь на дѣланіе божствныих заповѣдеи нас поноуждаюеть.

Л. 338а. Иже вь светыхь отьца нашего Василіа архіепископа Селеукіискаго слово вь юже се вьсходимь вь Ієросалимь и сынь уловѣуь прѣдаиь боудеть вь роуцѣ стар'ць. (вь тоужде ·є· нед. поста). — Вьжилѣють юзыкь кь подвигоу слышателеи любопослоушнию и слова иаунианіе страшнѣише сьтвори.

Л. 342а. Тогожде ... слово вь юже рьци да оба мою сына седета юдинь о десноую тебе, а дроугыи ѿ шоуюе. (вь тоужде ·є· нед. пос.). — Иже ѹбо о уловѣкь на уловѣкы бываюмою ополуеніе сь ороужиюмь сьбрано и стрѣлами теж'ка нѣкаа.

Л. 345а. *Златоустово* О богатѣмь и о Лазарѣ, и юко сьвѣсть обыуе намь вьспоминати дрѣвниа сьгрѣшеніа, и о Іосифѣ. — Лазаровы притуе конць ноужда дьньсь ѿдати, вы бо оубо равно вьсе сьврьшено быти нами непьщоуюте.

Л. 355а. *Златоустово* Слово наказателно на коньць светыю уетвородесетнице. — Кь концоу нашего поста врѣме проуее приходить, тѣмже оубо и мы кь лоуу'шиимь добродѣтелемь подвигнѣм се.

Л. 366б. *Златоустово* Слово на вьздвиженіе праведнаго Лазара (вь соубот. Лазаровоу). — Дьнсь ѿ мрьтвых вьздвизаюмь Лазарь многынимь и разлиуиымь сьблазномь раздрѣшеніе намь подаваюеть.

Л. 372а. Тогожде о праведнѣмь Лазарѣ (вь тьжде дьнь). — Юкоже мати любоуеднаа вьлавши свои сьсьць младенцоу красоуют се, отроуетѹ жде привлауещоу пище млѣуныю оусырены.

Л. 375а. *Василија Селевкиског* Слово о уетвородьневнѣмь Лазарѣ. — Црькви позорище аггеломь и уловѣкомь обще

нарекь кто не сьгрѣшить, поѕорище на нѥже Христос пришьдь ѿ невидимаго ѥстьства и видимаго хвалимь ѥс(ть).

Л. 377б. Ѹсихїа презвитера Їерусалимскаго слово ѡ четвородьневнѣмь Лаѕарѣ (вь тжде дьнь). — Люблю црьковноѥ мѣсто доуховныи ми сь сьбравше пирь, пирь во божїи ѥс(ть) црькььноѥ сьсловїе.

Л. 381а. Иже вь светыхь отьца нашего Андрѣа архїепископа Критскаго слово на цвѣтоносиѥ (вь нед. цвѣтоносїа). — Вьчера нас сь владыкою Лаѕарь оуурѣди ѥже ѡ себѣ намь прѣдложивь вь оуурѣжденїе чюдо.

Л. 394а. Иже вь светыхь ѡтьца нашего Прокла архїепископа Константинꙗ града слово на цвѣтоносїе (вь тоужде нед.). — Спѣшно настоющеѥ, ѡ дроуѕи, врѣме и тьщивѣнше и готовѣнше и кь срѣтенїю небесного цара брьзѣнше се бо и Павль благовѣствоуѥ рече.

Л. 396а. Иже вь светыхь отьца нашего Аѳанасїа Алеѯандрьскаго слово на цвѣтоносїе (вь тоужде нед.). — Страшьнь таинствомь, вьзлюблѥнїи, дьньсь Їерусалимь быс(ть), таинствомь глаголю ѥже ѿ пророкь проповѣданынмь.

Л. 397б. Иже вь светыхь ѡтьца нашего Меѳодїа архїепископа Патар'скаго слово вь неделю цвѣтоносноую. (вь тоужде нед.). — Благословень богь ѿ чюдесь на чюдеса господнꙗ. шьствоуим, братие, и постигнемь ꙗко ѿ силы вь силоу.

Л. 402с. Иже вь светыхь ѡтьца нашего Курила архїепископа Алеѯандрїискаго слово вь светыи праздникь цвѣтонѡс'ныи. — Царьскоѥ, вѣрьни, дьньсь пришьствиѥ праздноующе боголѣпно цара срещѣмь, ѕри проучеѥ да не оуснемь.

Л. 411а. *Златоустово* Слово вь нед. врьбоносиую. (вь тоужде нед.). — Се оуже доуховнаго трьжьства прѣдсїають дарованїа, се оуже всехвалнааго праздника прѣдтичють вьзвьщенїа.

Л. 415б. Тогожде Іѡанна Златооустааго слово вь неделю цвѣтонѡсноую. — Прѣжде шестыи дьнь пасхы прїиде Ісоус вь Вїѳанию идѣже бѣ Лаѕарь.

Осим тога на листу 309б. у среду вече великога канона слово ѡ умиленїи ѕ иже вь светѣмь Ефремѣ, и на л. 326б. у суботу акатисту повѣсть польѕна ѿ дрѣвнїих повѣстеи сьбраниоу, иже вь инои книзѣ панагїрика.

Л. 420б. Има запис из времена 1566—1574, који је у изводу саопштио Љ. Ковачевић (Гласник LVI, 344), а који у целини гласи овако:

Єлма убо ѿ начела мироу немощно ѥсть комоу лукаваго искоуса одбегноути, им'же бо и самъ тъ прьвозданїи пострада сїим, паки и по сїих родом ѡстанки тоѥ ӡлоби и врѣда прѣподасть, ꙗко коѥгождо видети ѥсть ꙗвѣ по тех самих, ихже ради ӡлое издїа се и даже до нас смѣренїих слѹчшїих лѣтех, принеси оубо ꙗкоже минт' се ѥже прьвоздан'наго ӡлїих ӡлѣшеѥ начело искуса и прѣлъсти; и по сих Каиноко ӡлих ради, а ѥже Авелово прьвое страданїе не неведемо ѥсть; и по сих по послѣдованїю весте что Ною, и по ѡному Авраамѹ, и по сих Исакѹ, таже Їаковѹ братонападанїа и ненавистъ; что же ли Мѡисею, ꙗже въ Єгупте, ꙗже въ мѡри, и по сих въ поустини, и по ѡномъ паки и на самомъ Давиде вѣсте слѹчшеѥ и ѿ Саоула и проучїих, и даже до Христа, коегождо по прѣѥтїю ведети ѥсть пострадавша, ихже нѣсть мощно изъчислити; видим проучеѥ и на Христѣ съделаноѥ, аще и волеѥю; и по сих апостоломъ; и по ѡнѣх мѹченикомъ; и паки прѣподобнїим елико подѥше и даже и до нынꙗ, ꙗкоже ѹже рехом нас самѣх, ѥже прїехом по раванствѹ тѣхъ страданїю; и что ѥсть ѹже хотѣще и се рещи многаа бо и къ сїа лѣта слѹчише се и не местом еднием или прѣделом ѡбъѥмлют се нъ въселѥна елика того послѹшилаа. Ѡле беди, ѡле ӡлоби и неистовства лукаваго елика пострада чловѣчьскы родъ! и нынꙗ страждемъ лютеиша умножившїи се егове ӡлобе, ѡвех убо побеждающе, ѡвеми же и самъ побеждаемъ. Тѣмже сим искусом подвиже царствующаго, ꙗкоже богомрьскаго ӡаконѹ прѣступнаго древлѥ Їулїана ѡного въ ѥже ратовати и низлагати божствиїе монастире и поместнїе храме, не конъчне раӡарати ни на цѣне ѿдавати еже немощно бѣ комѹ искупити многїе ради нищети. Изнде бо таковое повѣленїе ѿ самодрьж'ца султана ѡного Селима, сына султанъ-Сулеимѣна, да аще кто немощанъ бѣ къ искупленїю своѥго си монастира и мѣста, ѿгонимъ беше. Тогда и съ светы и божствии монастиръ рекоми Милешева, многою.... (нема листа).

89. (146). **Зборник слова,** на хартији, 8°, 245 листа, српске рецензије, XV—XVI века.

Л. 1а. О въӡдрьжанїи не ѿ брашнь точїю се имати, нъ и ѿ проучїихь доушевныих врѣдьь. Слово ·д҃· — Бѣста

два брата живоуща соублиꙁ, единь ѿ нихь съкрывааше ѿ негоже нымаше или хлѣбь или ино что.

Л. 6а. О въстающихь на нас пльтскыих бранѣхь, слово ·е҃· — Рече стар҄ць глаголеть спагь къ спасꙋ: посилаю своа въ твоихь даже раꙁороу твоих.

Л. 18а. О нестежаніи въ неѭ҄же и ѿ много имѣніа съблюдати се, слово ·ѕ҃· — Бѣше нѣкто въ начелѣ хотѣ ѿрѣщи се мира, и рече нѣкоемоу ѿ старць.

Л. 20б. Побѣжданіа раꙁлич҄наа на трьпѣніе и моужьство подвиꙁающаа, слово ·ꙁ҃· — Иногда нѣкто бѣсиꙋющь сѣ пріидѣ вь скить, и ꙁа много врѣме бывь не исцѣле.

Л. 24б. Иже ничтоже творити на ꙗвленіе, слово осмо. — Рече стар҄ць, ꙗвлеи и показоуе людемь дѣла своꙗ добраа подоб҄нѣ ест сѣющомоу по лицꙋ ꙁемли.

Л. 28б. Еже съблюдати се никогоже осоуждати, слово ·ѳ҃· — Глаголаахоу о нѣкоемь стар҄ци ꙗко сѣдѣше въ Егип҄те въ келіи оуѥдиниенѣ.

Л. 41а. Еже о расоужденіи, слово ·і҃· — Брать оустраник҄ се въсхотѣ въꙁ҄вратити се въ своꙗ си, и пришъд въпроси старца да повелить емꙋ ити.

Л. 73а. Еже ꙗко въсегда подобаеть трѣꙁвити се, слово ·аі҃· — Бѣше нѣкто ошьлникь въ странах Іѡр҄дан скыих подвиꙁаѥ се на многаа лѣта.

Л. 83б. Еже непрѣстанно и трѣꙁьв҄но молити се слово ·ві҃· — Глаголахоу о нѣкоем стар҄ци ꙗко сътвори ·д҃· мѣсеце приходѣ къ братоу.

Л. 87а. Ꙗко странно пріимати подобаеть и миловати крот҄ко и тихостію, слово ·гі҃· — Глаголааше старць, ꙗко бѣше нѣкто иꙁ҄ мира иꙁьш҄ль имѣѥ женоу такожде и дьщерь оглашениꙋ.

Л. 99б. О послоушаніи, слово ·ді҃· — Повѣда намь нѣкто ѿ ѡтьцьь, ꙗко нѣкто философь ѿ нарицаемаго божіи градь, моужь благоговѣнныь.

Л. 111а. О смѣренномоудріи, слово ·еі҃· — Бѣше нѣкто ѿць киновію, слоучи же се оученикꙋ его стоужити се и иꙁыти иꙁ монастыра.

Л. 118а. **Слово светаго Єфрема Сѵріна о пришъствіи господнии, и о соудѣ. — Пріидѣте вьси, братіе, поставимь соудію свою мысль и послоушаите менѣ Єфрема.**

Л. 130а. **Прѣподоб'наго отьца Єфрема Сѵріна о страсти Спасовѣ, слово ·м·ӡ· — Бою се глаголати и ѥзыкомь косноути се страшнѣи сеи повѣсти спасовѣ; страшно бо ѥст о семь глаголати.**

Л. 137а. **Въпрось блаженаго Єпифаніа. — Рече ка нему Єпифаніе: рьци ми, оче, кые ѥзыкы въздвигнеть господь и соудить нымь.**

Листом 138. свршивао се рукопис, а чланак на

Л. 139а. **Предсловіе или предверіе хотещемꙋ вънітити въ скровище днвиои благости и премꙋдрости господнихь страстеи и волънои съмрти господа нашего Ісоус Христа, къ въсакомꙋ христолюбікомꙋ читателю. (Сіе слово чтет се въ светы и великы четврьтак, и въсегда въ келіи). — Ꙗкоже вь древнеи скиніи высть красотою и свѣтом оныи седмовидны свѣтилникъ**

дописан је доцније, курсивом, налик на рукопис Кипријана Рачанина, а да је његов вероватно је и по томе, што је ова књига купљена са осталим Кипријановим и Гавриловим рукописима.

Запис издао Љ. Ковачевић у Гласнику LVI, 346.

90. (21). **Слова,** на памучној хартији у 8°, 318 *л.*, српске рецензије, можда краја XIV века. Првих 12 *л.* јако оштећени (првих 10 исцепљени до близу краја, а два преко половине). Нема завршетка.

Запис на последњој корици: **Сиа книга глаголеми ѡ пока(а)нии грѣховѣ храма светаго Димитріа мироточиваго, писа грешии Филотеи ѿ манастирѣ Марковѣ** (Гласнок LVII, 352).

Л. 22б. **Чьстнаго и изещнаго филѡсофа и оучителꙗ светаго еѵгеліа Геѡргіа діакона главе бесѣда, иже кь великы и светыи петькь бывша и глаголаниꙗ проꙗвлꙗющиꙗ и ѿ покааниꙗ показающиꙗ поучьсть. — Єгда великаꙗ на земли дрьзноуше се, ѥгда любоимѣниꙗ ради оученикь оучителꙗ продаваше, егда благодать ѿ навѣтнаго дроуга прѣдаваше се.**

Л. 38б. **Иже вь светыхь ѡтца нашего Григорија архїепископа Коньстантина града Богослова на пасхоу и на ѡпожденїе, слово ·а҃·** — Вьскрьсенїа дьнь и начело десно и просвѣтим' се трьжьствѡм и дроугь друга ѡбьнимѣмь, р'цѣмь братием ненавидещимь нась.

Л. 41б. **Тогожде слово ·в҃· на светую пасхоу.** — На стражимое истиноу, рече чюдны Аввакоумь и азь с нимь, дьньсь данные ми ѿ доуха власти и видѣнїа и оусмоѡроу и оувѣмь.

Л. 65а. **Иже вь светых ѡтца нашего Григорија ар'хїепископа Кон'стантина града Богослова,[1] вь новую неделю, слово ·г҃·** — Поновленїа чтѣте ветхы законь и добрѣ имѣющь паче же новаа чтѣте ѡбновлениии, и се не юдиною нь и многащи коемоуждо лѣта прѣмѣнюению.

Л. 73а. **На светоую петидесетницоу. Слово ·д҃·** — Ѡ празницѣ мало да любопрѣмоудрьствоуюмь, да доуховнѣ праздньствоуюмь, ино бо иномоу трьжьство, оугодникѹ же слова слово.

Л. 86б. **Ѡ Мак'кавеѡх. Слово ·е҃·** — Что же и Маккавеи сих бо настоющею трьжьство не ѿ многых оубѡ чтомомь. Заие не сь Христомь страданїе в'сѣми же почитати се достоиномь.

Л. 98а. **Ѡ мѹченицѣ Кипрїанѣ. Слово ·ѕ҃·** — Маломь Кипрїань оубѣже нас ѡ тьщети и вы ѡжидасте иже всѣх паче моужеви дивеще се, и еже лѣтомь почитающе.

Л. 111а. **Ѡ словесех, о сьравнители Їоулїанѣ слово ·з҃· (Се слово чтет се в неделю прѣд рождством Христовѣмь, вь егда се и тетраеѵгель поуче).** — Что мѹчительство еже из любве присно мѹчим се, каа моа прѣмоудрос(ть) и хѹдожьство и еже ради на вьсако трьжьство борим' се.

Л. 122б. **На рождьство Христово. Слово ·и҃·** — Христось раждает се прослави те. Христось сь небесь срѣщите, Христось на земли вьзнесѣте се, поите господеви вса землꙗ.

Л. 134а. **Надгробною великомѹ Василию. Слово ·ѳ҃·** — Бѣше оубо многы намь вещи словесь приснопрѣдложикь великыи Василию и болю бо чьстимь бѣше моими словесы.

Л. 190а. **На светаа просвѣщенїа. Слово ·ї҃·** — Пакы Їсоусь мои и пакы таиньство, таиньстко непрѣльстно ниже не оукрашено ниже еллиньскыю ньети и пиꙗньства.

[1] Ово се овако сад понавља до краја уза сваки чланак.

Л. 202а. **На светое крьщение. Слово ·аї· — Вьчера свѣтлыи просвѣщения дьнь праздновав'ше ибо подобаше радостиа положити спасению нашемоу и вещьше паче брачных и рождьствьных.**

Л. 233б. **О светѣмь Афанасии. Слово ·вї· — Афанасиа хвале добродѣтель похвалю того же бо оного нарещи и добротоу похвалити ꙗко все вь себѣ обьимь имаше добротоу.**

Л. 255б. **О Грїгорїи братѣ Василиевѣ наставьша по избранїю всего с'бора, сирѣч по хїротонїи. Слово ·г·ї· — Дрвгоу вѣрноу нѣсть измѣны ѿ соущихь ничтоже, ниже кое мѣрило доброты его; дроугь вѣр'нь кровь крѣп'кь и оутврьждено царьствие.**

Л. 261а. **О пришьствии ·р·н· епископь сьбориое. Слово ·д·і· — Како вам нашаа, о дроузи пастырие и сьчастьници, ихже красны оубо ноги благовѣствоующихь мирь и блага.**

Л. 280а. **О ницелюбьствїи. Слово ·еї· — Моужие, братїе и сьоубози, нищи бо вси и божьствьныие благодати проситєлиїи, аще нь много прѣимѣти мнит се, малыми мѣрами мѣрѣемь прїимѣте еже о ницелюбьствїи слово.**

Л. 305б. **О отьци мльчещоу езвы ради града. Слово ·ѕі· — Что разараете чинь похвалиемыи, что моудите езыкь законоу работающь, что прѣдзовете слово идоущее доухомь.**

91. (60). **Книги светаго Ефрема глаголемие грчьскымь езыкомь паранесись**, на пергаменту, fol., у два ступца, 193 листа, српске рецензије, писан 1337. по наредби првог игумана дечанског Арсенија.

Из овог рукописа наштампао је записе и садржај и доста речи и реченица В. Ламанскій (О славян. рук. въ Бѣлградѣ, Загребѣ и Вѣнѣ. Стр. 138 — (64.); помиње га и Воскресенски (стр. 58). Запис је наштампао и он ту, и Љ. Ковачевић у Гласнику LVI, 343.

Записи су на л. 1. чија је доња половина оцепљена. На л. 2. и 3. је садржина.

Л. 4а. **О самомь Ефремѣ и о блоуд'ницоу двою и о светѣмь Васили. — Бѣ нѣк'то на вьстоцѣ моужь, именемь Ефремь, Сурнинь родомь си.**

Л. 5б. Тождє слово ·а҃· наказаниѥ. — Азь ѥс'мь Ѥфремь грѣш'ныи и неразоум'ны слабы и присноѹнылы.

Л. 9а. Наказаниѥ ·в҃· (у садржају: кь новоѹрьньцемь). — Слава тебѣ, боже нашь, слава тебѣ, и пакы рекѹ слава тебѣ, боже, хвалимы и прѣв'зносимы вь вѣкы. Хвалити дль'жни ѥс'ми, вьзлюблен'ны, бога вышоѹ.

Л. 10а. Наказаниѥ ·г҃· вьновоначельнымь урьн'-цемь. — Вьзлюблен'не, христианини ли ѥси благодатию божиѥю, тоѡ сьблюди заповѣди.

Л. 12а. Наказаниѥ ·д҃· — Вьз'люб'лѥньне, аще ѿврьжеши се житиꙗ сего и вьниде шн вь ѡбьщеѥ житиѥ многиѥ братиѥ и хощеши сь ними жити.

Л. 13а. Наказаниѥ ·е҃· слово. — Вьз'люблен'не, се прѣдлагаю ти прѣдложение дроугоѥ ѡ господи.

Л. 14а. Наказаниѥ, слово ·ѕ҃· — Вьз'люб'лен'не, аще створиши начело добра, подвизаи се ꙗко да сьврьшиши старость свою.

Л. 15б. Наказаниѥ ·з҃· слово. — И ѡ роуч'нѣмь дѣлѣ не прѣнемагаи, м'ножицею бо вьложити се помысль глаголѥ.

Л. 16б. Наказаниѥ слово ·и҃· — И ѡ врѣмени не прѣнемагаи, вь твоѥ похотѣниѥ вьложить врагь ѡбразь безь врѣмене.

Овде нема једног целог кватерниона.

Л. 17б. Поѹчениѥ, слово ·з҃і҃· — Вьз'люб'лен'ни, проразоумѣнно стоѥще прѣд зем'льнымь царемь и слоужеще прѣстолоу т'лимомоу.

Л. 18б. Наказаниѥ, слово ·ѳ҃і· — Аще к'лючит' се которомоу братоу прити вь м'нишьскоѥ житиѥ ѿ нѣкакоѥ вини тькмо.

Л. 19а. Поѹчениѥ, слово ·н҃і҃· — Брате, помышлꙗи, ꙗко трии соуть дрѣманиꙗ ѡб'ходеще миниха нощию.

Л. 21б. Поѹчениѥ, слово ·к҃· — Сьь ѡбьщии живоущими юными минхы различно борет' се враг.

Л. 22а. Поѹчениѥ, слово ·к҃·а҃· — Различно борет' се соущен под доуховнымь ѡтьцемь вь покорѣ сѣдещимь.

Л. 27а. Наказаниѥ, слово ·к҃·в҃· — Вьложить помысль братоу глаголѥ: селико лѣть ѥси вь светѣмь семь жити.

Л. 28а. Наказаниѥ, слово ·к҃·г҃· (у садржају: ꙗко не подобаеть смѣꙗти се ни глоумити). — Начело разв'раще-

иню доуши минховѣ смѣх и дрьзость; егда вь снцевых виднши себе, м'нише.

Л. 31а. **Поучение, слово ·к·д·** (у садржају: **кь юнымь и ѡ послоушании**). — **Вьнем'ли себѣ ѿ юности, юда како лѣностию и смѣхомь погоубиши врѣме.**

Л. 34а. **Наказание ѡ трьпѣнии, слово ·к·е·** — **Любимици, боудѣмь ꙗко и храбри вонни за цара готови оумирающе.**

Л. 35а. **Поучение, юже не прѣходити** (у садржају: **ѿ мѣста на мѣсто**), **слово ·к·ѕ·** — **Вѣра мати юсть всакомоу дѣлоу благоу и тою стежить кто себѣ ѡбѣтование.**

Л. 37а. **Наказание, слово ·к·з·** — **Аще се приключить братоу ѡбщеюе жиз'ни ѿлоучити ꙗкою же тькмо виною и к'лючит се.**

Л. 38. издеран.

Л. 39а. **Наказание, слово ·к·и· О Паладии чрьнци** (у садржају: **чрьници) иже бе-страха жить вь непо(ко?)рьствѣ.** — **Брать нѣки повѣда ми глаголе: стрыца нмѣхь златара соуща хитростию и ѿврьгь се житниꙗ и быс(т) иныхь.**

Л. 39б. **Наказание, слово ·к·ѳ· О том'же юже имоущоу дасть се.** — **Пишет: имоущоумꙋ дасть се из'быточьствоуюеть, ѿ неимоущаго юже м'нит' се имѣю вьз'мет' се ѿ него.**

Л. 40а. **Наказание, слово ·л· О том юже стою вь з'корѣ или ходе ѡмрачениюм падеть на земли.** — **Братию, аще кто ѿ говѣиьных братию или ходе ѡмрачениюмь своимь вьз'врьжет' се вьнезапоу иниць, не подобаюеть дивити се.**

Л. 42а. **Наказание, слово ·л·а· О смѣрении моудрости.** — **Вьзлюблен'ие, аще полоучиши прѣспѣнию ꙗко стати на вышьнем стефении не забываи смѣрение моудрости.**

Л. 43а. **Наказание, слово ·л·в· ꙗко подобаюеть христиꙗиомь дльготрьпѣти и незлобивоу быти всакомоу.** — **Аще приключит' се злоба не вь злобоу оубо ключит' се приспрано и люто юже прѣбывати вь гнѣвѣ.**

Л. 44а. **Поучение, слово ·л·г· ѡ страстехь зем'ныx.** — **Моужь свою дьни живе вь лѣности сам' се прѣльщаюеть и вьсьма не помышлююшоумоу ѡ благихь, юже оуготовалъ юс(ть) господь любещимь и.**

Л. 45а. **Слово наказанию ·л҃·д҃· како подобають оутѣшати** (у садржају: **прѣнемагающею**). — **Брать искаше своюго брата, и ѡбрѣть и рече к҆ немоу: гдѣ, брате, ѡньсица.**

Л. 48а. **Наказанию, слово ·л҃·е҃·, како подобають ч҆тоущоумоу вь оуши братии поу(и)стии прилеж҆но сь разоумом҆.** — **Брате, аще повелѣно ти боудеть поу(и)сти вь оуши братии, з҆наменань си и скоро питаниюмь гдѣ коньчаль юс(ть) нау҆ини.**

Л. 48а. **Наказанию, слово ·л҃·ѕ҃·, соупротив҆но ѡ дѣвьствѣ и ѡ цѣломоудрии.** — **Братоу или сестрѣ вьложить помысль неустивы бѣсь глаголе: не по в҆се ли часе обьдрьжимь сые блоудомь, доколѣ хощеши быти вь троудѣ и трьпиши.**

Л. 50а. **Пооученишо, слово ·л҃·з҃·, о чистотѣ.** — **Вьз҆любленьный брате, оуподоби се ч(и)стотѣ финиковѣ, финикь бо срьдце бѣло имать тьчию, ѿкрьсть же чрьвени пльно юс(ть).**

Л. 51а. **Наказанию, слово ·л҃·и҃·, юже не метати ѡчима сѣмо и ѡвамо, нь долоу имѣти ѡчи вьпрось чимь оуставляют҆ се брань блоудная, вьздрьжаниюмь ли браш҆ни или иным.** — **Не тькмо вьздрьжаниюмь брашнымь, нь юже вьзд҆рьжати ѡчи не видѣти соуюты.**

Л. 52б. **Пооученишо, слово ·л҃·ѳ҃·, о кротцѣ страсти.** — **М҆ниште, нѣси ли се ѡбещаль Христоу оугодити, то како напасти и скрьби находещих ѿ соупостата не трьпиши.**

Л. 54а. **Наказанию кь непокорнвыи, о вьскрьсении и ѡ соудѣ боудоущемь и ѡ страсѣ божии** (у садржају: **боудоущемь**) **слово ·м҃·** — **Брате, аще пришьд брать молить те глаголе: приди с нами, прнѿб҆щи се крьви свѣть же нашь да сьставимь.**

Л. 58б. **Пооученишо, слов҆о ·м҃·а҃· о говѣнии.** — **Брате, вьнемли зѣло и не гоуби праваго поути юже не ходити по поутемь тьм҆нымь.**

Л. 60а. **Наказанию ·м҃·в҃· ѿ падающих свою лѣности и неп҆щующих выноу ѡ грѣсѣхь, слово ·м҃·в҃.** — **Брате, м҆нишьскомоу житию похотѣль юси аще сьхраниши до кон҆ца трѣзви се и вьнемли себѣ акы прѣмоудры.**

Л. 64а. **Наказанию, слово ·м҃·г҃·, на блаженыю.** — **Блажень иже вьз҆ненавидѣ житию члокѣчьскою и сь господем҆ юдино поученииꙗ юго быс(ть).**

Л. 68а. **Наказанию ѡ соудѣ и милостыни.** — Богь сии благии члобѣколюб'ць м'ногию намь поути ѡбразоваль ѥс(ть) на спасение.

Л. 73а. **Ѡ дѣвьствѣ, слово ·м·є·** — Ѡ дѣвьствѣ и ѡ свещении доушьнѣмь глаголеть Павьль апостоль ꙗко изещень свѣт'-никь оучит' ны.

Л. 77а. **Наказанию, слово ·м·ѕ·, на исправ'леныѥ стран'но живоущимь** (у садржају: и чьсти саповь имоущимь). — Подвижоу се, братию мои, и трепещоу и печалию оуꙗзв'лень ѥс'мь глаголющаго ради, видите неродиви и чоудите се.

Л. 83б. **Ѡ страсти спасовѣ, слово ·м·ꙁ·** — Бою се глаголати и ѥзыкомь косноути се страш'нѣи повѣсти спасовѣ, страш'-но бо ѥс(ть) ѡ сеи глаголати.

Л. 86б. **Повѣсть светаго Єфрема ѡ светѣмь Аврамии, слово ·м·и·** — Братию мои, хощоу вамь повѣдати житию доброю и сьврьшен'ною моужа добра и сьврьшен'на.

Л. 98а. **Светаго Ѥфрема слово ѡ покаꙗнии ·м·ѳ·** — Сьшьдыи господь ѿ нѣдра ѡча и бывь намь поуть спасениꙗ ѡ покаꙗнии оучить ни.

Л. 101б. **Слово светаго Ѥфрема ·н·** (у садржају: **похвала ѡ обьщеживоущи брати**). — Больꙁ'нь ноудит' ме изрещи и нѣдостоиньство мою ꙁапрѣщаѥт' ми мльчати, болѣꙁ'ни срьдца моѥго ноудеть ме вещати.

Л. 121а. **Похвала ѡбщеживоущи братии** (у садржају: **ѡ житеискихь вещехь и печалехь) слово ·н·а·** — Раи пльнь ѥсть плода весела и раꙁ'личныхь ц'вѣтьць и м'ножьство чрьн'ць вь немь оукрашен'но любовию божиѥю.

Л. 121а. **Поучениѥ слово ·н·в·** (у садржају: **о высечемоудрѣмь прѣхождении ѿ мѣсти на мѣсто**). — Ꙗко сь оуꙁы раꙁдрѣшениѥ ѡр'ле тако и мирьскаꙗ печаль минхоу, ꙗко ли врѣме моужоу немощьноу.

Л. 122б. **Слово ѡ житѣискихь печалехь слово ·н·г·** — Ꙗко высоко дрѣво оубо и красно бес плода, тако и м'нихь величавь и грьдь, ꙗко плодь вьнѣюдоу красьнь.

Л. 124б. **Слово ѥже глагола ѥгда придоше к' немоу братиꙗ** (у садржају још: **и ѥ(п?)нти вина и въпросише и ѡ дѣтелих нмѣю глав ·к·в·**)

Л. 125а. **Ѡ страсѣ божии** (у садржају још: **глава ·л҃·**) — **Блажень оубо уловѣкь тамо же и богать ѡсегда страхь имѣю вь себѣ сиковь.**

Л. 125б. **Ѡ бестрасниі слово ·и҃·ѕ҃·** (у садржају: **глава ·в҃·**) — **Не имѣю страха божиꙗ вь себѣ повин'нь ю(ть) таковыи диꙗволимь наоучениюмь.**

Л. 125б. **Ѡ любви, слово ·и҃·ꙁ҃·** — **Блажень моужь имѣюм любовь божию, ꙗко самого бога вь себѣ носе, присно ꙗко богь любы ю(ть).**

Л. 126б. **Ѡ неимоущих люб'ве** (у садржају: **глава ·д҃·**) **слово ·и҃·и҃·** — **Окан'нь же и стран'нь ѿ любьве далеуе ѿстоюи, ть бо сам ꙗко вь с'нѣ множѣ д'ны своꙗ прѣпровождают'.**

Л. 126б. **Ѡ трьпѣнии** (у садржају: **ѡ дльготрьпѣнии, глава ·є҃·**), **слово ·и҃·ѳ҃·** — **Блажень по истинѣ уловѣкь ѡнь иже стежа, ꙗко сиковаго светые к'инги похвалꙗють.**

Л. 127а. **Ѡ неимоущихь дльготрьпѣниꙗ** [у садржају **глава ·ꙁ҃·** (погрешно место ·ѕ҃·)], **слово ·ꙁ҃·** — **Не имѣю дльготрьпѣниꙗ и трѣпѣниꙗ кромѣ, ю(ть) таковыи не си бо дльготрьпѣливь ю(ть) и оудобь раꙁ'вращають.**

Л. 127б. **Слово ѡ трьпѣнии** (у садрж. **глава ·ꙁ҃·**) **·ꙁ҃·а҃·** — **Блажень брать иже трьпѣние стежа ꙗко трьпѣние оуп'вание имать, оуп'вание же не посрамить.**

Л. 127б. **Ѡ не имоущих трьпѣниꙗ** (у садрж. **глава ·и҃·**) **·ꙁ҃·в҃·** — **Оканнь и страсть'нь не стежавыи трьпѣниꙗ сицевыимь бо горе прѣтеть светые книги.**

Л. 128а. **Ѡ беꙁг'нѣви, юже не имѣти г'нѣва** (у садржају: **глава ·ѳ҃·**) **·ꙁ҃·г҃·** — **Блажень уловѣкь ѡнь юже не оудобь раꙁгнѣвают' се ни ꙗрости же приюмлен.**

Л. 128б. **Ѡ наг'лодоушии, рекьше ѡ г'нѣвѣ слово ·ꙁ҃·д҃· глава ·і҃·** — **Наг'лодоушиюмь же дрьжими скороже иже м'ножаю беусльные ради вещи г'нѣвают' се.**

Л. 129а. **Ѡ кротости слово ·ꙁ҃·є҃·** (у садрж. **глава ·а҃·і҃·**) — **Блажень и трьблажень вь истиноу имѣю кротость, сего бо светы спась нашь господь вьспѣвають.**

Л. 129б. Ѡ лукавствѣ (у садрж. слово ·ѯ҃·ѕ҃· глава ·в҃·ї҃·). — Рыдати оубо подобаѥть, братиѥ, и плакати се ѡ неимоущемь кротости нь лоукавьствѣ приучетаниѣ.

Л. 130а. Ѡ истинѣ, слово ·ѯ҃·ꙁ҃· (глава ·г҃·ї҃·). — Блажень вь истиноу иже животь свои хранить и вь всакои льжи оувеꙁноу, блажень оубо и трьблажень.

Л. 130а. Ѡ льжахь, слово ·ѯ҃·и҃· (глава ·д҃·ї҃·). — Ѡкан'нь же и страстьнь вьꙁ'дѣ льживь вынѹ ꙗко испрьва диꙗволь льжь ѥс(ть).

Л. 130б. Ѡ послоушании, слово ·ѯ҃·ѳ҃· (глава ·е҃·ї҃·). — Блажень иже стежа послоушаниѥ себѣ имѣль ѥс(ть) истиньнѥѥ и нелицемѣр'нѥѥ, сицевыи подражатель ѥс(ть) благомоу оучителю.

Л. 131а. Ѡ непокорствѣ и рьп'тании, слово ·о҃· (глава ·ѕ҃·ї҃·). — Проклеть и ѡкан'нь иже послоушаниꙗ не стежа нь рьп'таниѥ, сицевы вь манастыри ꙗꙁва велика сьблаꙁ'нь ѡбщеи братии.

Л. 131б. Ѥже не имѣти ꙁависти и рев'ности, слово ·о҃·а҃· (глава ·ꙁ҃·ї҃·). — Блажень и ть иже ꙁаповѣдию и ꙁавистию и ревностию же послѣдова, имѣѥ ѿ сею ѥдино, ѡбоѥ имать.

Л. 132а. Ѡ ꙁавис(ти) и рев'ности, слово ·о҃·в҃· (глава ·и҃·ї҃·). — Вь сих же себе оуꙗꙁ'вивыи ѡкан'нь же ѥс(ть) и сьпричестьнь диꙗволоу имьже см'рьть вьниде вь мирь.

Л. 132б. Ѡ томь ѥже клевет'никоу быти, слово ·о҃·г҃· (глава ·ѳ҃·ї҃·). — Блажень и трьблажень ѥже ѥꙁыка своѥго не ѡу'тетить на дроуга своѥго к'леветою.

Л. 133а. Ѡ клеветѣ, слово ·о҃·д҃· (глава ·к҃·). — Наслаждаѥ себе вь клеветахь своѥго дроуга сьи ꙗкѣ ѥс(ть) ꙗко имиже к'левещеть вь тѣх вьꙁ'несет' се.

Л. 133б. Ѡ вьꙁдрьжании, слово ·о҃·е҃· (глава ·к҃·а҃·). — Блажень вь истиноу и трьблажень сьхранивыи вьꙁдрьжаниѥ, ꙗко се вьꙁдрьжаниѥ велиѥ ѥс(ть).

Л. 134б. Ѡ невьꙁдрьжании, слово ·о҃·ѕ҃· (глава ·к҃·в҃·). — А не вьꙁдрьжен се, имѣѥи невьꙁдрьжаниѥ вь вьсакомь беꙁвѣстии оудобь оувеꙁнет.

Л. 135б. Ѡ наказании и ѡ покаꙗнии, слово ·о҃·ꙁ҃· (глава ·к҃·г҃·). — Дав'ць всѣх благыихь, истоучникь исцѣлениѥмь, скровище щедротамь, тыи ѥдинь благыи богь и милосрьдь.

Л. 139а. Ѡ покаяни, слово ·о҃·и҃· — Оумили се, доуше моя, ѡ всѣх благыих, яже приела еси ѿ бога и несхранима еси, покаи се ѡ всѣх, яко богь дльготрьпить ѡ тебѣ.

Л. 142а. Ѡ соудѣ и ѡ люб'ви и ѡ покаяни, слово ·о҃·ѳ҃· — Придѣте в'си, братие, послоушаите с'вѣта моего грѣш'наго и ненаказан'наго Ефрема.

Л. 147б. Ѡ томьжде еже вьзвраштати се вьспеть еже ес(ть) на езычьская дѣла, слово ·п҃· — Яко не подобаеть играти, якоже и правила светыих ѿць глаголють.

Л. 150а. Ѡ поскоурѣ, рек'ше ѡ комькании, слово ·п҃·а҃· — Бесѣдовахоу ѡ братѣ нѣкоемь яко быв'шоу з'бороу вь врѣме недели вьста по ѡбычаю вьнити вь црьквь.

Л. 151б. Наказание вь братоу ѿпад'шоумоу ѿ покаяния, слово ·п҃·в҃· — Вь покорьствѣ сѣдештимь доухов'номоу ѡтьцоу вьложить помысль врагь глаголе: ѿиди ѿ соудоу и живи ѡ себѣ.

Л. 156б. Наказание комоуждо слово речено быс(ть) оуне ес(ть) женити се и посагати, неже ли раждизати се, слово ·п҃·г҃· — Послоушаи апостола глаголюща хотѣль бих да би в'си чловѣци были якоже азь.

Л. 157б. Наказание ѡ любьви, слово ·п҃·д҃· — Любимиче, аще сподобиши се разоумѣ и расоуждению или дарованиемь исцѣлениемь, блюди се еда како надѣе се дарованию.

Л. 158а. Наказание ѡ злоумоудрии и покаяни, слово ·п҃·е҃· — Рече господь славѣ: вьнидѣмь тѣсьными врати, яко широкь и пространь поуть вьводеи вь погибѣль.

Л. 163а. Наказание ѡ злоѡбычнѣи мысли, слово ·п҃·ѕ҃· — Ящѣм' же ѡбразомь мьчь жили прѣсѣкаеть коноу и вьсѣдьника низлагаеть, и тако и злоумоудрия ѡбычная мысль прѣсѣкаеть прострьтие доушьное.

Л. 164а. Наказание ѡ пользѣ, слово ·п҃·з҃· — Вьзлюб'лен'ны мои брате, аще ѿврьжеши се житиа и боудеши м'нихь, трѣз'ви се, яко м'нога лаяния вражия соуть.

Л. 165б. Наказание яко не подобаеть клети се, слово ·п҃·и҃· — Господоу и спасоу нашемоу рекшоу: слышасте ли, яко речено быс(ть) прьвыимь не кльнеши се.

Л. 167б. **Наказанию, слово ·п·ѳ·** (у садрж. къ Юулогию слово). — **На плодь послоушаниꙗ възираю, брате, потьшах' се пис(а)ти ти о нюм'же повелѣль ми юси, начело благо юже боꙗти се бога.**

Л. 170а. **Наказанию ѡ блаженых, слово ·ҁ·** — **Блажени възлюбив'ше господа и не брѣгьше ѡ земльныхь вещехь любьве юго ради.**

Л. 171а. **Наказанию ѡ покаꙗнии, слово ·ҁ·а·** — **Придѣте, любимици, придѣте, ѡци и братию, из'бран'ною стадо Христово, знаменани копии Христови, придѣте, чеда.**

Л. 177а. **Наказанию ѡ покаꙗнии доуши, слово ·ҁ·в·** — **Оувѣдимь, грѣш'ници милосрьдию какь бѣ лихоимь'ць, какыж'ии кимь образомь помилованъ быс(ть).**

Л. 179а. **Наказанию къ сьгрѣшающимь, слово ·ҁ·г·** — **До колѣ, ѡ дроуже, одрьжимь юси врагомь, по в'се д'ни сврьшаюши оугоднаꙗ юмоу.**

Л. 180а. **Слово ѡ страстех, ·ҁ·д·** — **Хощоу рещи прѣд славою твоюю всоу мою горест', лоукав'ство и неправ'доу, и пакы рекоу всоу твою красотоу и сладость.**

Л. 182а. **Ѡ трьпѣнии и ѡ концинѣ и ѡ въторомь пришьствии Христовѣ и ѡ поучении божьствьныхь книгь, что ю с(ть) польза, слово ·ҁ·е·** — **Свѣтлою житию правед'ных како свѣтит се, не трьпѣнию мъ ли сию възлюби, ѡ м'нише.**

Л. 185б. **Ѡ покаꙗнии, слово ·ҁ·ѕ·** — **Молю вы оубо, братию, сихь чающихь, потьщим' се чисти и непорочни ѡбрѣсти се юмоу с миромь.**

Л. 188б. **Ѡ покаꙗнии, исповѣдании, ѡ любьви же и ѡ крьщении и крьстоу похвала и ѡ боудоущемь соудѣ, слово ·ҁ·и·** — **Ничесоже поу'тѣмь, любимаꙗ братию, паче нелицемѣр'ныю любьве, и много сьгрѣшаюмь по в'се д'ни и часе.**

Л. 4а. **Бѣ нѣк'то на вьстоцѣ моужь, именемь Юфремь, Сурииь родомь си, сы чловѣкь благоучьстивь родомь си, ѿгрѣбаю се ѿ всакию злые вещи, вьсхотѣ же видѣти Юдески градь, и молꙗше се господоу глаголю: господи Ісоус Христе, сподоби ме видѣти градь ть, и вьходещоу ми вьнь, сподоби ме такого чловѣка срѣсти, иже пољз'но к'нигами стежет' се сь м'номь. И прѣшьдьшоу же юмоу на мѣсто, и вьхождаше вь градьнаꙗ врата и срѣте и жена, юже бѣ

блоуд'ница. И видѣвь ю рабь божии ста печалоуѥ, и глагола вь себѣ: господи, прѣзрѣль ѥси моленние раба своѥго, како бо си имать стезати се сь м'ною к'нижьными словесы? Стоꙗше же блоуд'ница зрещи на нь. Глагола же кь нѥи светы Ѥфремь: р'ци ми, жено, почто стоиши зрещи на ме. Ѿвещав'ши же блоуд'ница глагола к' немоу: зроу тебе, ꙗко азь жена ѿ моужа вьзета бых; ты же мене не зри, нь вь землю зри, ѿ нѥже вьзеть ѥси. И си слышавь светы Ѥфремь, почоуди се и прослави бога, дав'шаго ѥи толикоу прѣмоудрость, да ѿвеща ѥмоу сии, и разоумѣ, ꙗко не прѣзрѣ господь молениꙗ ѥго, и вьшьдь вь градь ѡбита тоу. И по слоученню ѡбители ѥго живѣаше же и дроугаꙗ б'лоуд'ница. И створьшоу же ѥмоу д'ни много вь градѣ томь, поноуждена быс(ть) ѿ неприꙗз'ни блоуд'ница, ꙗже живѣше вь соусѣдѣхь ѥго, ꙗко да варив'ши ѡскрьбить ѥго. Ѿврьзьши же двр'цоу, юже имѣꙗше междоу стѣною ѥго, призрѣ и видѣ светаго стоѥщаго и варещa ꙗдьцѣ, и глагола: благослови, господи.

92. (267). **„Мач духовни“**, Лазара Барановича, Кијев 1666., у три књиге (трећа изгубљена), превео око 1736. Гаврило Стефановић. Прва књига, слова на празнике од недеље 20. по Духовима до прве недеље великог поста, на хартији, 4°, 154 листа.

Л. 1а. Слово на неделю ·к· по съшаствїю светаго д8ха ѡ въскрешенїи сына вѫдовича. — Ако би икакавъ кои глас божїи бїѡ, онъ е свакы силовит, крѣнакъ и снажанъ, ꙗко тои рече и быше, тои повеле и създаше се.

Л. 13б. *У нед. 21.* ѡ сѣанїи сѣмене. — Каквои се жетвы имамо надати иза каквога сѣꙗниꙗ над пїисмо що ѡ том сказ8ю ѕвездоброицы.

Л. 23а. *У нед. 22.* ѡ богатом и Лазари. — По8чава светы апостолъ Павал, те говори къ Тимоѳею, а то се беседи и к' сваком оучителю црковном, богатым, рече, людма оу садаш'нѥм вѣк8.

Л. 31а. *У нед. 23.* ѡ исцѣлѥнїи бѣснаго им8щаго легеѡн. — Таи човѣк имаше 8 себи цѣѡ еданъ легеѡн нечистых д8хова, то ѥст ·ѕ· хилꙗда шест стогин ·ҁ· и ·ѕ· ђавола бїаше се ск8пило и състало 8 нѥм8.

Л. 36б. *У нед. 24.* ѡ исцѣлѥны жены кр҆воточивые и въскрешенїи отроковицы. — Оуѥдно с҆ Христомъ света црква, нѥгова невѣста оу саданѥ ѕло доби могла би рекꙋ҄ нѣтко се прикоснꙋ к мени.

Л. 43а. *У нед. 25.* — Ѡбличꙋе Христос Ѥросалим и тꙋжїи на нѥга говорекꙋ҄: ѡ Іеросалиме, Ѥросалиме, кои си побїѡ пророке и каменѥм побїиваш посланике к теби.

Л. 50а. *У нед. 26.* ѡ богатом, емꙋже оугобзїи се нива. — Оумноживши се нива садашнѥм богатꙋ, о комꙋ се данасъ чатило еѵгелїе, оумножи мꙋ се благо.

Л. 60а. *У нед. 27.* ѡ исцѣлѥны жены немогꙋщеи въсклонити се. — Ѥ ли игде кад когод таквꙋ болест и бригꙋ подносїѡ и імаѡ на себи, каконо ова жена имала на себи.

Л. 68а. *У нед. 28.* ѡ званы на вечерꙋ велїю. — Оу нѣко доби кад ѥ бїѡ светы Іѡан оу Патлꙋ оу нѣкои ади, и тамо нѣко видѣнїе чꙋдно ѿ много рꙋкꙋ мꙋ се показивало.

Л. 78а. *У нед. 29.* ѡ исцѣлѥнїи десетых прокаженных. — Срѣтоше на пꙋтꙋ, ама нисꙋ смѣли близꙋ докꙋ҄ то десет прокаженых мꙋжева к҆ Іисꙋсꙋ.

Л. 85а. *У нед. 30.* ѡ кнезѣ въпрошающем Ісꙋса ѡ животѣ вѣч҆ном. — Когано е поставїо небесны царъ богъ отацъ и кнеза наместїо над свим своим стежанїем, комꙋно мы сви смо прїдобїити.

Л. 94а. *У нед. 31.* о исцѣлѥнїи слѣп҆ца сѣдеща при пꙋтїи. — Доисто добаръ се е данъ быѡ приключїѡ овомꙋ слѣпцꙋ, що се ѥ данасъ еѵгелїе за нѥга читало.

Л. 100б. *У нед. 32.* ѡ Закхею. — Кад҆ ѥ Закхеи, поглавар над мытари, ѡворїѡ свои дом Ісꙋсъ-Христꙋ и радо га дочека к҆ себы, он҆да такы ѡтвори и сиромасима свою хазїинꙋ.

Л. 106б. Слово на неделю провъзвѣстнꙋю, пр҆вꙋю трїѡди ·л҃·г҃· ѡ мытари и фарисеи. — Много има званица оу вѣры христїан҆ской народа и людїи ѿ свїих ѥзыка скꙋплѥнїи, ама мало и ѥ правы и изборити.

Л. 115а. Слово на неделю вторꙋю трїѡди, ѡ блꙋдном сынꙋ. — Доклѣ е оваи блꙋдны сынъ що се за нѥга свѣдочи оу данашнѥм еѵгелїю пребывао код свога отца, не кꙋрваше се, и с҆ преподобныем преподобан быѡ.

Л. 124б. Слово на неделю ·л҃·е҃· месопꙋстнꙋю ѡ страш҆ном сꙋдѣ. — Оу пр҆во господина нашего Ісоусъ Христа пришаствїе нїе бїѡ богъ послаѡ свога сина на ѡваи свѣт да мꙋ сꙋди.

Л. 136б. Слово на неделю сыропꙋстнꙋю ѡ ѿпꙋщеныи грѣхов къ нам и о постѣ. — Много мыи згрѣшꙋемо сви що нас е год, велїи свети Ꙗков; а и без тога казїиванꙗ мы сами можемо знати.

Л. 145б. Слово на неделю ·а҃·ю светаго великаго поста, ѡ православїи и шаствїи по Христѣ. — По окрꙋгломꙋ колꙋ овога свѣта коено се ласно окрекѥ, валꙗ нам по том колꙋ опїипом ходити, слышателю възлюблѥнны.

Л. 154а. *Поговор:*

Вѣдомо же бꙋди въсакомꙋ разꙋмномꙋ оучителю, иже кои до себе придобавїѡ сїю поꙋчител҆нꙋ простимъ дїалектом книгꙋ и бї е оупотребїѡ рад наказанїа чловеком, ꙗко сїю книгꙋ, зовомꙋю мач дꙋховны, и инꙋю подобнꙋ ѥи, бившꙋ ми на парохи, каде на шо доспѣх, тако и писах ѕѣло хитощїю, да въ време свое згодит се въ цркви на сказанїе людем. Ѿ веделѥ ·к҃· до зде стаде ми въ сїю книгꙋ, а ина паки въ дрꙋгои подоб҆неи сеи. А що и многа погрѣшенїа сꙋт, дꙋхом кротости исправите, и сего хꙋдаго писца благословите. Аще что нѣст комѣ людем кое слово за ползꙋ глаголати, и оучителю не свидїи се ѡ том, а вы то чрвенилом начртаите, и преиди. Может се сїе глаголати и сицева противъ людїи; ꙗковїе натꙋре сꙋт людїе, сице и глаголъ къ ним потребꙋетъ въ наꙋкꙋ ихъ, а еже нестъ потреба, сїа ѡставити на дрꙋгїи разъ.

И се же вѣдомо бꙋди, ꙗко не въса проста сꙋт, понѥже ꙗже къ богꙋ глаголют се сїа по писанїю книжном въмѣщено ѥст, а ꙗже къ людем, сїа по простꙋ. Нъ и таꙗ недостиженїем оум҆ным и невѣждаством не възмогох въса ни изредно протл҆ковати, нъ емꙋже ѿ вас чатꙋщих даѥт богъ бистрооумїе достодл҆жно может извѣствовати. И паки противъ беседъ и слова такова положена сꙋт сїа же ꙗже глаголют се: ћ, ђ,[1] к, г, кꙗ, кѥ, кю, се же тако и се ђа, ђе, ђи, кѵ, ћо, кїѡ, ђꙋ, кю,

[1] ђ се разликује од Вукова само што му је реп мало краћи, а значи ћ; док данашње ћ значи му по овоме ђ.

вѣђъ, вѣкъ; а сеже пак сице: ћа, гꙗ, ђе, гѥ, ћи гѵ҃, ћо, гїѡ, ћ8. гю, доћи, догѵ҃, ћъ гъ.

На последњој корици запис другом руком:

Съписател книги сїе ест чстнѣиши отцъ Гаврїил їеромонах, капелан Ћ8рски. 1736 год8 ноем. 8(?) прочитах ю азъ свещенноїереи н҃. м҃. въ Б8димскои вароши.

Ову књигу помиње Г. Витковић у Гласнику, XXXIV, 154.

93. (268.) **„Мач духовни“,** (продужење), од друге недеље поста до нед. шесте по Духовима, на хартији, 4°, 240 листа.

Л. 1а. Слово на неделю ·в҃· сьетаго поста, ѡ събранїи къ Іс8с8 многїих и исцѣлѥны разслаблѥн҆аго носима четыр҆ми. — Оу ов8 прошавш8 неделю пр҆ве светога поста зваѡ ѥ господъ и говорїѡ: грѣды по мнѣ.

Л. 8б. *У нед. 3.* крстопоклон҆н8ю, ѡ поклоненїи крст8 и ѡ ѿврженыи самого себе. — Да вам е на знанѥ, благословени христїани, ево већъ три седмице постом проћосмо, каконо некым тр8довитым п8тем ходекѵ пѣшице понадалеки п8т.

Л. 18б. *У нед. 4.* ѡ исцѣлѥнїи бѣснога нѣма и гл8ха. — Господинъ спасителъ нашъ Іис8съ Христосъ кои е дошао к нами ѿ бога отца да ѡслободи чловечаскїи рѡд.

Л. 29б. Слово на с8бот8 ·є҃· великаго ст. поста, ѡ похвалѣ прѣсветои богородици. — Оу ов8 данаш҆ню похвалѥн8 акаѳистов8 с8бот8 похвали, Ѥросалиме, господа, хвали бога твоего, Сїѡне, коино е 8ѥд҆но з госпоћом нашом богородицом.

Л. 40а. *У нед. 5.* ѡ прошенїи сынов Зеведѣевых сѣденїа ѡ десною Христа и ѡ ш8юю, — Щоно пише светы еѵгелист Матѳеи изарад матере Зевѣдеовы сынова Ꙗкова и Іѡвана, како е нихова мати просила се за них ѿ Іис8са.

Л. 49б. Слово на с8бот8 ·ѕ҃· ст. вел. поста, ѡ въскрешены и Лазара. — Кадъ се е быѡ преставїѡ преподобныи Лазаръ, такы ѥ то прознаѡ господъ, каконо е послѣ тога и рекао х нѥм8 ст. Петаръ.

Л. 55б. *У нед. 6.* цвѣтоносн8ю, ѡ ѩханыи господнѥмъ въ Іерусалимъ. — Быаше испр҆ва господъ выш҆нїи страшанъ царъ велик по свои земли, любимыи посл8шниче, и нїе нитко др҆зн8ти смѣѡ к нѥм8 блыз8 док҃ѵ.

Л. 63а. Слово на светыи и великыи петакъ ѡ страстех Христовых. — На враата е оушаѡ к҆ своим ов҆цами Христос, добрыи чобанинъ, посл8ш҆ныи любимыче, и познаше га нѥгове ов҆це.

Л. 78б. *Друго слово тада.* — Кадъ е Христос ради наших грѣхова пострадаѡ, ѡн҆да е и свако створенѥ злопатило, сл8шателю възлюблѥнны, завѣса се ѥ црковна предр҆ла иа двое ѿ вр҆ха чакъ до д҆на.

Л. 89б. *Напомена Гаврилова:*

Сїим по8ченїам, ѩже из извода преводих до зде конацъ ѥст, почетак же имъ въ првїих ѿ въскрсенїа Христова починает се, иже и ѿ зде т8 заче се, нъ мнѣ бист ради оученїѧ въ црькви, тога ради сице писах на хитощи, да би се скорїе готово сл8чило къ приходещеи недели на сл8жб8.

Мачъ д8ховныи, иже ѥст глаголъ божїи на помощъ цркви воюющеи изъ оустъ Христовых поданны, книга проповѣди слова божїаго съписанна ѥрмонахом Гаѵрилом, господ8 поспѣшаств8ющ8 и слово 8тврждающ8, юже съор8жїи Лазаръ Барановичъ ѥпископъ Цр҆ниговъскы, типом же изда се въ Кїев8 въ лаври Печерскои въ лѣт(о) ҂ӓ҃х҃ѯ҃ѕ҃.

Пред҆словїе къ читателю. — Сїих бранїи пл҆них времен ничтоже тако полазно, ѩкоже мач, читателю възлюблѥнны.

Л. 95а. Проповѣди слова божїаго на недели въсего лѣта, начинаемые по чин8 сказанїа цр҆ковнаго ѿ пр҆вїе светїе великїе недели пасхы.

Слово на свет8ю велик8ю неделю пасхы, ѡ въскрсенїи Христовом. — Таи щоно е сам ѡ себи рекао! ѩ сам въскрсенїе и живот, сад е сам ѡ себи оускрсн8 и ѡживы, Христос въскр҆се, Христос оуста ѡд мртвыи.

Л. 105а. Слово на неделю ·в҃· по пасцѣ, ѡ Ѳомѣ апостол8. — Рекаѡ е спаситель господъ наш Іис8съ Христос: тѣл8 е свекиа нѥгово око, и ако оузбо(!) твое око ѩсно, то кѥ свѣ твое свѣтло быти.

Л. 112б. *У нед. 3.* ѡ мѵроносицах. — Човѣкъ ѿ доброга рода синъ вышнѥга тек ѥднога доброга бога що е быш ѡтишао на далекȣ странȣ преȣзети себи царство, сиђе чакъ долѣ.

Л. 118б. *У нед. 4.* ѡ расслаблѥн'ном. — Саде ïѡще ѡ Христовȣ ȣскрсȣ се споминѥмо нѥговом ѿ мртвых оустанȣкю, како е на себе прïимïѡ свое тѣло, како еданъ нѣкы кревет дȣшев'ны.

Л. 130б. *У нед. 5.* ѡ Самаранины. — Источнïикъ жиз'ны Христос спасителъ коино своïѡм кр'влю пожр'том под видом вина пои свïю нас вичȣкѵ к нами: пïите ѿ нѥ сви.

Л. 138б. *У нед. 6.* ѡ слѣпорожденномъ. — Що ѿ почела овога свѣта и вѣка нïе чȣвено да би когод ѡтворïѡ очи слѣпорођенȣ чловекȣ, ево данас ћемо то чȣти.

Л. 145б. Слово на светы четвр'такъ възнеснïа господнѥго. — Кадь е сынъ божïи на землю сиходïѡ, и тадаръ не ѡсталѥ свое аггеле без наслагѵванѥ, коино то исто лице божïе, таи образъ бога отца нѥгова сына глѣдекѵ свакад сȣ ѡ' нïиме бити.

Л. 150а. Слово на неделю ·ꙁ҃· по пасцѣ, ѥже ѥст светïих отацъ ·т҃·и҃·ï҃· иже въ Никѥи ѡ прославлѥнïи сына божïа противȣ Арïа. — Прославлѥюћѵ неделю светих ·т҃·и҃·ï҃· богоноснïих отаца првога събора кои е бïѡ оу Никѥи и саде се ѡ том хвале источне цркве сынови по Соломȣновои притчи.

Л. 163б. Слово на светȣ неделю пентикостнȣю ѡ съшаствïи светаго дȣха. — Данаске се ѥ вѣћъ доконало то щоно е издав'на ȣ оно пр'вашнѥ доби было ѡбречено Христом и испȣнило се е ѿ тога нашега избавителѥ на нѥговы апостолы.

Л. 173б. Слово на светы понеделникъ педесетны, ѡ светѣи єдиносȣщ'нѣи троицы. — Оу комно не има дна свете троице морȣ, слободно тражити оу нѥмȣ д'но хокѥ се оутопити и оудавити свакы кои се год тамо гнюра.

Л. 185б. Слово на неделю ·а҃· по съшаствïю светаго дȣха, ѥже ѥст въсѣх светых. — Такы по съшаствïю светога дȣха оу огнѥвитыи ѥзыкаа ове пр'ве неделѥ на

покладе к' Петровом пост8 почит8е и праздн8е хрисћанс'ка светаа црква свїих светых.

Л. 196а. *У нед. 2.*, ѡ званїи ѿ Христа оучениковъ да гред8т по нѥм. — Коино е свак8 стваръ створїѡ съ своїѡм прем8дросћ8, Христос господъ, ѡбѣћава оу саданѥм8 еѵгелїю.

Л. 202б. *У нед. 3.* о исканїи царства божїа. — Д8ша землѩнїих людїи тако се е прилѣпила к' земли каконо свакїи ѿ свое волѥ, в8че се и вара се и на земли свога доб'ра и ѿпочиванѩ тражи.

Л. 216б. *У нед. 4.* о ис'цѣлѥнїи отрока сатнїича. — Каде кои врло пощенъ и добаръ чловекъ з добрым напредованѥмъ посећ8е и нагледа немоћне и брижливе люде.

Л. 226а. *У нед. 5.* ѡ исцѣлѥнїи двоих бѣснїих. — Єднога благога въсачаским господа коино е изашао с неби ѿ оне стране, гдено оувѣкъ живы бораве и ходећи м8 по ѡвои смртны людїи земли, срѣтоше га на п8т8 два бѣсом8чна човека излазећи имъ од гроблѩ.

Л. 232а. *У нед. 6.* ѡ исцѣлѥны раслаблѥн'наго принесенога къ Іс8с8 въ Капернаѹме. — Ко томе коино изаради многїих немоћних оустан8ћа е сам лежаѡ на многїихъ и разликых постелѩх, то на р8к8 и на крїил8 дѣвоѩчкыи, то оу ѩсла вол8искыи и на старца Сѵмеѡна р8к8, то наипослѣ на крст8 на гвоздѣни клиновы и оу гроб8 под каменом.

Л. 240а, на завршетку напомена:

К ·з҃· и прочее недели слова до ·к҃· неделѥ паки ищи въ третои сицевои книзы, понѥже тако писах оуже въ ѡпралѥнои [к]низи въ хитро на црков'н8 потреб8.

Сїа же слова с8т въ беседи [п]ростеи: гѩ, гѥ, гю, ћа, ће, ћ8, паки се понаивише ѥст: кѩ, кѥ, кю, сицево слово ћа, ће, ћ8 и ћи, гѷ, кѷ, ћи кѷ.

94. (271). Поѹченїа и слова разлика и пролози нарочитым светым и праздником, начинаемо ѿ мѣсеца сеп'тем. ·а҃· на новое лѣто и на памет светаго Сѵмеона Стл'п'ника и проч. за месеце септембар и октобар, на хартији, 4°,

351 лист, на народном језику написао Гаврило Стефановић 1732. године.

Л. 1а. Слово пр҆вое из книги глаголѥмїе трѹба Лазара, архїепископа Чр҆ногорскаго(!) Барановича на новое лѣто. — Боже, оущедраѥ и благословлѥи єгоже щедроти на всех дѣлех его.

Л. 6б. Сеже прологъ синаѯарскы мѣсеца септемрїа, имат оу себи ·л҃· дана, (и говори се о свима споменима тога дана).

Л. 9б. Чѹдо светаго Сѷмеоиа о презвитере нѣкоѥм. — Єданъ нѣкы попъ мирскы сѣђаше оу црков҆нои припрати оу неки данъ ѿ седмице.

Л. 10б. — Поѹченїе на новое лѣто из книге старога поѹченїа щампатаго въ Литове при кралю Полском Жигмѹндѹ, при митрополитѹ Кїевском Іѡнѣ въ лѣто ҂а҃·ф҃·ѯ҃·и҃· Поѹченїе пр҆вое мѣсеца сеп. ·а҃· на ново лѣто. — Пощенаа брађо и добры хрисћани, великы и малы, и сви скѹпа кои смо год се Христовим именом назвали, и заради тога велика нѹжда и дѹжность заказана трагом Христовим и живити и ходити.

Л. 18б. Въ тоиже данъ поѹченїе ·в҃·е на ѹтрни. — Многе свакоїке и разлике прїилике даѡ нам е богъ чїим би могли радити старати се и промышлѧти ѡ нашем спасеню.

Л. 24а. Въ тоиже данъ поѹченїе ·г҃·е на летѹргїи. — Каконо кад ѹ лађи возећи се дѹменцїа и возари спаваю, лађа самоволно плаваа, кѹд е вѣтаръ ѡкреке, тѹда и ходїи.

Л. 33а. Мѣсеца тогож. на памет бывшаго чѹдесе светаго ар҆хїстратига Мїхаила въ Хонех. сеп. ·ѕ҃· Прологъ. — Мѹжїи поган҆скїи Єлини ѿ завидности копнећи на свои срдци и зарад великы и вр҆лїи чѹдеса що се збиало оу цркви.

Л. 33б. Въ тоиже данъ некы преподоб҆нїи отцъ Давидъ що е ѿпреће быѡ разбоиникъ. — Оваи светы и преподобны отцъ бїаше харамїа по пѹстини живећи се, и по пѹтови дочекѹюћи люде и трговце.

Л. 35а. Слово из Тр8би на ч8до ст. архаг. Михаила. — Ѿ три р8ке имад8 код бога аггел̓ского светога чина господске оуред̓бе, любовни посл8шницы, кои с8 выше неба.

Л. 39б. Слова нѣка ѡ разликых вещех по8чителна из пролога. Слово ѡ гнѣве, ꙗко др̓жеи гнѣвъ на свою др8жин8, въ ѡбластъ предает̓ се діавол8. — Казїиваше некы монах именом Ісаакъ: была ми се е, рече, сл8чила оу ѥд̓но доби пар̓ница и инаат с̓ ѥд̓ним братом.

Л. 40б. Наказанїе вел. Василїа. — Съравнюи се с онима коино съ своїѡм се правицом жив8.

Л. 40б. Слово ѿ Лимониса ѡ подвиг8. — Сказиваше некїи монах Аѳанасїе како м8 е ѥдан п8т било дошло на оумъ, те поче се мислити.

Л. 41а. Слово пророка Захарїе къ немилост. кнеземъ. — Оваке велїи господъ богъ въседр̓жителъ, право свакы с8дъ чин̓те, милованѥ и податлѷвостъ и помоћъ свакїи вас свом ближнѥм8 оуказ8ите.

Л. 41б. Слово еже не ос8ждати нъ миловати съгрѣшающее. — Нитко се не находїи да би мрзїѡ на грѣхъ како светїи що с8 га билы ѡмр̓зн8ли.

Л. 42а. По8ченїе ст. Ѳеодора Ст8дитского не ѿчаꙗвати се свих ради грѣх божїе милости. — Коино ище да се спасе, нѥм8 никака спрека не може забранити к томе п8т8.

Л. 43б. Слово Іѡн. Златоус. ѡ испов. грѣхов. — Исповѣд8ите свое грѣхове пред своим д8хов̓ником, ѥръ с̓ исповѣћ8 се д8шевне ране лѣче.

Л. 44а. Слово Григорїа монаха да се не лѣꙑимо ѡ свом спасенїю. — Немоите се, браћо, лѣнити ѡ своме спасенїю, да не г8бимо 8зал8дъ свога времена, що нам е ѿ бога даато.

Л. 46а. Слово ѡ притчи ѡ д8ши и тѣл8. — Нѣкы чловекъ ѿ великога пощена рада насади себи виноград и плотом га ѡб̓коли.

Л. 48б. Слово како подо подобает жити христїаном. — Свакы христїанинъ кои е ѡсѣѣм невѣрнїи людїи да има се боравити безгрѣшно.

Л. 49а. Слово о милостини, кои дѣли сиромахꙋ то Христꙋ дае. — Нѣкы богобоѩзливъ човекъ оу Цариградꙋ вр̓ло до кон̓ца бїаше милостивъ.

Л. 49б. Слово ст. Іѡана Златоус. како валѩ послꙋшати и читати книге. — Тако каже и велїи светы Іѡанъ Златоꙋсти, каде сѣдиш те прочативашъ из книга.

Л. 50а. Мѣсеца тогожевъ ·ꙁ҃· слово на пред празанство рож. прес. богородице. — Да имате знати, браћо хрисћани, ѥръ оуваи е данъ предпразанство рождаства прѣсветые владичице нашее богородице.

Л. 51а. Мѣсеца тогожде въ ·и҃· данъ на рождаство пресветые владичице нашее богородице и присно дѣвы Марїе. — Нѥзинъ е отацъ бїѡ ѿ царскѡга колѣна родом, ѿ подретла цара Давида.

Л. 51а. Въ тоиже данъ поꙋченїе на рождаство пресветые владичице наше богородице. — Доспѣло е време, браћо, нашем спасеню, и ето е просинꙋло нам седећимъ ꙋ babкꙋ грѣховномꙋ.

Л. 53а. Слово в̓торое на похвалꙋ ѡ рождаствꙋ прѣсветѣи богородицы иже въ светих отца нашего Андреа Критскаго архїепископа. — Ако се може из̓мѣрити землѩ с педлю и с вр̓вцом се опасати море, и с лактом оузнати се колико е небо, или се могꙋ изброити многе ѕвѣзде.

Л. 61б. Слово ·г҃· из Трꙋбе книги на рождаство прѣсветые богородице. — Кад̓ се е была родила на оваи свѣт божїа прѣблагословлѥнна дѣва Марїа, алъ такїи вилаетъ сав чꙋдскѵ се ѡ томе.

Л. 68а. Слово четврто на... — Данас е, браћо, таи добры ѡсванꙋѡ нам и вр̓ло срећны данак, и сꙋн̓це нас е велико ѡб̓сѩло божїе милости, кад се е богом даата отроковица Марїа родила.

Л. 70а. Слово пето на... — Радост е земли рождаство пресвете богородице, и ѡва се рагѩ, коѩ кѥ родити тога коино кѥ своим ходенѥм.

Л. 73а. Слово шѣстое на... — Говори светы пророкъ Давидъ: твоѩ е света црква за дивотꙋ оу правицы на свршиванѥ свакои правицы.

Л. 75б. Слово седмое на... — Лѣпа е прїилика свакоизи дѣвоикы цѣливати свете божїе иконе.

Л. 78а. Слово осмо на рождаство прѣсветои богородици из Ключа книги. — Превѣчнаа божїа мȣдростъ Христос, речъ божїа, зградила е себы высоке полате изаради свога боравлѥнѧ, то ѥст светȣ цр҆квȣ.

Л. 88а. Слово ·ѳ҃· на... — Написаѡ е светыи пророкъ царъ Давид ȣ ѱал҆мȣ ·м҃·з҃·: бездна безднȣ дозивлѥ въ гласѣ хлѣбїи твоих.

Л. 96б. Слово десето въ кратцѣ на рож. пречистые дѣвы богородицы на похвалȣ ѥе. — Тко има таи човекъ на овом свѣту, да би се онъ могаѿ право похвалити, ѥръ онъ има чисто свое срдце ѡсвѣм свакога грѣха.

Л. 98б. Мѣсеца тогоже въ ·ѳ҃· на памет светых родителеи пресветїе богородице Iѡакѵ҆ма и Ан҆ны слово похвалное ст. блажен҆наго Козми пѣсаннопїсца Вѣститора. — Ючеранѥ пресвете дѣви весело понарогѥна нѥизина праздникъ свѣга свѣта царице премирна радост бы нам.

Л. 102а. Мѣсеца тогоже въ ·г҃·ї҃· данъ на ѡбновлѥнїе храма. пролог синаѯар. — На данаш҆нїи данъ, благочстивы христїани, спомен почитȣемо поновлїиванѥ прве на свѣтȣ хтистїанске православне велике и прехвалѥне ѥросалимске цркве, не оне кою е царъ Соломонъ быѡ съзыдао.

Л. 104б. Оу оваи данъ имамо и спомен светога свещеномȣченика Кор҆нилїа, капетана, щоно га е ст. апостолъ Петръ крстїѡ съ свим нѥговим домом, Оваи е човек бїѡ родом ѿ Италїе трачанске, грч҆кога племена поглавит.

Л. 105а. Поȣчиванѥ на кратко пред въздвиженїем частнога крста. — Да имате знати, добра браћо, ѥръ данаске е предпразанство к҆ ваздвиженю частномȣ крстȣ Христовȣ.

Л. 105б. Слово светога Iѡан҆на Златоȣстаго ѡ гнѥвѣ. — Оваа лютина людска чȣдна е каа нѣко помамлїиванѥ, так҆во е и то срдито надїиманѥ, и колико се више човекъ съ човеком прериче.

Л. 106б. Иже въ светїих отца нашега Iѡана Златоустаго слово ·ї· из Маргарита, ѡ еже предста царица ѡ десн8ю тебе, и прочаа. — Лѣпа е и сладко 8глѣдна градина ѡб'грагѥна и п8на съ свакым поврквм и многоцвѣтна с миризмом красно расцвѣтан'на.

Л. 143а. Мѣсеца сек. въ ·дї· данъ слово синӑξари из' пролога на въздвиженїе частнаго и животворещаго крста господнꙗ. — Маξентїе царъ що е бїѡ м8чител, онъ бїаше синъ Маξимїана Єрк8леса, Константинове жене Өеодоре брат.

Л. 146б. Въ таиже данъ въ кратцѣ по8ченїе. — Єи що iѡще имамо да прибавимо выш'ка ко томе оуказиваню, да се мало и посвѣт8емо ѡ добр8 с крстним препор8чиванѥм.

Л. 147б. Слово из' Тр8бе на въздвиженїе частнаго и животворещаго крста господнꙗ. — Що е горе выше крста да речемо высина, то е исток, а д8бина, ил'м8 донꙗ страна, то е запад свет8.

Л. 158б. *Друго слово*. — За ѡво треблажен'но древо да ли кѥ мое срдце ѿриг'н8ти кое слово добро слад8шно, защо е по беседи апостолскои слово крстно оным коино з' д8шом гин8.

Л. 163б. Слово третїе на Крстовъ любо кои дан. — Заказ8е оустом еѵгелїю сам господъ нашъ Iсоусъ Христос да нища не имамо творити нит се чем8 оучити.

Л. 168а. Скаанїе из книге Ключа четвртое на въздвиженїе частнаго и животворещаго крста. — Стих, да възможете раз8мети..... — Ове рѣчи неѥднако се разбыраю светога апостола Паѵла, него разликы оучители разлико и доводе ѡ нима те и тол'маче и изказ8ю.

Л. 172а. Сказиванѥ второе на.... — Съ свакоѥком стварю на ѡвомѣ свѣт8 люди се хвале: ови се хвале с големом м8дросѣю, а овы пакъ с' юначством.

Л. 179б. По8ченїе шестое на.... — Красанъ данъ и свѣтаѡ праздникъ частнога и животворещога крста данаске свѣтк8юѣи, браѣо, радо и весело да га приватамо.

Л. 184а. Слово седмо ѡ частном8 крст8 из Назїан'за ст. Iѡанна Дамас. книга ·д· глава ·кї· въ нѥмже и ѡ вѣры ѥст беседа. — Каже светы апостолъ Паваѡ за

ов8 бесед8 щоно се говори ѡ частноме крст8, да е та беседа онызїим людма коино з д8шом.

Л. 189б. Ѡ поклоненїи на въстокы, глава .гі. — Не говорите ни мислыте ѡ томе, да е то исто тако попросто ѡд намере, ни пакъ по коме прил8чиваню, що се мы хрисћани на источн8 стран8.

Л. 190б. Изявленїе на кратко из ѱалтїира Московскога како подобает свое десне р8ке крстити се прстима въсаком8 христїанин8. — Свакы благочастивы и православ'ны хрисћанин д8ж'ностъ свою пр'в8 има и заповѣст.

Л. 196а. Мѣсеца тогоже въ .кг. на зачетїе ст. Іѡан'на Преотечи, слово похвалное. — Зачинѥ предтеч8 Іѡанна частнаа старица Єлисавета, жена ст. пророка Захарїе, сына Варахїина, данасъке зачинѥ се оу нїѡзи школа доброга ѡ бог8 оученя.

Л. 197б. Мѣсеца тогожде въ .кѕ. синаѯаръ на светаго Іѡан'на богослова. — Оваи светы еѵгелист Іѡан богословъ ѿ т8да ѿ Палестыне ѿ нѣкога градикя именоватога Витцаида.

Л. 198б. Въ тоижде данъ слово ѡ юноши, єгоже спасе светы Іѡанъ Богословъ ѡд разбоиничаства. — Каде е быѡ дошаѡ великы оваи оученикъ Христовъ Іѡан Богослов оу Аазїю оу некы градъ.

Л. 200а. Житїе и жизанъ светаго славнаго и въсехвал'наго апостола еѵгелиста Іѡан'на Богослова, дѣвставника и напрснїка Христова. — Оваи оученикъ Христовъ, Іѡан еѵгелист, сынъ Заведеовъ, быаше и сънродникъ господнъ.

Л. 209б. Слово из Тр8бе на преставленїе светаго Іѡан'на Богослова. — Оваи светы Іѡанъ еѵгелист, щом8 данаске праздн8емо свѣтковны данъ, многаа и разлика своя имена има.

Л. 218а. Мѣсецъ ѡктомврїи иматъ днеи .ла. В .а. праздн8ем покров пресветѣѥ владичице нашее богородице приснодѣвы Марїе ѿ видѣнїа светых отацъ Андреа и Єпифанїа. — Страш'но и ч8дно бы ово глѣданѥ, браћо хрисћани, частных и светых отацъ Андреа и

Єпифанїа како с8 них то двоица на възд8х8 пресвет8 богородиц8, гдѣ е была дош'ла проѣ8 Цариграда.

Л. 219а. Слово пр'вое из Тр8бе на покров.... — Како е рекаш спаситель нашъ господъ Іис8съ Христос, щоно е сама истинна, нища нїе покривено на швом свѣт8 що се год 8чини.

Л. 224б. Слово второе на покров пресвете богородице. — Свїим єд'нако, кои год притич8 под оваи бараkъ Христова часнога крста, како вр'лїим воиком Христовым, хиладом щитова издае им пресвета богородица.

Л. 225б. Сказанїе третїе из книге Ключа на покров пресветые богородице. — По правицї е архаггелъ Гав'рїилъ назваш пречист8 дѣв8 Марїю благословен8 мегю невѣстами.

Л. 241а. Сказиванѥ ·д҃· на покров пресвете богородице. — Видѣш е светы Ішанъ Богословъ оу своме шб'-авлѥнїю нѣк8 вр'ло голем8 смочин8 ѿ седам глава и з' десет ршгова, коино е терао жен8 да е прог8не.

Л. 251б. Мѣсеца тогожевъ ·ѕ҃· синаѯаръ на памет ст. апостола Ѳоми. — Светы е апостолъ Ѳома проповѣдаш слово божїе тамо 8 Перскои и 8 Ин'дїискои земли и 8 Мидскои.

Л. 257а. Въ тоиже данъ ѿ житїа ст. Андреа и Єпїфанїа. — Оваа блажен'на двоица 8 неко доби 8 Цариград8 сѣгаx8 заkд'но те се ш светом пїисм8 разговарах8.

Л. 257б. Слово светога Ан'тїшха ш об'аденїи. — Свїима то людма єднако и шд єѵггелїа и од апостола, а и ѿ свїю чатовны кнїига заказано е да се имад8 здр'жавати ѿ ѥла.

Л. 259а. Тогожде Антїоха слово ш пїанствѣ. — А то що е пїанство, то е горе и цр'нѥ, выша грѣхота шд шб'ѥдиванѩ, и вр'ло е ѿречено 8 светы книгаа, и нїе то никоме на поценѥ.

Л. 261а. Слово ·г҃· ст. Антїоха ш лихоиманїи и проч. — Мїитоимацъ и сребролюбацъ, каматаръ и ѿтимачъ, то с8 єд'нодр8жина, єд'не кар8це ѿ четыры кола.

Л. 264б. Слово ·ѕ҃· тогоже Антїоха ш др'зости, ш ıарости и ш пал'ства. — Лютост ѥ чловечаскаа прїилична великом зною когано люди више не мог8 подносити.

Л. 265б. Слово ·ꙁ҃· ст. Ан'тїоха ѡ г'нѥвѣ. — Велико е добро човекꙋ заꙋздавати себе ѡд налѣта гнѥвнога да се таꙗы не рас'рди.

Л. 266б. Слово ·и҃· ст. Ан'тїѡха ѡ оклевѣтанїи. — Ѿстаите се, добраа браħо хрисħани, ѿ пан'канꙗ и ѕла ѡговора дрꙋжнѥга, защо то е до кон'ца ѕло ꙋвреħыванѥ сваком своїѡи дꙋши.

Л. 267б. Слово ·ѳ҃· о клевѣти и о шапаатꙋ. — Шꙋпотникъ и ѡговорникъ, кои сꙋ се наꙋчилы за свакым шꙋгати, они сꙋ истаа ħавол'скаа дрꙋжина.

Л. 269а. Повѣст ѿ Патерика еже не осꙋждати никогоже. — Некы въ їноцѣх Іѡан Саваитскы боравлꙗше на скѵтꙋ, велико добродѣтелꙗн бїаше, и еданъ пꙋт догѥ к нѥмꙋ ꙋ пꙋстиню еданъ ѿ манастыра їнок.

Л. 270б. Слово ст. Петра чр'нориз'ца на богатїе и оубогїе. — Ѡ богатице вы кои сте застѣпилы з благом а с правицом и вр'ло ѡб'сиромашили.

Л. 273а. Слово светаго Антїоха ѡ чаꙗнїи бꙋдꙋщих благъ. — Чекаанѥ онога вѣчнога добра и блага що кѥ людма добрым до после ѡнога свѣта дати се кои за то знадꙋ.

Л. 274а. Слово о добродѣтели. — Четыри доб'ры пословы имадꙋ що належе г' дꙋшевном спасенїю.

Л. 274б. Слово светаго Іѡана Златоꙋстаго ѡ молитвѣ. — То ето свїием прознано да е молитва сваком добрꙋ започетак.

Л. 275б. Поꙋченїе ст. вел. Іларїѡна, иже ѥст ѡк. ·к҃а҃· ѡ пл'зѣ дꙋшевнѣи. — Просим вас, добра браħо и сестре, постараите се и порадите к ономꙋ вѣчномꙋ и свѣтломꙋ боравлѥню себе присваꙗти, коено нам господин богъ ѿ свое милости бадїава даѥ.

Л. 280б. Слово Іѡана Милостиваго ѡ исходѣ дꙋши, и ѡ въсходѣ еи на небеса по смр'ти. — Блаженны светы Іѡанъ Милостивы понаивише свакад е свои разговор имаѡ ѡ смр'тноме часꙋ, и ѡ томе како дꙋша излазы из тела.

Л. 282а. Слово светаго отца Еѵ'гарїа ѡ оумилѥнїи дꙋше. — Рекаѡ е оваи светы старацъ по свом ѿ бога мꙋ посмотрїиваню, тешко и ꙗд'но тои дꙋши, коꙗ е после свога крщенꙗ що згрѣшила.

Л. 285б. Слово и повѣст ѡ видѣнїи Коз'ми їгȣмена ѕѣло полаз'на и страшна. — Трїинаистога лѣта за цар'ства Романа, гр'чкога цара, быаше нѣкы болꙗрин оу Цариградȣ.

Л. 290а. Повѣст ст. Ан'дреа юродиваго ѡ некоем блȣднице оумар'шемȣ. — Ходеѣи по Цариградȣ светомȣ Андрею, онако каа сȣлȣдȣ, голȣ и ѡдр'панȣ, сȣкоби га нѣки великы царевъ болꙗрин.

Л. 291а. Слово ѡ некоем чр'н'цȣ лицѣмернем. — За прващнѥга добы оу манастирȣ Галатскоме бїаше нѣкы онако прост калȣгѥръ.

Л. 292а. Повѣст о разбоинице спасшем' се за десет дни ради своих сл'зъ. — При гр'чкомȣ царȣ Маврїикїю бїаше нѣкы храбаръ и юначан харамбаша ȣ Трачанскои страны ȣ пȣстыни.

Л. 294а. Мѣсеца ѡк. ·ꙗі· на памет светаго седмаго събора светых отацъ сшадших се второе въ Никѥи ·т·ѯ·ѯ· въ лѣт(о) ѿ рож. Ісоусъ-Христова ·ѱ·ѵ·ѯ·, въ царство Константина и Ирини, на ѕлочастивїе еретикы иже невъздр'ж'но црковъ божїю їдолослȣжаб'нȣю нарек'ших и светые їкони низборших. — Оваи седмы светы съборъ въселѥнскы на дрȣгїи пȣт бы оу Никею за гр'чкога цара Кон'стан'тина и нѥгове мȣ матере Ирины.

Л. 294б. Слово ѡ їконы Христовои ст. Аѳан. — Аѳанасїе великы, щоно е архїепископъ Алеѯан'дар'скы, сам е казиваѡ нѣко велико чȣдо щоно се пристои пан'тити.

Л. 296б. Въ тоижде данъ слово ѡ Ѳеѡдоре кȣпце, иже възимаше злато ȣ Жидовина, давъ порȣчника образъ Христовъ, иже над врати бѣше Мȣсиею ȣстроенъ. — Оу Константиновȣ градȣ сѣгꙗше нѣкы тр'говацъ именем Ѳеодѡръ, богат човекъ, па како има многи те се щетом затрȣ.

Л. 299а. Слово ѡ некоем їгȣменȣ, ѥгоже искȣси Христос въ ѡбразѣ нищаго старца. — Оу ѥдном ѡб'щога жїитка манастырȣ бїаше нѣкы їгȣман, коино под собом имаше двеста калȣгѥра.

Л. 300б. Слово ст. Iѡан'на Злато8стаго ѡ лажних оучителѥх. — Пазите се, люди божïи, ѿ лаживы пророка и оучителѧ ѕлочести, защо они доходе к вами 8 ѡв'чем8 р8н8.

Л. 301б. Мѣсеца тогожде ·дï· данъ страст светы́х м8ченикъ Назарïа, Гѥр'васïа, Протасïа и Кѥл'сïа. — Ѡваи светы Назарïе родом є быѡ из Рима.

Л. 301б. Въ тоиже данъ праздн8ем памет преподоб'нïе матере нашее Петкы Тр'нов скïе. — Светаа прѣподоб'на Параскевïа, що се називлѥ Петка, она е родом своим Срб'кинѧ, съ села назван'нога Епиватïа, ѿ града Каликратïе.

Л. 303б. Слово ѡ нѣкоем Андронице и жени єго Аѳанасïи, иже ѡставише своѧ въса и ѡдоше въ ïночаство. — Оу великои Ан'тïѡхы беше нѣкы велико пощенъ тр'говацъ и господаръ човекъ своме дом8, именом Андроник.

Л. 309а. Повѣст ѡ нѣкоеи жене иже прïидѣ исповѣдати се къ преподоб'ном8 Неофит8. — Нѣкаа на глас8 болѧр'ка, пощена жена, и по смрти свога м8жа понаивише ѿ свѣга поче се старати за свое грѣхове.

Л. 312а. Слово на лет8ргïи на преподобн8 Параскевïю из Тр8бе книге. — Преподоб'на наша мати Параскевïа зактеваюħи зд'ржати и съч8вати свое девоѧчство 8 чистоħи.

Л. 317а. Мѣсеца тогожде ·иї· дан ст. апостола ï еѵгелиста Л8кы. — Светы апостолъ Л8ка, божаствав'ны и великы еѵгелист, родом е бïѡ из' велике Антïохïе Сир'ске.

Л. 318б. Повѣст ѡ к8зницѣ иже молитвою сътвори двигн8ти се гори и въврещи се въ Нилъ рѣк8. — Ꙋ Алеѯандрïи с8проħъ Мïсïира, гдѣно борави четвр'ты едан въселѥн'скы патрïархъ, бïаше нѣкы златаръ.

Л. 322а. Повѣст ѡ некоем к8пце христолюбивем, єм8же бѣс напаст сътвори милостинѥ ради. — Оу оно пр'ваш'нѥ доби бïаше нѣкы єданъ добаръ и милостив тр'говацъ, хрисħанин, и колико м8 е богъ наспорïиваѡ добïит'ка 8 тр'говины, толико е онъ повише дѣлïо за д8ѡ8.

Л. 325а. Мѣсеца тогожде въ ·кг· данъ ст. апос. Ꙗкова, брата господнѧ по плт(и). — Светы апостолъ

Ӏ҆ковъ, онъ е понаипр҆вы архїепископъ ȣ Ерȣсалимȣ быѿ, на то посвеђенъ и посталенъ ѿ самога спасителѧ Христа.

Л. 325б. Слово светаго Маѯима ѡ любви. — Каже нам свето пїсмо да кроме любави не има спасенїа нїед҆номе човекȣ, а доиста тако и ѥст.

Л. 327б. Повѣсть чȣднаа ѡ милостивнѣи схоластицѣ. — Оу Аскалонском градȣ бїаше нѣкы господаръ и домаћин човекъ вр҆ло добаръ, боголюбазанъ, прозванъ схоластикъ.

Л. 329а. Мѣсеца тогож. въ ·к҃ѕ· данъ на памет светаго великомȣченика Димитрїа. — Преславны великомȣченикъ Димитрїе бїаше за погански царева овїи Маѯимїана и Дїоклитїана ѿ града Солȣна поглаваръ.

Л. 336а. Въ тоижде данъ памет великаго трȣса, бывшаго въ Цариградѣ. — Двадесет четвртога лѣта за гр҆ч҆кы царева Лава Исаѵре, деветога ин҆дикта, на ·к҃ѕ· данъ мѣсеца ѡктомврїа.

Л. 336а. Въ тоиже данъ слово ѡ Мȣсахе десечарȣ, како сътвори милость съ ȣбогою женою, и не прикоснȣ се ее. — Ȣ Тир҆скоме градȣ е бїѡ нѣкы хармицар именом Мȣсах, и згодїи се емȣ быти ȣ неко доби мегю многы трговцы.

Л. 338б. Слово из Трȣбе на данъ ст. великомȣченика Димитрїа. — Светы великы мȣченикъ Димитрїе миловаше бога съ свїим своим срдцем.

Л. 343а. Поȣченїе на летȣр҆гїи ѡд еѵгелїа на памет светаго великомȣченика Димитрїа. — Ѿ свакога добротворенїа пишет се да е и выш҆ша любав, или да речемо милованїе, ил҆ мȣ милокрвство, и пазенїе лѣпо мѣгю собом.

Л. 351б. *Поговор:*

Богȣ нашемȣ слава даѵшемȣ почети срб҆ско простим ѩзыком и съвр҆шити на слȣжбȣ селѧном некнижев҆ным, на хвалȣ светым им҆же слова сȣть. И понижно просим чатȣщих не за смѣх имѣти вам, нъ погрѣшен҆на исправлѧи, и сего хȣдаго писца, трȣдившаго се ѡ сих на парохи своеи, благословите и простите, амин. Гаѵрил съписа въ лѣта 1732.

О овој је књизи говорио и овај запис у изводу издао Г. Витковић у Гласнику XXXIV, 153.

95. (135). **Разглаголникъ**, зборник, на хартији, 16°, 886 л., српске рецензије, писао га 1734. Гаврило Стефановић у Коморану и у Ђуру.

Запис и кратак преглед садржине издао Гав. Витковић у Гласнику XLVII, 369.

Л. 1а. **Шестодневникъ. Иже въ светых отьца нашего Василїа великаго, ар̾хїепископа Кесарїе Кападокїиските ·аі· беседъ на шестодневное.**

Беседа ·а· Въ начелѣ сътвори богъ небо и землю. — .... поствющее начело о мерѣ съставленїи нимѹщѹ повѣствовати начело видимых оукрашенїи.

Л. 6б. **Беседа ·в· о юже невидима бѣ земля и неѹстроенна. — Малым оутреннѣ въ закаснѣв̾ше глаголом съкр̾вѣннию гл̾быни разѹма обрѣтохом.**

Л. 12б. **Беседа ·г·** (**о**) **образѣх бытїа. — Пр̾ваго днѣ дѣла наче единаго да оубо не ѿемлем его достоинства юже въ юстствѣ имат.**

Л. 20а. **Беседа ·д· о събранїи водъ. — Сѹт нѣцїи градове многоразными позор̾ми ѹдотворенїи ѿ гл̾бокаго оутра даже до вечера.**

Л. 25б. **Беседа ·е· о рашенїи земли. — И рече богъ да порастит земля билїе трав̾ное сѣющее сѣме по родѹ и по подобїю.**

Л. 32а. **Беседа ·ѕ· о бытїи свѣтилъ. — Борбникоѡ зрителю приѹестити се некоемѹ подобаше и томѹ благомощ̾ствѹ и сїе ѿ тржаставных закоиѡв нѣкто.**

Л. 39б. **Беседа ·з· о плеж̾иныхъ. — Рече богъ да изведѹт воды плежника дѹшъ живѹщих по родѹ, и птице летающее по твр̾ди.**

Л. 44а. **Беседа ·и· о птицах и о водиїихъ. — Рече богъ да изведет дѹшѹ живѹщѹю по родѹ четвороногѡ и плежи(н)та и звѣры по родѹ.**

Л. 51а. **Беседа ·ѳ· о земл̾иїих стварехъ. — Како вам оутр̾нна словесъ трапеза помѣни се и мнѣ оубо прїидѣ оуподобити.**

Л. 57б. **Беседа ·і· о ѹстроенїи (създанїи[1]) члов̾ка. — Древ̾няго дл̾га ѿданїе и испл̾нющъ грѧдѹ егоже ѿданїе ѿлагах не невѣденїем произволенїа нъ немощїю.**

[1] У врху сваког листа пише **о създанїи.**

Л. 65а. **Бесѣда ·аі· ѡ оустроенїи чловѣка.** — **Мудры оубо Соломонъ не въ оувѣтливїих мудрости словесех нъ вь оученїих духа светаго оумудрив се.**

Л. 73а. **Блаженнаго Їѡанна Дамаскина издан҃їе ѡпасное православные вѣры, ꙗко непостижимо божство и ꙗко не подобает искати и испитовати не преданиных нам ѿ светыих пророкъ и апостолъ и еvгелистов.**

Їѡанъ, глава ·а҃· Глава ·а҃· — **Бога никтоже видѣ когда единородни сынь сы въ нѣдрех оуїих то и исповѣда.**

Л. 73б. **Ѡ глагол҆ных и неизглаголанных, о знаемых и незнаемых. глава ·в҃·** — **Требѣ юсть оубо о бозѣ глаголати иже слышати хотещому ꙗстакнѣ вѣдѣти, ꙗко ниже вьса неизглаголъна.**

Л. 74б. **Показанїе ꙗко юсть богъ. глава ·г҃·** — **Ꙗкоже оубо юсть богъ света оубо писанїа прїемлющїим вѣтхы оубо и новы завѣд глаголю не съмнителствует҆ се.**

И тако даље, 20 глава.

Л. 91а. **Книга вторая ѡ вѣцѣ. Глава ·а҃·** — **Тои вѣки сътвори сы прѣжде вѣкъ, къ нему же рече божствны Давидъ: ѿ вѣка и до вѣка ты еси.** Свега 35 глава.

Л. 118б. **Книга ·г҃· ѡ божствном строены и ѡ тащател҆ствѣ къ нам и нашемъ спасенїи. Глава ·а҃·** — **Сїимъ оубо прїилогом ꙁлоначелника демона прелъстив҆шаго се чловѣка и сдѣтелевые заповѣды несъхран҆шы.** Свега 29 глава.

Л. 147б. **Книга ·д҃· ѡ сущих по въстаны. Глава ·а҃·** — **По въстанїи же из мр҆твых въсе оубо страсти ѿложитлю глаголю и ал҆чьбу и жежду, сань и труд.** Свега 28 глава.

Л. 174б. **Иже въ светыхъ отца нашего Аѳанасїа архїепископа Алеѯандрскаго къ епископом Югипатскым и Ливїискым посланїе окружное на Арїаны пр҆вое.** — **Въса оубо елика господъ нашъ и спасъ Їисоусъ Христос, ꙗко написа Лука, сътвори же и наоучи въ наше спасенїе ꙗвлюн сѧ съдѣла.**

Л. 190а. **Слово второе.** — **Єресы оубо елики на истнину примислив҆шые себѣ неистовство ꙗвлюны сут и их неуастїе, древ҆лю въсѣм изꙗвлюн҆но бысть.**

Л. 225б. **Слово третїе.** — **Аꙁъ оубо мнѣх Арїе неистовства лицемѣри предреченьными прежде сего на них ѡбличенїи и ѡ истиннѣ оуказами оудовлюемы быти.**

Л. 269б. **Слово ·д҃·** — **Арїѡманинти ꙗко мню оусѫдивше единою ѿстѫпинцы быти и престѫпинцы истинны любо прет се къ себе влѣщи написаное.**

Л. 305а. **Петое слово ѡбличително на Арїаны иꙁ Наꙁїанꙁа светаго Григорїа Богослова, ар҆хїепископа Константинопол. Слово ·к҃·е҃·** — **Гдѣ когда сѫт иже оубожаство нам поносеще и богатаством кичеще се, множаством црков ѡпредѣлꙗюще и краткѫ ѡплювающе паствѫ.**

Л. 310б. **Слово ·ѕ҃· предвъраꙁглаголанїе на Єѵномїани ·л҃·г҃·** — **Къ въ словѣ хѫдожным слово и ѿ писанїа да наѵчѫ се аꙁъ на те досадателницѫ и накаꙁанїе и слѫжбѫ и раꙁѫм сѫт во сѫт нѣцїи.**

Л. 311а. **Събранїе пр҆вое латинское. Реченїа раꙁлика писателна събракша се въ оуказанїе еже быти дѫхѫ ѿ сына. По них же дрѫга реченїа простирают се въ оуказанїе еже быти дѫхѫ сыном ѿ оца, и понеже ѡваа ѿ сына, ѡкаже сыном покаꙁѫют его быти въ представлюнїе равносилнаго еже скроꙁѣ и еже ѿ. Послѣдователне абїе дрѫга писателна простирают се ими же еже предположенїи сїих равносилное покаꙁѫет се.**

Иже въ светых Григорїем архїепископом солѫнскым покаꙁѫющее ѕлоучастивнѣ имѣти ѿ латиномѫдрных таковаа съписанїа и сѫпротивоположнаа събранным светых ꙁде реченїюмъ. — Єгдо ѡ богословїи равносилнѫю дрѫгъ дрѫгѫ еже ѿ и еже скроꙁъ нераꙁдѣлюнїе ниже раꙁлиствїе представлꙗют светые троице.
Питања и одговори.

Л. 319б. **Главиꙁны латинские ѿ нихже мнѣт се събырати еже доухъ светы ѿ сына исходити, и сїих пакы раꙁдрѣшенїа къ Василїю кѵръ мѵтрополитом Григорїем Солѫнскым. Латинскых слово ·а҃·** — **Нецїи же прелащаемы ѡ исхождены светаго доуха ѡбрѣтают се глаголюще: доух светы не исходит ѿ сына.**

Л. 326б. **Латинска главиꙁна ·г҃·** — **Єще къ ·ѕ҃і҃· главѣ еже ѿ Їѡанна светаго еѵгелїа рече сынъ ѡ светом дѫсѣ ѡнъ ме прославит.**

Л. 331а. Латинска ·д· главиц. — Еще и ѿ еже дати се оученикои доухъ ѿ сына.

Л. 334а. Латинска .е· главицна. — Юще рече господь въ еугелїи еже ѿ Їѡан҆на: азъ и отцъ едино есвѣ.

Уза све ово иде одмах и опровржење учења. Нл л. 339а. И не бѣше инше оу изводу листовъ, истрг҆нути бѣху.

Л. 339а. Здеже предложенїе главицы ѿ некїе малїе честы, елыкы Латины излагают испилиюн҆но хулы и въсакые ересы, и показующее их непричестных благодати дара божственаго и животворнаго духа божїа, и инутоже ѿ божстав҆ных велѣны вѣдущихъ ѿнудъ. — Понюже оубо Латины по божственому апостолу рещи не искусише бога имѣти въ разумѣ, сего ради предаде ихь богъ въ неискусанъ оумъ.

Л. 344б. Свѣдѣтел҆ство ѿ божственїих писанїи и богоносных ѡтьцъ наших, юко прїѡбщенїе божстав҆наго духа вѣровав҆шим. — Юко подобает своим дарова пришаствїем имъ же отцу и сыну съвъкупляют се и дом светые троице бывают.

Л. 361а. Свѣдѣтелства ѡ еже причестїи светаго доуха не сподобляющих се сего. — Господъ же рече: вѣрвеи въ ме якоже рече писанїе рѣкы из чрева его потекут води живые.

Л. 363а. Христово ѡ дусѣ ѡбѣтованїем глаголет. — Глаголюе господъ: жежден да грѣдет къ мнѣ и пїет.

Л. 365а. Извѣстїе юко ино юсть чпостись а ино сила и дѣиство доуха светаго нарицает се. — Рече оубо спасител нашъ господъ Iисоусъ Христос владыка къ своим оученикои: вы же сѣдете въ Їерусалиме.

Л. 368б. Свѣдѣтелство юко ино юстъ добродѣтел въ доуши, ино благодитъ с. духа. — Юко же въ добродѣтелѣх доухь пришлд показует се причестником.

Л. 371б. Еще, юко ино добродѣтель и ино есть благодатъ. — Божственыи Григорїе Нискы пр҆восѣдател ино быти юже въ доуши добродѣтелъ и ино въ доуха благодатъ.

Л. 373б. Юко благоподавателиѣ вѣрным доуха причестїе познавает се. — Господъ рече: доухъ свети егоже миръ не может прїети, юко не видит его ниже знает его.

Л. 376б. Свѣдѣтел'ство ѡ благополꙋ'нои благодати. — Ѩко обꙗвленїе доуха или славꙋ юже изъвнѣ кто зрит сїю имат и изнꙋтра ꙋ себы.

Л. 380а. Ѩко въ мѣсто въсакаго словеснаго оуказа доуха знаменїе въ вѣр'ным оуказа се Христомъ и апостолы его. — Вѣдѣаше оубо и паче въ лѣпотꙋ иже оубо послѣднꙗꙗ вѣди и древнꙗꙗ.

Л. 383б. Ѡбꙑченїе ꙗвстав'но многими ꙗко тащи доуха ѡбиосет се Латины. — Ѡбꙑченїе ꙗко разлꙋ'ше се вѣр'нїе црк'ве и праздни доуха ѡбиосет се Латины нынѣ, ми же оубо ѿ сꙋдꙋ оуже.

Л. 386а. Ѩко многїих ересеи ѕлїих събранїе еже въса елика имат отьцъ моꙗ сꙋт привлачити покꙋшати се, и на прѣдложенїе дꙋха. — Ты оубо оузрычеши оузрокы въ нечастїе на зло своеи пр'вѣи славѣ, ꙗко въ сли ѡстави се.

Л. 389а. Положенїе светаго изображенїа. — Глаголют оубо: и въ доуха светаго, господа животворещаго иже ѿ отца исходещаго.

Л. 390б. Ѩко събори въси рѣше ѡ доуха исхожденїи ꙗко юсть по благодати ѿ отца единого. — Таже аще оубо ѡбщ'нѣ въси рѣкше ѡ исхожденїи доуха слово ѡставише, како оубо.

Л. 396а. Латины и сїих предстателствꙋюща въ санѣ Ѳома бледословиы. — Рече оубо кто зре по средѣ Латинѣ и четиры црькве прикладное, ꙗко сїа светыма речен'на къ Латином простирают се.

Л. 412б. Ѩко таща юсть Латинска црква светаго доуха и животворещаго въдахнꙋтїа его, оувы, ꙗко и самаго Христа Ѳома ѡбл'гчетъ. — Ѩко кромѣ благодати и въдахнꙋтїа светаго дꙋха сїих црьква злоучастнѣ и окаанѣ ѡбиосит се.

Л. 414б. Ѩко непостижно юсть божставное сꙋщаство въ сеи твары ѿвꙋдъ. — Небо ꙗкоже латинска да не глаголю еллинскаа премꙋдростъ оутверждаетъ божставнаго сꙋщаства прїчестїе бога.

Л. 420а. Свѣдѣтелства ѿ светаго еѵгелїа ѿ пророкѣ же и апостолъ ѡ словесех сїих, иже рече господъ: глаголы ꙗже азъ глаголю свѣтъ сꙋт и животъ сꙋтъ. — Рече господъ своим оученикон: вам естъ дан'но вѣдети таинство царствїа небеснаго.

Л. 422б. Аѳанасїе великы ѡ сем слово его, еже образ отцу оубо сынь, сыну доухъ светы. — Великы Аѳанасїе глаголет въ словѣ своеи емуже начело їудеиство съпротивит се єлинству.

Л. 425а. (С?)алавран'скаго Варлаама ѡ начелствѣ папинѣ. — Иже ѡ художаствах искусны и благы Фран'чешко глаголют ꙗко кїиждо художникъ съ единеми может състезати се.

Л. 436а. Никиты философа Пафлагона ꙗко въ ·г҃·ı҃· дьнъ луны пред единем днем закон'ные пасхы господиꙗ быст вечера, и ꙗко не ꙗгнее тогда съ оученикы ꙗде Христос. — Ищет се ѡ вечеры господнıеи ѿ многїих юже съ обѣма на десете оученикома пред ѥдынем спасные страсти днем.

Л. 445а. Светѣишаго патрїарха Їѡанна Антїохїиского о ѡпрѣсноцѣх слово къ Адрїанополиту. — Въспомены молениїа ѡного, ѡ изещ'нїи мужу и прѣмудреншїи, еже азъ оубо ѡ црьковном сътворих съединениїи.

Л. 460а. Посланїе Петра патрїарха божїа града великые Антїохїе къ Латином, ѡ опрѣсноцехъ слово. — Братие, не дѣти бывайте оумом, Павелъ божставны апостолъ рече нъ злобою маденствуите, оумы же съвр'шены бывайте.

Л. 469а. Никити, свещенноїнока ѡбїтели Студитскїе, нарицаемаго Сѳѳата посланїе къ Римлꙗном ѡ опресноку и о посте суботнюм и о свещенничаскїих брацѣхъ. — Добро ꙗже къ ближнюму любовъ, ѿ всѣхъ ѥзыкь прѣмудрѣншїи Римлꙗне и благороднѣишїи, ѿ еже бо имати къ ближнюму любовъ и смѣренїе.

Л. 478а. Исторїа Барона Цесара, гар'динала римского, именем Костела. Превѣдена с полскаго ѥзыка на словенскы. — Лѣта ѿ рож. Христова ·ѡ҃·и҃·г҃·-го Лѥѡна ·д҃·-го Латарїа ·г҃·ı҃·-га Мїхаила ·г҃·-го. Сеи Михаилъ шкоп. въ своеи историы написа ꙗко сего лѣта оумре Лѥѡнъ ·а҃· четврты папа; по нюму поста жена именем Їѡванка, и ѥпископствова въ Римѣ ·в҃· годище.

Л. 484а. Еще же зде приложенїа нѣкаа ѡ Латинѣх, елико их ѥсть под ѡбластїю папином западнюе римскїе цркви кромѣ Луторанѡв и Калвїниовъ. — Сїи вьси есу христїани нъ несут православними, неголи полузаконины сут и папищами нарицут се.

Л. 488б. **Изложені ѡ вѣры православнеи въкратцѣ Їѡанна философа къ нѥкоемꙋ въпросив'шемꙋ его. — Понѥже еси просилъ слово добро събран'но и извѣст'но ѡ благоуастнкѣи нашеи вѣры, ꙗко да бꙋдеши вѣды и елико ѡ исповѣданїи.**

Л. 493а. **Въпроси и ѿвѣты ѡ вѣры христїанскои како подобает вѣровати христїаном и каковым способом иже хощет звати се христїанином, сице да вѣрꙋетъ и глаголѥтъ: Вѣрꙋю ѡ светѣи троицы едино ѥстаство и божаство, ѡ Христѣ же едином ѿ светые троице, двѣ ѥстаствѣ.**

Л. 498б. **Їѡанна Дамаскина Лѣтописца. — По пл'ти великаго бога и спаса нашего...** Издато у Гл. стр. 372.

Л. 500б. **Епистолїа Пилатова еже въ Рим посла глаголѥ: Др'жавномꙋ и уьстнѣишемꙋ божаставномꙋ и страш'номꙋ Тиверїю кѥсарꙋ Пилатъ игѥмонъ рабъ твои...** И одговор Тиверијев.

Л. 505а. **Повѣстъ Їосифа Еуреанина ѡ катапетазмѣ црьковнои. — Вънꙋтаръ црькве Соломоновои бѣше завѣса ѿ уиста злата.**

Л. 506а. **Света Мазима ѡ благовѣщенїю присно богородици. — Благовѣщенїе же прѣсветѣи богородицы бысть въ лѣтѣ ж·е·ф· и ѿ тое нетлѣн'ное божаство.**

Л. 506б. **Епифанїа епископа Кѵпар'скаго ѡ създанїи уловѣуасцѣм. — Ꙗко седмым днем дѣла своꙗ сътвори богъ, въ сеи же дьнь въ н'же благовѣщенїе бысть.**

Л. 507а. **Епифанїа миниха и презвитера ѡ знаменїи нрава и образа и възраста прѣсветые владнице нашее богородице. — Бѣше оубо ѿлꙋуенно мѣсто въ храмѣ господнѥм близъ лѣвїе страны.**

Л. 508б. **Андреа Критскаго ѡ уасти и поклонѥнїа светїих їконъ. — Нитоже ѥстъ въ христїанствѣ уїниа без оуказанїа, или уто ѥсть ново вьведено, и тѣхъ бо светїих їконъ писанїе.**

Л. 509б. **Повѣст Никифора Калиста о веуери Христовѣи. — Веуера господа нашего Іисоуса Христа една бысть въ домѣ Сїмона прокажен'наго идѣже ѡнаа блꙋдница моуашѣ нозѣ Христовѣ сл'зами.**

Л. 510б. **Сказанїе еже колико дѣлъ сътвори богъ въ шестїих днех. — Въ пр'вїи дьнъ сътвори свѣт и тмꙋ, сїирѣу нощъ и дьнъ.**

Л. 511б. Светаго отца нашего Єпифаніа ѡ томжде. — Испр'ва оубо два и два дѣла сътвори богъ до седмаго дна: въ пр'ви оубо дьнъ сътвори небеса горнаа и ѕемлю.

Л. 512а. Северіана юпископа Гавал'скаго сказаніе ѿ пр'ваго слова шестодневника Великаго Васиїа. — Въ пр'вы днъ сътвори богъ вещаствіе тварем, юже оубо что глаголю небо несвщее, не сіе же видимое нъ превыш'нее.

Л. 513а. Тогожде ѿ ·в҃·-го слова. Тако од 3., 4., 5. и 6-ог слова.

Л. 518б. Ѡ новотворен'ном богопротивном календарѣ ѡнюмже аще. — Кто съ вниманіем раѕсудителне проучитающе оувѣсть и познает юко слиачное и лвн'но теченіе съ пасхаліею предано юсть христіаном.

Л. 527б. Книга ѕовома Маргарит иже въ светых отца нашего Їѡанна Ѕлатоустаго, патріарха Константинограда еже на Їудее. Слово пр'вое. — Хотѣх вам дьньсь ѿдати ѡстанкы прит'чи ѡ нюнже прежде бесѣдовахом и показати юстав'нѣ како непостижим юсть богъ.

Л. 544б. Тогожде Їѡанна Ѕлатоустаго на Їудее ѡ трувах пасхы, еже речено бысть въ Антіохы въ велицѣи црькви еще тогда свещенствующу ему тамо при патріарсѣ Флавіанѣ. Слово второе. — Пакы страстиїи и ѿ всѣх чловѣкъ ѡкаан'нѣиши хотет постити се жидовѣ, и паки оутвр'дити се стаду нуждно юсть.

Л. 557б. Тогожде паки юже на беѕѕаконные Їудее. Слово третіе. — Ѿкуду нам оубо множаиши съборъ бысть дьньсь въ истеѕаніи ѡбѣщаніа оусрѣтосте въсако и сребро раѕждежен'ное еже обѣщах се въдати.

Л. 583а. Тогожде пр'вое дл'го бесѣдованіе сътворивъ на Їудѣе, и мало удр'жав се ѿ дл'гореченных и паки сіа рече. Четвр'тое слово. — Ѕвѣріе дон'деже оубо въ чещах гор'скых пасут се и юже въ чловѣком бранѣ неиавик'ше.

Л. 598а. Тогожде на Їудее слово петое. — Убо прїесте ли ситость иже на Їудѣе бранъ, или хощете и дьньсь да тоеже притче нымъ се и дьньсь пакы.

Л. 612б. За шесто слово вели да га је у другу књигу уписао, јер је душеполазно.

Л 612б. Ѿ ꙁдѣже пакы некаа раꙁꙋмꙋ полаꙁ'наа словеса полажꙋт се хотещїим ꙗковїе рѣчи навик'нꙋти подобающа къ комꙋ что глаголати или поꙋчати да рассмотрает емꙋ полаꙁнаа, паче же Ѿ богослов'ныхь съставлюены иже въ светых отьца нашего Грїгорїа Богослова, патрїарха Константинопол'скаго иꙁ книге ꙁовомїе Григорїе Наꙁїанꙁъ. Слово ·л҃г҃· на Ѥvномїани предраꙁглаголанїе. — Къ въ словѣ хꙋдожниим слово и Ѿ писанїа да начнꙋ се аꙁь на досадител'ницꙋ и накаꙁанїе и слꙋх и раꙁꙋм.

Л. 618а. Ѡ богословїю светаго Григорїа богослова. Слово ·л҃д҃· — Понеже словом въꙁоуистихом богослов'це ꙗковимже и нмъ подобает быти прошадше и им'же коим любо мꙋдрствьвателно.

Л. 638а. Ѡ сынѣ слово пр'во. Глава ·л҃е҃· Сеже может се глаголати вь понеделникъ свѣтлы. — Ꙗже оубо рѣкал бы кто присѣцае прї словѣ ихъ готовост и скорост и иже скорости приблаꙁиюн'ное въ всѣхъ оубо дѣлѣх и вещех.

Л. 651б. Слово второе ѡ сынꙋ божїю. Глава ·л҃ѕ҃· еже может се глаголати въ вторы дьнь ·к҃ѕ҃· декем. — По рождаствѣ Христовѣ онюже оубо вѣрѣ раꙁдорникы иꙁмылѣи иꙁ вьина и иних наплѣтника докол'но распрашисмо и протресосмо силою дꙋха Ѿ божаставнаго писма.

Л. 664а. Слово ·л҃ꙁ҃· ѡ светом дꙋхꙋ иже может се глаголати или въ дьнъ по рождствѣ Христовѣ и въ понеделникъ свѣтль, и по недели съшаствїа светаго дꙋха въ понед. приличнїе. — Оубо ѡ сынѣ слово таково и тако пробѣже каменствꙋющее прошадшїе чреꙁ срѣдꙋ их слово не каменствꙋет се.

Л. 680б. Слово ·м҃е҃· ѡ божствѣ къ Ѥv'гарїю монахꙋ. — Ѕѣло чꙋждꙋ се и вел'ми оучилюю се треꙁвьсти ꙗко таковїих видѣнїи и толикїих исканїи виновамъ поставлꙗешисе ѡпаснимн въпрошен'ми.

Л 683б. Иꙁ Маргарита Ѿ првїих книг. ст. Їѡн. Ꙁлт. Слово ·ѕ҃· ѡ непостижимом божствѣ. — Ѥдинъ вамъ побесѣдовах дьнъ и Ѿ дне ѡного сице вас въꙁлюбих ꙗкоже иꙁ начела и Ѿ пр'ваго дне съ вами въспитанъ быхъ.

Л. 691б. **Из Назіанзъ книге слово ·л҃з҃· Знаменіе на Юзекіила. Глава ·а҃· Ст. Григорїа. — Не щюем уловѣка быты словесное а бога хростное тел'ца похотствител'ное ор'ла съвѣст прилѣжеща.**

Л. 693а. **На Аполинарїа къ Кландонїю презвитеру посланїа ·а҃·, слово ·м҃н҃· Въ неделю седмих съборовъ можно его уатити. — Уьстивѣишему и благолюбазнѣишему брату и съпрезвитеру Кландонїю Григорїи въ господѣ радовати се. Хощем дознати кои се то новина поуные код цркве.**

Л. 699б. **На Аполинарїа посланїе ·в҃· къ Кландонїю ѡ юресех безумїа уловѣуа, глава ·м҃ѳ҃· — Понеже мнозїи пришадше къ твоему благоговѣнїю извѣства ищут ѡ вѣри, и сего ради испросилъ еси нас любазно съкращенна прѣдѣла некоего.**

Л. 702б. **Слово ·к҃г҃· на Їрона фил(ософа). — Любомударца похвалю и аще труждаю се тѣлом любомудре бо похвалю же и ѕѣло лѣпотставно.**

Л. 714а. **Къ Арїаном и на себе самаго слово ·к҃е҃· — Гдѣ когда сутъ иже оубожаство нам поносеще и богатством кичеще се и множаством црковъ ѡпредѣлающе и кратку ѡплюккюще пастку.**

Л. 723б. **Къ Некгарїю патрїар'ху Констатинополском. Слово ·м҃ѕ҃· — Мнит' се настоещую жизанъ ѡставити късауаски кожїе строенїе въ прежде нас временех цркви хранещее и мнѣ толико поруганїе.**

Л. 726а. **Слово малке ·а҃· — Прїимите наше слово, братїе, аще и малѣише юст, аще и премного ѡскудѣвлемо и достонистве ѡстивлаемое ѡбауе.**

Л. 726б. **Слово ·к҃н҃· на себе самаго изшадшаго из села по Мазиму бык'шихъ. — Желах вас, ѡ уеда, и въжелах се разнимї мѣрами вкѣщакаю во се аще подобает и вѣру приложити слову.**

Л. 738а. **Ѡ догматехъ сїирѣуъ ѡ богословїи и ѡ поставлюнїи юпископовъ. Глава ·к҃ѳ҃· Слово ·а҃· — Єгда кижду нынашнюе юзикоболѣнїе [зубну болест] и тожде дневные мудрые и хиротосан'ные богословы им'же довлѣетъ еже въсхотѣти таїю**

Л. 744б. **Въ неделю светых отьцъ ·ѕ҃· събора, месеца їулїа по ·ѕ҃ї҃· Слово съборное ·л҃в҃· — Како вам се свиди,**

ѡ христолюбивы роде, их'же царское наслѣдїе есте и плод светъ, наше къ вами разговараніе.

Л. 762а. Слово ·к҃·з҃· на себе самаго къ глаголющим нань еже пожелевати ему стола Константинополскаго. — Азъ же учжду се что когда ест еже кь моим пострадасте словесем и ѿкуду толико побѣдисте се.

Л. 769а. Слово второе къ призвавшим его въ начелѣ и не сдрѣшим по еже быти ему презвитеру. — Како касиюны бысте на наше слово, ѡ любимицы и братые, и оубо скоры въ еже одлучити и нашего врхоградїа ѿвлещи пустыни.

Л. 771б. Ѿ третїаго слова запоуетак, прилог на ниом. — Оуслишите сїа, въси юзыцы, вънушите въси живущеи по въселюн'нѣи.

Л. 772а. Ѿвѣт'ное на самого себе по изшастви бег'ства. Слово ·е҃· — Ничтоже крѹп'чанишее старости и ничтоже ѿ любимства учстинѣишее.

Л. 774а. На Грїгорїа юпископа Нисисскаго, брата великаго Василїа, настав'ша по хиротонїи. Слово ·ѕ҃· Еже может изборакъ быти на коего светителю, и по сих мученика, и проча въ неделю ·ѳ҃·і҃· ѿ пол. — Друга и любовника ѥст измѣне ѿ сущих ничтоже, ниже кое мѣрило доброти его, другъ вѣрнъ кровъ крѣпакъ.

Л. 778б. Ѿвѣтное на своего отьца Григорїа съ при сущу ему Василїю сасом(?) хиротониса се на юпископстко. Слово ·з҃· — Паки на ме помазанїе и доухъ, и паки азъ плаче се сѣтуе хождѹ чудити се негли Исаїа прежде оубо видѣти славу господню.

Л. 782а. На свога отца егда попусти ему пещи се Назїанскою црквїю. Слово ·и҃· — Оуста моа ѿвр'зох и привлѣкох доухь, и даю моа въса и мене самаго духу.

Л. 785а. Метафрастъ на Еклесїиста въ трѣтую неделю по вьсех светых на оутрии. Глава ·и҃· — Сїа же глаголют Соломонъ, Давида цара и пророка сынъ: въ сеи божїеи цркви паче въсех чловѣкъ царъ учстинѣишїи и пророкъ мудрѣишїи, ꙗко таꙗнаа сут.

Л. 800а. **Слово ·к҃д· на иꙁ Югупта иꙁашадших. — Сущее ѿ Югупта провещаю, праведно бо понеже усрдно съприидоше ревностию ꙁакист побѣдивше.**

Л. 806а. **Слово ·в҃і· ѡ монашаствующих мир'ное. Пр'вое слово. — Рѣшит мои ѧꙁыкь оусрдые и пренебрѣгаю уловѣуский ꙁаконь ꙁа ꙁаконъ доуха и даю миру слово.**

Л. 819а. **Второе мирное, на съшаствие еже по крамолѣ сътворише единославити. Слово ·г҃і· — Топла наглост кротакъ доухъ уловѣколюбное любовъ пауе само уловѣколюбие дл'готр'пѣливое пооуждание ревност же распалюе.**

Л. 827а. **Мирное третие глаголанное въ Константиние градѣ на бывшее людем любопрение ѡ некиих ѥпископѣх раꙁиѣсших се къ другъ другу. Слово ·д҃і· — Миръ, любаꙁны, сладко и вещъ и име еже ныня дах людем и въспріехъ не вем аще ѿ вьсѣхь искр'нїи.**

Л. 836б. **Слово ст. Григоріа богослова на брата своего Кесаріа надгробное десето, иже и над иних может се глаголати. — Мните ме негли, ѡ любимици, братие и ѡтцы, сладко и вещїе и именем неслагающа плауи и рыданиа ѿшад'шему.**

Л. 852а. **На сестру свою Горгонию нагробное светаго Григоріа слово единанстое. — Сестру похвалие своиы поуужду се не оубо ѩко своѩ сего ради лаж'но, нъ ѩко истин'нааа сего ради похвал'но.**

Л. 863б. **Ѡписание и ѡбѩвление колико съдр'жит книгъ и писмѣнъ въ себѣ сиа божствана книга.**

Л. 864б. **Си же ѥст иꙁ полустава древна москов'скаго предсловие, нъ понеже душеполаꙁно се ѥст покаꙁующее како истинным христианом наслѣдующе Христа спаса нашего жителствовати достоит, ѥгоже ради и христиане нарекохом се ѡ сем ѥст ꙁдѣ иꙁвѣстие, того ради и аꙁъ вьместих сие въ сию книгу. — По ѡбраꙁу божию съꙁдан'ному и словам саном поуатенному не ѩко беꙁслове(с)ному скоту быти подобает ему.**

Л. 874а. **Проуее же и иниу подобает рещи ѡ раꙁлиных молитвословцевъ катадиев'них съставлен'ных книгъ. — Понеже бо нѣции съставици книжницы книгы раꙁлиуные въ нихже сут молитвы и каноны дневионощние, и проуее светые вещи.**

Л. 879б. **Предсловїе ѡ ѱалмѣхъ Давидовыхъ. — Многїи ѿ благоустивїих мужъ ѿ божаставнаго писанїа сказателїе къ своихъ предсловїих къ божставнѣи книзѣ ѱаломсцѣи съставише.**

96. (133). **„Пресађеница“,** црквени зборник, на хартији, 16°, 556 листа, српске рецензије, писао Гаврило Стефановић 1735. у Ђуру.

Л. 1а. **Аггелское цѣлованїе прѣсветѣи богородицы,** а за тим њој девет песама.

Л. 30. **Слово на прѣподобних отцъ ѡбщее. — Блажен егоже изобра и прїет.**

Л. 31а. **Слово на пострижение їноком. — Идуще по Христѣ ѿвр'гаите се себе въ име Христово, идущеже по нием ѿметаете име древнее.**

Л. 33б. **Слово на погребенїе пастыра. — Образъ бѣше стаду блаженные памети боголюбнаи бадры пастирь им. р.**

Л. 40б. **Слово ст. Лазара Барановича ар'хїепископа Чр'ноговскога како имат пасти стадо божїе иже по бозѣ добры пастиръ. — Петаръ светы, емуже иногда сам Христос рече: паси агнице мое, сице глаголет: пасите еже въ вас стадо божїе.**

Л. 44б. **Слова оутѣшител'на разговора ѡ коем любо усоп'шем мужескаго же пола и женского. — Скрбѧщему вашему свѣтлому господарству [или вашои частнои госпоѣи] ѡ смрти [велико пошене ваше господе, чьстне домаћице, или свѣтлом синѣ, брату ли, любо кому сѫродству].**

Л. 53а. **Слово на разговоръ ѡ рожден'ном и ново просвещенном любо коем болѩрском синѣ. — Ꙗко господъ Іисоусъ Христос синь божїи къ отцу своему небесному глагола: ѡтче, прїиде часъ.**

Л. 55б. **Слово на брацѣ въ дому при трепезе, аще пр'вы бракъ, аще же ·в҃· — На новы бракъ егда вашен частности и благородїю господние ест благословенїе, им'же древнїи мимондоше.**

Л. 59б. **Напитакъ за царево здравлие, їме р. — Христос богъ, царъ царем и господъ господамъ.**

Л. 60б. **Слово ·в҃· из Маргарит(а) книге ст. Їѡанна Златоустаго ѡ тр'пѣнїи и благохвалениїи, и да не тако**

ѕѣло плачем се ѡ оумаршиx. (Прилично чатити въ съботѹ ѯадѹш'нѹ или на погребѣ кого ѿ болѧръ). — Прїнесем въ днь сеи прежде древнїихъ днїи слово и вънидем въ поученїе.

Л. 71б. Слово къ їерешм светаго Їѡанна Ѯлатоѹстаго. — Прїидѣте оубо и слышите, възлюбленаа братїе, се вам дѹховны дьнъсъ ѿ дл'гъ, сеи бо дл'гъ никогдаже ест ѿданъ.

Л. 74б. Слово ·а· иѯ книге Наѯїанѯа, иже въ светых отца наш. Григорїа Богослова, патрїарха Константинограда ѿвѣтное въ Понтѣ бѣг'ства ради, и паки ѿтѹдѹ иѯъшаствїа по его преѯвитер'ства хиротонїи, въ немже сїи свещенства ѿвѣтъ, и каковѹ подобает быти єпископѹ, и ѡ властех мїрских. (Въ неделю ·ѕі· можно глаголати се нъ ѿ самого архїепископа или митрополита). — Побѣдих се и побѣдѹ исповѣдѹю.

Л. 114б. Събранїе иѯ'борных словесъ ѿ слова третїаго еже естъ ѡ царѹ Їѹлїане ѯаконопрестѹпном светаго Григорїа Богослова. — ѿ напасти иже невѣждаством невѣждаствовавшїи ѕѣло своего благоуьстїа недостоиным еже въспитовати христїаном ратника.

Л. 166а. ѿ втораго слова на ѯаконопрестѹп'наго цара Їѹлїана иѯбран'на нѣкаа словеса. Слово ·д·-е иѯ Наѯїанѯи книгы еже и ѡ жидовствѣ. — Сїа оубо моих словесь пр'вїе триѯны сконча се, иже довол'но покаѯахъ мѹжем ѕлонравїе.

Л. 186а. ѿ книгъ петых иже въ Маргаритѣ ѡ Давидѣ и о Саѹлѣ и о неѯлобоимѣнствы, и еже подобает пощедѣвати враги свое, и ниже не сѹщим тѹ глаголати неподобает ѡ них ѕлїих беседъ ни проиѯносити клѣветы. Слово пр'вое иже въ светых отца нашего Їѡан'на Ѯлатоѹстаго, архїепископа Константинопол'ского. — Єгда лѣтное нѣкое и жестокое распаленїе въ тѣлесы въѯдвиг'ши се свѹнт се.

Л. 199б. Слово второе ѡ сїих. — Вы оубо похвалисте прежде Давида о неѯлобоименствѣ.

Л. 210а. Слово ·г· — Многые мню пр'вѣе ѡставал'ших нас и на поѯорища ѯаконопрестѹп'на ѿшадших ѯдѣ имъ быти дьнѣсъ.

Л. 228б. Слово ·а҃· ѡ блаженном и непорочном Їѡвѣ Ȥлатоустаго. — Прїиде нам лѣтнїи днь въселен'ные страдалацъ, прїиде нам стран'ны и аггелом чьстны подвижникъ.

Л. 235б. Слово ·в҃· — Великые ѿ вѣщи великїих требуютъ и повѣстеи.

Л. 241а. Слово ·д҃· (нема трећег). — Ѿ сюду оубо и над въсѣми ꙗкоже рещи божастав'ными повѣст'ми дол'нѣиша сут ѿ вѣщеи словеса.

Л. 253а. Бесѣда Їѡанна Ȥлатоустаго ѡ серафимех. Слово Маргарит. ·а҃· по Їудеех. — Радую се сътѣкающих се вас ȥре на послушанїе божставних словесъ.

Л. 259а. Тогожде похвалюнїе пришадшим въ цръковъ, и ѡ благочинїих иже въ славословлюнїих, и о еже видѣ господа седѣща на прѣстоле высоцѣ и превъȥнесен'ие. Слово второе. — Много ȥру тащанїе показующее васъ въ дѣло привѣсти, ꙗже прѣжде нами реченно.

Л. 272б. Тогожде ѡ речен'ных пророка Їсаїе глаголющим и быст въ лѣто..., и похвала ѡ градѣ Антїохїиском, и на възбранюющее бракъ божаставное оуказанїе. Слово третїе. — Свѣтло нам днъсъ поȥорище быст и просвѣщен'но събранїе. Что же убо ест вин'ное еже в'чарашнїих сѣменъ плодъ днъсъ пожетїе.

Л. 284б. Тогожде о реченим пророка Исаїе: видѣх господа; и оуказанїе ꙗко по прав'дѣ проказни се Їоȥїа недостоино покадивъ еже не достоит се сїе царем нъ їереѡмъ. Слово петое. — Принѣсн и днъсъ да иже о Оȥїи ѿдами конац повѣстем и крокъ прочее възложим слову.

Л. 291б. Тогожде беседа ·ѕ҃· ѡ серафимех, еже видѣхъ господа, и проч. — Ед'ва нѣкогда иже ѡ Оȥїи преплавахом пучину, юдва же преплавахом не ради пучные дл'готи.

Л. 299б. Слово ст. Їѡан'на Ȥлатоустаго ѡ покаанїи, въ нюмже въспоменув се страсти чловѣчскїе. — Присно оубо поминати бога добро и ѕѣло благо, и что оубо будет сего добрѣишее.

Л. 330а. Тогожде блажен'нѣишаго Їѡан'на Ȥлатоустаго слово иже въ Маргарите ѡ оглашенних къ хотещим кръщати се, и ѡ притчи винограда наютїих дѣлателюи въ Христовъ виноградъ. — Ȥру и въ стадѣ

жър'нїих примѣшенные чуждые ов'це, ново ꙁнаменїе небеснаго цара на лицах нышце.

Л. 340а. Тогожде светаго Їѡанна Ꙁлат. иꙁ Маргарита слово пр'вое книги четкртїе, по каландох, въ прочее на оупокаюшних се и о Лаꙁари оубогом и ѡ богатом ѡнѡмъ. — Вчерашнїи дънъ праꙁдникъ сѫщъ дїаволїи сътвористе праꙁдникъ духовны съ многѡю прїаꙁнїю иже ѿ насъ прїем'ше словеса.

Л. 361б. Тогожде ѡ богатем и о Лаꙁари и ꙗко иже нуждио съмр'тиихъ не бываꙗют бѣсове, и о сѫдѣ и ѡ милостыни. Слово ·в҃· — Ѹдивих се люб'ви вашеи, егда же ѡ Лаꙁари прежде подвигох слово, ꙗко и трпѣнїе нищаго въспрїесте.

Л. 373б. Тогожде ѡ Лаꙁари, и чесо ради же рече: прїꙗлъ еси благаа... Слово третїе. — Не прилуч'шаа се нас пол'ꙁова ꙗже о Лаꙁари притча и богатїе и нищее.

Л. 393б. Тогожде ѡ богатем и о Лаꙁари, и ꙗко съвѣстъ ѡбыче нам въспоминати древнꙗа съгрешенїа и о прекрасном Іѡсифѣ. Слово ·д҃· — Лаꙁаревые притче конацъ нуждно днъсъ ѿдати, вы оубо равно въсе съвр'шенно быти нами не пищуете.

Л. 407а. Тогожде ѡ покаꙗнїи и къ иже на кон'ска ристанїа ѿшадшим... и на конацъ о Лаꙁарѹ. Слово ·е҃· — Хощѹ паки коснути се обычнаго оучител'ства и духовнѹю вам предложити трапеꙁѹ.

Л. 420а. Тогожде ст. Їѡанна Ꙁлатооустаго слово ѡ молитвѣ. — Ѡбоих ради подобает чудити се и блажити слѹжещих богѹ, ꙗко оуповаиїе спасенїа въ светых молитвах нымъхѹ.

Л. 426б. (Слово о Христовых страстех) въ светы и великы петак на ·ѕ҃·-мь часѹ. — Моѵсеи великы онъ иже чр'мное море раꙁдѣливы и Єгѵ̈патъ каꙁнивы иже Фараѡна съ его воинством потопивы.

Л. 440б. Въ чет. ·ѕ҃· по пасцѣ, ѿ пророчаских наказанїи ѡ въскрсены и иꙁведѣны въсерѡднаго Адама иꙁ' ада. Слово на въꙁнесенїе Іисоусъ Христово Кѵрила мниха Тѵрок'скаго. — Прїиди нынꙗ духѡм, свещенны пророче Ꙁахарїа, и начетакъ словѹ даи нам ѿ своих прорицанїи о въꙁнесены на небеса господа нашего Іисоуса Христа.

Л. 446а. **Слово на памет светых апостолъ Петра и Павла. Прихїа, презвитера Ієросалимскаго.** — **Добры оубо цвѣты пролѣтиїнх времень въ себѣ приносещим ѡбоухавати, нъ аще въ крины приплѣтѫтъ се въ лѣпотѫ.**

Л. 453а. **Мѣсеца їѫлїа въ ·гі· дьнь слово светым архаггелом Мїхаилѫ и Гаврїилѫ.** — **Наста, празнолюб'цы, пресвѣтлое тржаство безпл'тиїнх силъ преспѣвае въсакого оума и всакаго разѫма.**

Л. 458а. **Словеса некаа из Трѫбе полаз'на къ некоим поѫченїам приложити Лазара Барановича. Сеже въ неделю прѣд рождаством Христовым прилично.** — **Въздѣвы рѫцѣ сы на кртѣ и чрезъ пророка глаголюи въздѣанїе рѫкѫ моею жр'тва вечер'ним.**

Л. 465а. **На словеса сїа: аще дамъ сиъ оуним моима....** — **Глаголет владыка Христос: бдите и молите да не вънидете въ напаст.**

Л. 468б. **Слово ѡ Петрѫ апостолѫ и ѡ Ѳоминѫ невѣрїю. Прїилогы.** — **Поменѫ Петаръ глаголъ Іисѫсовъ речены емѫ, ѩко прежде даже петалъ.**

Л. 472а. **Нѣкы приставкъ къ словѫ ѡ Їѡан'нѣ Богословѣ.** — **Рече господь никтоже знает сына такмо отцъ, ни ѡтца кто знает такмо сынъ.**

Л. 473а. **Къ некоюм поѫченїю прилог. Излїа се благодатъ въ оустнах твоих.** — **Излїа се благодатъ въ оустнах Христовых югда плюнѫ на землю и сътвори бренїе.**

Л. 476а. **Въ неделю ·д· ю по въсех светых, прилогъ къ словѫ иже ѡ сатнице.** — **Не прїет Іисоуса сатникъ. Вънидe Їисоусъ въ вес некѫю, жена же нѣкаа.**

Л. 477а. **Слово готовещим се къ светомѫ причещенїю въ постъ.** — **Благъ богъ Іисраилевъ правыю срдцем, аще незлобивїи и правы срдцемъ прилѣплают се тебѣ, господи.**

Л. 481б. **Слово по причещенїи.** — **Вълѣзшѫ Їисѫсѫ въ Симонѡв корабал Сїмонъ Петаръ припаде къ колѣнома Іисѫсовома глаголю.**

Л. 484б. **Слово ѡ вѣнчанїи новобрач'ныхъ.** — **Ѹ женидбы велы апостолъ: жене, вы покаарайте се своим мѫжем ѩко господинѫ богѫ.**

Л. 492б. **Слово на постриженіе їнокъ. — Идѹще по Христѣ ѿвргаете се себе къ име Христово, идѹще по нем ѿмѣтаете име древ҆нее.**

Л. 495б. **На дьнь въскрсеніа Христова. — Бога никтоже видѣ нигдѣже, единородны сынь сы къ лонѣ оӱч҃и тои исповѣда.**

Л. 497б. **Изъвѣди ѿ предсловіа из Трѹби, прилози къ некоим поѹченіам. — Въстрѹбите на новъ мѣсецъ трѹбою въ нароучиты дьнь праздника вашего.**

Л. 500а. Поговор писчев:

Сіа книга събраніе разних словесъ ради избора ѿ разных книг нарекох име ей Пресагиеница, въ нией ѡбрѣтает се ис поуела пркве ·ѳ҃· пѣсней прес. богородици ... (и т. д. укратко пропричано шта је све) **и проуча къ томѣ словеса, иже сими въсѣми различ҆ные пѹти покааніа показѹюще къ спасенію ведѹщее нас, и инаа многаа. Къ въсакіих скр҆бѣхъ оутѣшител҆на дѹшеполезна словеса сѹт, иже ясніе проучитающим въ нией явити имат и вънимающим. Аще и хитрописанием малым сьписана быст, яко не бысть оуже време миненскы писати, къ старости бо ѹже писах, да не въсѹе провождѹ дни въ чѹждих домѣх; и такмо въсесилною божіею помощію до сего ю доконах въ мѣсте зовомом Гюрѹ, въ славѹ и част божстав҆наго имени и на поѹченіе ѡбрѣт҆шим ю къ деланію заповедѣи господних, иже на пол҆зѹ сѹт къ нией правовѣрних, по писан҆номѹ не своя же так҆мо блюдѹще, нъ ближнаго полъзы сьматрающе им҆же таковіе дѹшеполезніе вещи не зазорно нъ любовно подобаеть пріимати, и прѣжде въсего ѡ въсѣхъ господѹ богѹ яко създателю и въсачаских благъ подателю благодареніе възсилати, кѹпнѡже и ѡ семъ трѹдившаго се въ молитвах не забывати, а забвен҆на или коя погрѣшител҆наа писаніем дѹхомъ кротости исправлати молю, и благословеніа ѿ чатѹщихъ прошѹ, яко да въси кѹпно достоблажен҆наго благословеніа и милость ѿ спаса Христа полѹчим, и благоѹгодно здѣ поживше вѣч҆них благъ наслѣдником быти сподобим се, аминь. — Многогрѣш҆ніи їермонах Гаврилъ Рачанин сьписа въ лѣто ѿ Христова въпл҆щеніа ҂а҃·л҃·ѱ҃·е҃·, мѣсеца юніа ·е҃·**

Л. 502а. **Мѣсецъ генвръ. ·д҃і· Светы Сава пр҆вый архїепископъ срб҆скы. — [Бѣ въ лѣто ѿ създаніа міра ҂з҃·ѕ҃·ѱ҃·а҃·і· до сего числа ѡ ст. Савѣ ·ф҃·л҃·в҃· лѣта югоже лѣта въсаписанію книги быст ҂а҃·ѱ҃·с҃·м҃·г҃·] Въ царство грчаское Алезїи Дѹки и Ѳеѡдора Ласкара.**

Л. 502б. **Молитви на разликые потребы из московского Требника.**

Овај рукопис помиње Гавр. Витковић у Гласн. XXXIV, стр. 154.

97. (136). Великопост'нїикъ, беседе и житија, од недеље митара и фарисеја до прве недеље по Ускрсу, на хартији, мала 4°, 770 листа, на народном говору написао 1741. године Гаврило Стефановић.

Л. 1а. Преводъ ѿ прикр'вен'ных писанїи на просто и ꙋразꙋмител'ное знанїе ср'бское, за селяне и просце люде, якоже глаголютъ господъ къ Моусею... Тај предговор издао је Ст. Новаковић у Примерима², 149.

Л. 1б. Предисловїе въ кратцѣ синаξари, рек'ше събранїе ξан'топꙋла ѵ̈ ѡ трїѡдню синаξари..... — Доспѣло е нам ево то време, милаа браћо христяни, ево данашнюга дна, те и овꙋ книгꙋ божаствав'нꙋ щоно се зове трїѡд оузесмо и по божїѡи воли започесмо е чатити.

Л. 7а. Поꙋченїа въ кратце светаго Ѳеѡдора Стꙋдита въ пос(т) великы, коегожде среде и петка.

Поꙋченїе въ неделю мїтара и фарисеа, ѡ кротос'ти и милостини и ѡ дѣвствы. — Бракїѡ добра и сестре, нит(и) се я могꙋ наситити ѡ спасенїю з беседом, а знамъ ни вы користнога оученя и слꙋшаня, него и обои тако равно и жел'но имати како нацр'псти воде кои сꙋ вр'ло жедны.

Л. 10б. Въ неделю блꙋднаго сина, синаξар на ·ξ· и пѣсни.... Овога дна пакъ споменъ блꙋдного сина повратак и дозваню свѣткꙋемо, како сꙋ наши божаствавнїи отцы дрꙋго пак правило ꙋ трїѡдꙋ оучинилы.

Л. 13б. Слово Ѳеѡдорита Стꙋдит. въ сїю неделю блꙋднаго сина.... Бракїѡ добра и сестре, мало послꙋшаите ми беседꙋ, защо не некы великы заамет я ѡ том чинїим що ꙋ недели даана по єданъ пꙋт кто оу неделю ѡ писмꙋ беседїим с вама.

Л. 18а. Синаξаръ оу сꙋботꙋ месопꙋстнꙋю на велике задꙋш'нице.... Овога дна пред месне покладе ꙋзаконише божаствнѣиши светы отцы свър'шивати се споменꙋ ѡбщо

свїим люд'ма како м8жкоме тако и женском пород8, чакъ ис почела швога свѣта.

Л. 26а. Сина$аръ въ неделю месоп8стн8ю. — Правовѣрнїи христїани и добра браћо, ево на шваи данъ сл8жб8 и споминанѥ имамо ш страшном божїем с8д8 да носимо свакы оу своїши памети.

Л. 31а. Слово Ѳешдора Ст8дита въ сїю неделю. — Бракїш добраа и чеда, ето събор'ны закон ѥст ѿ цркве шве неделѥ шставлѧти христїаном месо и покладе чинити.

Л. 32б. Слово ·є· Ішанна Злато8стаго ш пленїих(?). и прочаа. — Велїи самъ господъ богъ нашъ оу светом еѵгелїю: нїедан, рече, сл8га не може два господара сл8жити, него или кѥ ѥд'нога се др'жати.

Л. 34а. Слово ·в·е тогож. къ благочастивим. — Ако е тко побожанъ, добровѣранъ, те бога и свою д8ш8 мил8е, а шно доћите и сл8шаите да се насладите овога д8ховнога оученѧ, ѥр'но е то поск8плѥ ѿ злата.

Л. 43а. Иже въ светых отца нашего Григорїа Богослова, архїепископа Цариграда Назїанзъ, слово ·ѕ·і· ш нищелюбы въ неделю месоп8стн8. — Ѡ люди божїи и мила бракїш, съ оубозїи сиромашно мени дружство, и доиста сви смо еднако сиромашни и божїегъ дара смо потрѣбны, ако се и мни нам то да еданъ ѿ др8гога е поимовиты.

Л. 72б. Слово ·д· въ неделю месоп8стн8ю иже въ светїих отца нашего Кѵрилла, архїепископа Але$андрїискаго, ш исходѣ доуше и ш второмъ Христов8 пришаствїю. — Православны христїаны и добра бракїш, данасъ имамо с вами мало разговора ш нашои смр'ти, коѧно нас їшще нїе прош'ла а чекамо е 8 свако доби.

Л. 83б. Слово ·є· въ неделю месоп8стн8ю из' Тр8бе архїепископа р8ского Лазара Барановича въ еже боѧти се бога д8шею и въсеми оуды своими... — Ево саде говори двостр8к8 и тростр8к8 речь светы пророкъ и царъ Давидъ за божїи страх, каз8е нам како се теш'ко и смртно валѧ нам га се боѧти.

Л. 87б. Слово ·ѕ· светаго Ішан'на Златоустаго ш самовластїю чловѣчаском и ш милостини в. н. м. — Чловѣкъ, браћо, свакы ѥст самоволѧнъ, що хокѥ то може чи-

нити. Богъ е чловѣка ѹчиніѡ двострѹка, ѹредіѡ га полов'на мегю аггели и међъ скотови.

Л. 96б. Слово седмо в. н. м. светаго Іѡан'на Златоустаго ѡ милостины и кротости. — Господари добри, браћо хрисћани, ево почесто к' вами се прилѣплююћи и свою дѹжност вам издаавм, а вы ако ме пріимали, ако ниподацо др'жали ѡ том неђѹ се сманити.

Л. 107б. Слово ·н· в. н. м. иже въ светых отца нашего Прокла, архіепископа Константинополскаго, бывшаго прежде архидіакона светаго Іѡан'на Златоустаго. Слово сіе ѡ рабех и их владиках, раванствію, и ѡ милостини. — Мало се стр'пите, браћо, добри христіани, ево сад е лѣпо време изгласити к вама неко пророчаско из многіи беседа на кратко ѥдно слово. Издао Ст. Новаковић у Примерима[2], 150.

Л. 118б. Слово въ средѹ сир'нѹ ст. Ѳеѡ(д)ора Стѹдитскаго, въ еже быти нам храбрым и трпѣливым въ прогонѥны. — Браћо хрисћаны, ево ѡ-данас стои нам се разговоръ ѡ посноме здр'жаню како видимо ѥр' сѹ нам к' вратима веђъ приспѣли дни светога великога поста.

Л. 120б. Слово тогожде преподобнаго отца ѡ молитве и смереномѹдрыи въ петакъ сирпѹстны на часовѣх поѹчен. — Браћо христіани, ваше е животованѥ вр'ло ѹгодно богѹ и цркви, и пред' ин'новѣр'ницы похваліивано, кад бисте се вы.

Л. 123б. Синаѯаръ, ил'мѹ събраніе рећи, ѹ сѹботѹ сиропѹстнѹю... — Да имате знати и на своіѡи памети здр'жавати, православ'ніи христіаны, свакад оваи данъ щоносе зове сіирна сѹбота.

Л. 125б. Слово похвал'но преподоб'ним отцем из Трѹбе Лазара Бар.... — Браћо любима слѹшатели. сви овіи преподобніи отцы що имъ данасъ спомен свѣткѹемо, послѹшаите ѡ нихови приказиваню како сѹ оны овога свѣта мѹчанъ свои живот проводили.

Л. 131б. Синаѯаръ въ неделю сиропѹстнѹю... — Ѡве неделѥ, браћо хрисћаны, на ѡве сир'не поклане чатіимо правило спомена радъ іѡще пр'ваго ѿ постан'ка свѣта, що се е здѣсило ѿ како е богъ створіо.

Л. 135б. Слово Өеодорита въ неделю сиропȣстнȣю ѡ постѣ, ꙗко истин'номȣ послȣш'никȣ покор'ливȣ то е правы пост ѡсѣн'ковенїе своее волꙗ. — Браħо хрисħаны, ево благы богъ, коино нам даꙗ живот, и ѿ лѣта на лѣто преводы, довѣш ꙗ нас и сад оу ѻво добы светога овога великога поста.

Л. 137а. Слово ·к҃· в. н. сир. из' Назїан'за ·єі҃· светаго Григорїа, пишет своемȣ отцȣ мл'чещаго ѿ ȣченїа своего некїе ради ꙗз'вы тогда градскїе быв'шїе. — Православ'ны христїани, стр'пите се оу цркви, кад' е кое поȣчиванꙗ говорїи, и не чин'те граꙗ на божїемییловȣ; дȣжностъ ꙗ свещен'ником.

Л. 151а. Слово ·г҃· въ н. сир. или месопȣснȣю, и сїе светаго Іѡан'на Злат. ѡ страш'ном сȣде и скороминȣщем семъ вѣце. — Бракїѡ и дрȣжино, христїани великога и малога стрȣка, свиколицмина коино год знате да вам валꙗ ѡдовȣд, и на дрȣги се живот дȣлїи прешбр'нȣти.

Л. 159а. Слово ·д҃· ст. Іѡан'на Златоȣстаго ѡ покааны в. н. сир. — Пише се ȣ светомъ еvгелїю, оу нȣстини по своме ѿ Претече кр'щеню и великом постȣ, после дїаволског прокȣшаваню кад бы ȣваħенъ.

Л. 168а. Слово ·к҃· ѡ покаанїи Лазара Барановича... — А да що лїи е то покаанїе? Покаанїе то е що е ко ѿ пре или иоще ȣ своюмладост чинїѡ ѕло, невалꙗло и непощено се живїѡ, кад се тога сѣты.

Л. 175а. Слово светаго Іѡан'на Златоȣстаго ѡ молитвѣ. — Христос истин'ны богъ нашъ и спасителъ зактева нам тако, браħо христїани, да би се сви спасли и ѡ правицы правои ȣразȣмили.

Л. 182б. Слово седмо зде ст. Іѡан'на Златоуустаго из Маргарита ·д҃· ѡ раю... — Нещо мотрим, ваше христолюбїе, да вр'ло и несито желїите бистроȣм'лꙗм и ѡтвореным оушима и очима чȣти и видети неко дȣхов'но ȣченꙗ весело.

Л. 189а. Слово Өеодора Стȣдита въ петакъ пр'ве неделꙗ вел. поста поȣчително ѡ еже како ȣкрашати нетлѣн'нȣю нашȣ храминȣ на добродѣтел'ное възношенїе. — Браħо милаа и пощены кметовы, молим се ва мало ме ппослȣшаите да вам ꙗд'нȣ лѣпȣ приповѣст оукажем.

Л. 192а. Синаѯаръ оу сѕботѕ пр҆вѕ светога великога поста ѡ светом Ѳеѡдорѕ Тиронѕ... — Ѡнога пр҆вога времена за гр҆часкога царства, по царѕ Константинѕ, браћїѡ христїани, ове пр҆ве сѕботе великога поста постаѡ е адет оу цркви спомена ради светога великомѕченика Ѳеѡдора.

Л. 194а. Синаѯаръ въ неделю православїа.., — Овога дна оу пр҆вѕ неделю светаго великога поста христїанскога православїа да речем црковне красоте китени частных и светых образа, їконе намещати ѕ цркве те и почитовати и покланяти имъ се.

Л. 198а. Синаѯаръ тоиж. нъ инолично, и егоже хощеши, того чати, или годищем променюи. Слово сказанїа ѡ їконах како и когда и коее ради вины славославит се сїе въ светы и великы пост пр҆вїе недели поста съборно въсе христїанске цркве молаб҆ное пѣнїе прїемше творити. — По прошавших лѣтех благочастивых гр҆часкы царева презе некы богомр҆зскы лажив и поганъ царъ Ѳеофил скѵптро владости.

Л. 209б. Слово светаго Ѳеѡдорита пр҆ве недели поста въ еже пресил҆но не протезати се нам къ богѕ съ поспѣшаством, и како питати нам дѕшѕ дѕховними зрѣн҆ми подобаетъ. — Браћїѡ добраа христїаны, сваки се започетакъ люд҆ма свиды мѕчанъ и вр҆ло е дангѕбанъ, ама кад се докона, онда е вр҆ло лак и рад.

Л. 211а. Слово въ средѕ ·в· недели тогожде Ѳеодора ѡ еже како съхранити дѕшѕ ѿ тлѣтвор҆нїих страстей. — Браћїѡ христїани, ето вѣкь еднѕ неделю данаа препостисмо. Ѡ том нїисмо сасма, како се виды, измр҆шавилы ни претан҆чали или поблѣдилы сас҆ма.

Л. 212б. Слово въ петакъ ·є· недели поста ѡ еже како кротко и ѕдоб҆но намъ съвр҆шати дни пост҆ные въ надежде вѣч҆ные жиз҆ны. — Браћїѡ христїани, пастиръ кадъ гледа свое стадо пред собом ѕ полю мезевском где мир҆но ходи, свѣ е здраво и читаво, лѣпо пасе и гои се.

Л. 214б. Слово въ неделю ·в·ю поста на ѕтр҆ни по сѣдална тогожде Ѳеѡдора Стѕдита ѡ добродѣтел҆ном посте еже не напищати се. — Браћо драговолна, лѣпа е воћ҆ка и винова лоза, ако има воће и грозгїе на нїѡи,

и лагѧ с возари право и хитро водом плшвы, и официр с комендом е комен'дово. тако и постъ добаръ е и ȣгоданъ богу.

Л. 216а. На ·ѕ· и пѣсни синаѯаръ ст. Григорїю Паламы(!) чȣдотвор'цȣ, мїтрополитȣ солȣн'скоме, емȣже слȣжба сърршает се въ сїю неделю ·в·ю вел. поста... — Ѡваи божаставнога и невечернѥга свѣта правы сынъ и светыи божы чловѣкъ, див'ны Христовъ свещенны слȣга, светы Григорїе родом биаше из' Цариграда.

Л. 221а, на завршетку слова је тропар и канон с напоменом да се овај светац на синаксару налази 5. новембра, али не у свима синаксарима већ само у неким. Ѡве ·в· неделѥ канѡн поѥт се ѡ блȣдномъ сине, сего ради и слово о покаанїи зде слово въписах ст. Іѡанна Златоȣста из Маргарита. — Православ'ны христїани и добра браћо. дȣжни смо свако добы и на свакы час споминати се бога; вр'ло е то за нас добро. А що лї е ѿ тога поболѥ.

Л. 229б. (·в· честъ сего слова). — Доста има таквы болѧра и богатица се находы и многе ѱе и хрте код себе држе и издоволѥ и хране.

Л. 237б. (·г· чест ѿ слова поканїю). — Саамъ господинъ богъ нашъ кои нас е сътвориѡ и човеком ȣчинїѡ онъ свакога пакъ и ȣразȣмлюе и ѡсвѣсћȣе, како се валѧ живити. како ли се др'жати и по воли мȣ ходити.

Л. 246а. Тогожде блажен'нога Іѡанна Златоȣста слово из Мар'гарита ѡ притчи винограда и наѥтых дѣлателѥи въ Христовъ виноград. — Како ето видимо и знамо да смо се мы помешали и ȣѥдно з' дрȣговѣр'цы людма пошдав'но, христїаны, живымо се. и мегю тȣгѥ ов'це, да речем, мы смо се замешали.

Л. 255а. Пролог на ·м· мȣченика. Мѣсеца мар'та ·ѳ· страст светых мȣченика иже въ Севастїи.... — Ѡви четрест мȣченикаа що е мȣчено ȣ Севасты ныеȣ из' ѥднога места, него ѿ раз'ликы скȣплѥни и ȣѥдно сȣ скȣпȣ воевали, те кад господа имъ прознаше да сȣ оны христїаны зато и поваташе.

Л. 256б. Слово ст. Ѳеѡдора Стȣдита въ средȣ ·г· неделѥ поста ѡ еже ѿ здешних въ незап ном ѿхс-

ждены, и наоученїе твр҆дое съблюдати своꙗ ч8вства и оумъ ѿ безакон҆нїих помислωвъ въсегда. — Бракїω и дѣцо, свакы занаџїа и маисторъ ако се ѿбїа свога м8 посла и често свакад не прїаанꙗ за нꙗга, то оно се веђъ 8батали и ђиспет окр8ли маистор҆скы зар҆гꙗа.

Л. 258а. Въ пек. слово на оутр. — Бракїω хрисꙗны, каз8е нам свето писмо а и сами то знамо ꙗръ е Христос пострадао, за нас е м8к8 поднеω.

Л. 259б. Слово въ неделю ·г· поста ω избиꙗних христїанъ за постъ. — Бракїω православнаа и синовы источне цркве, кои їωꙗ право предаꙗ др҆жите и не шарате к8дгодъ, посл8шаите що кю ꙗд҆н8 див҆н8 приповѣст изговорити.

Л. 262б. Прологъ събранїа въ неделю ·г·ю светаго поста крста поклонꙗнїю..., — Ѡво добы великы поста трекꙗ неделꙗ с покланꙗнꙗм свѣтк8емо праздникъ частнога и животворещога крста и заради оваква посла крощоно понекои наат8ри и мы се распинꙗмо с овым четрест даана постом.

Л. 263б. Слово похвал҆ное крст8. — Ево данас, православны хрисꙗни, праздник нам ω частном8 крст8 стои се вигꙗно пред нама е положенъ 8 ов8 средопостн8 и крстопоклонн8 неделю.

Л. 267а. Слово Ѳеωдорита въ сред8 четвр҆те неделꙗ поста, ꙗко пасха сїа образъ ꙗст б8д8щои вѣчнои пасцѣ, и о трпѣни и м8жастве, їг8мена Ст8дитскога. — Браћо хрисꙗны, ето веђъ оваи великы пост помало вр҆вы и пролазы, те рад8е се велико и мало за приближаванꙗ великога дна Христова въскрсенїа.

Л. 268б. Слово въ петакъ ·д· неделꙗ, ꙗко оумр҆щавлꙗнїе страстеи въскрешенїем добродѣтелеи се праздновати по въсе дни добраа естъ пасха. — Бракїω хрисꙗны, ево се приближава веселы данъ пасхе, хвалимо господа бога, ето векъ препроводисмо що како полакъ овога поста.

Л. 270б. Слово въ неделю ·д· великога поста ω преполовлꙗны светаго поста, и бадр҆но творенїе къ и еще пощенїю добром8 въ напред8щаа. — Браћо драага, ето благодатъ светога д8ха привела нас више ѿ по

поста нам престигн8ти, и нисмо с-отым сасма опласн8ли постеђи се.

Л. 272а. Въ сїюже неделю великаго поста сл8жба преподобнаго Іѡанна Лѣствич'ника, иже юст месеца марта въ ·л҃· данъ такожде и канон чатет се ѡ въпад'шем въ разбоиникы. Синаѯар... — Ево данасъ, христїани, каз8е се да и вы колицмина сте имате то знати, ове нам четвр'те неделю великога поста правило се чати на споменъ еѵаггелск8 що Христос каз8е.

Л. 274а. Слово Іѡан'на Злато8стаго по8чител'но въ сїю неделю. — Драга брађо, и вѣрно мегю се др8жство, ипакъ мало д8шевнога гощенїа предлажем вам, ако бысте добровол'но прїимїли и богоспасном се лажицом заложили.

Л. 287а. Слово въ сред8 ·є҃· неделю ст. Ѳеѡдора якоже въ скр'бѣх и въ теснотах житїе быстъ прешадшее. — Бракїѡ хрискяны, свакоме човек8 како 8 посл8 коме, тако и 8 богомол'ств8 и 8 пост8 из почела 8силїе, и м8чно м8 се оно свиды, не иде м8 оу волю.

Л. 288б. Въ четвргак ·є҃· неделю синаѯаръ великога канѡна, стїхи... — 8 оваи четвртакъ пете неделю поста по пр'вашнюм стародавнаш'нюм преданїю, тако тим начином и оваи великы канон чаты се с полнюм мале поклоне 8юдно.

Л. 299б. Слово Ѳеѡдорита въ петакъ ·є҃· неделю поста ѡ трпѣны нашем яко м8ченїе нам сїе въменяет се по Христов8 подобїю и светых. — Бракїѡ драгы хрисђаны, хођ8 да вас нещо питам, да се кои що ни сте оуяз'вили и ѡзвѣрили се ѡ пр'вашнюм коїѡм опор'ном за вас гласоизношенным происказыванюм.

Л. 292а. Синаѯаръ въ с8бот8 акаѳистов8. Стиховы.... — Ѡве с8боте пете неделю поста пресвете владичице наше богородице и бог8 и земли аггелске царице, благовѣрны хрисђани, ево чати се акаѳист оу светой црквы.

Л. 295а. Слово похвалное пресветѣи владичици нашее богородицы и присно дѣвы Марїи въ с8бот8 акаѳист8. — Ево садъ, бракїѡ христяни, аггелскои човечаскои и свои ствари царицы царскаа и господскаа без седенїя на ног8 стоекїя дош'ла е лѣпа почастъ 8 царском божїю двор8.

Л. 300а. Слово въ неделю пѣтȣ поста ст. Ѳеодора, ꙗко и въ на предниꙗ тр҆пѣнїемъ скрбѣи подобает намъ быти. — Бракїѡ христꙗни, радȣемо се ето зима нам вѣћъ прогꙗ и настало е пролекꙗ. Видимо свȣ ствар гдѣ пȣчаа на зеленъ, землꙗ издае свое растенꙗ, цвѣкꙗ ȣказȣе, птице шебекю и попѣваю.

Л. 301б. Въ сїю бо неделю великаго поста правило ѡ преподобнои Марїи Ѥгvпат҆скои иже ꙗст на синаѯарȣ месеца ап҆рилїа въ ·а҃· Такожде канон на ȣтр҆ни чатет се ѡ богатем и ѡ нищем Лазарȣ, нъ послежде слово ѡ сем бывает, здеже ѡ Марїи. Житїе и жизань светѣи Марїи Ѥгvпат҆скїе съписатое светѣишим патрїархом Ѥросалим҆скым кvръ Софронїем. — Царскȣ таинȣ добро е таꙗти, амꙗ божїе послове лѣпо проказивати. И тако е ар҆хаггелъ Рафаилъ рекаѡ къ праведноме Ѳовы кад мȣ е с пȣта натрагъ довеѡ оженꙗна сына.

Л. 311а. В҆тора чест. — Рече Зосима к҆ преподобнои: колико вѣћъ има, госпогїѡ моꙗ, ѿкако се живиш оу овои пȣстины.

Л. 317а. Слово ·к҃·е из книге зовомїе Трȣба Лазара архїепископа росїискаго... — Многїи люди с҆ Марѳом стараю се ѡ мнѡгомȣ, ама ѿ свега ꙗдно е човекȣ за потребȣ, слȣшатели драгїи, велїи царъ Давидъ: ꙗдно сам просиѡ ѿ господа.

Л. 321а. Иже въ светых отца нашего Іѡан҆на Златоȣстаго архїепископа Константинограда слово по календох, въ прочее на оупивающих се и ѡ Лазари ȣбогом и ѡ богатом ѡном, из Маргарита книге четврте слово ·а҃· — Православ҆ни христїаны, благодаримо бога, ево близȣ већъ доконасмо оваи частны великы пост, дни с илꙗдми временом проходе и тако, а валꙗло бы знати ꙗе ȣ чемȣ нам се свр҆шȣю.

Л. 341а. Слово ·к҃·е тогож. Златоуста ѡ богатом и о Лазарȣ, ꙗко иже нȣждно съмрт҆нїих чловекъ доуше не бываютъ бѣсовы, и ѡ сȣде страшнем и ѡ милостини. Книга Маргарит. — Зачȣдїѡ сам҆ се вашои любави, добри христїани, како що сам пр҆во ѡ Лазарȣ подигаѡ

слово, те скоро се ѡсвѣстисте пре8зети вамъ себы сиромаш'ко снебыванѥ.

Л. 353а. Тогожде ѡ Лазар8, и чесо ради нарече: прїелъ еси благаа въ животе.... слово третїѥ. — Пощена бракїѡ христїани, не б8ди вам за досад8 стр'плюћи се сл8шати ѡ пїсм8 раз'говор'не беседе, ѥр'но толико е наше хваиде що нас некѥ проћи д8шевне хране.

Л. 369б. Тогоже ѡ богатем и ѡ Лазар8, и ѩко съвѣст обиче нам въспоминати древнѩа съгрѣшенїа, и прекрасном Їѡсиф8, слово ·д҃· — Господнѥ еvгелске приповѣсти за болестлива небога Лазара, валѩ намъ исказати доконанѥ овога живота.

Л. 381б. Тогож. ѡ покааны и чатенїи еvгелском ѥже ѥст Маѳ. ·к҃а҃· Вънидите тѣснымї враты... и на конацъ ѡ 8богом Лазар8. Слово ·є҃· — Хотїѡ би нещо мало, христїаны добры, коѩсити вам се с книжным оученїем и д8ховн8 вам поставити софр8, ама нещо по лено се на то ѡтежемъ, мотрећи ми да вр'ло слабо прїанѥте ко том.

Л. 391б. Тогожде ст. Їѡн. слово ·ѕ҃· ѡ м8ках. — Да се еш'киле пащимо хитѣћи, ѡ любимицы, избѣжати ѡд вѣч'не м8ке док' смо їѡще живы, садъ ако хоћемо може намъ быти, ѥръ ако е се не ѡслободимо за живота свога.

Л. 395а. *(Други део).* — Да посл8шамо, любов'ницы, Павловъ глас що нам доказ8е. Валѩ нам, рече, свїим стати на Христов8 с8д8.

Л. 399а. Чест четврта *(треће нема).* — Ѡ мила и драга браћо, ко то може напред донести и словом своимъ исказати оно тамо що е и какво е добро и благо, такогѥръ и пакъ он8 гор'к8 и теш'к8 м8к8 и педеѯїю.

Л. 402б. Слово седмо тогож. ст. Їѡан'на Злат. ѩко ѥст вѣч'на м8ка. — Не б8ди нам за мало маренѥ, христїаны, за очекиванѥ свакад пропитивати и вр'ло истезивати како е и що е пред нами тамо.

Л. 410б. Слово ст. Ѳеѡдора Ст8дита въ сред8 ·ѕ҃· великаго поста ѡ поставлѥнїи пощенїа и оученїа прежде и творенїа и домов'наго строенїа. — Бракїѡ христїани, ето вѣћъ доспѣсмо к' самом краю овога светога

поста, скрачало се е постно време како видите, него како нас испр'ва свето писмо оучи.

Л. 413б. Тогож. преподоб. слово въ петакъ цвѣтны, ѡ ꙗко подобаѥт хранити се ѿ дїавол'ских каз'нѣи и не боравити само никоме ѡсобѣ ѥдиномꙋ. — Милаа бракїѡ христїани, пише се ꙋ еvгелїю како е рекао господъ своме апостолꙋ Петрꙋ оу оно доби кад' се е. спралио предати себе Жидовом.

Л. 417б. Синаѯаръ въ сꙋботꙋ светаго праведнаго Лазара, стих... — Ѡве шесте сꙋботе великога поста пред цвѣтнꙋ неделю свѣткꙋемо данъ светога праведнога Лазара що е четири дни ꙋ гробꙋ лежаш мр'тавъ.

Л. 419б. Слово ·к· из поꙋченїа въ сꙋботꙋ светаго праведнаго Лазара. — Кадѣ е господъ нашъ Іисꙋсъ Христос по Палестинской земли проходаш изаради нашега спасенїа, он'да и праведны Лазаръ съ своїѡм до Христа желїѡм присвои се к' нѥмꙋ.

Л. 423б. Слово ·г· Барановича Лазара, ар'хїепископа росискаго на Лазара четвород'невнаго. Рече господъ: Лазаре.... — Велїи светы пророкъ Давидъ: мое лице сраам покры, да ако и немир'не ми сꙋ кости с мога грѣха, ѥр' сам недостоинъ по моме званю нарицати се свещенникъ.

Л. 426б. Синаѯаръ въ неделю цвѣтоноснꙋю, стихы... — Ове свете неделѥ, бракїѡ христїаны, славанъ и пресвѣталъ празд'никъ настаѡ намъ ѥ ношениа ѕелены новы гранчица за свѣткованѥ лѣпо.

Л. 428а. Поꙋченїе на летꙋргїи въ неделю ц'вѣтнꙋю, еvгелїе ѿ Іѡанна, зачело ·м·а· — Данасъ ево еvгел'ске стꙋмар'не стрꙋѥ дꙋбока из'вора лїе се непресах'нꙋто вр'ла вода сладка за пїикѥ жедным дꙋшамъ; ово е врело сасма наспор'но.

Л. 434б. Слово Барановикиа Лазара из Трꙋбѣ до причестников пред праздникъ въ кои любо пост. Исповѣдаите се господеви.... — Богъ Исраилѥвъ то се называ богъ христїан'скы, бракїѡ добра, и ѥст право благъ и сладакъ по Давидовои свѣдоџ'би.

Л. 438б. Сеже до причестников въ великы чет. светаго Іѡанна Златоꙋстаго поꙋщателно. — Милаа

и драгаа браћо моꙗ, кои сте се събрали 8 овои божїѡи светои цркви на слꙋжбꙋ живоме богꙋ 8 пощеню своме чистом и правом причестити вам се страш'них без'смртнихъ Христовы таинаа.

Л. 440а. Слово по причещенїю. Благодаренїе богови... — Ꙋ ѥд'но добп оулезе Іисоусъ оу Симонов корабъ, оучи нарѡд, после ѡбр'те се неко чꙋдо ꙋказати. Рече к' Петрꙋ да ѡтисиꙋ бар'кꙋ на водꙋ и заметнꙋ халовъ.

Л. 443а. Синаѯаръ въ понед. великые сед'мицы. Стиха... — Овога светога великога понеделника данасъ имамо, браћо христїани, оу црковном преданїю свр'шивати чатанїе спомена ради сина Ꙗковлꙗва, Авраамова дрꙋгога ꙋнꙋка, прекрасногa Іѡсифа.

Л. 446а. Слово въ понеделникъ великы ѡ прекрасном Іѡсифе преподобнаго Ѥфрема Спрїина. Стїх: боже Аvраамов... — По състараню патрїарха Ꙗкова, ово е мом'че из млада собом проналичїѡ обадва Христова долазенꙗ на ѡваи свѣт; пр'во мꙋ долазенꙗ кад се е родио ѿ девопке Марїе.

Л. 469б. Синаѯаръ въ светы великы втор'никъ. Стїх: втор'никъ величаиши... — Овога светога великаго оуторника чатимо правила изарад спомена еvгелского що Христос приказꙋе неко десет чисты девоꙗка. и доноси то кано ꙋ приповѣдкы.

Л. 471б. Слово ·в·е великога в'торника светаго Іѡанна Златоустаго. — Ево доказꙋе нам, христїаны, светы еvгелистъ Іѡанъ Богословъ за жидов'скы съборъ що сꙋ се были понапре скꙋпилы и договарали се за Христа ща да чине ѡ' име.

Л. 475б. Въ средꙋ великꙋ слово преподобнаго Ефрема ѡ мvрꙋ. На ꙋтрни по каѳисмах чати. — Миѡгым светым сꙋщим богоꙋгодним достоино въсегда хвалещим пречистаго владикꙋ сподоби и мене недостоинаго и неключимаго раба твоего.

Л. 484б. Синаѯаръ въ средꙋ велике сед'мице. Стїх: жена полагающи... — Ѡве велике свете среде божаставныи светы наши отци заказаше правилꙋ се по црквaa чатити на споменъ за ѡнꙋ блꙋдницꙋ.

Л. 489а. Слово ѡ покаанїи и о ȣмилюнїи, и юко скоръ юст богъ въ спасенїе и касанъ въ мȣченїе, въ нюм же юст повѣст и о Раавъ блȣдницы, иже въ светых отца нашего Іѡанна Злат., въ средȣ великȣ. — Блаженны светы апостолъ Паѵалъ, кано с̓ неба да мȣ е божаставны оусагюнъ юзыкъ, ѡнако с великым расмотриванюм еѵгелске рѣчи нам проповѣдȣе.

Л. 499а. Втора чест слова сего. — Браћо красоевиће, ѡваи саданїи нам живот не защо да нам кое дрȣго фандише ако бисмо стекли хилю и миле колико иманїа свѣ е то ȣзалȣд.

Л. 507б. Синаѯаръ въ светы и великы четвр̓такъ. Стыхови: ѡ ȣмивены, ѡ таинѣи вечери на господню молитвȣ, на ȣїдино(!) предателство. Стїх: оумивает оучеником... — Божаставны светы отци како сȣ све ȣ хрисћанском законȣ ѡсталȣ ȣредбȣ црковнȣ лѣпо оуаадѣтили и наместилы, дрȣгїи по дрȣгїим пред преȣзимајући имъ ѿ Христови апостолаа.

Л. 512а. Слово ·а҃· въ великы петакъ ѡ страстех Христовых светаго Епифанїа кѵпар̓скаго еже съдѣаше се при Пилатȣ ї Иродȣ. — Въ име светые троице начинает се сказиваню данасъ ѡ страстех быв̓ших господа нашего Іисоуса Христа. Како е ѡ том великы Өеѡдосїе, гр̓часкы царъ, оу Юрȣсалимȣ неко писмо пронашаѡ бїѡ.

Л. 529а. Синаѯар на канонȣ въ петакъ великы, по кондакȣ петые пѣс. Стихи на распѣтїе: живы еси ты... на съраспан̓шаго се Христȣ разбоиника, ст. заключена юдемска врата... — Ȣ светы великы петакъ ѿправлюмо слȣжбȣ по христїан̓ском завичаю црковне оуредбе свете списател̓не и страшне страсти господа бога и спаса нашего Іисȣса Христа.

Л. 536а. Слово светаго Іѡанна Златоȣста из̓ книге зовомїе Маргарит въ светы и великы петакъ ѡ том еже глаголют се: оузрїите живот вашъ висещъ пред очима вашима; и пакы еже: се синъ твои, и оученикȣ: се мати твоꙗ; некаꙗ же сȣт и на юретикы некые. — Онаи великы пророкъ Мѡѵсеи коино е море быѡ. раздвои(о) и пресȣшїѡ, Югѵпат каз̓нїѡ и цара Фараѡна съ свом нюговом воискомъ потопїѡ ȣ Чрм̓номȣ Морȣ.

Л. 550а. Слово ·д҃· въ светы и великы петакъ ис Трꙋбе Лазара Баранов. (чати ѥгда изволишъ). — Оученикъ Христовъ слꙋга ѕлы и лаж'ливы не за свое спасенїе Iꙋда продаиникъ присвои се к' небесномъ добром ꙋчителю него за дꙋшев'но гꙋб'лѥнѥ.

Л. 552а. Слово ·е҃· въ тоиж. пек. Аще даам санъ.... — Ево царъ оваи Давидъ и божїи пророкъ славны ꙋ царствꙋ е и ꙋ великом довлет'лꙋкꙋ, христїани, бїѡ, како е к'теѡ оу свои царски мꙋ полата могаѡ се е башити и разметати.

Л. 559а. Светаго Iѡан'на Златоꙋстаго ѡ Христовых страстех, слово ·ѕ҃· въ пек. вел. веч. — Господари пощены и добри кметови, сви ѡб'що молим мало се притр'пите и послꙋшаите, ево їѡще некы ѡставлѥнъ кꙋсꙋръ ѿ сказиванꙗ Христове мꙋке изаради нас.

Л. 569б. Слово на оутр'ни по Христовꙋ ѡпѣлꙋ въ сꙋботꙋ великꙋ иже въ светых отца нашего Епифанїа ѥпископа Кѵпар'скаго ѡ погребѣнїи тѣла господнꙗ ї ѡ Iосифе Ариматѳѣисцѣм и Никодимꙋ и ѡ див'номꙋ чꙋдесы бывшем при гробѣ по спасител'нѣи его страсти. — Ючеранїи данъ, браћо христїаны, ѡд они законопрестꙋпны Жидоваа была се стала на господина нашега Iисꙋса Христа велика немирост и ѕло, рат, каѵга, пар'ба, ларма, бꙋна, зграцанѥ мнoгога людства, вика и тꙋжба.

Л. 573а. Втора чест слова. — Архаггелъ Гаѵрїил, божїи гласоноша Марїи девоицы, Христовои матери, нoћом е казиваѡ да кѥ она бога родити.

Л. 579а. Третїа чест слова. — Ево, браћо, овога данашнѥга дне велике сꙋботе Христос истиниты богъ нашъ ѡде з дꙋшом своїѡм до ада, пратећи га тамо многїим аггелом чловѣколюб'но извѣсти мꙋ ѡдонꙋдъ вѣч'не сꙋжнѥ.

Л. 587а. Синаѯаръ въ светꙋю и великꙋю сꙋб'ботꙋ. Стихи: въсꙁе храниши гробъ... — Ове велике сꙋботе, христїани, боготѣлесно погребенїе господа бога и спаса нашего Iисꙋса Христа и силазенѥ мꙋ доле под землю оу адъ празднꙋемо.

Л. 590а. На свѣтлое Христово въскрсенїе иже въ светых отца нашего Iѡан'на Златоꙋстаго, архїепископа Константинопол'скаго. Слово пр'во. —

Господъ нашъ Іисоусъ Христос.... Издао Гаврило Витковић у Гласнику LXVII, 445.

Л. 592б. ·В· чест слова. — Оускрсн8 Христос из мр҆твы, даніѡм кад ѡгран8 с8нце сташе непоз҆нано образом он҆де 8 Іѡсифовои градины.

Л. 598б. Иже въ светіих отца нашего Григоріа, архіепископа Константинопол҆скаго, Богослова слово ·к· на пасх8 и на медленіе из Назіан҆за книге, глава ·м·а· — Великы и благы споменъ, браћо христіаны, дошаѡ нам е данась въскрсеніа данъ, десны почетакъ, весели да смо 8 овои гоз҆би.

Л. 604б. Слово третіе на пасх8, дл҆го, тогож. Григоріа, глава ·м·в· Назіанз. — На моіѡи стражи вала ми стаıати, вели ч8дны пророкъ Ѵвак8м. Такогєръ и ıа ѡ ниме данась стадо на тои божаставнои стражи ѡв҆де ми ѡдрегенои.

Л. 617а. Втора чест слова. — Ако бы за потреб8 было з дароношениа праздник господскы почитовати, с тога се и свѣтлиа оваа светла ноћъ да и голіи житакъ без҆ трошка, го и гладанъ не ѡсталимо, браћо.

Л. 624б. Третіа чест сего слова. — Ѿ господа бога, христіани, даде намъ се ето такав оваи великы над праздницы праздникъ свѣтковати данасъ, и такв8 частъ имамо да смо се 8достоили.

Л. 632б. По8ченіе въ свет8ю и велик8ю неделю пасхи, въскрсеніа данъ. Слово ·д· — Данасъ намъ е, браћо христіани, приспѣѡ великы благы данъ и благодаримо господа бога спасителя нашега Іисоуса Христа кои смо га 8 мир8 и 8 здравлю дочекали.

Л. 638б. Синаѯаръ по ·ѕ·и пѣсни въ свет8ю и велик8ю неделю пасхи. Стих: Христос шадъ къ борбѣ... — Ѹ свет8 ов8 велик8 неделю пасхе, то само живоносно въскрсеніе праздн8емо господа бога и спаса нашега Іис8са Христа, и оваи данъ тіим҆ се именом нариче.

Л. 642а. *Златоустово* Слово ѡгласител҆ное въ светы и светоносны данъ преславнаго и спасител҆наго въскрсеніа Христа бога нашего. — Тко се находи те е благочастивъ, побожанъ православніи христіанинъ на

ѡваи благїи данашнїи данъ и великы господскы праздником празднікъ.

Л. 644а. Поучене въ понеделникъ праз̓ничнїе неделе по въскрсенїю, слово (·л҃·). — Наше разлѣниванє подиже божаставны и светы апостолъ великы Павалъ, и то намъ велїи да се у ту свѣтску грижу сасма не упущамо.

Л. 649а. Из Маргарита ст. Іѡан̓на Златоустаго ѿ слова третїаго ѡ непостижимом божаствѣ. Въ понеделникъ свѣтлїы слово второе. — Добаръ башчоханъ землїѡрадилацъ кад види у воћнику неко безродно, гранато, широко и лиснато див̓ле др̓во, а за кваръ е у градини мегю ѡсталїим воћем, посече га.

Л. 659а. ·к҃· честъ. — Тешко, вели саамъ богъ говорећи му до пророка Єздре, тымъ кои сгрѣшую, а не држе мое заповѣди. Знаите то да моꙗ десница некє грѣш̓ником ѡпростити.

Л. 663б. Тогожде ст. Іѡанна слово ·г҃· ѡ непостижимом. — Вашем христолюбїю, православни христїани, имаш би данасъ по еѵгелїю данашнєм мало нещо указиванꙗ, и ѡ самом богу разговора.

Л. 670б. Слово ·д҃·е въ понеделник свѣтли ѿ тогож. третїаго слова Златоустаго ѡставшее ѡ непостижимом божаствѣ. — Казуе нам данасъ ево, христїани, светы Іѡанъ еѵгелистъ да се не смутимо кои що ѡ божаству у своїѡи намъ краткои памети, єръ е то ни саамим аггелом горе незнано.

Л. 678а. Слово ·є҃· тогож. Іѡанна ѡ непо̓стижимом божастве въ понед. свѣтлы ·є҃·го лѣта. — Кадъ ко позадуго хоће що да беседи и навала му е приспѣла беседлива на уста, муч̓но му е то све єд̓ним маах̓ом изговорити.

Л. 685б. ѿ ѡстатка сего петога слова ѡ непостижимом, слово ·ѕ҃· ѡ молитвѣ. — Бракїѡ христїани, добри кметови, послушаите ми данаш̓ни що имам с вама разговоръ ѡ богу и ѡ нашїи душаа, да гледамо и вр̓ло се у себи проберемо, како и с коим̓ ли послови.

Л. 691б. Слово пр̓во ѡ непостижимом божаству иже въ светых отца нашего Іѡан̓на Златоустаго, архїепископа Констан̓тинопол̓скаго въ Мар̓га-

рїите ·а҃· беседа. (Может се чатити здѣ, егда изволит оучителъ, аще въ понед., любо въ вток. свѣтл.). — Безсловесно стадо, ов'це що ли было, ако е 8 полю на паши без чобанина свога, оно никаако цѣлок8пно без кое хиле и щете не може ѡстати.

Л. 699б. Втораа чест ѿ сего првога слова Злато8стова. — Нашъ е живот, вели нам светы апостолъ Павалъ, 8 бог8 тамо горе на неб8 8юд'но с нашим господином' Іисоусъ Христом съкривенъ, ама тамо п8тови врло тврдо спречени с8.

Л. 702а. Слово ·в҃·е ѡ непости(жи)мом с8щаствѣ тогож. Златоустаго смешато с шесто(м) беседом въкꙋпе; здѣже положи се ·г҃·е слово, м8дрост ·а҃· — Саама божїа м8дростъ крозъ Соломона, сина Давидова, доказ8е нам говореħи да се врло пазимо и ч8вамо ѡд ѕлочеста, невалила нашега смишливанꙗ.

Л. 711б. Втораа чест ѡстат'ка сего слова ѡ непостиж. — Оуказъ промѣне човѣчега срдца на четворо се дѣли оу своме пролазеню с полꙗ вигюн8, вели м8дарацъ то юст, ꙁа добро, на ѕло, на живот и на смр'тъ.

Л. 714б. Слово петое въ вток. свѣтлїи из алфавита д8ховнога. — Овы намъ дни юс8, браħо христїани, за веселїе и радост изарад Христова свѣтлога въскрсенїа, а ѡ чем8 ли се коме свѣтском ношеню имамо радовати кад е све за мало.

Л. 720б. Слово Никѵти философа Пафлагона ꙗко въ ·г҃ї· данъ л8ны пред юдинем днемъ закон'ные пасхи господнꙗ быст, и ꙗко не ꙗгне тог'да съ оучениким своими Христос юде. — Извѣстїе ѡ господнїѡи таинои вечери, юр'но ѡд многїи то се ище 8з'нати кад е была 8 кое ли доби и гдѣ лї е то Христос вечераѡ.

Л. 726а. Втора честъ. — Некаа писма, христїани, каз8ю да при Христовои страсти преварили с8 се Жидови за свои овы праздникъ що имъ е пасха 8 свое м8 време др'жати га или теке наавлашъ с8 га променили на др8ги данъ.

Л. 729а. Светѣишаго патрїарха Іѡан'на Антїѡхїиискаго за ѡпресноке, посланное къ Адрїанопολит8 Латинъ ради. — Ако бы вам волꙗ бїила, христїани,

послꙋшати, хотѣѡ би мало оуказїивати да се проовѣстите неколико за нашꙋ радо лѵтꙋр҆скꙋ и слꙋжбꙋ, крощо рад мїи на киселꙋ лебꙋ по апостолскомꙋ преданїю слꙋжимо̀ православ҆но.

Л. 745. Иже въ светїих отца нашего Петра, архїепископа Антїохїискаго, за опресноке, слово ·г҃· — Браћо пощена, не бꙋдите дѣца с памећꙋ, казꙋе нам светы апостолъ Паваѡ, него ли с ѕлобом се дѣтите, а памет да вам ѥ на мѣстꙋ цѣлокꙋпна.

Л. 752б. Честъ ·к҃· слова. — Казꙋе нам светы апостолъ Паваѡ да ко год нїе ꙋ Христовои благодати право кр҆щенъ и вѣранъ своме спасенїю не има поꙋзданꙗ. Добар е и пр҆вїи законъ кои га подпꙋно цѣло право испꙋнꙗ.

Л. 759б. Свещеноинока Никѵти обїители Стꙋдитские нарицаемаго Сѳиѳата посланїе къ Рим҆лꙗном ѡ опреснокꙋ и сꙋботномъ постꙋ, слово ·д҃· — Ѡ благородни и помꙋдрїи ѿ свїи людїи Римлꙗни, латинскы родѣ, знамо то да е по Іоан҆на Бо̀гослова сказиваню любавъ̀ понаистарїа ѿ свакога дрꙋгога добротворства.

Л. 766а. Ѡ сꙋботном постꙋ въ кратце тогож. Никѵти. — Да се не лѣнимо ни се що с тога оустрꙋчамо снебиваюћи нам се, ощ҆роꙋм҆ни и говор҆ливи христїани, ѥр҆но вѣра с ѥзыком се траажи.

Л. 768б. Повѣстъ Никѵфора Калиста ѡ таинои вечери господа нашега Іисꙋса Христа. — Нашега спасителꙗ господа Іисоуса Христа вечера пред страст мꙋ пр҆во ѥд҆на е была код Сѵмона проказ҆нога, крастав, храпав ли е биѡ.

Л. 770б. *Запис:*

До зде ѥже по бозѣ конацъ и съвр҆шенїе прїет книга сїа зовомаа великопостнїикъ трꙋдом многогрѣш҆наго тобож ѥр҆монаха Гаврїила Вен҆цловића, сирѣч Стефанова сина, бив҆шаго въ Сентъ-Андреи ѡб҆щегъ дꙋховнїика Кѵпрїана Рачанина оученикъ. Тѣмже доухомъ кротости преклон҆но молю въсакого христолюбца прочитающаго сїю преведен҆нꙋю ѿ покрвѣн҆скаго сложенїа к҆нигꙋ простим людем на разꙋмност глаголѥмꙋ, съ тихостїю погрѣшен҆на исправлꙗите и нꙋжд҆но трꙋдив҆шаго се ѡ нѥи скꙋдним разꙋмом благословенїа и прощенїа сподоблꙗите славеще Христа господа ѡ сем иже ю повеле писати и даст съ миром свръшити, да и въси кꙋп҆но чатꙋщеи и послꙋшающїи

чат8ща се пол8чивше въ братолюбїи грѣхом прощенїе, житїа исправ'ленїе, на кон'чине божїе помилованїе и вѣчнаго веселїа, аминъ.

Съписа се въ лѣто бытїа ѿ рож. Христова ҂а҃ѱ҃м пр'вога лѣта, мѣсеца маїа въ к҃ѳ данъ. Дав'шем8 бог8 начети и благоизволив'шем съвршити слава част и великолѣпїе оц8 и сын8 и светом8 д8х8 и нынѣ и присно и въ въсѣ вѣкы вѣкѡв, аминъ.

Тога лѣта оу Бѣч8 оумре цесаръ Каролъ ѕ҃ и неста м8 рода м8жка.

Овај запис и књигу помиње Г. Витковић у Гласнику, XXIV, 154, а последњу белешку издао је Љ. Ковачевић у Гласнику LVI, 349.

98. (272). Пен'тикости трїѡда по8ченїа съ синаѯари. Сказїиванѥ из книге зовомыи Ключъ, на хартији, 4°, 740 листа, на народном говору, написао Гаврило Стефановић 1743. године.

Л. 1а. Въ неделю ѕ҃ю великаго поста, на цвѣтоносїе Христово *(јев. од Јов. 12).* — Двѣ кћери се на свѣт8 находе, како се за них 8 стааром писм8 находы, знаите, православ'нїи христїани, ѥдна се називлѥ сїѡн'скаа кћи, а др8га вавилонска е кћер'ца.

Л. 11а. Слово к҃ въ неделю ц'вѣтонос'н8ю. — Пїиш8ћи намъ исказ8ю ѵѵгелисти за ѩханѥ до Ѥросалима Христово, те тако каж8 ѥръ е с променом ид8ћи ѩѡ понапре на магарици, пакъ после ѿ нѥ їѡ и на маалом магарчет8.

Л. 23а. Въ светы и великы понедел'никъ. Пр'во слово. Из' Мар'гарита иже въ светїих отца наш. Іѡан. архїѥписк. Конс.полс. — Ево, браћо хрисћаны, благодаримо господа бога овога пролећа, проћоше намъ овы великы пости, догѥ намъ и оваа великаа неделѩ.

Л. 34б. Слово тогож. к҃ ѡ праведном Іѡв8, въ втор. великы. — Ѿ велике кое ствари големо и 8казїиванѥ валѩ да е, браћо христїани, свѣтло за праведнике провїигѩнѥ, чисто8млѥ и разговетанъ ѥзыка быстроговорна износъ потреб8е имати.

Л. 43а. Слово ·г҃· въ сред8 велик8, тогож. Іѡан'на Златоуста за праведнога Іѡва. — Даите, милаа браћо, да 8 ѥдань т8лцкъ прик8пимо свое міислы, те и к овоме говор8 присвоимо що вамъ данасъ имаам проговаараюћи доказивати, трекю прикажню светога Іѡвана Злато8ста. *(Четири дела).*

Л. 66а. Тогожде ст. Іѡанна слово ·д҃· въ четвр'такъ великы. — З божаствʼным оуказїиванѥм по свѣм8 видѣ се да с8 ове из'говорне рѣчи доле г' земли склоните некы неснажны послова загонетке.

Л. 74а. Втора честъ сего слова въ петакъ великы. — Пише се, оу ѥд'но доби заплака се пророкъ Ѥремїа, те рече: теш'ко си мени, маико моꙗ, кога си ме то родила да въз'данъ свакад ѕлопатимъ. *(Има и треħи део).*

Л. 85а. Слово из' Ключа, пр'вога сказиванꙗ, въ светы и великы петак ѡ Христових страстех. Стих: Видѣхом ѥго и не имааше видѣнїа ни доброти.... *(Исаија 53).* — Ꙋ нѣко доби бїаше се за нещо оуꙗзбїѡ богъ на їисраилскы наарод и ср'дито говораше за нѵ҃х к' пророк8 Ѥремы: два ѕла, рече, 8чинише тїи мои люди вр'ло пакосна. *(Два дела).*

Л. 96а. Второе сказїиванѥ въ светы и великы петакъ ѡ страстех Хрис'товых. Стих: Да видет аще ѥ болезан.... *(Плач Јерем. гл. прва).* — Некым временом Ѥросалимци под небомъ горе на вѣтр8 оугледаше нек8 ч8дн8 боин8 све 8 злат'н8 ѡдѣл8 воиск8 на коны, оу гвоздены оклопы, оу пан'цпры, колчацы желез'ны, на р8к8 съ щитовы и стрелами з' боинимъ коп'ꙗми и з' голи мачевы оу р8к8 имъ.

Л. 110б. Сказїиванѥ на въскрсенїѥ господнѥ. Стих: Сл'нце възсїаетъ въ нощи...! *(Јездра, III, гл. 4).* — Четворостр8ко, христїани, оураз8мливанѥ се пронаходы оу светоме пїисм8, просто, да може свакы човѣкъ знати оно що се пише, и покривено, за ѡсвестне м8дре люде. *(Три дела).*

Л. 128а. Сказанїе ·к҃· на въскрсенїе Христово. Стих: Ꙗко въста Христос ѿ мр'твїих.... *(Римљ. гл. 6).* — Некомъ доби светы ѥѵгелистъ Іѡанъ Богословъ 8 своме привидѣню смотре ѥд'нога ч8дна голема аггела гдѣ исто ст8пи кораакои с неба не зем'лю с' ѡблаком одевенъ. *(Два дела).*

Л. 139б. На нов8ю неделю ан'типасхи, и на весн8· Из Назїанза сїе слово ѥст ·м҃·г҃· иже въ светых отца

нашего Грigорïа Богослова, архïепископа Константинопол'скаго. — За почастъ спомена рад(и) с чатанѥм поновлïиванѥ старога закона не хае и добро е на сред8 оно прïводити како и що е бывало с пр'вога замана за наше свѣтованѥ. *(Два дела).*

Л. 151б. Слово тогож. дне из Тр8бе Лазара Барановича. — Пише се 8 Давидов8 ѱалм8, да се споменѣ господъ богъ свога людскога тога събора, що га ѥ испр'ва к' себы досташ и присвои(о) га е.

Л. 158а. Синаѯаръ въ неделю пр'в8ю по пасцѣ светаго Ѳоми, антипасхы. — Овога дана др8ге неделѥ по Христов8 8скрс8 поновлïиванѥ пакъ свѣтк8емо нашега спасителѩ Христа господа въскрсн8ће м8 из мр'твы, браћо христïани.

Л. 161б. По8ченïе на лет8ргïи въ неделю светаго Ѳоми *(јев. од Јов. гл. 20 зач. 65).* — Ѿвы благïи даанаа свѣтле неделѥ ѿ ѩсноме и чьстномъ въскрсенïю и побѣћïиваню вражïем доле 8 пак'л8 нашега владике и спасителѩ господа Іисоуса Христа проводисмо свѣтло и весело, радостне съгласно ск8па победне пѣсме лепо поѩсмо. *(Два дела).*

Л. 173а. Синаѯаръ въ неделю третïю по пасцѣ светïих женъ мѵроносицъ. Стих: Христ8 носетъ оученице мѵра.... — На ѿваи данъ трекѥ неделѥ по Христовои пасхы свѣташ праздникъ свѣтکованѩ имамо спомена ради женскога, ѿнïи светïи мѵронос'ница що с8.

Л. 177а. По8ченïе лѵт8р'гïско въ неделю светых женъ мѵроносицъ *(јев. од Мар. гл. 15).* — Данаш'нѩа оваа неделѩ и свѣчаны данъ ѥстъ намъ, христïани, за ѥд'н8 дïик8 хвалѥна с покланѩнѥмъ господ8 бог8 и з благодааренѥм ѿ свем8 нѥгов8 с нама промотрïиваню.

Л. 186а. Синаѯаръ събранïе на кратко извѣстïиванѥ четвр'те неделѥ по 8скрс8 ѿ расслаблѥном8 болестник8. Стïховï: Глаголъ Христовъ стегн8тïе раслаблѥн'ном8.... — Пакъ ево овога дна четвр'те неделѥ по свѣтлом Христов8 8скрсн8ћ8 за раслаблѥнога д8га болестнïика споменъ имамо, хрисћани, како се валѩде так'во то ч8до.

Л. 190б. По8ченïе на лѵт8ргïи въ неделю ·д҃· по пасце ѿ раслаблѥн. — Каз8е пророкъ Давидъ 8 своме

ѱалм8: кои хоћe своме добр8 да е живъ и здрав, те мил8е свое данъке мирно и лѣпо проводити.

Л. 205а. Слово из Тр8бе на преполов'лѥнїе праздника. — Въскрсенїа Христова и съшаствїа светога д8ха пен'тикостїа по шноме ѥврейскоме завичаю и наша христїанска света црква пре33ела е оны аадет.

Л. 210б. Сеже по ·ѕ·и пѣсни сина3аръ въ сред8 преполовлѥнїа. Стїхови: Ставъ Іисоусъ по среде... — Ове данаш'нѥ среде ш раслаблѥнном спомена ильдскога(!) опет имамо праздникъ преполов'ны свѣтковани данасъ за почаст овїи велики година Христова 8скрсн8ћа.

Л. 213б. Сина3аръ въ неделю ·є·ю по пасцѣ ш Самаранины. Стихы: Вод8 прїети пришадши... — П'акъ на овы данъ пете неделѥ по 8скрс8 спомена ради оне самаран'ске жене що се се код б8нара с' Христом раз'говаарала праздникъ др'жимо.

Л. 220б. По8ченїе лѵт8ргїиско въ неделю ·є· по пасхи ш Самаранины. — Данасъ ево ѥвангел'ске бистрине великы извори се водены истаач8, бол'болъ кладенацъ е ово неизцрпанъ лепе сладке чисте стр8ѥ. *(Три дела).*

Л. 236б. Събранїе на крат'ко ш слепорожденномъ на канон8 по ·ѕ·и пѣс'ни въ неделю ·ѕ· по пасцѣ. Стїх: Свѣта подателю, ѿ свѣта сы свѣтъ... — Пакъ овога дана шесте неделѥ по 8скрс8 оуказато за дивот8 ч8до ш слѣпорогѥном господина бога нашега спасителѩ Іисоуса Христа спомен таи свѣтк8емо.

Л. 241а. Еѵгелское по8ченїе на лет8ргїи въ неделю шест8ю по пасцѣ, иже ш слѣпорожден'ном8 *(јев. од Јов. гл. 9).* — Господинъ богъ и спаситель нашъ Іисоусъ Христос кадъ на з'бор8 оучаше їюдейски рѡд, оу томе и к' себи привѣрїиваше сказ8юћи нѵма то. *(Два дела).*

Л. 251а. Пр'вое слово из книге зовома Ключ. Сказїванѥ на възнесенїе господа бога и спаса нашега Іис8са Христа. Стих: Сеи Іис8съ възнесы се.... — Стаарога закона патрїархъ Ѩковъ, Авраамовъ оун8къ, ѥдномъ доби нек8д п8товааше, с8тон' га стиже на п8т8, наагѥ хр'п8 камениа, и себи зглედн8 мѣсто гдѣ бы легаш на ноћище спавати. *(Три дела).*

Л. 267б. Сказанїе ·к· на възнесенїе господнѥ. Стїх: Възыде богъ въ въсклпкновенїи... — На данаш'нїи ево данъ Христос богъ нашъ ѿст8пы съ землѥ на небо, да бы тамо пошд'дахн8ш и ѿпочин8ш би шд м8ке м8 и тр8да. *(Два дела).*

Л. 278б. Слово третїе на възнесенїе господа бога и спаса нашего Іис8са Христа. Светаго пророка Захарїе срповидца ѥстъ сеи извод ш Христов8 въскрсенїю, и ѥко изведе... Сказиванѥ ш възнесенїю Христов8 мниха Кѵрила Тѵровскаго. — Ѡ данаш'нѥм швоме ѥсном праздник8 нашега спасителѥ господа Іис8са Христа на небеса възнесенїю вашемъ христолюбїю, драага браћо, имамъ издаавати оуказъ. *(Два дела).*

Л. 288б. Слово четвр'тое из Тр8бе. Сказїванѥ ш възнесенїю господа бога и спаса нашего Іис8са Христа. Стих: Оуне ѥст вамъ да азъ ид8... — Нашъ господинъ Іис8съ Христос проименоваоты праавомъ истином то нам се е шбѣћао по своме 8скрсн8ћ8. *(Три дела).*

Л. 299б. Сина̑ѯаръ на възнесенїе господа бога и спаса нашего Іис8са Христа. Стиховы: Ѡ десною сѣлъ ѥси.... — Данаш'нѥга овога четвр'тка, шестога по Христов8 въскрсенїю, шесте седмице неделне с пощенѥм частно светк8емо великога овога праздника незаборав'ны споменъ.

Л. 303а. По8ченїе на възнесенїе господа нашего Іис8са Христа *(јев. од Лук. гл. 24, зач. 114).* — Въ врѣме шно въскрсъ Іис8съ ѿ гроба из мр'твыих и ста по среде 8чеников, глаголаа имъ: миръ вамъ. *(Два дела).*

Л. 313б. Сина̑ѯаръ въ неделю сед'м8ю по пасцѣ светїих отцъ. Стихы: Свѣтїилъ събранїе избран'ное.... — Ѡве намъ сед'ме неделѥ по Христов8 въскрсенїю спомена радъ нашїи светїи отацаа данъ свѣтк8емо, що с8 се 8ѥд'но ш бог8 были събрали.

Л. 332а. На лет8ргїи по8чаванѥ въ неделю сед'м8ю по пасцѣ. — По възнесенїю слав'номе праз'ник8 нашега господина Іис8са Христа ове пакъ неделѥ свет'к8емо споменъ светїих и богоносны нашы отааца. *(Три дела).*

Л. 332б. Слово въ с8бот8 зад8шн8 из Маргарита ш тр'пѣнїи и благохвалѥнїи и да не тешко ни б8даласто плачем' се за 8мар'ших своих *светог јов. Злато-*

устог. — Благовѣрнїи христїани и добраа браћо, послѹшцы божїемъ словѹ, да се споменемо на нашем последкѹ, що насъ їѡще нїе прошло, нити насъ може мимоићи. *(Четири дела).*

Л. 358б. Слово пр҆вое из Назїан҆за ·м͠·д͠· иже въ светых отца нашего Григорїа Богослова, архїепископа Константинопол., въ неделю петидесетнѹю. — Данаске, браћо христїани, да се ѡ овоме царскомѹ и господскомѹ праздникѹ мало книжкы поразговаарамо, и тако не имамо за данасъ дрѹгогъ посла. *(Четири дела).*

Л. 382а. Слово второе из Ключа. (Въ нѥмже ѡ многозех находит се и плевѣла паапишког ѿ стародаавнаш҆них книгъ єлин҆ских ѕвѣздочатацъ, що ми се мнит, ѩко нѣст за правост здржнѹ христїан҆скога завичаѩ, нъ ко се болѥ разѹмѣет въ чемъ, вол҆но му е вѣрити). Сказанїе пр҆вое на съшаствїе светаго дѹха. — Оу неко добы ѡбѣћаш се е богъ послати людма светога дѹха, овако говорећи крозъ пророка Їѡилѩ: излїакю на свакѹ пл҆тъ мога ми дѹха. *(Три дела).*

Л. 398б. Слово третїе зде ис Ключа сказиванѥ второе на съшаствїе светаго дѹха. Стїх: Невидимаа бо єго ѿ създанїа мира... — Пишѹћи премѹдры Соломонъ оу своїѡи приповѣдпои нааѹкы казѹе да сѹ мѹ мѹч҆не за раз҆биранѥ съзнати оваа три здѣшанѩ на свѣтѹ. *(Три дела).*

Л. 414а. Сина҄ѯаръ на ѹтр҆ни по ·ѕ͠·и пѣсни канона, въ неделю пен҆тикостїа. Стих: дыханїемъ нѹждпымъ ѥзыкоѡган҆но подааѥтъ... — По празникѹ великом и свѣтломе въскрсенїю господа нашего Іисѹса Христа, пакъ великы овыи и послѣдны год праздника осме неделѥ проводїимо лепо свѣткѹюћи.

Л. 417а. Поѹченїе въ неделю светые петидесетницы. — Три оваа голема праздника свѣтковахѹ Юдеи: пасхѹ, на пап҆тенѥ оно кад сѹ оутекли ѿ Ѥгvпта, бежећи имъ изпред Фараѡна. *(Три дела).*

Л. 434а. Синаѯаръ въ понеделникъ светаго дѹха. Стїх: Въсако дыханїе прослави дѹха... — Ѹ овы данаш҆нїи понеделникъ педесетнице самога тога пресветога животворещога оу свѣмѹ ѩкост҆на, силовита и свемѹ моћ҆на дѹха.

Л. 440а. Синаѯаръ въ неделю въсех светїих. Стих: Господа моего пою... — По праздникѹ петодесетницы съша-

ствїю к' нама светаго д8ха ове саданїє неделїє на покладе пред овы постъ светом8 д8х8, що с8 га апостоли понапред 8зели постити сви ск8па.

Л. 444б. По8ченїе въ неделю пр'в8ю въсех светыхъ *(јев. од Мат. гл. 10., зач. 38).* — На ѕлопатенїє и м8чно животованїє с овымъ єѵгел'скым рѣч'ма подиже Христос свое оученике и срдца имъ с' 8правомъ подпалюе. *(Три дела).*

Л. 462б. Из Маргарита въ постъ светых апостолъ слово ѿ оумилїєны и слзахъ, и похвала ѿ светом8 апостол8 Паѵ'л8, иже въ светых отца нашего Іѡан'на Златоустаго. — Валѧаде свакоме христїанин8, понаибол'ма томе коипо с8 спрегн8ти съ женомъ, те овосвѣтск8 за свои животъ старостъ имад8, а др'же се и тамо д8ши место добро наакѵ. *(Шест делова).*

Л. 501а. Иже въ светых отца нашего Григорїа Богослова, архїепископа Констан'тинополска из Назїанза книге (на нек8 оск8дн8 годин8 да чатит' се въ жетвено време) ѿ с8дїах и ѿ трпенїю, слово его ·ꙁ҃·і҃· — Црева ме боле и џигерица ми коп'ни, а срдце ми се см8ћа, те савъ 8 себи стрепїим. Те речи говораше 8 неко доби светы пророкъ Ієремїа. *(Три дела).*

Л. 518б. Ѡ възразглаголанїих благочинны, и ıако не въсакога чловѣка ни въсакого ıремене ѿ бог8 разглагольствовати ıєстъ требе. Из Назїан'за сїе слово ·к҃·ѕ҃· (Въ кою любо неделю по честъ, может се глаголати). — Кад' сте сви ов'де ск8па, христїани, сиш'ли се с' оуср'дїемъ своимъ многолюдско събранїє, а садъ и тако летина се събыра. *(Пет делова).*

Л. 559б. Слово зде третїе, въ Петров постъ, светаго Григорїа Богослова, из Назїан'за ·л҃·л҃· с8б. ·л҃і· по въсех светых неделїє. Ѡ дѣвствѣ и о хад8мїи *(јев. од Мат. гл. 19., зач. 78).* — Господъ нашъ Іис8съ Христос обиходећи м8 жидов'ск8 зем'лю с' ч8дочинненїєм и з' добром наа8комъ вѣрећи к' себы жидовскы нърѡд, попаапре поизбїира себы за свое оученїке рыбаре. *(Пет делова).*

Л. 591б. Слово светаго Іѡан'на Злато8стаго къ Ієреѡм. — Хот'те и посл8шаите, милаа браћо, ево да вамъ

данасъ посꙋдимъ и издаамъ дꙋховʼно дꙋгованѥ, коѥно оваа дꙋжност никад се до краѥ не може исплаатити.

Л. 598б. Прʼвое слово из Назїанʼза иже въ светых отца нашего Григорїа Богослова, патрїарʼха Константинополʼскаго ѿвѣтное въ Понʼте бѣгʼства ради, и паки ѿ тꙋдꙋ изашаствїа по его презвитерʼства хиротоны, въ нѥмʼ же извѣстъ що ѥстъ свещенство и каквꙋ подобает быти ѥпископꙋ, и ѡ властех мїрскых. (Въ неделю по въсех светых ·ѕ҃і҃· прилично чатати се, нъ не инїим кроме архїѥпископꙋ, илʼ мꙋ врʼховʼноме мїтрополитꙋ. Се же саамъ ѡ себы глаголѥт). — Побѣдих́ се и побѣдꙋ исповѣдꙋю. Ето, мои христїани и пощены кʼметови, добры господары и божїи свещеницы, що веħъ да чиным, ѥ се много прештимах и извлачих се.

Л. 688а. Метафрастъ на еклесїастъ Соломоновъ сїи ѥстъ црковникъ. (Может се чатити въ неделю третїю по въсех светыхъ). Слово ·и҃· (или ·н҃·?) из Назїанза ст. Григорїа Богослова. — Соломонъ, Давида цара сынъ, овако говори то доказꙋюħи мꙋ своцѣлои божїѡи цркви да на просто преко речемъ: црква божїа валѥ да е живодꙋхата. *(12 глава еклесиаста).*

Л. 731а. Слово ·л҃·ꙁ҃· из Назїанʼза. Некы прїивод ѡд Ѥзекѵлева пророчаства ст. Григорїа Богослова. — Велы светы пророкъ Ѥзекилъ: оу Вавилонꙋ стоѥħи ми мегю пленѥници код рѣке Ховаръ петога лета по заплененю исраилского цара Іѡакѷма.

Л. 738б. Ѿ проршкъ некаа словеса. Мꙋдрост ·л҃· Ѡвако нас, христїаны, лепо оучы и свѣтꙋе божїа мꙋдростъ те велы: ѡ дѣцо, послꙋшаите очино наказїиванѥ.

Л. 740б. *Поговор:*

Господꙋ богꙋ даѵʼшемꙋ начеты сїю дꙋшеполазнꙋю книгꙋ распространѥнꙋ с тлʼкованїем, зовомꙋ пентикостаръ, и съврʼшити до зде, слава част и покланѥнїе въ вѣкы вѣкомъ, аминъ. Съврʼши се въ лѣт(о) бытїа ѿ рож. Христова ҂а҃·ѱ҃·м҃·г҃· мѣсеца ноѥм. въ ·г҃·

Ову књигу и запис помиње Г. Витковић у Гласнику XXXIV, 153.

99. (139). Поучені̇е избран'ное ѿ светаго еѵгелі̇а и ѿ многі̇их божаства'ных писані̇и, ѿ Москов'скога поученіа щампатога оу Москви при царꙋ Петрꙋ и Адрі̇анꙋ тамош'нѥм, тогда бив'шем патрі̇ар'се въ лѣте по рождаствѣ Христовѣ ҂а҃.х҃.ч҃.з҃., здѣ же преведені̇е быст ємꙋ на ср'бскы ѥзыкъ ради разꙋменіа простым чловѣком; — на хартији, мања 4°, 762 листа, превео на народни говор, како се по писму види, Гаврило Стефановић 1745. године. [Продужење бр. 98 (272)].

Л. 1а. Поучені̇е въ неделю ·к҃·ю по въсех светі̇их *(јев. Мат. глава 4)*. — Крощоно, добра браћо христі̇ани, божаственога хꙋбава и доброга нашега безбрижна животованѩ ѿдлꙋчис'мо се, и заради нездр'жнога и престꙋпнога божі̇е ѥдне заповѣди оу раю нашега прадеда Адама своевол'на бораав'ка тамо, те испадосмо. *(Има два дела)*.

Л. 16а. *У трећу недељу (јеванђ. од Мат. гл. 6)*. — Ница тако щогод е ѕаала и грѣхѿваа овога свѣта, милаа браћо, не повргеюе наше дꙋше, и погꙋблѩ и погор'ма ѿ бога що и разлꙋчꙋе, ѿ спасеніа сасма ѿбі̇а, и пꙋт к' небꙋ засеца а оу пропастъ огнѥвитꙋ своды, како то гааненѥ нов'чано. *(Има два дела)*.

Л. 35б. *У четврту недељу (јев. од Мат. гл. 8)*. — Ниша, браћо христі̇ани, чловѣкꙋ под небомъ не имаа за скорі̇ю помоћъ, що поѩче и поснажні̇е ѿ права, здрава и ч(и)сто неꙋсꙋмнѥна свѣроваанѩ и твр'да вр'ла до бога поꙋздаанѩ. *(Два дела, и још поучење из Трубе Барановићеве)*.

Л. 56а. *У пету недељу (јев. од Мат. гл. 8, зач. 28)*. — Бистре и сладке дꙋхов'не воде, браћо, ево еѵгел'скога из'вора, пакъ намъ из'вире данасъ и ѿбтиче около насъ, нꙋдећи да га се за свое спасені̇е подобре напі̇ѥмо. *(Три дела)*.

Л. 82а. *У шесту недељу (јев. од Мат. гл. 9, зач. 29)*. — Коино се чꙋде и ꙋ памет се ꙋзим'лю за пчел'ско боравлѥнѥ, како ѿне мило се трꙋде и рааде, свꙋда по полі̇и ѿблећꙋ, те ꙋср'до ѿ свакы травица и съсцвѣћа рааз'лика збі̇ираю меденꙋ сластъ и восакъ. *(Три дела)*.

Л. 101а. *У седму недељу (јев. од Мат. гл. 9, зач. 33).* — По своме чѹвеню прознадоше слѣ̓пцы за Христова чѹдеса колико много чини ходећи мѹ по Іѹдеискои зем̓ли. *(Три дела).*

Л. 118б. *У осму недељу (јев. од Мат. гл. 14, зач. 58).* — Господинъ нашъ спаситель Іисоѹсъ Христос старајући мѹ се и промышлıајући ѡ нашем спасїиваню многе и раз̓лике намъ дѹховнога поѹчаванıа тр̓пезе оудїилъ пред нас сталıа. *(Три дела).*

Л. 136а. *У девету недељу (јев. од Мат. гл. 14, зач. 59).* — Свакы домакӱны, пощены болıари и добри господари таи свои адет др̓же и имадѹ каде свѣца славе, ил̓ мѹ кою частъ чинећи своимъ оузовнїиком и пощеним гостима милїим свакоıако се довиıаю с чїиме бы имъ могли оуговити. *(Три дела).*

Л. 157б. *У десету недељу (јев. од Мат. гл. 17, зач. 72).* — Ѡ вашемѹ дѹшев̓номъ спасиваню, браћо христїани, мїи коино смо ѹ свещеничаскоме редѹ на ѡвѹ божїю слѹжбѹ из̓браты, ако би и нектело се то свршїивати. *(Три дела).*

Л. 181а. *У једанаесту недељу (јев. од Мат. гл. 18, зач. 77).* — Свраћајући насъ с невалıалы и съ ѕлы нашы траговаа немилокрвне ћюды и приводећи к̓ пожал̓номе добротвореню своме нам родѹ, браћи и дрѹжствѹ, владика нашъ Іисоусъ Христос разлико насъ оучи говорећи. *(Три дела).*

Л. 202б. *У дванаесту недељу (јев. од Мат. гл. 19, зач. 79).* — Нищо що дрѹго, браћо, не смѹћѹе тако човечаскѹ паметъ ни дѹшѹ що више паклы, како то ѿ свега срдца прилеп̓лıане и ганенıє к ово светскоме многостицаню. *(Четири дела).*

Л. 226б. *У тринаесту недељу (јев. од Мат. гл. 21, зач. 84).* — Ѿ свога свагдашнıєгъ на добро поѹчааванıа люд̓ма прибалıајући све що би имъ ѡдвише хваидисало за ѡбраћıанıє се ѹ право вѣрованıє к̓ нıємѹ и закона болıє потеж̓но спажанıє нашъ господинъ и богъ. *(Три дела).*

Л. 243а. *У четрнаесту недељу (јев. од Мат. гл. 22, зач. 89).* — Рече господъ прит̓чѹ сїю: оуподоби се царствїє небесное чловѣкѹ царѹ, иже сътворы браки сынѹ своемѹ. *(Четири дела).*

Л. 269б. *У петнаесту недељу (јев. од Мат. гл. 22, зач. 92)* — Башчоханы коино рааде ѡко господскы градїина и лепо и оулюд̓но на дѹзенъ тимааре, имајући ѹ нӱма рааз̓ликовид̓но хѹбаво лепо цвеће. *(Три дела).*

Л. 284а. *У шеснаесту недељу (јев. од Мат. гл. 25, зач. 105).* — Снаходећи и прибалиюћи люд'ма споꙋчааванѧ вѣкю хваидꙋ нашъ господинъ богъ доста пꙋт многосвид'но раазлике речи еѵгелс'ке изводы пред насъ. *(Три дела).*

Л. 303а. *У седамнаесту недељу (јев. од Мат. гл. 15, зач. 62).* — Велико свакс добро човекꙋ излазы из молитве прааве, ако се смиш'люно ко ѿ свега мꙋ срдца молы. *(Четири дела).*

Л. 326а. *У осамнаесту недељу (јев. од Луке гл. 5, зач. 17).* — Въ време оно стоꙗше Іисꙋсъ прї ѥзере гюнисаретсцѣ и виде двaа кораб'лѧ. *(Три дела).*

Л. 344б. *У деветнаесту недељу (јев. од Луке гл. 6, зач. 25).* — Ѿ свакога на свѣтꙋ добротворства сврхъ свега подꙋшна посла, браћо пощена. тако се пише и посведочава се да ница човекꙋ болѥ и више и подꙋшнїе не има како та брат'ска що е мегюсобна любавъ милокр'вно и пожашно срдца до свакога имаюћи. *(Три дела).*

Л. 364б. *У двадесету недељу (јев. од Луке гл. 7, зач. 30).* — Ѡ ѿвоизы великои въскр'сенскои таaины, браћо христїани, велико приказиванѥ имаа намъ, щоно не само з беседомъ, колико и саамога посла ѿ нашега спасителѧ. *(Два дела).*

Л. 375б. *У двадесет прву недељу (јев. од Луке гл. 8, зач. 35).* — Каа некы що е дрꙋгы овога свѣта много и раз'лико цвѣтастъ и хꙋбаво с мїирысомъ задꙋхастъ, лепо, красно свигюн рааи, тако е прочатаванѥ из светога пїисма божїи рѣчы слад'козапахливо. *(Четири дела).*

Л. 400а. *У двадесет другу недељу (јев. од Луке гл. 16, зач. 83).* — Божаставнога разговора беседе за наше добро светованѥ свакад сꙋ намъ корист'не и слад'кослꙋш'не. *(Пет делова).*

Л. 433а. *У двадесет трећу недељу (јев. од Луке гл. 8, зач. 38).* — Каконо що по временꙋ летином землѧно новородно поврꙋ'ће раз'лико, и частенѥ се често с много рꙋкꙋ ѥцецы ꙋслаћюе наше гр'ло, гои се и снажаа намъ тѣло. *(Три дела).*

Л. 452б. *У двадесет четврту недељу (јев. од Луке гл. 8, зач. 39).* — Много пꙋта голема некаа тꙋга и велика коѧ брига вѣща е поджизати непокорне люде те привлачити г божїю пꙋтꙋ на право вѣрованѥ Христово. *(Три дела).*

Л. 471б. *У двадесет исту недељу (јев. од Луке гл. 10, зач. 53).* — Заисто, браћо драгаа, що тї е та гр'динѧ, неко ꙋ себы

дмене се, и на големо др'жане самосвигено човека б8далы, и све човечаство м8 квары. *(Пет делова).*

Л. 504б. *У двадесет шесту недељу (јев. од Луке гл. 12, зач. 66).* — Що ті е то много заахметно старане се о многоме сваща добалиню, лакомом прик8п'линю сврхъ мере и залишна имовина свакоика више свое домааке потребе. *(Три дела).*

Л. 524б. *У двадесет седму недељу (јев. од Луке гл. 13, зач. 71).* — Нашъ господинъ богъ и владика Іисоусъ из'напре и заради пр'вы з богом' се позналы праведны отаацаа Авраама, Исаака ї Иикова, ѿ свїю що е на овоме свѣт8 ѡстаалы нърод'ны езїикаа. *(Три дела).*

Л. 544а. *У двадесет осму недељу (јев. од Луке гл. 14, зач. 76).* — Блаженны ѡвы апостолъ еѵгелистъ Л8ка ево 8каз8е намъ ѿ Христовѣ приповѣсти свима ед'нако съзиване на господ'ск8 и цар'ск8 вечер8. *(Три дела).*

Л. 568а. *У двадесет девету недељу (јев. од Луке гл. 17, зач. 85).* — Многе и разлике приводне п8те к' спасеню се, христїани, оукаазаш и дариваш намъ е благы богъ. *(Четири дела).*

Л. 590а. *У тридесету недељу (јев. од Луке гл. 18, зач. 91).* — Ꙋ неко добы светы еѵгелистъ Іѡанъ Богословъ многаа некаа привигина наалична ѡвоме свѣт8 що се перы и чины ѡд людске наат8ре привига форм8. *(Четири дела).*

Л. 615б. *У тридесет прву недељу (јев. од Луке гл. 18, зач. 93).* — По светом8 пїисм8 прааво с8н'це саамъ богъ се нарїиче, коино свима раѵно с'иа, и сп8ща богате л8че свога богата дарїиване на нас наазорна. *(Три дела).*

Л. 636б. *У тридесет другу недељу (јев. од Луке гл. 19, зач. 94).* Свака неправ'да тек е ли и зове ли се, те веле: неправо е то, оно е д8шогубливо и горе ѡд горега, пропадливо и съ зломъ ѡбр'шливо. *(Четири дела).*

Л. 659а. Слово ·л҃·в҃· из Назїанза, светаго Григорїа Богослова, ар'хїепископа Кон'стантинопол'скаго (может се кто хощет глаголати въ неделю светых отцъ шестаго събора, по ·s҃ı҃· мѣсеца їюлїа). — Христолюбивы роде, по вѣры Христовои царскаа лозо, по заакон8 изабраты и свѣты пород, господары и добры к'метовы, ево пр'вомъ вашои любаз'ности ѡбзнанюемъ како овога мѣсеца юлїа . . . ове данашне

неделю светкꙋемо спомена радъ събор̓но свете наше отце свїю що сꙋ се събырали на шест събораа.

Л. 667б. Ѿ сего начинаемъ сказивати слово светаго Григорїа Богослова ꙋчително и похвал̓но светымъ отцемъ. — Имаш би к̓ вама проговаарати ѿ богодахнꙋтога мꙋдра светога пїисма неколико рѣчы, ѡ добра браћо христїани, алъ не знамъ како вам се свиды к вама наше оученѥ приказїивано: горко, сладко ли, тр̓пко, мааз̓но ли. *(Седам делова)*.

Л. 721а. Поꙋченїе второе тогоже светаго Григорїа, въ неделю светыхъ отцъ, из Назїан̓за слово ·кз҃· — За велико чꙋдо е мени то, ѡ христоимениты добри люди, що вы кадъ протег̓листе кое ѕло и мꙋкꙋ ли пропатисте крозъ црьков̓но кое дꙋгованѥ, домаш̓нѥ ли свое недостаченѥ, и заради ов̓де, а ꙋ сꙋхꙋ мало постанѥ. *(Два дела)*.

Л. 734а. Слово третїе, из Назїан̓за ·ѕ҃·, светаго Григорїа богослова въ неделю светїих отцъ. — Вѣр̓номъ и миломъ дрꙋгꙋ не има цѣне ни измене, велы Єклесїаст, и право е то; свацо овога свѣта полаш̓нѥ е стећи и пронааћи, него ли по срдцꙋ вѣр̓на дрꙋга. *(Два дела)*.

Л. 746а. Изложенїе ѡ православнои вѣры въ кратцѣ светаго Іѡанна Философа. — Ако бы кои право недоꙋмеваш се ѡ вѣрованю ꙋ бога, и поизвѣстне рад̓ би се быш оувъвѣстити за съзнанѥ ѡ благочастивои нашои вѣры.

Л. 853а. Въпроси и ѿвѣти ѡ вѣры христїанскои, како валѣ христїаномъ бога вѣровати, с как̓вомъ и с коїѡм ли приликом. — Коино ище називати се христїанином овако да вѣрꙋе и исповѣда: Вѣроую оу светои троици ѥданъ ѡблїикъ и божаство ѥд̓но.

Л. 756а. Въпроси и ѿвѣти за недоз̓нане вѣщи и рѣчы. — Въпрос: що се назїива сꙋщаство? Ѿвѣт: ѡ богꙋ се напросто по човечаском завичаю не може изговарати.

Л. 760а. Зареченїе ѿ светихъ отцъ чесога чꙋвати се. — Тко право не исповѣдꙋе светꙋ троицꙋ, отца и сына и светога дꙋха да е проклет.

Л. 762б. *Поговор*: Съписана бысть сїа книга въ лѣто бытїа ѿ рож. Христова ҂а҃·л҃·ѱ҃·м҃·є҃· мѣсеца маїа ·а҃і· Съписател же въсем чатꙋщим ю желаюцъ оуспѣти въ Сїѡнъ град, въ

небꙋ ликовати, въ сладости ѿпочівати оутѣшне, царꙋи, Христе боже, въсегда, аминъ.

Овај рукопис и запис помиње Г. Витковић у Гласнику XXXIV, 155.

100. (269.) Поꙋченіе избраное ѿ светаго еѵгелїа и ѿ мнѡгих божставных писанїи, на хартији, 4°, 426 листа, на српском народном језику, превео, како се по писму види, Гаврило Стефановић 1746 године. [Продужење бр. 99. (139)].

Л. 1а. Въ неделю произвѣстиꙋю, прит'ча иже ѡ мытари и фарисеи, ѡ тащеславы, гр'дыни, величанїи и ѡ осꙋжденїи *(јев. од Луке гл. 18, зачело 89, недеља 33).* — Оваа еѵгел'скаа Христова приповѣстъ, щоно е за мытаре и за фарисее цзговорена, доиста се и до нас христіана дотиче. *(Има три дела).*

Л. 19а. Поꙋченїе въ неделю ·л҃·д҃· ѡ блꙋдноме сынꙋ *(јев. од Луке гл. 15, зач. 79).* Слово ·а҃· — Нашъ господинъ богъ ѥ вр'ло добаръ, благъ и на све люде ѥд'нако милостивъ, многоподносливъ и дꙋгостр'пећъ къ свима. *(Има четири дела).*

Л. 45а. Поꙋч. в. нед. ·л҃є· месопꙋста *(на литур. јев. од Мат. гл. 25, зач. 106).* — Како се ꙋ светомꙋ писмꙋ сказꙋе, браћо христіани, преко вр'ха чꙋд'но ѥѥ быти плахъ и страшливъ за люде ѡнїи сꙋднїи д҃нъ. *(Три дела).*

Л. 63а. Поꙋч. в. нед. ·л҃·ѕ҃· сиропꙋстнꙋю *(јев. од Мат. гл. 6, зач. 16).* — Ево већъ, браћо христіани, ѿ данаш'нѥга дна ѿвораа нам' се добре и срећнѥ дꙋшевне тр'говине вр'лы и подꙋгы пазаръ. *(Три дела).*

Л. 86а. Поꙋч. въ пр'вꙋю неделю светаго великаго поста, иже въ светых отца нашего Леѡнтїа папы римскаго ѡ светых іконах и за іконобор'це. — Ѡви четвородесетны частны постъ, браћо христіаны, каа неке мер'дивены за небо съ землѥ прислонѥне пред нама виѥно стои. *(Два дела).*

Л. 114а. Поꙋч. вторꙋю светаго великога поста *(јев. од Мар. гл. 2, зач. 7).* — Светога великога овога четво-

родесетнога поста време, браћо добра христїани, по времен8 свега цела годищ'нога лѣта слаагано се, наалично е некоме. *(Два дела).*

Л. 130б. *У нед. трећу* на поклоненїе частнаго и животворещаго креста *(јев. од Мар. гл. 8, зач. 37).* — Пронач'таавајући великы пророкъ боговидацъ Моусеи пр'вомъ каа некым исто скїѡсаанием пронаходно се за частны и животворещы Христовъ крстъ про8казїиваше. *(Четири дела).*

Л. 157а. *У нед. четвр. поста (јев. од Мар. гл. 9, зач. 40).* — Како що ево већъ, добра браћо христїани, да речем преполовисмо алъ и ѡдвише превааліемо п8чин8 овога здр'ж'нога се намъ поста. *(Три дела).*

Л. 174а. *У нед. пету (јев. од Мар. гл. 10, зач. 47).* — Мимогие већъ ето ѩка зима, а пролеће догие; видимо св8 землин8 стваръ где весело п8чїи, садови цветаю. *(Три дела).*

Л. 196а. Из' книге Марьгарита слово ѡ серафимех, иже въ светых отца нашего Іѡан на Злато8стаго, архїепископа Кон'стантинограда (чатити его въ великы постъ достоитъ въ неделю ѿ четвртка; по Исаї8 пророк8 глава ·ѕ҃·) — Веселїи се богъ и негови аггели, браћо христїани, каде вас виды да се свесрдо сътичете оу свет8 црква8. *(Три дела).*

Л. 214а. Второе слово ѡ том' же пророчем виденїи светаго Іѡанна Злато8стаго за похвал8 събраатим' се въ цркв8 народно, и по томъ беседа за господа седеща на серафимех. — Видїимъ то ѡд васъ, милы христїаны, видым да радо сви ед'нако сътичете се ов'де оу божїи храмъ. *(Пет делова).*

Л. 246б. Тогожде Іѡанна Златослова ѡ реченю ѿ пророка Исаїе: и быст въ лѣто въ н' же оумре..., и на възбранѩющее браачити се божастав'ное 8казанїе ѩко сїе безгрѣш'ливо дѣло естъ. — Лѣпо и ѩсносвид'ливо и данаске намъ сътицаание се овде бы и краасно 8 събраню се прѣд богомъ стаание. *(Пет делова).*

Л. 277а. Тогожде Злато8ста слово четвр'то о речены пророка Исаїе: и видех господа; и оуказанїе ѩко по прав'ды проказїи се Озїа недостоине покадивъ, еже не достоит' се то царем нъ їерешм. — Іѡще ево и до данась,

браћо христїани, придоносно намъ е оуказїванѥ о Іисраилскоме цар8 Озїи. *(Три дела)*.

Л. 294а. Тогожде Злато8ста беседа ·є҃· ѿ серафїмех єже видѣхъ господа и проч. — Поѿдвише спр҆ва бы намъ сказїванѥ за Іисраилскога цара Озїю, крощо м8 се е была не с временомъ смр҆тъ прил8чила, *(Три дела)*.

Л. 312а. Словеса ѿ петых книгъ иже въ Маргарите.

Слово пр҆вое иже въ светых отца нашего Іѡан҆на Злато8стаго, архїепископа Константинопол҆скаго. (Ѩже прїилично сїа по ред8 словеса ѿд въсех светых по ·аї· недели до съвршенїа поста оуспенїю прес. богородице авг8ста до ·ѕ·і·). — Каде сл8чїи се оу човечаско тѣло некоїѡи подб8х҆лои се болесчины оуселити, ѩли ѕлои и жедливои вр8ћинчины, вр҆ло ли ѿкашлѩвы, ил҆ се све надима, м8чно е то. *(Четири дела)*.

Л. 337б. Тогоже светаго Іѡан҆на Злато8ста слово второе ѿ Давид8 и о Са8л8. — Оу пр҆воме сказиваню хвалећи намъ пророка Давида за нѥгов8 сасма безаѕлен8 добриню, ч8дисмо се, и зато нїе намъ без кое год хваидности. *(Три дела)*.

Л. 356б. Тогоже светаго Іѡан҆на, ѩко блазнѥнно єстъ на позорища христїаном ѿдходити. Слово ·г҃· — Како ми се нещо види да многы некы и вр҆ло ѿтеж8 се съ свега имъ срдца ов҆де долазити, лише с нами 8ѥдно стоећи сас҆ма имъ е за м8к8 сл8шати. *(Шест делова)*.

Л. 393а. Слово ·д҃·е тогоже ѿ промисле ближних. — Христосъ благы оу светоме єѵгелїю пре свега намъ под8шна добротворенѩ то намъ с препор8ком заповеда да се мил8емо вр҆ло др8г з др8гом.

Л. 397б. Сѵмволъ, ѩли м8 рећи исповѣдъ православне вѣре єдне свете съборне апостолске источ҆не цркве светаго отца нашего Аѳанасїа патрїарха Алеѯандрїиского. — Тко хоће да би се спасаш, пре свега м8 валѩ право сдржавати истин8 православн8 вѣр8.

Л. 402а. Въ кратце изложенїе ѿ православнои вѣри светаго Іѡан҆на Философа. — Вѣр8и и право се покланѩи троицы 8 ѥдинств8 и ѥденств8 8 троицы, трима лицима

Л. 403б. Заповеди божїе и црьков'не и др8го їѿще ѡстало ко томе що се пристои за држанѥ се спажно свїим христїаном знати то по д8ж'ности вѣщо за спасенѥ се д8шев'но с творенѥм. — Пїита се оуѥд'но с ѡдговором своимъ светы пророк и царъ Давидъ *(па за тим десет заповеди божијих).*

Л. 405а. Две заповеди стародавнаш'нѥ а и ѥѵгел'ске що 8 нима оукратко савъ стаары и новы законъ оу доконаваню м8 се стои. — Пр'ва заповед. Мил8и желиво господина бога твога.

Л. 405б. Седамъ под8жбина телѣсны.

Седам д8ховны послова.

Десеторе заповѣды съ свѣтованѥм црков'не. Прва заповѣд. Христова оускрсн8ћа данъ щоно е то свака неделѩ.

Л. 409б. Девет блаженствы ѥѵгелскых за др'жанѥ тым людма коино желе пол8чити себы небесно царованѥ. — Прво, од волѥ м8 сиромаш'н8 валѩ быти.

Л. 410б. Еще некаа съдр'жна за съзнанѥ христїаном добротворенѥ по д8жности свакоме имати то и свршивати: свете таине; пет телесны зглавака и пет д8шевни; седмори грѣсы поглавити; грѣшенѩ с8проћъ светога д8ха; ортаченѥ съдр8жливо с т8ћїи грѣси; четири вещине за спасенѥ; три ѥѵгелска одговора; четири цѣлости ѥѵгелске богодан'не чловѣк8; седам дарова пресветога д8ха; срдцоизносни д8шев'ны породи ·ѳ·; ·є· книге Моѵсеове глава ·ѕ·

Л. 416а. Светога отца нашега Кѵрила архїепископа Алеѯандрїиского за христїанскы разговор се мегюсоб'ны ѡ светои троицы пропитїиванѥ и ѿговаранѥ. — Колико ѥстаствїи, да речем цѣлости исповѣдашъ ѡ светои троици бог8? — Ѿговор: ѥдно щоно е божаство.

Л. 417б. Ины въпросы и ѿвѣты христїаномъ за разговоръ ѥд'нолич'ны тогожде светаго Кѵрила и Маѯима исповедника. — В. Кое си ти вѣре. Ѿ. Христїанинъ самъ ѩ, тако се наричем од подретла ми Христовим именом.

Л. 419а. Треће їѡще ово пропитїиванѥ и ѿговаранѥ се ѥст с р8ского извода. Препирано се христїаном с Римлѩны. — Пїитанѥ: ко си ты? Ѡдговор: по своме свиденю ево човѣк сам, а по благодати божїѡи синъ м8 самъ.

Л. 424б. Въпросы и ѿвѣты ѡ вьчловѣчены господны. — В. Вѣкѥ наслꙋшах тога и свѣцбах се како валѩ въ ѥд҆нога бога оу троицы вѣровати.

Л. 424б. Патрїарха Генадїа извѣстїе. — Вѣрꙋи право ꙋ отца и сына и светаго дꙋха.

Л. 426б. *Заис:* Иже вса сдѣваеи и строе претвараеи сѣнъ смр҆тнꙋю на вѣчнꙋю жизанъ, иже ѿ небытїа въ бытїе въса привѣды слава и пѣнїе, част и великолѣпїе дав҆шемꙋ бренномꙋ съмислꙋ начети сїю дꙋшополазнꙋю книгꙋ простаго ѥзыка, и поспѣш҆шем съвршити ю своим хотѣнїем въ лѣте бытїа ·ж҃·а҃·ѱ҃·м҃·ѕ҃· въ троици богꙋ и спасителю Їисоусъ Христꙋ любазно покланꙗнѥ въсилаю въ вѣкы, аминъ. Молю чатꙋщих недостачна и погрѣшителна испраꙗти любазно ѥ сего хꙋдаго пїисца трꙋдив҆ша се ѡ сем прощенїа оудостоите, ꙗко да и вас господъ сего сподобит на втором єго пришаствы, аминъ.

Овај рукопис помиње Г. Витковић у Гласн. XXXIV, 153.

101. (137). Слова из҆бран҆на празником светых отьцъ наших ѡбщих оучителѥи, Григорїа Богослова и Їѡан҆на Златослова и росїскаго архїепископа Лазара Барановича и прочих, преведено на просты ѥзыкъ срб-с҆кыи, мања 4°, 745 листа, написао Гаврило Стефановић 1745. у Сент-Андреји.

Л. 1а. Слово пр҆вое въ неделю пред рождаством Христовым ст. Григорїа. — Бракїѡ любима, христїани, свакы по себы се држимо дрꙋгъ више дрꙋга, да смо мꙋдри, хитроразꙋмнїи, паметнїи, прави и добри. *На л. 7а има напомена:* глаголъни съдрꙋже, сїа словеса дл҆га сꙋт, нъ аще ти се не свиди много лꙋдем глаголати, понѥже мр҆зет стаꙗти, а тїи пресеци тꙋ идеже ѡбрещет се чр҆влѥное слово и ѡстави на дрꙋгїи разъ. *А на л. 26а друга:* сїе же ѡбрни къ народꙋ.

Л. 28б. Се же слово из҆ Трꙋбе Лазара Баран҆новича въ неделю пр҆вꙋю светых праотьцъ. — Стих: блаженъ иже снѣстъ обѣд въ царствїи божїи. (Ово сꙋ, христїани, рѣчи еѵгелс҆ке, написате ѿ светога еѵгелиста Лꙋке ·д҃ї· глава, зач. ·о҃·є҃·). — Їисоусъ, господ наш Їсоус, коино е рас-

пр8жїш на своме крст8 р8ке да христїан'скы наарод прибере к' себы 8 ѥдн8 источ'н8 православн8 црькв8, исказ8е нам како се вал҄а бог8 оу цркви молити.

Л. 45б. Иже въ светїих отца нашега Григорїа Богослова, архїепископа Констан'тинопол'скаго слово се ·а҃· на рождаство Христово. — Христос раждает се, славите, Хс҃ съ небесъ срещите, Хс҃ на зем'ли възносите се, поите господеви въса земл҄а... Добра браћо хрисћани, к'метови и кметице, велико и мало, ск8па васем говори, кои сте се 8 оваи божїи храмъ свет8 црькв8 на зборъ събрали.

Ово слово има пет одељака:

Л. 51б. Чес(ть) ·в҃·а. — Данасъ, браћо хрисћани, сви весели б8дите ѡ рождаств8 Христов8, богъ нам' се е из'нова на земли родїш. Маало и големо, сви вѣр'ни наароде и ѥзицы ѡ томе се радоуите.

Л. 60а. Третїа чес(ть) слова. — Браћо добра, христїани, пощене званице на Христов8 частъ и познанѥ, не ѡдбїаите се ни затежите с коимъ инатомъ ил' м8 за чїи пр'кос.

У томе делу је и:

Л. 69а. Северіана ѥпископа Гавал'скаго сказанїе ѿ пр'ваго слова шестоднев'ника Великаго Василїа. — Пр'вога дна започе богъ тваръ състал҄ати, и 8чины пр'во гор'нѥ небо несвигѥно ѡд нас, не ово що га мїи гледамо, него др8го сврхъ овога. *Издао Гаврило Витковић у Гласнику LXVII, 390.*

Л. 73а. Светаго Єпифанїа ѡ томже. — Испр'ва ево сътвори богъ дваист и два посла до седмога дна; пр'вы данъ како е ѡ том више речено справи горн҄а небеса, пакъ землю 8ѥд'но, те с отога посташе стихїе ст8дене, снѣгъ, лѣд, мразъ и роса. *Издао Г. Витковић, тамо, стр. 397.*

Л. 78б. Григорїе Назїанзъ. — А нащо ми е за данасъ толико блебетати и преклапливати, чем8но нїе време. Ч8дим се како ми до сад измегю кои вас нїе чїим кроз таи многїи говоръ и ѡпехарїш коим приговором 8кор'ним или подсмѣшним. *Издао Г. Витковић, тамо, стр. 396.*

Л. 79а. Четвр'та чест слова. — Добра бракїш хрисћани, без времена е свакы посаѡ 8зал8д, а без промотриван҄а раз8мна ни толико не вал҄а; а що ли е чвкъ на свѣт8 кои ра-

з8ма ни свѣсти 8 глави своїѿи не има, ѿк8д ли се то достае, ако господины богъ не дае? *Издао Г. Витковић, тамо, стр. 408.*

Л. 89а. Петаа честъ сего слова. — Христос синъ и слово божїе, раванъ отц8 по божаств8, а манїи отца по човѣчаств8, послат ѿ бога отца вигѥно бы к҆ нама 8 нашем сл8жнѥм образ8 да би нас присвоио богъ отц8 своме.

Л. 97б. Иже въ светых отца нашего Іѡан҆на Златоустаго, архїепископа Константинополскаго из книге зовомы Маргарит, ѡ въчловѣчены господнѥм, слово ѥго седмо, оуказ8юще како над въсакою страною предстател҆ств8ют аггели, здеже ѥс(ть) ·к҃·е слово. — И заради овога намъ блага дна свѣтлоѓа праздника рождаства Христова ѩрко свѣтло с8нце насъ е ѡб҆сѩло, браћо добраа христїани, божїи насъ е благословъ вр҆ло голем с8стигаѡ.

Ово слово има четири одељка.

Л. 108а. ·а҃· честъ. — Не има, христїани, ѡвога нам живота нища више полеп҆ше ни слагѥ ѿ свѣга; како съ с8н҆цем глѣданѥ, и кад га много даана не видимо, сви за тїим повећма т8жимо, него за свачим др8гым.

Л. 119а. Третїа чес(тъ) сего слова. — Мила браћо христїани, лѣпо вас просим и молим, имаѡ би нещо мало ѡ бог8 с вама проговарати, да би вамъ оу волѵ было посл8шати и не бысте ми 8 беседи що заврели.

Л. 129а. Честъ ·д҃· — Каз8е намъ блаженны апостолъ Паваѡ, да е зато Христос овамо дошаѡ понаав҆лѩти оваи ѡгр8біѡ матори свѣт, кои то свѣт ако нїе повраћати пог8блѥне люде з҆ добром своїѡм наа8ком.

Л. 139а. Слово светаго Іѡан҆на Златоуст. третїе на рождаство Христово. — Данашнѥга дна, христїани, ч8дно ч8до потаино и страшно виды се и нищанъ преречиваню вилаетском се доводы высоко, гласовито, недознано.

Л. 148. Сїа же словеса с8т из Тр8бе преводна Лазара Барановича, р8ского архїепископа, слово ѥго пр҆во, здѣже ·д҃· на рождаство Исоусъ Христово. — По вѣковы и многопрошав҆шими годинами стаари богъ, коино сѣди на раз8мном высок8 престол8 сврхъ свїю небеса,

ѥво садъ вигюнъ е младенацъ, лежеħи м8 нэ слами 8 говеħїи ıаслаа. *Издао Г. Витковиħ, тамо, стр. 422.*

И ово слово има четири одељка.

Л. 149а. ·в҃· чест сего слова. Слово пл҆ть быст и въсели се въ ны. (Ово с8 беседе светаго ѥvгелиста Іѡан҆на богослова, написаата 8 првои главы и 8 пр҆вом зачел8). — Нашъ господинъ богъ и владика пре8зе наа се глаав8 чловечаск8 не за то що е нюм8 валıала, и онъ да без҆ ню нїе могаш быти или иначе беседити нїе с нама могло м8 се.

Л. 154а. ·г҃· честъ. — Слове божїи, понюже ты слово пл тъ быст, съхраниıи насъ ѿ похоти пл҆тскые, съхрани нас ıако зениц8 ока ѡ похоти ѡчесъ.

Л. 163а. Четврта чест. — Богъ намъ се е, браħо хрискıани, вигюно младенцем, пр҆во данаш҆нюга дна 8казаш како с8 ондаа к҆ нюм8 на видѣнїе дошли цари и пастиры поклонити м8 се з даровы.

Л. 167б. Слово петое на рождаство Христово. Стих: се дѣва въ чревѣ прїимет и родит сина, и нарек8т име юм8 Ѥм҆маноилъ, юже юст с нами богъ. (Ове с8 речи за господа нашеѓа Іис8са Христа изговорене ѿ пророка Исаїе оу седмои главы, спомен8те ѥvгелистом Маѳеюм, зач. ·к҃·, Л8ка ·а҃· глава). — Ѿ ове девоике, що се е пред архаггелом Гаvрїилом господ8 бог8 сл8ш҆кинıа нарекла се раба господнıа, рече, роди се саам господинъ богъ, добры сл8шав҆цы кметовы и кметскы синовы, те ѿ сл8ш҆киню 8чины свою маик8. *Издао Г. Витковиħ, тамо, стр. 404.*

Ово слово има два дела.

Л. 175б. Втора честъ слова. — Каз8е намъ оу ѥvагелїю нашъ спаситель Христос да 8 бога многїи и т8щены дворовы и селища имад8, ил҆ м8 како 8 великы царскы полатаа многе собе и коморе.

Л. 182б. Слово ·ѕ҃· тогожде на рождаство Христово (Іѡан ·а҃·, Коласаем ·г҃·). — Ѿкако се божїе слово ѡтѣлесило, то цѣло савъ оу свачем8 бы Христос напреднїи богъ, и над свима юданъ господинъ нашъ ѡбщохристїанскы.

Л. 185б. Похвала на сеи данъ рождаства Христова до пресвете богородице. Псалом ·м҃д҃· — Твоıа

похвала, богородице, ѿригн8 срдц8 мом8 слово благо; блажен'на чистаа срдцемъ, ꙗко ты пр'вѣе бога 8зрѣ въ пл'ти.

Л. 187а. Тогоже Лазара слово ·ꙁ҃· на рождаство Христово. — Данашнꙗга дна, любимицы, божїа рѣчъ, богъ слово ѡдѣн8 се с нашим тѣломъ и чловѣкъ бы, те тихо и крот'ко к нама догꙗ, него ли, браћо, то слово божїꙗ оуср'до приватаите.

Л. 191а. Слово ·и҃· тогоже на рождаство Христово. Слово пл'ть быст и въсели се въ ны. (Ово с8 рѣчи ст. еѵгелиста Іѡанна пис. глава ·а҃· зач, ·а҃·). — Говори пророкъ и царъ Давидъ оу своме ·м҃·и҃· ѱал'м8: безпаметанъ чловекъ тако и несмыш'лꙗнъ, таа двоица 8ꙗд'но погин8ће.

Л. 195б. Слово ·ѳ҃· на рождаство Христово. Стих из тропара: иже ѕвѣз'дам сл8жещеи ѕвѣз'дою 8чах8 се тебы кланꙗти се слнц8 праведном8 (ове се речи 8 божићнꙗм8 тропар8 8 цркви пою). — На нов рокъ годином овога доби ѡщроном'ци що оу ѕвѣзде гледећи имъ гаатаю, нека и нама да исказ8ю гаанил8къ честит, доброродн8 и берићет'н8 годин8.

Л. 198а. Инаа сказанїа из книге зовомїе Ключ Илїе архимандрита Ливов'ского. Слово ·і҃· на рождаство Христово. — Ѿ прегꙗш'нїи времена понаапре оу раазликои привиднои прїилицы овога свѣта се е добрым люд'ма богъ 8казїиваш.

Л. 210а. Сказиванꙗ ·а҃і҃· године на рождаство Христово. Стих: не ѿ аггелъ оубо когда прїꙗмлꙗтъ нъ ѿ семене оубо Авраамлꙗа прїꙗм'лꙗтъ (къ Ꙗѵрешм ·в҃·). — Двѣ лич'не ѿ наат8ре сконе понаивр'лїе богъ ꙗ на свѣт8 створїш, аггел'ск8 и чловѣчаск8, ꙗр'но како аггеле, тако и чловека е на свои образъ и т8 прїилик8 оучинїш.

Л. 218а. Чест ·в҃· тогоже слова. — Имамо, браћо христїани, д8ж'ност свою црьковн8 понаипреч8 8казивати вам сваке грехове, єда би се ѿвраћали да 8 незнанъ з д8шами не погинемо.

Л. 223б. По8ченїе на лет8р'гїи, слово ·в҃і҃· на рождаство господа бога и спаса нашего Іис8са Христа. Єѵгелїе глава ·в҃·, Маѳ. зач. ·г҃· Іис8с8 рождш8 се.... — Виѳлеꙗмъ е и І8деа име жидов'ско, ср'бскым ꙗзыком хоће

Виөлѣемъ да се рече лѣбар'ница, гдѣно се и родїш онде истин'ны жїивы нашъ лѣбацъ.

Л. 233б. Пролшг на канонȣ по ·ѕ·и пѣсни на рождаство Хр'истово. Мѣсеца декємврїа въ ·к·є· данъ частное рождаство празднȣємъ господа и бога и спаса нашего Іисоуса Христа. — Създатель нашъ и творацъ господинъ богъ виде родъ чловѣчаскы да га е ћаво здавна прешблаададаш с ласком и на силȣ, те га педеп'ше и люто га мȣчїи.

Л. 235а. Въ тоиже данъ сказанїе ш поклонѧнїи вл'хвомъ. — Поиздав'на їшшъ пре Христова рождаства на хилѧдȣ четири стотине осамдесет и пете године, тамо на истокоу оу пер'скои страны бїаше нѣкы великы вл'ховъ, кано и пророкъ др'жеђи се.

Л. 236б. Тога дна шпет Иїосифъ шбрȣч'никъ и спазилацъ свете богородице заказъ оузе оу снȣ ѿ божїа аггела да бежїи з дететом и с матером нѥговом радъ Ірода шдонȣд. — Произ'наде Ірод, жидов'скы краль, ѿ пер'скы царева, да се родїш великы царъ комено ђе се покорити савъ свѣт.

Л. 238а. Мѣсеца тогожде въ ·к·ѕ· данъ, слово ·а· из Трȣбе ар'хїепископа Новгородского Лазара Барановича на съборъ пресветыѥ владичице нашее богородице и приснодѣвы Марїе. Стих: блажено чрѣво... — На ючераш'нїи данъ родїш се ѥданъ прехвалѥны многоснажны свемȣ кадры господъ нашъ Іисоусъ Христос над цари царъ и господаромъ господинъ, єво нѥговȣ хвалѥностъ.

Л. 245б. Слово в'торое на съборъ пресв. богородице ст. Ішанна Златоустаго. — Данаске насъ ѥ, христїани, шб'сѧло прааво сȣн'це, оно що е прегѧш'нѥ шд овога що свакы данъ по ȣстаавȣ своме из'лазы.

Л. 249б. Мѣсецъ дрȣгы по Христовȣ рождаствȣ, гѣнȣарїа въ ·а· данъ, слово пр'воѥ на шбрезанїе господа бога и спаса нашего Іисоуса Христа. Стих: єгда испл'нише се осамъ дни... — Кадъ шбрѣзаше дїете на осамъ дана по рогѥнȣ мȣ, и кр'в мȣ истече, ондаа нарекоше мȣ име Іисȣсъ. Тако єѵгелистъ казȣе, ето да знате то, хрисћани.

Л. 263а. Слово второе на обрезанїе господа бога и спаса нашего Іисоуса Христа, извѣстїе ш исти-

ном божаствѣ его. Ѩкоже Христос истин'ны ѥст богъ нашъ... — Светоме апостолȣ Паѵлȣ оукаараюћи мȣ изобличȣюћи Галаћане радъ непокорности нихове защо попȣзȣю с христїан'скога закона и с вѣром шаараю странпȣтице.

Л. 271а. Втора честъ сего слова. — Христос ѥст истин'ны богъ нашъ, синъ и слово е онъ божїе, по свѣдоч'би Паѵловои ѥст онъ очина зрака, сила и мȣдростъ мȣ.

Л. 278а. Третїа честъ. — Овы светїи пророци Ѥремїа и Варȣх овако за Христа бога казȣю: ово е нашъ богъ и неће се дрȣгы к нѥмȣ наменити.

Л. 285а. Второе слово тогож. Лазара Барановића, доводи из своиставъ божїих, ѩко ѥстъ Христос истин'ны богъ нашъ. — Христос ѥ само по себи благъ и добрыи богъ по своїши мȣ ȣ еѵгелїю свѣдоц'би, како мȣ ѥданъ млаады тр'говацъ богат рече: оучителю сладкы, кажи ми, що да чиним.

Л. 288б. Доводы из дѣаны божїих, како ѥстъ Христос господъ истин'ны богъ ѡнъ ѥдинъ. — Ѥданъ е онаи богъ Израилѥвъ що е пошилѩо своѥ пророке к' Юдеѡм оучити и свѣтовати съ законом, и за Христово на свѣтѣ рогѥнѥ из'сказїивати, ама Жидови слабо и слȣшаше.

Л. 293а. Мѣсец ѩнȣарїе... Въ пр'вы данъ сего мѣсеца споменъ празднȣемо по тѣлесноме спасȣ обрезанїе господа нашега Іисоуса Христа. Стих: Кад се Христос по старом адетȣ обреза... — То Іисоусъ Христово тѣлесно обрезїиванѥ бы за погȣблѥнѥ старозакон'ного изношенѩ и завичаѩ.

Л. 294б. Ѡвога Христова праздника данъ прискȣп'лѥнȣ памет свѣткȣемо и иже въ светых отца нашего Василїа Великога, архїепископа Кѥсарїе Кападоћїиске.... — Ѡваи Велики Василїе бїаше по Христовȣ рождаствȣ въ лѣто ·т҃·о҃·и҃· за царства грч'кога законопрестȣпнога цара Іȣлїана и Іȣален'та.

Л. 296а. Поȣченїе къ їноком светаго вел. Василїа. — Многе и разлике дике свѣтске пронаходе се за похвалїиванѥ людско на свѣтȣ, щоно е све то ȣзалȣд проходлива и нестачна стваръ.

Л. 300а. **Ѡ иноцех**. — Наипаче же неиметел'но и монашаское житїе извол'шым и ѡбѣщанїи непрѣложными ѡбещавшим се.

Л. 303а. Сказиванѥ из книге Ключа на ѡбрезанїе Iис8съ Христово, слово здѣ на шестое лѣто, по ред8 сїих словесъ здеш'них. Стих: ѥгда испл'нише се... — Ако би ко то запиташ ща ради се е ѡбрезаш по пр'вом людскомъ завичаю и самъ Христос, можемо м8 то ѡдговор дати.

Л. 309б. Втораа честъ сего сказанїа. — Светы еѵгелистъ Iѡанъ Богослов вѣреħи м8 люде 8 гр'чком вилает8 на Христово съз'нанѥ быаше зато допаш ѿ цара Доментїана 8 заточенїе. *Одломак издао Гаврило Витковић, тамо, стр. 406.*

Л. 315а. Сказанїе ·в҃·, здѣже седмо, на ѡбрезанїе господнѥ. Стих: ѥгда... — Кад' с8 Христа обрезїивали со тыме име с8 даали Iисоусъ, щоно се вели избавитель.

Л. 321б. В'тораа честъ. — Нашъ господинъ спаситель Iис8съ Христос по своме разликом даар8 раазлико се много и имен8е: назива се и с кор8ном с вѣнцима свѣтач'кыма, кад га 8гледаамо лицем.

Л. 326б. Мѣсеца тогожде въ ·ѕ҃· данъ, сказанїе пр'во на светоѥ богоѩвлѥнїе господнѥ. — Кадъ е боговидацъ Моѵсеи, великы пророкъ на ѡвомъ свѣт8 понапре новин8 на земли, кано за некы придобїитакъ бог8 справїѡ за люде богомолниц8.

Л. 333б. Втораа честъ. — Светы апостолъ Паѵалъ пиш8ħи м8 к' Тимоѳею за поставлѩнѥ свещеничаско, овако каз8е, те велы: тко жели и то зактева да б8де свещеникъ.

Л. 338б. Сказиванѥ ·в҃· на богоѩвлѥнїе господнѥ. — Небо се прегѥ неколиц'мины рааз'ликым добримъ людма ѡтворило, хрисħани. Каде е быѡ 8ѥдно с' Исраилы светы пророкъ Ѥзекїилъ оу вавилон'скоме роб'ств8 ѡтворило се было нѥм8 небо.

Л. 345а. Втораа чест сего слова. — Пр'во исказасмо, благословены христїани, неко до пет хисета 8казиване с коие крощо се е изволїѡ безгрешан Христос оу Iѡрданскои води крстити.

Л. 349а. Слово третїе тогожде праздника на светое богоѩв'лѥнїе (с пьоменом године по ред8 чатити се

может из Назїан҆за слово ·л҃е҃·) иже въ светых отца нашего Григорїа Богослова. — Пакы Iисоусъ мои ѡчищает се въ Iѡрданы, то е ѡпет божїа потаина и нелажна е то таина красна, не да е ѥлинска невѣр҆на.

Л. 357а. Втораа честъ. — Данаске ево, браћо добра христїани, онаи свѣтлы божїи данакъ зовемо да е богоꙗв҆лѥнїе. На рогѥнꙋ Христовꙋ ꙋказа се.

Л. 363б. Трећаа чест слова. — Овы благы данаш҆нїи данъ, браћо, кано некаа доушев҆на гоз҆ба и частъ разговор҆на е намъ ѡ светом кр҆щеню.

Л. 369а. На светое кр҆щенїе, слово ·м҃·(?) из Назїанза, сꙋтра данъ. Сказїиванѥ четвр҆тое дл҆гое сего праз҆ника богоꙗвлѥнїа Христова иже въ светих отца нашего Григорїа Богослова, архїепископа Констан҆тинопол҆скаго. — Пощена браћо хрисћани, ево ючерке свѣтлы свѣтковны данъ весело провѣдосмо, пораадисмо з добром за провиганѥ ѡ нашем спасенїю.

Л. 376б. Втораа чест сего слова. — Казꙋе намъ светы апостолъ Павалъ, да кои смо се крстили ꙋ Христа, то ꙋ нѥговꙋ смр҆т҆ смо се крстилы.

Л. 392а. Сеѥ чести слово єстъ къ ѡглашеним хотещимъ крстити се и каснещим къ семꙋ прїити. Ѥремїа ·е҃· глава. — Что силꙋеши се благ показати пꙋт твои и на исканїе люб҆ве; що си наипаче пꙋно лꙋкав҆ства твога наꙋчиш се.

Л. 401а. Четвр҆таа честъ, некоторое ѿ слов за некр҆щене, иное же ѡ покаꙗны. — Некои и то свето кр҆щенѥ закътевают да имъ е пом҆паш҆но с тафром провести, те не сраамe се овако изговаарати наазлїиcкы: камо ми садъ трошакъ.

Л. 410б. Петаа честъ. — Имаа некы трећы здесъ з҆грѣшїиваню щоно посао мꙋ е непохвалѥнъ а с разꙋма е без кривице що се згаађа за неволю свою.

Л. 415а. Шестое хисе. — Пакъ вашемꙋ христолюбїю спомена ради светаго вам кр҆щенꙗ беседꙋ ꙋказ҆нꙋ доносим напред како се оу томе лепо ч(е)сто без лаже и без сваке хиле.

Л. 429б. Слово ·е҃· на светое богоꙗвлѥнїе, из Маргарита книге ·г҃· слово, иже въ светых отца нашего

Іѡанна Златоустаго, архїепископа Константинограда ѿ светомъ и спасъномꙋ кр҆щенїю и ѿ искꙋшенїи и ѿ разбоинице, и что разꙋмѥет се званъ, и въ некаа реченїа апостолскаа. — Каконо що е на потребꙋ с҆ѩино ѡд з҆горъ сꙋн҆це нашим тѣлесима, браћо добраа христїаны, тако ти сꙋ ïѡще и за вишꙋ хваидꙋ дꙋшев҆нꙋ светаа пїисма к҆нижна.

Л. 436б. Втора честъ сего слова. — Зем҆лїѡраадилацъ на ѥд҆нꙋ нѵвꙋ не засева све семе колико ѡнъ имаа, него колико мꙋ нѵва запрема, да с многосѣанѥмъ не закр҆жлѩвы стеснїиванѥм рѡдъ.

Л. 441а. Третїа честъ сего слова. Стихъ: Павалъ апостолъ, ни ѿ чловѣкъ.... — Пїишꙋћꙋ свою посланицꙋ кроз҆ некꙋ кривицꙋ до Галаћана, апостолъ Паваѡ оу своме с вр҆ха титꙋлꙋ и с ниже, лют҆ се и ср҆дит ꙋказꙋе.

Л. 448б. Четвр҆та честъ сего слова. Филип. ·с·м· — Ѡ нашемꙋ господинꙋ Іисꙋсꙋ Христꙋ ѡвако да се ѡсвѣстимо казꙋе намъ светы апостолъ Павалъ, ѡвы рече що е ꙋ божїемꙋ образꙋ не с прешѡтїиманѥм изради свое тафре.

Л. 455а. Пето хисе сего слова. — Каде светы Іѡанъ предтеча на Іѡр҆данꙋ кр҆щаше люде, то имъ казїиваше говорећи: ево ѩ вас исто с водомъ сад кр҆стїим.

Л. 462б. Шестаѩ честъ сего слова. (Нъ се же прїиликꙋет се великом пет҆кꙋ). — По Христовꙋ кр҆щенїю ѿ предтече Іѡанна на ïѡрданскои рѣцы ꙋ пꙋстины ѿ три фор҆ме ђаво прокꙋѡаава га да прозна є ли онъ право синъ божїи.

Л. 469б. Слово ·ѕ·е из Трꙋбе Лазара Барановича на светое богоѩвлѥнїе. Стих: крсти се Іисꙋс... — Каде Христос ходећи мꙋ по жидовскомꙋ вилаатꙋ и привѣрїиваше к҆ себы наарод оу ѥдно добы запїита.

Л. 476б. Втора честъ. — Господъ на водах многїих, велы ѱалмопѣвацъ, по морꙋ сꙋ твои пꙋтови и твое сꙋ стазе ꙋ многїи водаа, а стопе ти се не познаю.

Л. 483а. Сед҆мо слово на светое богоѩв҆лѥнїе. — На ѡвы данашнїи данъ Христос ꙋ Іѡр҆данꙋ се е измїиваѡ, и више ѿ снега се е пробѣлїѡ, тако ѡнъ скроз҆ пророка свога драагог(а) Давида велы.

Л. 486б. Слово шсмое на свето богоювлюнїе. — Пише се да се е некад колебало небо, тако да с8 и ѕвѣз'де ш' нюга доле ѿ голема тресенıа спадале.

Л. 491а. Второ хисе сего слова. — Владика нашъ господинъ Іисоусъ Христос каде по жидов'скомъ вилаает8 лечааше нааказ'не люде из' горопаће протерїиваше м8чителю бесове.

Л. 494а. Мѣсеца тогожде въ ·ѕ· данъ светое богоювлюнїе господа бога и спаса нашего Іис8са Христа. — Крсты Христа въ Іѡр'дансцѣи рецѣ светы Іѡаннъ предтеча въ лѣто ѿ създанїа мїра петотис8щ'но пет стотинъ и тридесетое, гюнфара шестога дна оу неделю седмога часа нощи за др'жаве римске цесара Тиверїа.

Л. 495а. По8ченїе на кр'щенїе господню. По еѵгелїю на лет8рги. — Благога и човеколюбивога бога нашега що е то и заради насъ нюгово оупралıаню свигюно повратакъ е то нашъ.

Л. 498а. *(Други део).* — Мар'та, Мар'та, печеши се и мл'виши ѡ мнозе, юдиноже естъ на потреб8, вели Христос господъ. Доста и доста, браћо христїани, мїи наше години и дан'ке що и е намъ даш господины богъ.

Л. 503б. Третїа честъ оукааза сего по8ченїа. — Кр'щенїа имад8 раазлика, браћо христїани, що се находи како су ѿ пре бывала и досадъ придешааваю.

Л. 508а. Месеца тогожде въ ·ѕ· данъ, прологъ на 8тр'ни, по ·ѕ·и пѣсни. Съборъ частнаго и слав'наго пророка предтече и крстителıа Іѡан'на. — Ѹ Севастїиском граd8, гдено с8 ·м· м8ченицы м8чены, пише се да е он'де светога Іѡан'на Крстителıа свето м8 тѣло закопато 8 гроб8.

Л. 511а. Из Тр8бе слово на съборъ светога Іѡан'на крстителıа. — Велы то саамъ ѡ себы светы Іѡваанъ Предтеча: ıа самъ гласъ въпїющаго 8 п8стыни, ама тко то имаа ил' м8 може господина бога силе изговорити.

Л. 513б. Месеца ферфара въ ·в· данъ. Ключ книги Сказанїе пр'вое на сретенїе господню. — Рекаш е Христос: не треб8ют врача здравы нъ болещїи, здравым люд'ма, рече, на що е док'торъ.

Л. 519б. Втораа честъ сего слова. — Рече архаггелъ Рафаилъ к' преподобномȣ Товы: вр'ло е добра молит'ва кад е смешена з' говїанием и з дѣшбом.

Л. 525а. Сказанїе в'тороe на сретенїе господнѥ. — Ѹ нѣко доби быш е шбѣкиш богъ оу Сїшнъ светȣ црквȣ. *Издао Г. Витковић, тамо, стр. 377, арви и други део.*

Л. 535а. Третїа чест. — Блȣдником и прелюбодеѥм сȣдит богъ, велы апостолъ Павалъ. Блȣдници сȣ неженѥны мом'ци и люды нечисти що се кȣр'ваю с неȣдаатими женами, манїи грѣх, а прелюбодѣи.

Л. 541б. Слово третїе из Трȣбе на сретенїе господнѥ. — Данашнѥга ево дна Христова родбина оузеше маало дїете, те га шднеше оу црквȣ ѥроусалим'скȣ.

Л. 549а. Втора честъ сеѥ Трȣб'нѥ беседливе. — Хвалећи се светы еvгелистъ Ішанъ Богословъ оу събор'номȣ посланїю пїшȣћи казȣе, те велы: мы ѿ пре що смо чȣли, то за наше намъ доби с очима видес'мо.

Л. 554б. Слово ·д҃· иже въ светых отца нашего Амфилохїа ѥпископа Иконїискаго на сретенїе господа бога и спаса нашего Іисоуса Христа. — Мншгїи ѿ велики людїи чȣде се чистодр'жноме девоич'ствȣ, а за чȣдо и ѥстъ, ѥръ оубахъ мало се тїи находы кои га до смр'ти имъ чисто спазе.

Л. 560б. Втора чест сего слова. — Еvгелистъ Лȣка казȣюћи за овȣ пророчицȣ Ан'нȣ, що е оу Христово доби на сретенїю наш'ла се оу цркви, хвалї е како е ѿ много годїина данъ ноћъ слȣжила свесрдо ȣ цркви.

Л. 567а. Месеца фер'фара въ ·в҃· данъ сретенїе празднȣемъ данасъ господа бога и спаса нашего Іисоуса Христа. Синаѯаръ по ·ѕ҃·и пѣс'ны. Каде га праведны Сvмешнъ прїимы на свое рȣке... — Каде прогѥ по списател'номȣ господню на швы свѣт рогѥню тѣлесноме ѿ пресвете богородице присно дѣвы Марїе без'мȣжно четр'десет дааная.

Л. 568б. Поȣченїе летȣргїиско на сретенїе господнѥ. — Свакы овы господъскы великоздешааны год владичаскы праздникъ, то е, браћо, нама доушев'но гощенѥ, пȣна и весела дȣховна софра.

Л. 570а. Др8гы започетак. — Данасъ ево, христїани, праздникъ намъ е господскы не за лежанѥ дремежливо, много пробїираанѩ ѥцека и пїиѣа.

Л. 575а. Третїа честъ сего по8ченїа. — Хвалы свето пїисмо и оу старомe закон8 прегѩш'нѥ побожне жене доброчин'не како що е была Аvраамова Сарра и после Ревека.

Л. 579а. Иже въ светих отца нашего Іѡанна Златоустаго на светое богоꙗвлѥнїе, слово ·є҃· *(с напоменом да је превидео да га стави на своје место, иза осмог)*. — Господинъ нашъ Іисоусъ Христосъ велик' се свѣт оуказа свѣм8 овоме вилааѥт8, догѥ из Галилеиске наахїе на Іѡрданъ.

Л. 584б. Тогоже втораа чест. — Светы Іѡанъ кръститель на Іѡрдаан8 крстеѣи м8 жидовскы народъ и приводеѣи и на Христово съзнаанѥ, том доби не догѥ и саамъ Христос к' нѥм8.

Л. 591а. Месеца марта въ ·к҃·є҃· данъ на благовѣщенїе пресветые владичице нашее богородице и присно дѣвы Марїѥ. Сказанїа и словеса преꙁвод'наа на ср'бскы ѥзыкъ за просте люде ѿ многїих светых събран'на, по8чителнаа, приказател'на, похвал'наа.

Слово пр'воѥ и похвал'ное иже въ светых отца нашего Іѡанна Злато8стаго, архїепископа Кон'стан'тинопол'скаго. — Засѩло е намъ, браѣо хрїстїаны, оно праaво и ником несвигѥно данасъ с8н'це, коено е пре овога, свакыи данъ из'лаз'нога постало.

Л. 595а. Слово второе на светое благовѣщенїе пресветые богородице тогожде Іѡанна Златоустаго. — Почитати намъ, браѣо христїани, понаибол'ма д8жностъ имаа овы ѿ свїи празника, великы годова, пр'вы нашем8 спраздник а радо и весело.

Л. 600б. Втораа честъ. — После како ар'хаггелъ Гаврїилъ каза пророк8 Захары сл8жеѣи м8 оу ол'таар8 по стааромe заакон8 божїю сл8жб8, да кѥ м8 се синъ родити.

Л. 603б. Слово третїе... преподоб'наго отца нашего Іѡан'на из Дамаска града. — Саданѥм частноме и господскомъ събрааню, свѣтломъ и преч8дноме споминааню страане, племена свакога рода и ѥзыка, свакаа добрород'на ѳела. *Издао Г. Витковић, тамо, стр. 432.*

Л. 610а. Втораа честъ сего слова. — Ѿ бога послаты архагглъ Гаѵрїил догѥ 8 Назаретъ до пречисте дѣвице Марїе благовѣстити їѡи сина божїа зачетїе. *Издао Г. Витковиħ, тамо, стр. 438.*

Л. 615б. Третїа чест сего слова. — Посл8шаамо мало, христїани, за ѡвы праздникъ благовѣщенїа пресвете богородице, кад ѡна веħъ посл8ша и приваты з драга їѡи срдца од небеснога чиноначел'ника 8говоѡръ.

Л. 621а. Четвр'то хисе ѿ слова сего. — По благовѣщенїю богородици ар'хаггел'скоме, каде догѥ съ п8та свога м8 посла дома старацъ Іѡсифъ, нааħе свою обр8ч'ниц8 т8 Марїю девоик8 тр8д'н8.

Л. 625а. Слово четвртое... светаго Маѯима Исповед'ника. — Благовѣстите данъ ѿ дне спасенїе бога нашего. Ево ѿ свете цѣв'нице Давидовы пѣсны начинѥм бесед8. Ѡсанъ ово и весеѡ производи се започетакъ.

Л. 631б. В'тораа честъ — Како що ковачъ, ил' м8 к8юн'цїа с прекалїиванѥм понаавлѧ кою стаар8 справ8, браħо пощена христїани, тако и богъ.

Л. 637б. Третїа честъ. — Кадъ ар'хистратигъ с неба догѥ Гаѵрїилъ к' Марїи Іѡсифовои пор8чницы девоицы сказати Христово зачетїе.

Л. 644а. Четвр'таа честъ. — Запїита пресветаа дѣва Марїа ар'хаггела Гаѵрїила, како ħе она родити дїете каде е девоиком, а м8жа не ѕактева имати ни га познати.

Л. 649б. Петое хисе сего слова радости приносно. — Богородиц8 и матеръ свѣта съ сличными аггелозгласнима пѣсмами данасъ, христоименитаа браħо пощена, съгласно похвалимо ск8па весело.

Л. 652б. Слово петое здѣ, из' Тр8бе ·л҃·.... — Съ радостнога неба слете, гдѣно неима т8ге ни бриге, зато и ѡд радости начинѥ поздравлѧнѥ ѡд бога послаати архаггелъ Гаѵрїилъ г дѣвоицы Марїи говореħи.

Л. 657б. Втораа честъ сего слова. — Седамъ рѣчыи, христїани, находїи се оу светом8 еѵгелїю како чатимо що и е светаа богородица изрек'ла.

Л. 661а. Слово тогожде Лазара, зде шестое... — Коино е сврхъ неба дав'наш'нїи садъ е ето с тобом, пресвета

дѣво Марїе, и помало из тебе рече сотым раз8момъ, ако и з др8гоıачом беседом.

Л. 666а. Слово сед'мое... — Наагıе пречист8 дѣв8 богобоıаз'лив8. *Издао Г. Витковић, тамо, стр. 424.*

Л. 672а. Втораа честъ сего слова... — Не тек само, христїани, що ар'хаггелъ Гаѵрїилъ пресветои богородици Марїи глашаа овы радостанъ гласъ, рад8и се шбрадованна, господинъ богъ е с тобом, него ли и свакои богобоıазливои христїанскои доуши.

Л. 676б. Слово осмое тогожде... — Възвеселит се праведнїикъ ш господи и 8поваıет на нıега, каз8е Давидъ, и ты дѣво чистаа.

Л. 679б. Ѡ том'жде празднице деветое слово. — Ꙗкоже даждъ съ небесе на р8но съниде, ты, Марїе, р8но сы ѿ пл'ти оудалıен'ное, сице ты ѿ похотеи пл'тских, Христос даждъ, им'же р8но твое оросїи се.

Л. 681а. Слово десетое, на 8тр'ни по єѵгелїю, или накан8не по господи пѣсми последнои, еѵгелїе ѿ Л8кы зачело ·д҃· Въ време шно въставши Марїа... Тл'кованїе сем8. — Радостливъ благовѣщенїю Гаѵрїилов глас како прїими приснодѣва Марїа, да кıе она зачети и родити сина божїа.

Л. 686б. Втораа честъ сего слова. — По благовѣщенїю ѿ архаггела Гаѵрїила пресветѣи богородицы да кıе родити Христа, диже се она те шде тамо к' Ѥлисааветы.

Л. 691б. Прологъ по ·ѕ҃· пѣс'ны на оутр'ни чтемъ. мѣсеца марта ·к҃·є҃· данъ споменъ праздн8емо благовѣщенїа преслав'нїе владичице нашее богородице и присно Марїе. Възвесты сина аггелъ... — Данасъ споменъ и праздникъ понаипр'вы свїим и за почело нашем8 спасенїю свѣт'к8емо весело.

Л. 693а. По8ченїа лѵт8ргїиска из Ключа книге р8с'ке сказїиванıе [слово зде ·а҃·і҃·] пр'вое на благовѣщенїе... — За шнога данаш'нıега добы, кадъ ıе богъ пошилıаш пророка Мѿѵсеа к' ıегипатском8 цар8 Фарашн8, те м8 закааза да м8 имаа говорити.

Л. 704б. Третїа *(други део није обележен)* честъ сего слова. — С люд'ма добры и богобоıаз'ливы, и заради своıе милости и пречисте м8 дѣвы Марїе, нıегове драаге матере, по

вол'ности Христос богъ нашъ испѹнила ѡнїи свѣтъ праз'на места.

Л. 710а. Сказиванїє второе, здѣ два на десетога слова на.... — По слѹчаю наша црква право небомъ назив'лїє пречистѹ дѣвѹ богородицѹ, говореħи к' нїѡнїи: що да те нарїичемо, ѡ обрадован'на Марїе.

Л. 716б. Втораа честъ сего слова. — Небесны крѹгова пише се ето седам нами вигїєни що има, а ѡсмое закрилїєно съ звѣздним крѹгомъ ѡд насъ, мїи га не видимо.

Л. 720б. Слово ·гї· из поѹченїа на... — Краснога и ıєснога овога дна праздникъ благовѣщенїа, браħо христїани, благодаримо господа бога кои смо га дочекали.

Л. 727а. Слово пете неделе великога поста въ сѹботѹ акаѳистовѹ. Повѣстъ полаз'на здав'наш'нїєга оуказа сложена и зрадъ памтенїа онога дивнога голема чѹда свете богородице каде Перси и Татари Цариградъ ѡблегоше... — За ѡно добы оу грч'коме царствѹ каде ѹ Цариградѹ цароваше Ираклїе царъ, пер'скы царъ Хоз'дрѡе велико се подѡбѣсты.

Л. 735б. Чѹдо ·к·е на Сраціни. — Ѿ како сѹ были Пер'си и Скѵти воююħи на Цариград разбїены и морем истоплїєны, мало и се вр'нѹло натраагъ оу свои имъ вилааєт с поборенїєм пресвете богородице.

Л. 736б. Чѹдо третые на Агарены и Исмаил'ти. — По дѹгом временѹ ѡны пакостны род, подретло Исмаилово и Агарїино, ты Тѹр'цы, много и се наспоры и свѹдаа се размножише каа песакъ мѡр'ски.

Л. 743а. Мѣсеца їѹлїа въ ·в· данъ, прологъ ѡ положены ризы пресветые богородице... — Ѹ царствѹ гр'часкомѹ за времена премѹдрога цара Лешна и Вирины оу приıател'ствѹ здоговорише се два патриħїа именом Гал'вїе и Кан'дидъ.

Л. 745б. *Поговор:* Съписа се сїа празнична книга на славѹ иже въ троицѹ богѹ, почастже прѣсветѣи владичици нашеи богородпци и присно дѣвы Марїи въ лѣто по Христовѣ рож. ·а·ѱ·м·г· на дѹшевнѹю пол'зѹ чатѹщим и слишателїєм за државн оу Бѣчѹ кралице Марїе Терезїе. Коленопреклонно молю чатѹщих недостач'на исправ'лıати и хѹдаго сего иже въ глбоцѣи

старости списателю благословенїа сподоб'лите, ико да и вы благословенны глас сподобите се слишати ѿ спаса Христа бога въ данъ сꙋд нїи, аминъ. Недостоины Христꙋ рабъ ѥрмо-(на)х Гаврилъ Стефановичъ из Сентъ Андрее, оученик ѡбщегъ доуховника Кѵпрїана Рачанина.

Овај рукопис помиње Г. Витковић у Гласн. XXXIV, 154.

102. (327). Један лист на пергаменту, српске рецензије XIII века, биће из дела неког светог оца.

*

103. (295). **Книга красна глаголюма амартолон сотирна, си ѥстъ грѣшних спасение, сложена ѿ Агапиа инока въ Светѣи Горе Афонскои постившаго се гр'ческим ѥзикомъ, нынѣ же ѿ їеромонаха Самꙋила Бакачича ѿ ѥзика грческаго на ѥзикъ словенски преведена въ тоижде Светои Горе Афонскои въ скитах светие и праведние Ан'ни. Написа же се сию книга въ лет(о) ѿ рождаства Христова ҂·а҃·х҃·ч҃·з҃· препрославленои присно дѣве и богородици и владичици въсее твари.** — На хартији, 4°, 416 листа, српске рецензије, XVIII века, без свршетка.

После предговора је први део, који се свршава листом 160; од 161 л. је део други до л. 302, а од 303 л. су чудеса Богородичина; прекида се чудом 70, које није свршено.

104. (264). **Чудеса пресвете богородице,** на хартији, 32°, 158 листа, српске рецензије, писана у Сарајеву 1714. године.

Л. 1а. ... (замрљано) ... **ѿ грьческаго ѥзика на словенски преведена ѿ еромонаха Самоила Бакачића въ Светѣи Горе Афонскоі.**

Има само 21 чудо, и то: 1. О царевој ћерци којој је осечене руке исцелила; 2. О сиромашној удовици и богатом човеку; 3. О неком Јовану који није могао научити читати; 4.

О детету кога је мати у зачећу предала бесу; 5. О послушању родитеља и светој литургији; 6. О непокорним девицама; 7. О васкрслом детету које је казало убицу; 8. О жени која је родила црно дете; 9. О убијеном детету од оца, и како га је васкрсла; 10. Повест Јов. Златоустог о чуду богородичину; 11. О жени коју је избавила од беса; 12. О детету јудејском које не сагоре у пећи; 13. О васкрслом детету, које је казало убицу; 14. О девојци која је одрезала уста и нос; 15. О мужу и жени који су сахранили девство; 16. О разбојнику; 17. О отрочету које не сагоре у огњу; 18. О одреченом Христа; 19. О недужном и престарелом; 20. О убијеном дечку у винограду; 21. О неизреченој красоти богородичиној.

На последњим листовима је садржај, а на крају запис: **Саписаше се сїа чюдеса див҆на и ѕѣло красна въ богохранимомъ и богомъ покриваемом мѣсти Сараеви, на лѣто 1714. дек. ·ї· дьнь.**

105. (266). **Чудеса богородичина,** на хартији, 4°, 63 листа, без почетка и свршетка, руско-словенске рецензије, писано око половине XVIII века. Писац је можда архимандрит Студенички Константин.

Нема првог листа на коме је био почетак предговора. Чуда почињу од л. 3 и трају до 54, па даље нема листова, прекида се на чуду 21-ом, које је несвршено.

Остали су листови доцније дометнути, а између 1. и 2. и 3. и 4. више листова исечено. На њима је:

Л. 55а. **Мѣсаца септемврия ·к҃·д҃· дань, паметъ преподобнаго отца нашего Сїмеѡна монаха иже висть первовѣнчанїи краль Стефанъ Србльмъ. — Сеї свети и преподобни ѿтцъ нашъ Симеѡнъ монахъ прозеве ѿ родителеи благочестивих Симеѡна, глаголю, иже Немания именова ся** (несвршено јер су 2. и даље листови исечени).

Л. 56а. Био је намењен за типик Студенички. На врху је шара и у њој: **Слово ·а҃· ѡ наслѣдованїи светагѡ монастїра сего светымъ великимъ Неманом первым царемъ сербским и преподобным отцем нашимъ ктїтором господином Симеоном, и ѡ житии его каково висть пред богомъ и чловѣки. Отче благослови. — Нашъ светыи мо-**

настїрь сеи ꙗкѡ бꙋдꙋти вам пустꙋ мѣстꙋ семꙋ бывшꙋ, ловища ꙃвѣрем бахꙋ: П (даље остало чисто).

Л. 57 празан на другој му страни запис:

На 1768. почеше Тꙋрци бити бои на Христово стадо богоиꙃбранное, и воевати и свете цркве ꙃапꙋстевати ꙋ Богданскои и Караклашкои ꙃемли.

Испод тога:

Хеселатꙋ фесгламъ алеѣи Їасг идниа Їа би бела алги Їасе инана ꙗрасꙋлꙋла весгла тꙋселамъ алеи Їиниꙋри алкела.

Л. 58а продужење (предњи листови исечени) писма архимандрита студен. Константина из Кијева 1759. маја 18. и 19. некоме, где се жели да он и његова фамилија помоћу бога и светих српских угодника Симеона и Саве „**временом сподоблѣнише господствовати и начялствовати въ славеносербском народѣ и во всѣх проч. ꙃемл. обдержанїем и властїю покоренїем**“.

Л. 59а. Истога писмо намеснику (студеничком?) од 14. дец. 1758. из Москве.

Л. 59б. Забележена ова анегдота:

Код митрополита Павла ꙋ Карловцꙋ био е некїи владика Парѳенїе са некимъ калꙋѣеромъ иꙃъ Москве, пакъ е тай калꙋѣеръ отишаѡ еданъ пꙋтъ кодъ каꙃана, те се ꙃдраво опїе. Кад е дошао кодъ владике Партенїя на конакъ, питаѡ га е владика сердито: гдѣ билъ ти дꙋракъ? Одговара монахъ владики: Ти дꙋракъ, я не дꙋракъ. Я билъ кодъ великаго архїера, митра на главѣ емꙋ, прꙋжилъ десницꙋ чреꙃъ рекꙋ иꙃ неїа же течетъ миръ, и аꙃъ сподоби ся миръ в̓кꙋшати. Ти дꙋракъ, я не дꙋракъ.

Л. 60а. Указ царски о давању милостиње Студеници.

Л. 61а. **Святѣншаго правителствꙋющаго синода къ канторꙋ всепокорнѣнше донешенїе од ман. Стꙋденице архимандритом Константином.**

Л. 62а. Писмо Константиново митрополиту и трона пећког егзарху (Василију Петровићу?) од год. 1758., у коме га моли, да их препоручи Синоду за милостињу.

Л. 63а. Опет писмо истоме од 25. јула 1758. из Москве.

*

106. (24). **Зборник,** на хартији, 16°, 291 лист, српске рецензије, прве половине XVI века.

Помиње га, и о другом чланку неколико говори В. Истрин у Ж. М. Н. П. 1896. јуни, 78—79.

На првих 90 л. је „Палеја“ (види о томе М. Сперанског, Споменик XVI), али је ту испало доста листова. На претпоследњем кватерниону види се да је био ·г҃і· дакле 112 листа; сад нема од првог 2, од другог 4, од четвртог 2, од шестог 2, од седмог 2, од четрнаестог 2 листа, и један цео кватернион, можда између садашњег деветог и десетог.

Л. 91а. **О житїи пророка Мѡисеа, и ѡ Фараѡнѣ цари. — Фараѡн же видѣ сьнь сицевь: сѣдеща себе на прѣстолѣ царьствїа своег(о) и въздвигь ѹчи свои видѣ старца стоеща противꙋ емꙋ.**

Л. 112б. **Їѡанна Дамаскина въ кратцѣ** (о вери).

Л. 113а. **О светѣи троици и о вѣрѣ.**

Л. 113б. **Светаго ѡтьца нашего Кѵрїл'ла, архїепископа Алеѯандрьскаг(о) вьпрос(и) и ѿвѣт(и) о светѣи троици. — Въпрос: кою вѣры еси. Ѿвѣт: христїанин есмь.**

Л. 115а. **Севирїана епископа Гавалꙋ сказанїе ѿ прьваго слова шестодьньника. — Въ прьвы дьнь сътвори богь вещьствїа тварем.** Таквих слова има шест, и на послетку (л. 123а): **О еже колико дѣль сътвори богь въ шестїих дьнѣхь. — Въ ·а҃· дьнь сътвори свѣт и тмꙋ, сырѣч дьнь и нощь.**

Л. 124а. **Светаго отьца нашего Епифанїа ѡ томже. — Испрьва ѹбо ·к҃·в҃· дѣлѣ сътвори богь до седмаго дьне: въ ·а҃· дьнь сътвори небеса горнаа и ѕемлю и воды.**

Л. 125а. **Слово светаго Ефрема ѡ мирсцѣи свѣтѣ. — Оѵже врѣме наводить на дѣло вѣчнаго живота и неразорнмїе слави.**

Л. 127а. **Събранїа разлнчна светых и разꙋмных моѵжь и моѵдрїихь Еллїнь и моѵжи древныхь словеса ѡ житѣисцѣи добродѣтели и о злобѣ и проѵїихъ вещех.**

Еѵгелїа. Оѵзькь поѵть вьводеи въ живот.

Апостоль. Не одолѣи себѣ злобою, нъ одолеи се благодатїю.

Фїлонов. Лꙋкаваго моѵжа ины соѵт помысли, иные же рѣчи, иниже дѣла, разлнчна же въса и противꙋща се дрꙋгь дрꙋгꙋ.

Климїтов. Иѕмѣнюнїа злобѣ начетькь спасенїа.

Помињу се још Кирил, Диомид, Плутарх, Сократ, Ксенофонт, Тимон, Тимонакс, Питагора, Аристотел, Соломон, Игњатије и др. Ово су одломци од „Пчеле“. (Споменик XVI).

Л, 131а. Лѣтовникъ съкращень и изъбрань ѿ лѣтовника Георгїа миниха и писца. — Книга рождьства чловѣча. Вънʼже дьнь сътвори богъ Адама и по ѡбразꙋ и подобїю своемꙋ. Адам же роди сыны ·г̃· и дъщеры ·в̃· Завршетак је (на л. 246а) о смрти цара Романа: .... и Стефан ꙋбо заточень быс(ть) и Константинь брать его, Михаила же, Христифора цара сына, царьскые ѡдѣжде съвльше клирика сьтворь, сꙋщꙋ же царꙋ Романꙋ въ островѣ въ ·еі̃· їулїа мѣсеца индикт ·s̃· Романь царь вѣ островѣ идѣже вѣ скончa се и тѣло его въ Цариград принесено быс(ть) въ своемь емꙋ монастыри положише.

Л. 246а. Сказанїе въ кратцѣ соущїимь ѿ Адама до дьнешнимаго врѣмене. — Адамь роди Сиѳа, Сить Еноса итд. онако као што је у Споменику III, 109—111 из Хамартола (Беч. царске библиотеке бр. 10).

Л. 250б и 251 празни.

Л. 252—255. таблице о месојеђама и месопосту, Петрову посту, мене месецу и кругови сунцу и месецу итд. и објашњење томе.

Л. 256а. Ѿ ·к̃·д̃·го тїтла на Сараkынн иже нарич͡ют се Измаилите ꙋбо, ꙗко ѿ Измаила съходеще. Сынь же вѣ съ Авраамов, родив се емꙋ ѿ Агари рабиње Сърʼрины, Агара же ѿ Агари матери Исмаилюви, Саракїни же ѿ еже Агарь рещи въ аггелꙋ егда изгнана ѿ госпожде своее хождаше по пꙋстыни исещи Исмаила, ꙗко Сарра тъщꙋ ме ѿпꙋсти, ꙗкоже ѡни глаголють. — Саракїни даже оубо до Иракліа цара лѣт идолѡм слꙋжахꙋ, покланꙗюще се звѣздѣ дьници и Афродитѣ.

Л. 270а. Їѡана Златоустаго ѡ смоковиници притча. — Смоковиницоу имаше нѣкто въ винограде своем.

Л. 271а. О Соломоновѣ съгрѣшенїи. — Въпрос: что юс(ть) Соломоново съгрѣшенїе? Се юс(ть) понюже въѕеть ѿ езыкь жены.

Л. 272а. Ѿ апостолскых повелѣнїи. О прочитанїи. — Езычьскых кнїгь въсѣх ошаи се. Что ꙋбо тебѣ и тꙋждимь словесем или закониѡм или лъжепророкѡм.

Л. 272б. Чїи образь и подобїе дрьжить съборна црькви. — Божїа црькви ѡбразь юс(ть) ꙋмнаго мира и чювствьнагѡ и чловѣка.

Л. 273б. **Что ес(ть) прѣмудрос(ть) създавшїа себѣ храм. — Христос бога отьца прѣмудрос(ть) и сила свою пльть, слово бо пльт быс(ть).**

Л. 275а. **Ї еще о премудрости създавши храм и въдрузивши стльпь ·з҃· ѿвѣть. — Прѣмудрос(ть) бога глаголет създа же себѣ храмину.**

Л. 275б. **Исидорь и зде о црькви. — Мирь свещенник съ висоти сѣдалища црькви проповѣщаеть.**

Л. 276б. **Кто сут въ писанїи нима имуще имена, послѣди прѣименоваше се, и чесо ради. — Прѣименованїа на светыхь обрѣтаем бо прьвѣе, жену нарече Адам, яко ѿ мужа своего рече възета быс(ть) по прѣступленїю же прѣименова сїю жизнь, яко сїа мати всѣм живущимъ, егда же позна сїю наречет у Еву.**

Л. 277б. **Каа и колика сут божственнаго Илїе и Елисеа еже ѡ дусѣ дѣиствїа. — Илїа убо ·з҃· сътвори дѣиствїа: ·а҃· три лѣте наведе сушу.... Елисеи же ·д҃ї·: ·а҃· раздѣли Їордань....** (несвршено).

Л. 278а. Продужење и крај 10 заповести.

Л. 278б. **О дѣанїи апостолскынх тлькованїа. — Како внемь Павль проповѣдааше себѣ Римлянина бити.**

Л. 279а. **О тогоже тлькованїа. — Приведше Павла поставише на Арїевѣ лєдѣ. Арїевь лєдь соущь бѣ вънегда Аѳїненска нижѣ ·и҃· судїи.**

Л. 280а. **Епифанїа миниха и презвитера о знаменинхь нрава образа же и възраста прѣсветые владичице наше богородице и присно дѣвы Марїе. — Бѣше убо ѿлучено мѣсто въ храмѣ господни близ левїе страни жрьтьвника идеже стоаху тъкмо дѣвы едины.**

Л. 281а. **Чюдо бывшее въ храмѣ прѣсветые богородице въ обители глаголюмеи Великаа Заступница въ велики и новы вторник. — Въ странах въстоуных монастырь бѣше прѣсветые богородице нарицаеми Великаа Заступница.**

Л. 283б. **Избранїе ѿ богодьхновенїих писанїи ѕѣло потрѣбно и пользно. — Глаголють въ пѣснех Соломонь ·ѕ҃· десеть сут царице и осьм десет посадници** (несвршено).

Л. 284а. **Иппоанта ѡ ·кі·х апостолѣх где къждо ихъ проповѣда и где скоича се.** — **Петрь ѹбо въ Понтѣ и Галатїи и Кападокы и Витанїи и Италїи и Асїи проповѣдавь еѵгелїе.**

Л. 285б. У врху запис:

Въ лѣт(о) ·ѯ·м·а· круг слицу ·г·і·, лоун. ·а·і·, ꙁлат. числѡ ·д·ї·, индик. ·ꙁ·, епахта ·в· рождство Христово оу срѣд., мес. ѡс. ·ꙁ· нед. ·е· днїи итд., кад почиње триод, кад су благовести, Петрове покладе, итд.

Л. 286б. Познијом руком: **Молитва ѿ града.** — **Въ име ѿца и сына и светаго духа, по срѣдѣ Виѳлеема Їудеискаа ѡбрѣте се ꙁвѣꙁда.** (Продужење на л. 289., али као да није ни ту свршено),

Л. 287. и 288. из другог су неког рукописа и другом руком писани, али јако истрвено писмо, те се не може јасно видети шта је.

Л. 290. Продужење неког чланка који није ту свршен.

Л. 291б. Запис саопштен у Radu I, 179, само место **ка лето**, треба читати **палеѡ**.

107. (25). **Зборник,** на хартији, 16°, 224 л. и 3 чиста, српске рецензије (само у првом чланку промиче по неко **ѧ: сѧ, ѿ неѧ, ѥѧ**), друге половине XVII века.

Нешто из садржаја приводи В. Истрин у Ж. М. Н. П. 1896., јуни, 79.

Л. 1а. **Начело притчи Соломоновы, сына Давидова, иже царствова вь Їсраили.** Нису сви стихови, већ само неки I, 1, 2, 4, 5, 7—11, 15, 16, 18 итд.

Л. 7б. **Ꙁде стыхове ѿ ѱалтира пророка Давида.** Свега 35 стихова од разних псалама.

Л. 8б и 9. празни.

Л. 10а. **Рѣчи иꙁбран'нїи дрѣв'нїих мужїи философь; єдинь глаголь многь раꙁумь имѣе, на пол'ꙁу чьтущїим и слышещїим. Бесѣда ·а·** — **Врѣме и родь всакои вещи подсльну'нои, врѣме еже родити се и врѣме еже оумрѣти.** — О родитељима, о злонаравним женама, изреке од Григорија Богослова, Фотија, Плутарха. Сираха Философа, Димократа,

Диогена, Златоуста, Григорија Ниског, Лукијана, Аристотела, итд. итд. Ово су одломци од „Пчеле.“

Л. 31а. **Сказаніе о архіепискꙋпехь срьбскых иже вь Пеки бывших.** Издао Ђ. Даничић у Гласнику XI, 160, само није поменуто да на крају уз име патријарха Максима стоји истом руком забележено: ж҃·ꙃ҃·р҃·о҃·ꙃ҃·

Л. 36—41. Календар (таблице) од марта до фебруара.

Л. 42а. ... (замрљано) ... **Стефанида и Ихнихата притча ·а·** Издао Ђ. Даничић у Starinama I, 265—310.

Л. 109а. **Великаго Василіа ѡ богат'стве егда разбогатеють и ѿ богатаства нѣ дасть ꙋбогим милостыне. — Могꙋщꙋ ти добро творити, не ѿреци се. Не р'ци: шьд, вьзврати се ютре, дам' ти.**

Л. 114б. **Слово нравоꙋчителное ѩко подобаеть вѣр'номꙋ чисто и право житіе имѣти. — Проче еже толикіе благодѣти пріемшим намь вьса благаа жидим' се творити даже толика благаа дарованіа не ѡбесчастим.**

Л. 118б. **Прѣдьсловіе светаго Їѡана Златоꙋстаго. — Блажень град ѿ благоустивіих царен царствꙋем и монастыр ѿ вьздрьжиик и искꙋсиіих строим.**

Л. 119а. **Ѿ патерика нравоꙋченіе. Глаголаше иногда некы ѿ старац лаврїи Алезан'др'скіе братіам сьвапрашающіимь. — Богь, рече, сил'нѣиши ес(ть) вьсего и ничтоже емꙋ подоб'но, божство ни вьтоже оскꙋдѣвают.**

Л. 120а. **Повѣсть зѣлѡ полазна о сьмрьти еже сьмрьти никомꙋже ꙋбѣжати никакоже. — Азь дьньсь ꙋмираю, прьстію се покриваю, облѣкох' се вь безгрьл'нꙋю одеждꙋ, на дрьвена ѡждꙋ.**

Л. 122а. **Повѣсть о царꙋ Гдꙋніꙋ и како осꙋди блаженаго Гроздіа и прѣдаде его на мꙋченіе.** Издао Ђ. Даничић у Starinama I, 311. О овоме и В. Истрин у Ж. М. Н. П. 1896, јуни, 7.

Л. 123б. **Слово и чюдо светаго и всеславнаго великомꙋченика Геѡргіа когда оживи животина Теѡпистꙋ.** Издао Ст. Новаковић у Примерима², 417.

Л. 128б. **Мꙋдрос(ть) и пророчаствіе светаго Стефана Лазаревиќа.** Несвршено, за њим, без почетка, опет као пророштво. Све издао Ђ. Даничић у Гласнику XI, 168.

Л. 129б. Ѿ светых богоносиых ѿць дѹшепо(л)ѕна ѹченїа. — Ѹетири вѣщи сѫть, и аще единѹ ѿ них имат хлокѣкь, ни покаiати се можеть ни еже молитвѹ его прїемлють богь.

Л. 132б. Иѕбран'нїе ѿ раѕлиѹ'них книгь светаго Їѡана Ѕлатоѹстаго. — Прѣжде в'сех боеи се бога и присно-поминаи его въсегда. Люби господа бога своего ѿ все дѹше своее и ѿ в'се мысли своее.

Л. 138б (више од половине) и 139. празни.

Од л. 140. настаје друга рука, можда и други рукопис па ушивен с овим.

Л. 140—144а. Таблице календарске.

Л. 145б. Ѹинь быкаемыи молитвы ѿ съблаѕноѹ вражїа. Єгда съмѹщень бѹдеши въ сьнѣ.

Л. 147а. Исповѣданїе инокоѹ на въсакь дьнь въ крат'цѣ къ господоѹ богоѹ. — Исповѣдаю се богоѹ царю небесномоѹ и прѣчистѣи матери его и светымъ небесным силамь и всѣмь светымь его.

Л. 148а. Правила светых апостолъ втораго събора житїа светыхъ преданїа, како подобает жити. — Повелѣваем въсакомоѹ христїанииоѹ по светѣи пасцѣ тоѹ своѹ седмицоѹ ѿ недели ї пак до неделе Ѳѡмины ꙗмы сирь и рыбѹ ї пїемь питїе, а мир'сцїи меса.

Л. 150а. Молитва въѕлагающе коѹкоѹль.

Л. 150а. Послѣдованїе о вькоѹшенїи свещен'ные воды.

Л. 152б. .... акатїстѹ пресветїе богородице.

Л. 162б. Акаѳїсто живоносномѹ грѡбоѹ и въскрьсенїю господа нашего Їсоѹ Христа (несвршено).

Л. 163а. Канои покаанїа къ господоѹ ѡбличенїе и истеѕанїе съвѣсти къ своеи доѹши.

Л. 172а. Въ лѣт(о) ӿ·ѕ·ѿ·ҁ· (1382.) ин'диктиѡи ·є· прѣведе се сїи канѡи ѿ грьчьскаго иѕвода мнѡгогрѣшиим Макарїемь, пѣс(нь) похвал'наа прѣсветѣи богородици, творенїе Ѯан'ѳопѹла кѹрь Никѹфора. — Радоѹи се, прѣвыш'шїи мысльных силъ, радоѹи се, чистѣишїи сльнца свѣтлостїю.

Л. 174б. Начело павечер'ници великое.

Л. 175а. К сѹботѹ вече канѡи моль'и прѣсветѣи богородици итд. канони богородичини од суботе до суботе.

Л. 193б. **Последованїе светые купины въ светѣи Горѣ Синаисцѣи поет же се.**

Л. 197б. **Молитва съ оумиленїемь къ прѣсветѣи владичици нашеи богородици госпожди и малою похвалою, творенїе Димитрїа Кан'такоузина, по стихомь сладчаиша меда и сѫта.** Почетак и свршетак те молитве објавио је Ђ. Даничић у Starinama I, 50.

Л. 202а. **Канон всего лета. Пѣс(нь) ·а҃· глас ·и҃· имѣю краегранесїе: Сїих же светых въспѣваю много крьстнаго лета Михаиль смїрен'ныи и недостоиныи инокь.**

Од л. 207. пришивен је нов рукопис, трећом руком, у дну има сигнатуру да је то први кватернион.

Л. 207. **Чьстни параклис светомꙋ великомꙋченикꙋ и побѣдоносцꙋ Геωр'гїю.**

Л. 216б. **Чьстны параклис прѣсветѣи богородици.**

Л. 218а. **Свѣтил'ны по въсѧ дьнїи.**

Л. 220б. **Въ славꙋ иже въ троици славимомꙋ** ... пошто се изређају свеци завршује се: **въ молбꙋ и похвалꙋ светые ·д҃· ѕвѣзди иже въ послѣдниѧ времена просїавше: Прохора Пшин'скаго, Їωакима Сѫран'дапорьскаго, Иларїωна Мег'лѣн'скаго и Гаврїила Лѣснов'скаго и светаго ωтьца нашего въ Ѡсогов'скꙋю горꙋ постав'ших сѧ, въ молбꙋ и похвалꙋ светые прѣподобные матерѣ наше Петкы и Недели и въсѣхь светых въ многолѣт'ное животь и ѕдравїе и въ спасенїе комꙋ хощеши.**

Л. 224. Правила за читање молитава (другом руком).

Л. 223, 225—27. празни.

108. (26). **Зборник,** на хартији, 16°, 224 листа, руске рецензије, можда XV—XVI века.

Л. 1—3 празни са записима које је (као и по другим листовима) издао Ђ. Даничић у Radu I, 179, а после и Ст. Новаковић (који је и цео рукопис описао) у Споменику XXIX, 55. Нешто из садржаја наводи и В. Истрин у Ж. М. Н. П. 1896., јуни, 79—80.

Л. 4а. **Житие ѿ части и чюдес(а) и повѣданїе прѣподобнаго и богоносцаго ѿца нашего Василїа Новаго. Списана Григорїемъ мнихом' оученикомъ его. — Непостижимаго бога, ω человѣчестемъ родѣ преблагаго и человѣко-**

любивкаго светыя премудрости неизреченно строяща. Издао по другом рукопису Ст. Новаковић у Споменику XXIX, 64.

Л. 104а (од половине), 105. и 106. празни (са записом).

Л. 107. Сїа словеса въ кратцѣ изъбранїа ѿ книгы Кωнстантина философа Костѣнчьскаго, бывша оучитела срьбьскаго въ дьни благоуьстиваго Стефана деспота господина Срьблюмъ, имат сицево къ писателемъ. — О овоме говори, и карактерише га Ђ. Даничић у Starinama I, 2, а разлике од пуног текста издао је В. Јагић, Ислѣдованіа по рус. языку. Томъ I, 960.

Л. 125а. Сказанїе ѿ слова Златоустаго о древѣ разумнѣмъ. — Прїиде змїа къ Еввѣ и глагола ен: яко аще коснета са древу будета яко бωзы, вѣдаще доброе и лукавое.

Л. 127а. Молитва идущимъ къ господинам или на поуть или на судъ. — Господи боже мои, за мольбу архаггла Агатоила, благодатнаго аггела, иже дарова ему, господи, предстоати всакомоу суду земльному.

Л. 128а. Послѣдованїе ω причащенїи святыа воды, яже великаго освещенїа на богоявленїе ея же причащают са иже нѣсть лѣть причастити са животворащих пречистых Христовых таинъ, плоти и крови, по совѣтоу доуховнаго ѿца егда предповелить. — По ωбычном приготовленїи иже къ ωсващенїю и сїа изглаголетъ молитвы.

Од л. 131а настаје друга рука и други рукопис, јер је при дну знак ·а҃· као први кватернион.

Л. 131а. Съвѣщанїа кратка великаго оучителя Самуила Їоудеанина родом, но ѿ Їоудейства къ вѣрѣ христїанстѣи обращшаго са... А как тот Самуилъ Їоудеаниныъ ѿбратил са въ христїанство ї томоуже прошло врема ·ф҃·з҃·г҃· лѣта, по сїе настоащее лѣто еже утет са ѿ начала мира ӿ·з҃·з҃·д҃·е.

Оучителя Самуила обличенїе на юдейскаа заблужденїа месїина пришествїа еще чающихъ. — Книжка сїа яже много может къ одолѣнїю Їоудеωвъ ω заблуженїи их еже имѣють ω месїи еще градущем, и излаже се даље садржај.

Л. 132. Начинает епистолїа мниха Алфонсїа ѿ чина проповѣдников къ мниху Хугонѫ оучителю тогоже чина о книзѣ нижеи написаноѝ. — Пречьстинѣишему ω Хри-

стѣ брату Хугонѫ, оучителю чина пропокѣдников.... а на завршетку те епистолије (л. 133б): **Начинаеть епистолїа преведена ѿ арапска на латинско минхом Алфонсїем добрым человѣком Испаниянином, чина проповѣдников. Сїа же епистолїа его же бѫдеть к'водителна и к чему потребна пред словенце исповѣданїе еа полнѣе просвѣтлит са съ написанїемь еже таково есть.**

Єпїстолїа еа же написал оучител Самуиль Исраилтаини рожденїем ѿ Фера града царьскаго Мохитан'ска къ оучителю Исааку оучителю Сомица еже есть под иньлинисїа(?) къ царствѣ предреченном. — Да съхранит та богь, ѡ брате, и пребыти тобѣ попустит до нели же пребывает плѣненїе сїе наше. Има 25 глава и **заключенїе книгы.**

Л. 173а. **Начинает книжка оучинена магистром Николою Делира, чина меншнх. ѳеологїи прослѣдователла, в нен же сѫт прекраснѣйша стазанїа їюденское безвѣрїе къ православнѣи вѣре похвалающе. — Первое к'зыскует са аще ѿ писанїи прїатых ѿ Їюде может крѣпцѣ оутвердити спаса нашего.** На завршетку (л. 219б): **Повеленїем архиепископа Генадїа преложиль сїе на рѫскыи азыкъ Митя тлъмач лѣта ⷽ҃ⷮ҃ⷣ҃-го** (1501.) **Николи Делира на богоѿмет'ныхъ Їюдеѡвъ.**

Л. 220—224 празни (са записима познијим).

109. (46). **Зборник,** на хартији, 16°, 121 лист, српске рецензије, XVII века, писан разним рукама наизменце, без почетка. Описао га је и многе чланке у целини или у изводу објавио Ст. Новаковић у Гласнику XXV, 19.

Л. 1а. Продужење грчког речника и фраза. Опис и одломци издани у Гласнику XXV, 27.

Л. 7а. **Пошастие ѿ Єроусалима на Синаискую Гору колико есть конак.** Издано у Гласнику XXV, 32.

Л. 8а. Продужење грчког речника.

Л. 22а. **Иже въ светых отьца нашего Григорїа епископа слово ѡ ·л҃· срѣбрьницѣхь Їудинѣх иже въземъ Їуда. — Анна Каїафѣ тъстъ бѣше а Їуда ѿ брата Каїафѣ; ѡни же даше Їудѣ ·л҃· сребръникъ иже дръжит единь срѣбрьник ·ч҃· аспри**

и вьси ·л҃· сребрьникь дрьжет ·в҃· тисоуψ аспрїи; иже бѣхв такови сребрьници вь царство Фараѡново.

Л. 22б. Запис тајни пишчев издат у Гласнику XXV, 24 и у Гласу Срп. Краљ. Акад. LIII, 155, где је и решење његово. Испод тога титула јеромонаху (познијом руком).

Л. 23а. **Типикь за чрьно мастило.** Издано у Гласнику XXV, 32.

Л. 23а. **О раствореныи злата.** Издано тамо, стр. 33.

Л. 23б. **Дрвги типик за чрьно мастило.** Издано тамо, стр. 34.

Л. 24б. У врху тајном буквицом: **Кирилль еромонахь**, а испод тога кључ тајне буквице (издан тамо, стр. 24), а у дну црвеним **ѿ крьви текѹщїи носом. Соудь и вьзданїе еже.**

Л. 25а. **О раствореныи двката.** Издано тамо, стр. 34.

Л. 25б. **Сказанїе о плесканом златв венетискомв.** Издано тамо, стр. 35.

Л. 26а. **Сказанїе како позлатити хартїю.** Издано тамо, стр. 35.

Л. 26б. **Сказанїе егда повезвеши книгв како позлатити хартїю сь крьхв книге.** Издано тамо, стр. 36.

Л. 27а. **Сказанїе за лазвр' платнени танкыи.** Издано тамо, стр. 36.

Л. 27б. **Сказанїе како прѣписаше Тврци Цариград и что юсть вь нем.** Издано тамо, стр. 36.

Л. 28 празан.

Л. 29. **Посланїе царв московскомв.** Цео лист заузима титула, а име је царево **Михаилв Феѡдоровичю.**

Л. 31б. **Посланїе господарю оугровлахїиском.** Кратак извод издан тамо, стр. 49.

Л. 34а. **Питакь иже по вьсоудоу.** Садржина пропричана и исписана тамо, стр. 50.

Л. 36а од половине и б. празно.

Л. 37а. **Патрїархв пекскомв.** У изводу издано тамо, стр. 50.

Л. 39б. **Питак на Ровинψе.**

Л. 40а. **Митрополїтв Кїевскомв.**

Л. 42а. **Патрїархв московскомв.** Извод издан тамо стр. 51.

Л. 44б. **Посланїе кнезю шстрозском ꙋ.** Извод штампан тамо, стр. 51.

Л. 46б. **Питак на Лешкꙋ землю, или на Малꙋ Рѡссїю.**

Л. 48б. **Ктиторѡм срьбскимь, болꙗром.** Извод саопштен тамо, стр. 52.

Л. 50б. **Въ мѣсти идеже хощеши.**

Л. 51б. Познијом руком приписана посланица рилског манастира грађанима и свештенству града Софије.

Л. 53. **На Москвꙋ въ монастирь ст. Троицꙋ.** Већи извод издан тамо, стр. 52.

Л. 56а. Опет оном познијом руком као писмо поједином човеку.

Л. 56б и 57а. Другом руком: **Єгда хощетъ диꙗкъ свещенникъ быти дꙋхов.** како се поступа; у дну л. 56б: **лѣто ҂з҃с҃к҃в҃, ѿ рожд. Христова ҂а҃х҃г҃і҃**, а у дну стране 57а: **Партенїе ермонахь.**

Л. 57б. Посланије к ктитору.

Л. 59а. **Лѣта господнꙗ тысоущнаго ҂х҃н҃д҃-го Нїконꙋ, патрїархꙋ московском ꙋ.** Већи извод тамо, стр. 54.

Л. 63б. **Въ лѣто ҂а҃х҃н҃д҃ царꙋ господарꙋ Алезїю Михл. московском ꙋ.**

Л. 66а. **Въмѣстила.** Посланије опет цару.

Л. 67а. **Патрїархꙋ** од Филарета, митрополита битољског. Извод штампан тамо, стр. 57.

Л. 68а од половине и б. празно.

Л. 69а. **Доуховным ѡтцемъ.**

Л. 71а. **Посланїе игꙋменом.**

О оба ова извод тамо, стр. 58.

Л. 73а. **Любимомꙋ.**

Л. 74а. **Митрополитом.**

Л. 75б. Празан.

К. 76а. **О чюдесѣх дивных и велиꙗих иже быше въ островѣ Съндорисцѣм'.** Издано у целини тамо, стр. 37.

Л. 78б. **Въселюбзнѣишемꙋ оучителю кꙋр Пахомїю.** Извод штампан тамо, стр. 58.

Л. 79б. **Питакъ сложенъ съ слови.** Штампано у целини тамо, стр. 58.

Л. 81б. **Моусеи, божїею милостїю митрополит белиградскы и архїепископъ северсїи(!) и Баната темишкарскаго и проу....** цела титула као почетак писма.

Л. 82 празан.

Л. 83. **Изводъ любимомꙋ братꙋ или господинꙋ.** Мало о томе, тамо, стр. 60.

Л. 85а. **Ктиторѡм обще.**

Л. 86б. **Посланїе митрополїтѡм.**

Л. 89а. **Посланїе къ братꙋ любимомꙋ.**

Иза листа 89. нешто je искинуто.

Л. 90а. Посланије госпођи Екатарини Влашкој. Захвалница за дарове.

Л. 92б. **Сингелїа протопопамь.** Издана у целини, тамо, стр. 60.

Л. 93б. **Протопопом посланїе.**

Л. 94а. **Надпїсанїе над книгам.** Како се пише запис кад се сврши књига.

Л. 94б. Празан.

Л. 95а **Молитва юже дают епископи доуховнымь ѡтьцемь да прїемлють уловѣкы на исповѣданїе. — Смѣренїе наше ѿ благодати и дара даннаго намъ ѿ въсесветаго животворещаго доуха.**

Л. 96б. Молба владици од неког некад присног а сада устрањеног, ваља да калуђера.

Л. 97б. Запис тајном буквицом, издан у Гласу LIII, 155.

Л. 98а. Као календар.

Л. 98б. Празан.

Л. 99б. **Питак патрїарха пекскаго сице научи.** Издано у целини, тамо, стр. 61.

Л. 101б—102а. Титуле епископима. Издано у целини, тамо, стр. 44.

Л. 102б. Познијом руком продужење титула Мојсију Петровићу, архијепископу српског народа под влашћу римског цесара, и Стефану Љубибратићу, наместнику господина митрополита светејше .... белиградскије.

Л. 103а. Празан.

Л. 103б. до половине: **Учены Енохъ въздръжаник прѣстави се ѿ земле посте се....**

Л. 104а. и б. Индикат и кругови сунца и месеца итд. од год. 1657. до год. 1693. са напоменом: **Сїє добро и ѕвѣстно и ѿ добра ѕвода състави се.**

Л. 105а. Два писма другу, познијом руком са потписом: **Писахъ азъ попь Петаръ, рабъ Христовъ и слуга грѣхоу.**

Л. 107а. Наставак неке службе (нема првих листа) без свршетка.

Л. 114. Био празан па испуњен записима (Гл. XXV, 22).

Л. 115а. Другом руком: **Изложенїе главизнъ поучителных написанное ѿ Агапита дїакона светѣише бо̂жїе великїе црькве, егоже краеграниесїе тако са имат: Блаженѣишему и благоуьстивому царю нашему Їоустинїану Агапить худѣишїи дїаконь.** Издано у целини тамо, стр. 39.

Л. 119а. Тумачење грчких речи уобичајених у црквеној књижевности.

Л. 121а. **Їсуса Сирахова глав....** — **Что юсть чловекъ и что юсть добродѣтелъ его.**

Л. 121б. Празан са белешкама.

На задњој корици има неки искварен запис од кога сам прочитао:

Да се зна колико похарачих у Белиградѣ на владику ѫ·л҃·р҃· ... и паки ·и҃· (или **·н҃·**) **нова(ц?) и камилавку за ·р҃· к... здра..., и паки ·г҃· дуката, и паки ·ѕ҃· френгїа.... То въсе дах оу зам владику кир Їѡсифу, въ лѣто ѫ·з҃·р҃·ҳ҃·г҃· Пак(ы) Фелеона(ц?) за ·в҃· грош(а) и пол И всего чини ѫ·г҃·ҹ҃·ї҃·і҃· Мазим.**

110. (51). Одломак **зборника,** на хартији, 8°; 37 листа, српске рецензије, XV или XVI века.

Првих 30 листа су 12., 13. и 14. кватернион неке књиге.

Л. 1а. **Разлучиїе главизны събрани ѿ иного номоканона. — Ѡ свещеницех. Свещеникь аще по небрѣженїи пролѣеть дары.**

Л. 20а. **Повѣданїе вь кратцѣ сложено како и чесо ради дѣла ѿлучише се ѿ нас Латине и изврьжени быше ѿ прьвѣистка своего и ѿ книгь помен'нїих идеже пишут' се православ'ны патрїар'сы и прѣподобиын. —**

Въ лѣт(ѣ) ѫ·ѕ·с·п·ꙁ· бѣше на ·ѕ·мь съборѣ Ан҆дрїань папа Рым҆скыи, и по нюмь быше папы въ Римѣ имже имена.

Л. 22а. Посланїе патрїарха Михаила, Констан҆тина града еже посла патрїархꙋ Алеѯан҆дрьскомоу кѵрь Петрꙋ ѡ ересех латин҆скыхъ. — Прѣблажен҆номꙋ и доухов-н҆номꙋ братꙋ и сътслꙋжьбникꙋ нашемꙋ прѣѡсвещен҆номꙋ.

Л. 25а. Ѿ правиль светыхь ѡтьць въ кратцѣ иꙁ-бранном о црьковным оустакомъ. — Аще что испадѣт на ꙁемлю ѿ светых, света гоуба или льжица.

Л. 25б. Расꙋжденїе ѡ грѣсѣх. — Въсакь же грѣхь и беꙁаконїе елико аще сътворилъ естъ чловѣкь.

Л. 27а. Оуказь светым въселен҆скым съборомъ. — Прьвы и светыи въселен҆скыи съборъ быст.

Л. 28б. Книга сведетелна къ архїерею ѡ хотещимъ прїети свещен҆ства степень.

Л. 28б. Молитва юже дают епископи доуховнымь ѡтцемь да прїемлють чловѣкы на исповѣданїе.

На завршетку запис: Дав҆шемꙋ же богꙋ начело и кон҆ць, томꙋ слава вѣкї вѣком аминь. м͠ (монах?) Варѳ(о)ломеі. Можда писац.

И овде као да се свршавас први рукопис, јер ово што сад иде писано је другом руком.

Л. 31а. Начело прѣмоудрости страх господинь. Типик Савин за Карејску ћелију, издао Ђ. Даничић у Književniku III, 139—140.

Л. 35а. Скаꙁь хотѣщомоу дрьжати ѱалтирь сь. — Богоносиїи и прѣблаженныи и прѣподобныи ѡци наши. Издао арх. Дучић у Гласнику LVI, 53.

111. (56). **Зборник,** на хартији, 8°, 288 листа, српске рецензије, XV—XVII века, писан од разних руку, погубљени стари листови првих кватерниона доцније дописати, нема свршетка и неколика листа из средине.

Л. 1а. Прѣдисловїе Михаила Ѱелоҁ҆са книꙁе глаголюмїи Дїѡп҆тра, нашим же еꙁыкомь нарицает҆ се ꙁрьцало. — Лоучше юст, рече, мало праведникꙋ, паче богатьства грѣшныих многаа.

Л. 2б. **Списы Кон'стантина нѣкоюго вѣща ѡ книѕи глаголюмен Дїѡп'тра, си реч ѕрьцало.** — **Иже сїю хотеи проучьсти книгѹ, не кь мерѣ вьѕыраи стыховиѣи.**

Л. 3б. **Списателюви стисы ѿвѣщателны юве юко кь сьпротивлающїим се.**

Л. 4а. **Плач и рыданїа инока грѣш'на и странна ниже съпираше се кь дѹши своюи. Слово ·а҃·, стыхъ ·т҃·о҃· — Како сѣдиши, како беспечалѹюши, како не радиши, доуше моѧ.**

Л. 15а. Друго слово; л. 60а. треће; л. 136. пето (од четвртог слова почетак мора бити био на испалом листу). Завршетка нема.

Л. 167а. **Моученїе светаго прьвомѹченика и архїдїакона Христова и апостола Стефана.** — **По вьскрсенїю господа нашего Ісоу Христа быст мльва велїа вь людех и ранать многь вь Июдѣих и садоукеих и фарисѣих ѡ Ісоусѣ Назаранинѣ чїи сынь быст или како роди се.**

Л. 173а. **Слово ѡ страстех господа нашего Ісоуса Христа.** — **Вчерашнаго ѡбѣта дьньсь дльгь испльнити хощоу, и хощоу где ѕде слово ѡставих. Глаголахѡм юко сьбраше се Іоудене да сьвѣть сьтвореть на господа.**

Л. 179а. **Слово ѡ сьмрьти Авраамовѣ.** — **Въ ѡна врѣмена скончаше се дьние Авраамоу прѣставити се. Господь глагола кь архааггелоу Михаилоу иди кь Авраамоу и реци емѹ дьни бо ти се скончаше.**

Л. 186а. **Видѣнїе пророка Даниила ѡ царїих и ѡ послѣдних дьнех и ѡ кончини.** — **Пришьдь архаггель Гавриль кь Даниилоу пророкоу рече глаголе: Такѡ, Даниле моужоу желанїи, послань есмь к тебѣ вьзвѣстити и показати послѣдниа днїи.**

Л. 190б. **И се тлькованїе Даниилѡво ıакоже рече ѿ начела до конца, до пришествиıа Антихристова.** — **Такѡ царствоваше на ѕемли и тако сьбоудет се сїа жа таина не повѣдоует се прѣд миоѕѣми чловѣки, иже бо сего не хранить, то ѕлѣ погибнеть.**

Л. 193а. **Сьборникь светых ѡтьць.** — **Рече Іѡаннь Ѕлатоусты: сѣдещоу ти на чтенїи словесъ божїих, прѣжде моле се юмоу да ѿврьѕет ти ѡчи срдьчиѣи, да не тькмо чтеши.**

Л. 195а. **Слово ѡ оумилюнїи доуши.** — **Ѡх доуше, оувїи оужико, ѡ горе соупрѹжнице моıа ѡ чемь прьвѣе истежоут те аггели, и ѕа что прьвѣе ѿвѣть вьздаси.**

Л. 198а. Слово Їѡанна Ꙁлатоустаго ѡ том еже имѣти кинои въ разоумѣ дьнь страшныи. — Къждо, възлюблѥнїи, вънидем въ свою съвѣсть и помислом прѣгрѣшенїа и соудь на нюмже възглаголюмь.

Л. 199б. Поученїе светаго Василїа. — Аггель господьнь написает слово господне, нь мнещим се христїаном, а страха божїа неимоущим глаголю сице: горе чловѣкоу томоу иже гнѣвь имѣе на кого.

Л. 200б. Слово ѡ разлоученїи доуши. — Егда доуша разлоучает се ѿ тѣла, како приюмлють ю аггели приходет же и тию аггели. иже хранеть родь христїанскыи.

Л. 202б. Їѡанна Ꙁлатѡоустаго ѡ съмрьты. — Не бои се, чловѣче, съмрьти.

Л. 203а. В нед. месопоус. слово ѡ вторѡм пришьствїи господа бога и спаса нашего Їсоуса Христа. — Приидите, любимици мои, приидите, ѡтьци и братїа моѥ, избранное стадо ѡтчее, знаменанїи кѡнии Христови, придѣте, чеда, послоушаите слова спасова.

Л. 210б. Вь тьжде дьнь слово светаго Ефрема о покаанїи и ѡ любви и ѡ крщенїи и ѡ исповѣданїи и ѡ боудоущим соудѣ, Христоу похвала. — Ничтоже поутем, любимаа моѥ братїе, паче нелицемѣрнию любве, много бо сьгрѣшаюм по все дьни и часе.

Л. 218б. Прѣподобнаго ѡца нашего Ефрема слово ѡ спасенїи доуши и ѡ покаанїи. — Ѿреченїе юже прѣд прѣчьстиѣмь крщенїи творим малѣ оубо авлают се разоумѣемо же и зело велико иже възможеть хранити трьблажень ест.

Л. 225б. Житие прѣподобнаго ѡтца нашего пустиника Марка Аѳинѣискаго жившаго вь горѣ Ѳраусцѣи соущїи ѡб онъ поль Еѳїѡпїе прѣмо хоттѣнскоу езыкоу. — Повѣда намь авва Серапїѡнь соущоу ми вь вьноутрьнои поустины Егупта, глаголю, ако вь нощи спещоу ми вь синѣ.

Л. 235а. Сказанїе како аггель господьнь послоужї светомꙋ Епипанию ѡ сочивѣ. — Послоушаите, братїе, сьмисльно и разꙋмно како недостоало би нам ѿходити ѿ цркве до їеренскаго ѿпоущенїа кон҅чнаго.

Л. 238а. Сеже ако не подобают ѡсоуждати сьгрѣшающих, и ѡ безмьлвїи слово. — Прїиде иногда авва Исакь кь ѡбщежитїе, и видѣвь брата сьблазьньша се и ѡсоуди его.

Л. 238б. **Словеса патерискаа избранна. Слово ѡ аввѣ Еулогїи. — Семоу аввѣ Еулогїю пришьдьшоу зѣло ползовахом се; вьзьм бо старьць помишлениием ѡпасенїа по все дьнїи бѣше сьбирае братїю.**

Л. 241б. **Иже вь светиих ѡтца нашего Атанасїа великаго патрїарха Алеѯандрїискааго слово кь заповѣдем божїамь всѣм ѿкрьгшим се мира и хотещим спасти се. — Вьзлюблиенїи попецѣм се ѡ спасенїи нашем, ꙗко врѣме ськращено ест проуее и не можеть никтоже пещи се.**

Л. 248а. **Сказанїе ѡ Самсонѣ како зачет се. — Быст моуж ѿ колѣна Данова име иемоу Маное, бѣше же бесчедань, неплодна бо бѣше жена его.**

Л. 252а. **Слово о Деворѣ како избави град Иеросалимь ѡть раты. — Сиꙗ Девора бѣше вь Їросалимѣ прьваа ѿ бол҆ших. Быст же прити цароу Артасироу пер҆скомоу и ѡбьстоупити вась градь.**

Л. 254а. **Словеса доушеполезнаа и избранаа светїих ѡтьць хотещим вьнимати прилежно. Преподобнаго ѡца нашего Макарїа слово о исходѣ доуши. — Бѣ уловѣкь доуха света исплынь и благовѣрань и христолюбивь излиха зѣло и страннолюбивь и братолюбивь.**

Л. 276а. **Слово полезно ѡ (и)ноуьскым житїи. — Оуслишите, братїе, колико поутень быст иноуьскыи уинь и колика слава ѡбраза егоже ѡблѣкохомь.**

Л. 283а. **Мѣсеца ноебра ·к҃г· памет и прошенїе светаго ѿца нашего Амфилохїа постника и како ѿ аггела свещен быст. — Бѣ единь моужь именем Амфилохїе праведнь си и благоустивь ·м҃· лѣт имѣе вь кр҆тпѣ и ꙗдь его бѣ посмагь едни, и пиво его вода едина.** (Несвршено).

На л. 7б. има један запис који је у изводу наштампао Љ. Ковачевић, Гласник LVI, 345.

112. (147). **Зборник,** на хартији, 16°, 346 листа, (а било их је 450), српске рецензије, XVII—XVIII века. Непотпун.

Л. 1а. **Пасхалїа азбучна неїсходнаꙗ.**

Л. 13б. Календар, о празновању празника и типик за велики пост.

Л. 26а. **Слово како Римь ѿпаде. — Римь бѣше православ'нї; ѿ Рима града наипрежде изїде християнство. Први царь Константїнь бисть; ѿ кудѹ бисть? ѿ Рїма.** (Испали по неки листови).

Л. 39а. **Слово како живеше жїдовинь сь християнином ь. — Жидовинь нѣки бѣше вь Алеѯанд'рие кѹпаць и живеше близь християнїна, имеяше любавь сь христїанином ѕѣло.**

Л. 42а. **Слово ѹчител'но ѡ прїтчи. — Нѣки чловѣкь имаше ·г· дрѹга, ·в· любляше велми ѕѣло, а третїега не призиваше никогда.** Пунију редакцију ове приче по неком другом рукопису (није Уч. Др. бр. 148) издао Ст. Новаковић у Примерима², стр. 476.

Л. 44а. **Вьпроси пресветїе богородици ѡ ·ꙁ· грѣховь.** Издао Ст. Новаковић у Starinama XVIII, 201.

Л. 45б. **Слово светаго ѿца Єфрема ·ѕ·е.** Издао Ст. Новаковић у Примерима², 446.

Л. 48а. **Виденїе ѿца нашего Мелен'тїа. — Ѿць нашь Мелентїе пребисть вь пещери жївѹщїи ·л· лѣть. И бѣше пещера прї пѹти близѹ.**

Л. 50б. Зли дани у месецима. Издао Ст. Новаковић у Примерима², 523.

Л. 51а. **А се есть сказанїе лѣкованїю.** Неколико рецепата издао Ст. Новаковић у Примерима², 512, а неколико Витковић, Гласник LXVII, 352.

Л. 54а. **Молитва ѿ кр'ви текѹщеі носом илї ѹсты. — Источникь кр'ви истекь извою из ребрь твоихь, Христе боже нашь.**

Л. 54б. **Ѿ крви текѹщи носом' илї ѹсти.** Издао Ст. Новаковић у Примерима², 520.

Л. 54б. **Молитва светаго апостола Пав'ла ѿ змѣе.** Издао Ст. Новаковић у Примерима², 518.

Л. 55б. **Чѹдо светаго Николи како изведї чловѣка из дна мора. — Бѣше чловѣкь нѣк'то вь Кон'стантине граде рекомо Летвери именемь Димитрие, и имаше вѣрѹ вь светомѹ Нїколи.**

Л. 57б. **Пренїе доѹши и тѣлоу. — Виде дѹша тѣло мрт'во лежеще ѿ ѡнога свѣта пришед'ши на тѣло свое.** Издао Г. Витковић у Гласнику LXVII, 355.

Л. 58а. **Слово ѡ пренїю дѹши и тѣлоу.** Издао Ст. Новаковић у Примерима², 478.

Л. 60а. **Слово Иоан'на Предтечи ѡ аде. — Вьзлюблен'ние, добро есть рещи каково благовещеніе Предтече вь аде, како вьпрашахѹ свщие вь аде.**

Л. 69а. **Слово ѡ Шакїшѹ царѹ. — Вь нѣкое врѣме бѣше царь нѣки благочьстивь вь граде Єрихоне именемь Шакишь.** Само почетак, па нема у рукопису 16 листа.

Л. 70а. Продужење приче о Адаму, што је издао Ст. Новаковић у Примерима[2], 422.

Л. 76а. **Сказаніе ва кратце ѡ рождес'тве пресветне богородице. — Рождаство пресветне богородици бист' ѿ бїтиꙗ вь лѣто ·є· тисѹщно, и ·ѹ·п·г· По рождастве же ее ·г· лѣтна свщи.** Издао Г. Витковић у Гласнику LXVII, 356.

Л. 77а. **Чѹдо ѡ светомь ѡбрѹсе ї ѡ керамиди и ѡ чѹдеси бившемь. — Прием' Авгарь царь епїстолїю господню и вьзрадова се зѣло, Жїдове же рьптахѹ на Ісѹса хотеще ѹбїти его.**

Л. 79а. **Слово светаго Василїа великаго ї ѡтца Єфрема. — Єфремь изьшадь ис пѹстиние и прїде ка светомѹ Василїю, и рече Єфремь: ѿче, да станемо на молитве.**

Л. 82а. **Прение Єлефтериево са Євреї ѡ вѣре и сказаніе ѡ ·кі· петцехь ва годищѹ. — Вь западнеи стране земле есть зовома Лаѵтра, вь иеиже есть градь именемь Драч'** (нема краја).

Л. 88а. **Събраніе сьчетан'ное ї сьставленіе вьселѹн'ное ѡскѹдениꙗ сльнца и лѹни ѡбрѣте же се и извѣст'но сложи се.** (О помрачењу сунца и месеца, кад ће бити).

Л. 103а. **Слово ѡ двѣю раз'боиникѹ како зачеше се и како распеше се на пречьстнемь древе ѡбе странь господа бога и спаса нашего Ісоус Христа. — Єгда бысть рождаство господа бога и спаса нашего Ісоус Христа, тогда изби Иродь младенце ищѹщи господа.**

Л. 104б. **Слово како еѵгелїе напїса се. — Єгда распеше господа нашего Ісоус Христа поем Иоань светоую богородицѹ вь домь свои.**

Л. 105а. **Слово ѡ дочеканїю сьвршенїꙗ божств'ние светие литоургие. — Сказа намь ѿ вѣрних чловѣкь нѣкто: бѣ нѣки мѹжь вѣрань житїем' чистимь.**

Л. 107а. **Слово светаго Иоанна Златоѹстаго о наказании попов. — Паки же, ти брате през'витерѹ и пред'ста-**

телю Христовѣи страшнеи трапеꙁѣ и ꙁа люде вьꙁ҆носеи молитви кь богꙋ, храни҆ се ѿ ѡпитїꙗ.

Л. 109а. **Се же да вѣси типикь ꙁа ур҆но мастїло.**

Л. 109а. **Се же есть типикь ур҆венꙋ мастилꙋ.**

Л. 109а. **Се же есть типикь ꙁеленꙋ мастилꙋ.**

Л. 109б. **Се же да вѣси како се ꙁлато раствара.**

Л. 109б. **И пакы да ꙁ҆наш како се ꙁлато раствараеть.**

Л. 110а. **Се есть лѣкованїе.** (Четири рецепта).

Л. 110а. **Ꙁа ѡкощїе** (кад се пресађује).

Л. 110а. **Мѣсеца ок҆томврїа ·к·в· светаго и равноапостолнаго Аверкїꙗ тропарь. Сеи тропарь ѿ тресавїци напїши на ꙗб҆лци, и даи болестиꙋ да иꙁи.** (Ст. Новаковић у Примерима², 510, друкчије за „треску").

Л. 111а. **Начело светаго и великаго поста** (тропари и кондаци и друго, тако и за велику недељу и даље до педесетнице).

Л. 139а. **Ѡ житїи сирѣч ѡ нощенїи и раꙁдѣшенїи вьсего лѣта оуказанїе,** даље: о дневним канонима, о двојици светих, о певању у ћелији, о празничним канонима и о агрипини.

Л. 146б. **Акаѳисть пресветые богородицї,** канон благодарствени, молитва богородици, кондаци и икоси.

Л. 169а. **Акаѳїсть господꙋ нашемꙋ Ісоус Христꙋ,** кондаци, итд.

Л. 185а **Чьстныи параклись пресветеї владичици нашеи богородици.** (Нема 32 листа).

Л. 207а. **Бѣше Ан҆ѳонь царь по вьсеи Кесарие и роди единa сина и едину дьщерь. И тако оумре царь сь женою своею, и ѡстас҆та синь его Ахаꙁь и дьщерь Агаꙁа, и дрьжахꙋ ꙁемлю ѿца своего.**

Л. 211а. **Скаꙁанїе и повѣсть колико имать Венеѳїа светыхь мощеи и како принесени бѣше ѿ вьсеꙗ стране и градыи, ѡвые ѿ Їеросалима, а дрꙋгїе ѿ Цариграда, а иные ѿ срьс҆кїе и ѿ блгарскїе ꙁемле, а дрꙋꙁие ѿ римскые страни, и ѿ вьсеꙗ помор҆скїе ѡстровы и ꙁем҆ле тꙋ почивають множьство светыхь телеса до сего времени и лѣта настоеща ·ж·ꙁ·п· лѣть ѿ Адама.** Ту се вели да су од српске земље донесени св. Срђ и Вакх, свети мученик Гризогон од Зара града у Далмацији, свети врачи Кузма и Дамјан од неког села близу Мелника. Издао Г. Витковић у Гласнику LXVII, 359.

Л. 213. (О смрти богородичиној). **Вь ·кі· мѣсеца Августа пос'лань бисть архаггель Гавріиль.** Издао Ст. Новаковић у Примерима[2], 433.

Л. 217а. **Крат'кое сьбраніе ѡ господинѣи пас'цѣ когда Рімлѧне рав'но сь намі, когда же нѣст.** Овде почиње од год. 1672—1700. Издао Г. Витковић тамо, стр. 367.

Л. 219а. **Анастасіа блаженнаго патріар'ха великіе Ан'тіѡхие и Куріла Алеѯандрійскаго изложеніе вь кратцѣ ѡ вѣри, и вьпросы и ѿвѣты ѡ богословіи. — Вьпрось: коее вѣры еси. Ѿвѣть: христиѧнінь есьмь.**

Л. 221а. **Светаго Маѯима из'ложеніе ѡ вѣрі вь крат'це. — Вьпрось: колико естьствь исповѣдуеши ѡ светѣи и єдіносущней и нераздѣлімей троицы.**

Л. 223б. **Ѡ образѣ светіе троици. — Єдинь оубо есть ѡбразь вь светѣи троицы.**

Л. 225а. **Сумволь преѡсвещен'наго Афанасіа патріарха Алеѯандрійскаго. — Иже хощеть спасти се преж'де вьсехь подобаеть ему др'жаті каѳоличьскую вѣру.**

Л. 227а. **Ѡ Фрезѣхь и ѡ прочіихь Латінѣхь и ѡ мудрствующихь сь німи иже сь папою єдіноглас'ницы вьсех ересен. — Папа рімскін и саікоже западніе страны христіане вьсеудоу ион'скіе луки Италіе Логговарды и Фрези.**

Л. 235б. **Ѡ ѿшьд'шіхь свѣта сего иже ѡ иіхь наметн творіти и милостиню даѧти преж'него и новаго закона пісаніе светое повелѣвает и показуеть, ѧко мы сь німи не имѣем пікоторые раз'ности до дне суда. Глава двадесеть третіѧ. — Єже ѡ вѣр'ныхь ѿшьд'ших' свѣта сего моліти се и міловтыни творити древ'наго и новаго закона.**

Л. 241б. **Преніе светаго Иларіѡна епископа мегліи'скаго сь Манихѣи. Глава ·л҃·а҃· — Прі греуес'комь царѣ Мануилѣ виуке Ком'иіновѣ, а на Русіе прі веліцомь киезѣ Свѣтополс'кѣ Изеславичѣ, вьнукѣ Ѩрославлѣ, еще болгарскаа земла под греуьскіми скуптры...**

Л. 245б. **Ѡ крстномь знамениіи еже кладем на ліца своѧ Маѯимь Грекь пишет вь своеи книзѣ тако. — Вѣдомо убо да есть тебѣ что ѧкоже вь божствномь крщенііи треми вь воду погружениіи, тридиевное спаса Христа погребеніе.**

Л. 247б. **Ѡ хожденїе сь крьсты и чесо ради тако црквь божїа творить. — Иже невѣрные Жидове еще ѿ того времени, егда Христос ѿ м'ртвых вьста, хотехꙋ триднев'ное его вьскрсенїе оутаити.**

Л. 253б. **Ѡ светомь постѣ иже сꙋть четириж'ды вь годїщи ꙋчїть црквь божїа постїти се, и чесо ради вь средꙋ и вь петакь пос'тим се, противнїком' ѿвѣти. — Иже сꙋть нѣцыe против'ныe хотеще сьвратїти пость еже вь цркви божїи.**

Л. 267а. **Ѡ Лютoрѣ и его ереси. Глава ·к·ѳ· — Ссгоже богомрс'каго ꙁакона иже многихь ересеи испл'нен'на мнехꙋ се имꙋще и того превратїше.**

Л. 271б. **Ѡ Ар'мен'скои ересї, глава ·л· — Испр'ва оубо Ар'мени бѣхꙋ сь нами вь соединении и вь православнои вѣре до светаго сьбора четвр'таго.**

Л. 273б. **Ѡ посте ар'мен'ском Ар'цивр'цевѣ, глава ·л·а· — Вь неделю вь ню же начинает' се триѡд тогда же пост' се прит'ча еvгелска ѡ мытари и фарисеи.**

Л. 274б. **Ѡ Аинѣ оучители ар'менс'комь. — Повѣда Давидь Арменинь. Быст, рече, вь Ар'менѣхь оучитель же именемь Аїнь.**

Л. 275б. **Ѡ ар'менскомь дыванїи сї рѣчь прїчеще-нїи. — Шихь ихь оутаиа се вьсѣхь людеи вь полꙋнощи, дивает к водѣ сь сосꙋдомь, тогоже ви нїкто не чꙋль ни видѣль.**

Л. 277а. **Ѡ римскомь ѿпаденїи како ѿстꙋпише ѿ православные вѣры и ѿ светие цркви. — При царѣ Кон-стан'тинѣ и матери его Иринѣ бисть вь Рїме папа Ан'дреꙗнь.**

Л. 287а. **Ѡ светих' иконах како иꙁ начела вїше. — Мноꙁи глаголють иконобор'цы вь своихь писанїахь, ꙗко црковь божїа же ѿ бога имать иконы светїе.**

Л. 306а. **Ѡ томь когда и вь кое врѣме ѿ самих хри-стїанъ иконобор'ство вьстало и которїе цркве иконоборцы выше, и на которомь сьборѣ ꙁато проклеты, глава ·а·і·, лѣтопись гречьскїхь царстваь. — Вь третїемь стѣ лѣть по Христе ѿ самѣх' же христїань ѿ Арїа и его оученикова иконобор'ство вьстало.**

Л. 309а. **Иконобор'цемь на протїв'ные ихь рѣчи нашь ѿвѣть, глава ·к·і· — А иже иконобор'цы пїшꙋть вь пїсанї**

своєм вь апологїи своєи прїводеще на нѣкоторыхь епископовь, ꙗко ѡнї на иконы пїсаше.

Л. 315а. Ѡ прѣчистомь тѣли и кр҆ви Христовѣ иже прїносимь вь жрьтвꙋ, ꙗко истин҆но есть тѣло Христово, иже нась ради рас҆пето было, и кр҆вь, юже господь ꙁа многихь иꙁ҆лїꙗ вь ѡставленїє грѣховь, ѿвѣть протївнымь, глава ·ꙁ҃і· — Богь вьсе-др҆житель не хотеше преꙁ҆рѣти сьꙁ҆данїє рꙋк своихь еже по ѡбраꙁꙋ своємꙋ и по подобїю сьтвори.

Л. 319б. Ѡ исповѣданїи грѣховь вь цркві пред свещен҆нїки повеленнемь божїимь оуставиі се. — Ибо протїв҆ные блюдꙋть чесѡ ради намь покаꙗнїемь повѣдати пред ереи грѣховь своихь.

Л. 322б. Ѿвѣть вь Арїꙗномь на протїв҆ные ихь рѣчи ѡ пресветѣи богородицы, иже др҆ꙁиꙋше рещи, чесо ради Христос вьчловечи се ѿ жены предан҆ные мꙋжеви. — Иже сꙋть нѣцыє глаголють и пїсати дрꙁ҆нꙋше прекословеще ѡ пресветѣи богородицы.

Л. 327а. Родословїє светїє богородицы. — Ѿ колѣна Иафанова сына Давидова Матѳаль їереи сынь Левїевь.

Л. 328а. Ѡ несьгласїи еретїковь и ихь раꙁ҆лич҆ныхь сьпротив҆ныхь ересех. — Еретїцы три сьпренїꙗ имꙋть раꙁ҆на дрꙋгь дрꙋгꙋ не сьглас҆ны.

Л. 330а. Ѡ молитвѣ светыхь иже светые и ныиꙗ молет се ѡ нась. — Многи протївные ѿ велїкаго и непотребнаго пренїа прежде даже не вьꙁети бꙋдꙋть.

Л. 335а. Ѡ божствѣ светаго дꙋха. — Ибо мощно и много покаꙁати ѡ дꙋсѣ светѣмь, ꙗко едино есть божство сь ѿцемь и сыномь.

Л. 339а. Стихире васкрсне.

О овоме рукопису говори Г. Витковић у Гласнику LXVII, стр. 351 и даље.

113. (265). **Зборник,** без почетка и свршетка, на хартији, мала 4°, 235 л., српске рецензије, XVII века.

Л. 6—68. Житије св. Василија Новог, од Григорија ученика му, без почетка (1., 2. и 7. л. од првог кватерниона недостају) Није га употребио г. Ст. Новаковић у своме издању у Споменику XXIX.

Л. 68а. **Пооучение светаго Ефрема ѡ покаянии. — Прїидѣте, любимицы, прїидѣте, ѡ҃цы и братїа моа, избранное стадо ѡ҃че, злаченныи конны Христовы.**

Л. 78а. **Слово иже въ светых ѡ҃ца нашего Їѡанна Златооустаго всакомоу человѣкоу доушеполезно. — Человѣче, вса всприялъ еси ѡ҃ бога: разоумъ, смыслъ, хитрость и оумъ, и вса ти покорениа под ногѣ.**

Л. 79а. **Слово ѡ҃ словесъ Павла апостола ѡ исходѣ доушевнѣмъ. — Сынове человѣческїи, благословите бога и молите се без прѣстани на все часы днъ и нощъ.**

Л. 81б. **Слово прѣподобнаго ѡ҃ца нашего Ефрема Сирина ѡ инноцѣхъ. — Что те пророкъ грълицы вдовствующои оуподоби вдовствующи те, ѡ иноче.**

Л. 82б. **Прѣподобнаго ѡ҃ца нашего Їсаака Сирина слово ѕѣло полезно сѣдещомоу въ келїи своеи и себѣ точиѡ вънимающомоу. — Нѣкїи ѡ҃ братїи написа сиа и полагаше та прѣд собою выне, въспоминаше же а и глаголаше въ себѣ.**

Л. 84а. **Прѣподобнаго ѡ҃ца нашего Їѡанна Синаискые Гори слово полезно. — Вси иже мира ѡ҃рекшеи се, и ѡбразъ иночъскїи въземшеи и на рамо кръстъ Христовъ въсприемше.**

Л. 87а. **Видѣнїе чюдное ѡ҃ца нашего Козмы. — Посѣдаше нѣкъ и се нѣцы ѡ҃ отьцъ, яко бѣ нѣкїи ѡ҃цъ великъ Козма именем иже добродѣтелми многими и силою светаго дх҃а просвѣщенъ сыи.**

Л. 91б. **Иже въ светых ѡ҃ца нашего Їѡанна Златооустаго слово ѡ соуетнои жизни и ѡ оусьпшихъ. — Любимицы, слицы житейские соуеты и погиблемые вещи ѡставляти хощете, блюдѣте се да не паки.**

Л. 97а. **Чюдеса прѣсветые владичице нашею богородице и присно дѣвы Марїи, ѡ҃ грьчьскаго езыка на словенскїи прѣведениа.**

Предисловїе. — Егда оуслышить нѣкїи болещїи.....

Чюдо ·а· (?) Їоудеи емоуже ангелъ невидимо ѡ҃сече роуцѣ иже егда вероваа къ Христа ѡ҃ прѣсветые богородице оукраchени бысть. Није цело: прекида се на чуду 69., које није свршено.

114. (323). **Маћедонски зборник,** на хартији, 8°, 76 листа, XVIII века, на народном говору.

Л. 1а. **Слово о посте и клевета и ѡ осѹжденїи.**

Л. 3а. **Слово ради самовила.**

Л. 12а. **Иже въ свети отца нашего Їѡана инщелюбиваго Ѕлатоѹста слово ·а· ѡ молба и молитва ѿ Аньдриꙗново слово.**

Л. 31а. **Слово како подобает оучити свои чеда на спасенїе.**

Л. 52б. **Слово Дамаскина Философа.... мѹнаха и подїакона пре(ве)дено ѿ езика грьческаго на богарски езикь, зело дѹшополаѕно.**

Л. 67б. **Светаго пророка Їеремїа ѡ богооѹгодны пѫть кои ходи по тїе дѹми ве да се спасе.**

Л. 69а. **Слово ѿ главиѕна светаго Нила ѿ осми помислехь.**

Л. 71б. **Слово ·н·е· светаго Їоана Ѕлатоѹста ради клетви и ѕаклинанїе.**

Л. 76а. Разне белешке.

Описао га и у целини издао Ј. Х. Васиљевић у Споменику XXXI, 6—36, где говори у неколико и о језику.

115. (333). **О философији,** препис из неког рукописа, српске рецензије, послао из Цариграда К. Николајевић.

116. (23). **Гатар,** на хартији, мала 8°, 10 л. исписаних и три чиста, српске рецензије, XVIII века.

На л. 1а је круг испуњен од центра ка периферији бројевима од ·а· до ·п·е· На другој страни истог листа опет такав круг испуњен цифрама од 1—85. На тај круг се јамачно бацало зрно пшенично, или тако мало направљено од воска, и на ком се броју зауставило, читао се одговор под тим бројем у тексту.

Ево неколико одговора:

·а· Првое слово ѿ господа бога нашего Їсоуса Христа егда сатвори бракъ ва Кане Галиленсцехъ претворивы водѹ на вино; тако и ти, чловече, еже мислилъ еси ѡбрѹчити се са невестою, добро ти се каже любовъ са ꙗростию и венацъ небеснаго царствиꙗ, и добри ѿроци породиши и въсако ти иѕобилие бѹдетъ, и не лени се на молитвѹ.

·в· Света богородица рече: чловече, рѹка ти е десна на лихои рѹци и славѹ ти покаѕѹетъ и веселие и радость ѿ бога бѹдетъ.

·ꙁ҃· **Свети Филипъ рече: человече, не твори еже намислилъ еси, бӱде ти печалъ, а потом радостъ.**

·и҃· **Свети Тимотеи рече: що се конишъ, человече, не страши се, добр(о) ти се каже користъ тебе иꙁ ненада и веселие и радостъ.**

Таквих изрека има 98, а бројева у круговима нема толико.

117. (27). **Трепетник, сан богородичин и друго,** на хартији, мала 8°, 24 л. исписана и 10 чистих, крајем XVIII или почетком XIX века.

Л. 1а. *Песма:*

Зборъ зборилe младe Земѹнкинѣ,
Зборъ зборилe, пак сѹ говорилe.

Л. 4а. Сей указъ ѡ трепетникѹ. — 1. Аще потрепещетъ заушїе десно, то богатимъ прибитакъ, и убогимъ благостъ. 2. Аще заушїе лево потрепещетъ, то поспѣхъ кажетъ. *Свега 39 знакова.*

Л. 7а. Санъ пресвятiа и славныя владичици нашея богородици и присно дѣви Марiи. И рече истинити господъ нашъ Iiсѹсъ Хрiстосъ: а тко санъ твой у домѹ своемѹ держи или на себїй носи, томѹ человѣкѹ не дође дяволъ нi зао человѣкъ; и аще прочитаетъ на денъ еданпѹтъ, таи избавлѣнъ бѹдетъ изъ мѹки вѣчнiя, аминъ.

На хори Елеѡнской тадъ(?) часъ заспала естъ пресвятая...

2. Спавала естъ во Виѳлеемѣе градѣ юдеискомъ месеца марта...

3. Жѹчи напоенъ и коплемъ у ребро прободенъ истече кровъ и вода...

4. Ѿ святомечтанаго невѣдѣнiя и бесовскаго дiавола избавленъ бѹдетъ.

5. Оваи листъ очитати, и да има прилѣжно слѹшати и бѹдетъ человѣкъ согрѣшенiя четири дни ѿпѹщен, *итд.*

Слава Iисѹсѹ Христѹ, нада мномъ да бѹдетъ хранителъ мени, и сачѹва ме грѣшнѹ.

6. Санъ божiй писанъ наѹчите, да бисте нѣга испѹнили.

Л. 16б. Пѣснъ ѡ рождествѹ Христовѹ.

Егда прiйде конецъ вѣка,
Богъ ѿ дѣви роди ся,

Спасти хотя человѣка,
Самъ человѣкъ яви ся...

Л. 17а. Пѣснъ.

Шедше тріе цари
Ко Хрістȣ со дари,
Іродъ ихъ пригласи,
Гдѣ идȣ вопроси...

Л. 18а. Пѣснъ.

Вси язици воплещите рȣками
Іако Христосъ избавителъ естъ нами...

Л. 19а. Пѣснъ.

Источникъ дȣковни радости,
Днес полни страни,
Сего свѣта слышате,
Со апостоли примите
Росȣ, росȣ благодати...

Л. 20б. Пѣснъ ѡ рождествȣ Христовȣ.

Превѣчни роди ся под лѣти,
Воскотѣвъ землю просвѣтити,
Да насъ ѿ тми возведетъ,
Иномъ свѣтȣ приведетъ
ѿ мрачикъ...

Л. 21б. Ѡрація.

Егда бесконечнїи животъ погребе ся,
Тогда адъ видѣвъ чȣдо ужасе ся,
Гдѣ преисподнимъ свода даде ся...

Л. 23а. Ѡрация.

Данасъ я овде престаю
И вамъ радостъ великȣ являю...

Л. 24а. Молитва святагѡ Сысона. — Бистъ воинъ святїи Сысон, и явит ся смȣ ангелъ господни. Издао М. Сперанскій у „Извѣстіяма истор. филол. инстит. кн. Безбородко" т. XVI, и засебно, стр. 83.

*

118. (50). **Живот Александра Великог,** на хартији, 8°, 167 листа, српске рецензије, XVII или почетка XVIII века, без почетка и свршетка.

Помињу га В. Јагић (Starine III, 211) и Ст. Новаковић (II одељење Гл. Срп. Уч. Др. IX, стр. VII и XXXIX) у својим издањима приче о Александру Великом.

*

119. (294). **Обраꙁ цркковнаго сьстава иже вь Иерусалимѣ светыѥ лавры прѣподобнаго и богоносьнаго ѡтца нашего Савы**; — на пергаменту, 4°, 250 листа, српске рецензије, прве половине XIV века, исечено само 6 листа овде онде из средине.

Повише одломака издао Гав. Витковић у Гласнику LXVII, стр. 300.

120. (59). **Типик** св. Саве јерусалимског, на хартији, fol., 213 листа, српске рецензије, писан 1578 г. у Ломници.

Запис издао Љ. Ковачевић у Гласнику LVI, 346.

Од л. 10. па даље по дну, пише: Сеи типикъ монастира Благовещения оу Рꙋдничко планинъ кодъ села Страгара, Іѡсифъ їеромонах, їгуменъ тоя обители, месецъ августа 1. 1817.

Први и последњи лист су додати при повезивању од танке хартије, и на њима су ови записи:

На првом листу: Да есте знано ꙋ последне време какохъ придоше калꙋђери по ратꙋ: проигꙋменъ Григори со своя два ꙋченика, иерьмонаха Партения и Якима и дяка Тимотея во манастиръ Благовещони подкр(и)ле Рꙋдничкое планине зовомои, (са стране: ѡтъ манастира Стꙋденице дошъли) и тꙋ воселише се, ништа не нађоше но пꙋстꙋ цркъвꙋ на иладꙋ 791. И седеше тꙋна ꙋ манастирꙋ 1794. После того ꙋзеше изꙋнъ ѡд везира, те погради келие свехъ лепо, столове ꙋ цркъвꙋ, водꙋ више мађꙋпъннце доведе, кꙋпи двахъ казана, начини воденице св.. ꙋхъ ис темела ꙋ Сребрницꙋ, Д(о)бра Лꙋка з(о)ве се манастирска з(е)мла. И постави Тимотия дака свещеникомъ ѡдъ владике шабачкаго именем Данила.

После тога беше црква Волавъча ꙋ ратъ сапалена сва, и келие. И после того на иладꙋ 796 поче, извади бꙋрꙋньтиꙋ ѡдъ

везира аџи-Мѕста-паше, и доведе гоге, и сагради Волавъчѕ свѕхъ ис темела лепъшѕ и вишѕ и болѕ, и келие покри лепе, и казанъ кѕпи. Ѹ Волавъчѕ постави свога синовьца младога именемь Теѡдосия да слѕжи светомѕ араньгелѕ за вечити споменъ араньгелѕ. И соверши све и постави се ариманъдритомъ ѕ манастирѕ Благовещениѕ, и заповедаше и Благовещениемъ и Волавьчомо.

И да зна свакъ да се ѥ из Благовещени грађена Волавьча сва ис темела. И доведе водѕ ѕ Волавьчѕ, четрдесетъ гроша даде гогама. Ариманъдритъ Григори ѕ Благовщениѕ и ѕ Волавъчи 1793.

На последњем листу:

Сиꙗ книга монастира Благовещенїа глаголема типикъ. Тажде ѡбителъ ва подкрилие Роуднички планиних глаголеми Щѕрацъ, ва (лѣ)то ӿ·ꙁ̈·с̈·л̈·г̈· И тко с отимит да е проклеть.

На другој страни у главном оно што и на првом листу:

Си знати се како придоше иермонаси калѕђери ѿ монастира Стѕденице по ратѕ: проигѕменъ Григорие и всели се во монастиръ Благовещени подъкрилие Рѕдничкое, и тѕ седе, ниџа не нађе, самъ с едънимъ момъкомъ. После доведе свое ѕченике иеръмонасе Партения и Ѩћима и дака Тимотия. И седе две године. Треће се постави ариманъдритомъ ѕ Благовещениѕ, извади бѕрѕнътиѕ ѡд везира, погради келие све лепо, и водѕ више мађѕпнице, столове по цркви, два казана кѕпи, воденицѕ сагради свѕхъ изново ѕ Сребрници, винограде посади. Дође на иладѕ 791, и то све саврши до иладе 795. И после того поче Волавъчѕ 1796, и соврши и Волавъчѕ свѕхъ за годинѕ и црквѕ и келие покри и водѕ доведе и казанъ кѕпи све 1797. Ѹ Волавчѕ, аримандритъ Григорие ӿ·л̈·ѱ̈·ѵ̈·ꙁ̈· з братиями ѕ манастиръ Благовещене и Волавъчѕ.

121. (293). **Типик и друго,** на хартији, fol., 314 листа, српске рецензије, XV—XVI века, без свршетка и доста листова из средине, јер се сав распао.

На предњој корици запис:

Сїиꙗ книга глаголема ѳ̈ѵпикъ съдръжитъ къ себе неще потребїи ѱалми светїимъ и празни... съ прѣпелїи и разлиҷиїе молитви и

молабиїи светимъ, и сїне писахъ ѡ Ѡстоѡ ћакь anno domini 1669 въ лето ӿ·а҃·х·ѯ҃·ѳ҃· мѣсеца їюлїа ·а҃· данъ.

122. (47). **Номоканон,** на хартији, 16°, 54 листа, српске рецензије, XVI—XVII века, без првог и осмог листа.

Л. 1а. Правила законнык съборни и апостольскы и иных светых. — Прїемлюи помышленїа уловѣуьскаа подобаеть быти образ благъ добродѣтелю всѣм. О исповедању.

Л. 10а. Номоканѡн сирѣу законникь ниже правила по съкращенїю светыих апостоль и великаго Васнлїа и светыих сьборь. — Правило прьво. Иже роукополагаеи урѣз прѣдѣлъ съ роукополагаемым да из'врьжет се по ·л҃·е·мѹ правилѹ светыих апостоль. Свега 78 правила.

Л. 20а. Заклинанїе Васнлїа великаго. — Аще прѣзвитеръ или инокь не учтеть уас ·а҃·г҃·ѕ҃·т҃·, нѣст юсти достоинь.

Л. 20а. Дрѹго заклинанїе пакы тогожде. — Да творить без'книжев'нь їнокь за полѹнощницѹ крьк'униь ·і҃·

Л. 23а. О въз'бранюнїи свещенства. — Аще растлѣно ест отроуе ѿ кого, или сам' си отрок растликь иного отрока, или блоуд сътворит съ женою.

Л. 24б. О крштењу.

Л. 25б. Ѡ светои проскомидїи.

Л. 26а. Правило ·ѯ҃·ѳ҃· светыхь апостоль. — Аще кто не постит се вь светоую и великѹю ·м҃·цѹ пас'хы.

Даље: о четрдесетници, о вел. четвртку, о посту, о разрешењу среде и петка, о причешћу, о великој недељи, итд.

Л. 33б. Ѡ гилѹди. — Въпрос: аще соут жены глаголюмые гилѹды и с'сысающе крьвь дѣтем и оумарают ихь.

Л. 34а. О кѹк колацѣх. — Въпрос: аще обрѣщет' се мрьтвьць глаголюмы оу нас въпирь, уто годѣ бити.

Л. 35б. Їѡан'на постника съкращенїе. — Аще кто имат ·к҃· лѣт ѿлѹуенїа ѿ приуещенїа, да постить ·д҃· лѣта.

Л. 37б. Расоуждение Їѡан'на постныка. — Аще кто въз'држит се єдино лѣто ѿ меса.

Л. 39б. **Ѿ иныих правиль съврато номоканωн.** — **Аще слоучит се и ниспадаеть на землю светаа ложица, или гоуба или копіє.**

Од л. 47. настаје друга рука, биће други рукопис пришивен уз овај, у коме се понављају неки чланци који су у првом делу.

123. (28). **Номоканон,** на хартији, 16°, 184 листа, српске рецензије, XVII века. Без завршетка.

Л. 1а. **Номоканωн сирѣч законоу правило. Пооучениіє кь доуховномоу отьцу. Начело закон.** — **Пріемлюи помышленіа человѣчьская дльжань єсть быти образь благь въсѣмь.**

Л. 2б. **О исповѣданіи.**

Л. 9б. **·а· Светаго Іωанна постника съкращеніє.** — **Аще кто имать ·к· лѣть ѿлоучениє ѿ причещеніа да постить ·д· лѣта.**

Л. 10б. **·в· Расуждениє светаго Іωанна пост'ника.** — **Аще кто въздрьжит се едино лѣто ѿ мѣса кромѣ соуботе и неделю.**

Л. 12а. **Номоканωн си рѣч законоу правило имже правила по съкращенію светых апостоль великаго Василіа и светыхь сьборь. Правило пр'во.** — **Иже роукополагає чрѣзь прѣдѣль, сь роукополагаемымь да изврьжет се.**

Свега правила има 347 и трају до л. 124б.

Л. 124б. **Сказаніє главизнамь правила книгы сіє по редоу.** Преглед свих 347 глава. (Нема 1 листа).

Л. 133а. **А се митар'ства ѿ землю до небеса.** Свега 21 митарство.

Л. 134. пред овим нема 1. листа, а на овом је листу продужење тумачења неких речи: **облаклениє, мкленіє; ашоуть, тоуне; цѣща, ради; оузрокь, вина; хоудожьство, хитрость,** итд.

Л. 134б. **Пооученіа прѣподоб'ных ѿць.** — **Светы Ан'тоніє великы рече: Видѣхь сѣти вражіє прострьто по вьсеи земли.** Тако иду изреке Јевтимија великог, Атанасија Атонског, светог Јеврема, Марка Трачког, Мојсеја Мурина, Аполонија, итд

Л. 136а. **И сіє да вѣсы колико поклонь єсть на Андреωвоу канωноу.**

Л. 137б. **Светаго и славнаго апостола Христова Ѳωми сказаніє како творимь прѣсветоую великоую па-**

нагїю. — Вь светый и великый четврьтак по сьтворенїи светаког агап'ца. На завршетку црвеним: Се же ѿ роуш'кїе земле сьи изводь обрѣтохь.

Л. 140а. Лисгь доухов'нїи. Божїею милостїю имерек. митрополить оногѡ к. — Смѣренїе мое налагаеть тебѣ чьстьнѣишемв в свещен'ноинокох ил. рек... Завршетак је: Вь лѣто ӂ·ӡ·р·л·ѳ· (1631) мѣсеца маїа ·г·і· дьнь оу Грачаници, или гди се пише сїа ил.

Л. 142. Ѿ степенех сьродства. Оудобь разумител'но сьбранїе ѿ различных сложно ѿ Захарїи свещен'ника, нарицаемаго Марафара, епитропа вьселеньскаго патрїарха кур Їоасафа, сь иными протлькован'но бысть. — Маноуила їеродїакона и великаго хар'тофилака великои црькви сказанїе простѣишее и крат'чаишее.

Л. 155а. О светомь крьщенїи сказанїе. — Светое крьщенїе рожденїе есть божст'вно и доуши ѡбновленїе.

Л. 168а. О сыноположенїи чинь. — И еже наслѣдїа ради бываемое сыноположенїе хранити ѩко и еже ѿ кровѣ ѿ свещен'ниихь правиль.

Л, 169а. Молитва юже глаголеть ар'хїереи или доуховникъ прощеноу за грѣхы вьсе волныѥ же и неволные и вьсакв клетвоу и заклинанїе, и вьнегда причещати се пречистых таинь.

Л. 175б. Светаго Анастасїа кѵпрос, аще повелить что себѣ кто на добродѣтель сь клетвою сьдѣлати, рек'ше колико любо врѣме или вина не пити, или постити се, итд.

Л. 180б и 181а празни.

Л. 181б. Слово светаго Ѳеѡдорита како подобаеть роукою крьстити и благословити. — Сице благословити роукою и крьстити се коуп'но по ѡбразв троичьскомоу, три прьсти равни имѣти.

Л. 182б. Такожде и Мелети Севастиски епископь и Ѳеѡдорить научають нась. — Сьи свети Мѣлетїи Севастиски епископь житїем и словомь бысть славнь ѕѣло.

Нема завршетка.

124. (29). **Номоканон** и др. правила, на хартији, 8°, 173 листа, без почетка и свршетка, српске реценсије, XVII века.

На задњој корици запис: **Нека се зна тко ѡву книгу ѡправи, ѡправїо Сава, и даде му що е ѡправи ·р·п·ъ аспрїн на ҂·а·ҹ·м·а· лето.** А на л. 8. са стране: **Да се зна како ѡбиови книгу сию Сава имене зовеми каглаканкана(!).**

На предњој корици: **Сиѧ книга попа Ѳадеа, глаголеми заповеди божїе, из Ветїнице.**

По дну првих листова: **Сиѧ книга попа Ѳадие Стоѧновић из Витинице, паки поклони е ему Асанъ-бегь Соколовић на ·ҹ·м·д· лето. Сиѧ книга попа Ѳадие законїкь из Витинице.**

125. (154). **Номоканон,** на хартији, 16°, 167 л., без почетка и свршетка, српске рецензије XVI—XVII века.

У почетку нема првог кватерниона.

Л. 8б. **Номьканонь сїирѣчь законникь имеꙗ правило по сакрашенїю светых апостоль и великаго Василїа и светыхь съборь.** 189 тачака.

Л. 49а. **Ѿ възрасте рукопела(га)ꙗмы,** итд. разна правила.

*

126. (335). **Летопис српски,** препис од год. 1856. из рукописа владике Јанићија.

127. (298). **Родослов** српски, на хартији, 4°, 8 листа, руско-словенске рецензије, крајем XVIII века.

По дну запис:

Сія книшка мнѣ грѣшнагѡ Софронія Стефановича ïгꙋмена монастыра Фенека храм прб. м. Параскеве.

128. (34). **Родословїе сербское или илирическое,** на хартији, 4°, 78 листа, руско-словенске реценсије, писао 1791. године јеромонах Јосиф Троношац у ман. Троноши.

Издао у целини Ј. Шафарик у Гласнику V, 20. У издању је изостављено **или илирическое**, и у 2. врсти иза **сербскых** стоји још: **илити илирическых**. Рукопис није раздељен ни на главе ни на §§. У рукопису имају још са стране као натписи главама, што такође није ушло у издање.

129. (299). **Повѣсть родословїе сербское или їлирическое**, руско-словенске рецензије, 4°, 77 листа, писано 1800. године.

Почетак: **Понеже мнозы изволиша ѡписовати родословїе и житїа светыхъ отцъ к҆ честь и воспоминанїе на ползу чатущимъ.** Исто што и Троношац.

На крају запис:

Сїа историїа находит са к҆ патрїашїа пекской обаче оставленна и заборавлена в҆ некоторомъ оуглю церковиомъ небрегома иникимъ и разрушена доволно, и мы ѡбрѣтосмо ю и сажалихом ѡ нен, дадохом преписати са, обаче много еще недостаточно, понеже бѣ истлѣло. Повелѣнїем же и изволѣнїемъ господина їгумена и поклоника живоносиаго гроба Христова куръ Данїила во свтыа славиїа обител. Дечан. в҆ лѣто ҂а҃ѡ҃.

130. (33). **Хронограф,** на хартији, на 16°, 118 листа, српске рецензије, XVII века. Нема завршетка и понеки лист из средине.

Издао га у целини А. Вукомановић у Гласнику X, 211. Ту су издани и записи.

131. (235). Преглед садржаја једног **хронографа,** српске рецензије, који је био у приватним рукама у Пећи; од Паје Поповића, учитеља пећког, послан 1868. године.

132. (330). **Живот Стефана Дечанског** од Цамблака, из рук. II. Библиотеке, преписао А. Вукомановић с неким варијантима. Издат у Гласнику XI.

133. (30). **Житїе царя Лазара,** на хартији, 8°, 44 листа текста и 36 л. празних и са записима, руско-словенске рецензије, краја XVIII века.

Рукопис је описао и неке записе издао Ст. Новаковић у Starinama, X, 179, и текст употребио при издању приче о боју косовском. Штампао је овај текст П. Лавровски у Чтеніяма, 1860., II.

Л. 1а. Писа Тома ȣсопшемȣ рабȣ Милисавȣ и Госпави 100 (гроша и) двери и иконе престолне.

Писаше терговци баиски(?) Радоица 2 парȣсие себе и Еки и Мари.

Лазо писа Тодори Калина Мария Божина парȣсию за вѣчни спомен.

Пи(са) Тома 25 гроша по парȣсие себи за д(ȣшȣ).

Л. 1б. Писа рабъ божїи Вȣчета Радовановићъ 50 г.

Писа рабъ божїи Вȣчета Теодоровићъ 50 г. даде 24 г. и по.

Писа Арсенъ из Бадане кова(ч?) 10 гроша за здравїе Ілїнци.

Писа рабъ божїи Лазаръ Гавриловић из Сипȣле 20 гроша за свои спомен; врата и кадионицȣ ѿдкȣпи.

Л. 2а. Сеи благословени рабъ Николае Михаиловићъ ѿдкȣпи цветникъ ценою 15 гроша за здравие Николаю, Михаило, Живи, Дионисїя, Іоанъ, Петаръ, Марїя; ȣсопшемȣ Михаилȣ и Марїи ђȣрђїя.

Писа рабъ божїи Влаико 10 грош. Живимъ Влаико, Рȣжица, а на усопши Радованъ, Злата, Неда, Мара, Петаръ, *итд.*

134. (337). **Бој на Косову,** на народном говору, на хартији, 4°, 22 листа, од год. 1746., без почетка и први листови мало оштећени.

135. (237). Комади **хронике** лажног деспота Бранковића, у којима се говори о савременим догађајима, мала 4°, 46 листа, концепат.

Штампао Ст. Новаковић у Гласнику XXXIII, 143.

136. (328). **Дневник** патријарха Арсенија Црнојевића о путовању у Јерусалим, мала 8°, 8 листа (несвршено).

Издао Ст. Новаковић у Гласнику XXX, 184.

137. (31). **Опис Јерусалима,** на хартији, 4°, 10 листа текста и по два с почетка и с краја празни, славено-српске рецензије, од 1792. год. Без почетка.

На л. 1а, који је као натписни, пише:
Ꙗко да любве ради твоея къ земном8 Іе8рсалим8 достоинъ ꙗвиши ся жилища желателнагѡ Іер8салима и въ немъ дражаишаго наслажденїя велицѣхъ здрѣнїя божїя ꙗкоже желаю тебѣ и себѣ в҆к8пѣ же пребывая юже мїрных и премїрныхъ благъ желателно ѿ писателныхъ лѣтах ҂а҃·ѱ҃·ч҃в· (? 1792) месеца фе. на 14 дна.

Садашњи почетак л. 3а:
Къ сѣвер8 же (Д?)амаскова имѣетъ же и др8га двоя врата менша едїна ѡ десн8ю а др8га ѿ ш8юю. Начинаемъ же историю ѡ палатах Давидовихъ, ꙗже с8тъ съ запада близъ градскихъ, ꙗже и до днесъ имен8ют ся врата Давидова. В҆ тѣхъ палатахъ пророкъ Давидъ сочинилъ ѱалтиръ.

*

138. (32). **Поменик Водичнички,** на хартији, fol., 28 листа, али много листова из средине исечено, писан можда крајем XV или у XVI веку.

Описао га и имена исцрпао Ст. Новаковић у Гласнику XLII, 19.

Л. 1а. **Сь богомь поүниаем помѣник храмоү светаго благовѣщенїа прѣсветыѥ богородицє под ɜүвесїє Үрьнїє Горы въ мѣстѣ нарицаемѣмь Вѡдиүникь. — Дльжно ѥс(ть) вѣдѣти ꙗко въ въсакоү неделю веүерь єгда слоүүит се владиүными праꙁдникь или богородици.**

Л. 1б. **Ѡ хотєщїих въписати се въ светїи помѣникь.** Исписао по призрен. помен. Ст. Новаковић гамо, стр. 4.

Л. 3а. Поменик владалачки, у коме су имена краља Вукашина и краља Марка и Вука Бранковића превучена мастилом.

Л. 14а. **Мѣсеца марта вь ·к·е· слово иже вь светых ѡтьца нашего Їѡана Дамаскына на благовѣщенїе прѣсветыѥ владычице наше богородице и присно дѣвы Марїе. — Ньинашномоу и уьстномоу и царьскомоу сьбранїю свѣт'ломоу и прѣуюд'номоу вьспоминанїю, страныи, колѣна и ѥзицы и вьсакоѥ достоѩнїе.** (Дијалог између анђела и богородице и Јосифа).

Л. 24б. **Иже вѣ светы(х) ѡтьца нашего архїепископа Кон'стан'тина града Иѡана Златоустаго слово на вьскрсенїе Христово. — Вьставь трети дьнь господь нашь Ісоус Христос жизнь мирови даѥ и се ѥтери пришьдьше кь оучеником реше: вьсталь ѥс(ть) ѿ мрьтвыих Ісоус, рекоми Христос.**

139. (61). **Поменик пећки,** на хартији, fol., 14 листа, писан крајем XVI века.

Описао га, и записе и имена издао Ст. Новаковић у Гласнику XLII, 16, само што су ту у именику места одвојена од имена личних, те се не зна ко је одакле, а то би било интересно, бар за јеромонахе из ког су манастира, јер се неки од њих помињу и на другим местима по другоме чему. Негде су изређана сва братија (л. 13б од манастира Витовнице).

Осим ту поменутих записа са маргина вреди још поменути: л. 14а: **родителїе Спѷрїдона еклїсїарха великїе црькве** (а на л. 6а уз: **Спїрїдон** стоји: **клисиѩрх**); л. 16а: **родителїе и сьродници Махим(а) патрїарха,** испод тога у четири ступца стоји овако

їер'монаха	**Вар'ләама**	**монахїю**	**монаха**
	Висарїѡна	**Макрииѹ**	**Ан'ѳонїа**
раба божїа	**Маѳа**	**Ѥфремѹ**	
	Вѹю		
презвитера	**Кѣранѹ**		
Вѹю	**Звенѹ**		
Павѹна	**Ронкѹ**		
Смилаиѹ	**Марицѹ**		
Пакѹ	— — —		

л. 27а. На 1768-ш месеца їюнїя 1. г. оуписа здѣ азъ недостоини їеромонахъ Нїкѵфоръ Дечанацъ во варошъ Вран(ѣ); л. 35б:

богохранними град Беукерекъ оу лѣт(о) ҂з҃·р҃·л҃·д҃· кѳвѡик (= **Паисеи**, јамачно патријарх); л. 62а: **Неродимиа Гориа лето ·р҃·к҃·ѳ҃·**; л. 69б: **град Софїа ҂з҃·р҃·л҃·г҃·**; л. 70а: **лѣто ҂з҃·р҃·л҃·г҃· славны Белград**; л. 86а: **богохранними град Боудим, пѹт ѹ лето ҂з҃·р҃·л҃·ѕ҃·**; л. 86б: **село Драг'лѥв'ци метохїа, лѣто ҂з҃·р҃·и҃·д҃·**; л. 88а: **богохранними град Пешта, лѣт(о) ҂з҃·р҃·л҃·ѕ҃·**; л. 91а: **лѣт(о) ҂з҃·р҃·л҃·з҃· Паисеи смерени** (тај. букв.) **Тамишвар**; л. 94а: **Пѹть Ѧрсенїа Їгѹмен(а) Словїи... крани[а], лѣто ҂з҃·р҃·о҃·...**; л. 100б: **Самоков лѣт(о) ·м҃·в҃·; пѹт Їгѹмена Василїа**; л. 102б: **҂з҃·р҃·о҃·г҃· Ѭникїе Рѹдинчанин**; л. 107а: **Самоков, пѹт Еѵѳїмїевъ, лѣт(о) ҂з҃·р҃·..**; л. 107б: **родителїе проигѹмѣна Вик'тора лѣто ҂з҃·р҃·м҃·д҃·**; л. 111б: **҂з҃·р҃·о҃· ѿ Браничева**; л. 114б: **Моисеи милостию божиею патриархь Срьбски и прочиим.**

У запису на л. 110б, чија је година у Гласнику (стр. 8) штампана ҂з҃·р҃·ѯ҃·а҃·, и о коме Ил. Руварац (Пећ. Патр., 78) мисли да треба ҂з҃·р҃·ѯ҃·ѳ҃·, у рукопису стоји ҂з҃·р҃·ѯ҃·д҃·, а та је година управо кад је Максим постао патријарх.

140. (118). Из **читуле** ман. Савине године смрти умрлих од год. 1731. до 1837., на једном листу.

„24 фебрѹара 1844 извадихъ и преписахъ изъ регистра ѹмершихъ ѿ монастира Савине Герасимъ Рапавацъ.“

*

141. (234). **Два листа** истргнута из неког рукописа, краја XVIII века, писана латиницом.

На њима је (прва, друга и трећа страна до половине): 1 Ko skrusceno i bogogljubivo svaki dan govori djella od vjere, ufagna, gljubavi i pokajagna a pak jadan(!) put na mjesez ispovje se i pricesti molechi boga na intenzion svetoga oza pape, dobiva prosctegne ispunno od svich grjehaa; a svaki put kad ih recce, dobiva sedam godisctaa i sedam cetardesetizaa prosctegna i za sebe i za martve, итд.

142. (242). **Два листа** fol. из неког рукописа, XVIII века, српски и латински.

На њима су сведоџбе о Богу из св. писма и св отаца: **Бог' ва сѹщаство и ва естаство своє ıако ѹбо дѹх' невїдїми и безконачни ест. Їωан гл. ·д҃· сх. ·к҃·д҃· Рїм. гл. ·а҃· сх. ·к҃· Изобразѹем' или списѹем' бити не требѹет, на вазможно бїваєт, втор. зак. гл. ·д҃· сх. ·ѕ҃ї· ·ѕ·ї· и проѹ., Исаи. гл. ·м҃· сх. ·и҃ї·, деаи. гл. ·з҃ї· сх. ·к҃·ѳ҃·**... То исто латински: Deus in essem et natura sua.... etc. За тим опет српски, па латински, итд

143. (183). **Неколико листа** преписа из св. писма, латиницом, са 4 слике снимака на особитим листићима.

*

144. (218). **Дневник** неког Дубровчанина J. С. од 1. до 8. окт. 1786., који је био негде на путу, па се у облику писма разговара са својима. Три и почетак четврте стране једног табака.

Moi pridrasi

u nediellu na 1 okbra
на $24^1/_2$ 1786.

Pocigne octumbar. Hochiu lli ga prochi dalekko od vas, alli ne? — Bogh sam sna, ma sve apparenze govorre da chochiu. — Hochiu lli ga prochi sdravvo, alli ne? — Uffam, ma ne snam ni tho. — Hochiu lli ga prochi vesselo? — Oh tho snam certo da nechiu, i toliko sam sikur od tegha, koliko od najcertie stvari, etc.

145. (181). **Дубровачки рукописи,** fol., 230 стр.

а) стр. 1. Osman Giua Frana Gundulichia, на крају запис 11. септ. 1731.

б) стр. 210. Giua Sciscka Gundulichia suse i tusgbe Radmiloue, са белешком на крају како је спевалац умро 23. децембра 1721. године.

На крају рукописа запис: Na slusgbu i poklon momu draghomu gospod. i priategliu fra Mata Mattej dospieh pisat na 22 sbra 1731 fra Louro is Dubrovnika malobrat.

146. (321). **Осман,** спев Ив. Гундулића, 4°, 706 страна (без свршетка), рукопис XVIII века, латиницом.

НОВИЈИ РУКОПИСИ

Јована Рајића

147. (40). Катихiсмъ малый, или сокращенное православное исповѣданiе греческагѡ неунитскаго закона, во употребленiе неунитскiя славеносербскiя юности. 1774 сочиненъ и ѿ неунитскагѡ епископскагѡ въ Карловцѣ держаннагѡ сѵнѡда тогожъ года потвержденъ, нынѣ же прибавленiемъ священныхъ писанiи дополненъ и изясненъ 1796 ѿ самаго сочинителя 8°, 128 стр.; — аутограф Јована Рајића са сликом његовом.

148. (41). Точное изображенiе Катихiсма и во обще всеѧ православныѧ восточныѧ церкве и во особности славенскихъ народѡвъ восточнаго исповѣданiѧ въ первыхъ рѡссисскагѡ таже сербскагѡ ꙗко въ тȣрецкои области, такѡ и въ цесарскихъ державахъ ѡбрѣтающаго сѧ народа въ кратцѣ предложенное ѿ сочинителѧ самагѡ Катихiсма; — мала 8°, 116 страна, аутограф Јована Рајића, са сликом му.

149. (221). *То исто.* „Са славенскогъ на сербскiй превео и съ примѣчанiяма умножiо“ Ђорђе Мушицки мед. др. и кавальер.

150. (39). Безпристрасная историческая повѣстъ ѡ раздѣленiи восточныя и западныя церквеи, из достовѣрных писателеи составленная 1766 в' Н. Садѣ.

Посвећено Мојсију Путнику, епископу бачком итд. 8°, 121 лист текста, испред ових 4 листа, натпис, посвета, предговор и садржај глава (X) и иза текста 12 л. регистра азбучног и 7 л.: Христїанъ и Евреевъ ѡ истиннѣи вѣрѣ разговоръ из Геѡргїа Кедрина преведенныи 1766 в' Н. Садѣ ѿ Јоана Раича.

151. (44). Сатиры князя Антіоха Кантемира, сочиненныя въ Москвѣ 1730го и 1731о года; — 8°, 49 л. текста сем предговора и посвете, шест сатира; руске речи су истумачене са стране у нотама, на завршетку потпис: J. Райчъ.

152. (43). Ѿвѣтъ православнагѡ нѣкоегѡ христїанина к' нѣкоему брату православному ѡ католическомъ насилїи и ѡ нѣкоторыхъ ѿступствах, схизмах и раздоровъ и ѡ варварской глаголемой оунїи и ѡ оунїатахъ, и ѡ еже какѡ подобаетъ православному христїанину противити са римокатолическому тѵранству на греческомъ ıазыцѣ печатана, Халлѣ 1775, преведена на славенскїи ıазыкъ въ Лаипсигѣ (тог?)ожь лѣта; — 8°, 229 листа и 3 л. предговора.

Биће да је и ово Рајићев рукопис.

153. (42). Камень вѣры, в' коем содержит са исповѣданїе сватыа восточныа кадолїческїа и апостолскїа церкве ѕѣлѡ потребных и к' вѣдѣнїю надлежащыхъ вещей и ѿ противникѡвъ [папист. лѹт. калвін.] побораемыхъ, на подкрѣпленїе и оутвержденїе православныхъ в' вѣрѣ, из' различнихъ книгъ въ кратцѣ собранное Іѡанномъ Раичемъ, лѣта ѡбновленїа господна ҂а҃.ѱ҃.н҃.а҃.гѡ мѣсаца марта .к҃.є҃. в' Шопронѣ; — 8°, 176 л. текста и 13 страна садржаја.

Може бити да је и ово аутограф Рајићев.

Доситија Обрадовића

154. (172). *Пет беседа* из Далмације, препис нађен међу хартијама П. Соларића, 4°.

Вићентија Ракића

155. (129). *Црквене проповеди,* на хартији, 4°, 70 листа, писане крајем XVIII века од више руку.

На *л.* 13а пише: Іереи Констандін Ракичъ у Земꙋнꙋ.

На *л.* 22а. Викентїи Ракичь, їеромонах фенечки.

На *л.* 45б. Слово у неделю 20 говорено 19 окт. в҆ церкви ст. Спѵрїдѡна В. Ракичъ.

Григорија Терлајића

156. (209). Сельскіе разговоры двухъ отроковъ двѣнадесяти лѣтъ со старцемъ ихъ пріятелемъ и нѣкоторыми ихъ сосѣдами во веси Злачинцѣ; — тринаест разговора и поч. четрнаестог, на руском језику, 4°, 130 страна, писано 1801.

Аврама Мразовића

157. (94). 1. Метафизіка или філософіа первая, для любителеи славенскаго книжества.

2. Логіка, сї естъ умословїе или філософіа умная, для любителей... итд.

Обоје у концепту и у препису. Посвета Сави Текелији.

Павла Соларића

158. (197). Іероглѵ҆фика Сербска, иначе самоуки букварь. Павлом Соларичем. У Венецїи, при Пани Ѳеодосїю. 1809.

Насловни лист, три концепта објаве (позива на претплату) и почетак предговора.

159. (193). Физички земљопис и „државописаніе“ (статистика), у питањима и одговорима, 23 табака (препис).

160. (214). Повѣсть ѡ человѣкѹ. Несвршено (I одељак у 4, од II две главе и наслов треће, 3½ табака (препис).

161. (194). Времясловіе Повѣствено древни Скѵда и Сармата и неки Германа. — Као летопис од потопа (од створења света године 1656., пре Христа год. 2348.) до 552 године после Христа, једна свеска од 6½ табака, несвршено.

162. (220). Рода славенскога почетакъ, размноженіе, породе и изроди. — Само овај натпис српски, а цео рукопис талијански, у 4 свеске, две концепта, а две преписа (око 80 табака), несвршено.

163. (201). Различне *белешке* на талијанском језику о Словенима, јамачно као грађа за рукопис под бр. 162.

164. (213). *Excerpta ex Strabone* (Стравѡнъ), на 25 полутабака. Несвршено.

165. (213½) *Неколике ситне белешке* о народима као исписи, и неколико речи јерменских, на талијанском језику.

166. (198). *Испис из поговора* литургије Божидара Вуковића, штампане у Млецима 1554., и неколико речи о њој као опис.

Испод тога белешка:

Гореотный плачъ славныя иногда Сербіи своихъ царей, князей, вождѡвъ, градовъ же и земель лишенныя, и на чꙋжихъ предѣлехъ въ жалостномъ подданствѣ сѣдящыя, чрезъ собственнаго сына ея ѡбявленный. Въ новой тѵпографіи Грекоправославной въ Венецїи ҂а҃ѱ҃ѯ҃а҃гѡ лѣта, мѣсяца ноемврїя. у 8. има 16 образѡвъ. (Библ. Ст. Новак. бр. 12 у напомени).

Лукијана Мушицког

167. (247). Сказаніе ѡ житїи преосвященныхъ архїепископѡвъ..... рукопис штампан у Гласнику Друштва Срп. Слов. VI, 25.

168. (210). *То исто* у преводу на српски од Ђорђа Мушицког.

169—172. (223—226). *Концепти, преписи* и *посебна издања песама,* штампаних у књ. I—IV скупљених му списа.

173. (222). *Шест ода* (ерцхерцогу Јосифу, ерцхер. Лудвику, српском мецену, Сави Продановићу, моје утешење и Глас народољубца), *писмо* Мих. Витковићу, *копија писма* Стратимировићева и *писмо* Мушицково на „щедре благодѣе.“

174. (249). *Грађа* за словенску граматику. Белешке и скице, неке и на латинском језику.

175. (248). Грамматіка славенская въ таблицахъ ѿ л. 1809. Л. М. — Има и пет штампаних таблица на немачком језику.

176. (246). *Биографске белешке* о Филипу Вишњићу и „Описаніе юношей изь турецкихъ предѣловъ наукъ ради сѣмо прешедшихь“, и међу њима и Вука Караџића (о Вишњићу употребио Н. Крстић у Гласнику XX).

177. (256). Ѿ началѣ бꙋквицъ вообще. — Белешке о развићу буквица, па и словенске. Несвршено.

178. (255). *Белешка* о томе кад је Рајић написао Историју, колико је лежала ненаштампана и како нико од то доба за 52 године (1768—1820.) није написао ништа.

179. (254). *Белешке и планови* о оснивању „Содружества за подпомаганье кньижественне дѣлателности“, и програм његова часописа „Сербскій Вѣстникъ“ (из године 1821).

180. (252). *Српска библиографија*, сређена по струкама, азбучном реду и хронолошки (до 1818. године; послужила као грађа Шафарику).

181. (245). *Грађа за српску библиографију*, на листићима. Употребио је Шафарик.

182. (253). *Списак* старих штампаних књига, послатих 23. окт. 1823. у Беч Копитару.

183. (257). *Белешке* из чешког речника.

Јоакима Вујића

184. (338/1). Предувѣреніе сверхꙋ состоянія и рожденія, едно явно позорище у три дѣиствія, преведенно Іоакїмомъ Вꙋичемъ славено-сербскимъ списателемъ.

185. (338/2). Добродѣтелный дервишъ, или звекетѹша капа, една волшебна игра у 3 дѣиствія, преведенна съ маджарскаго языка на нашъ славеносербскій — —.

186. (338/3). Шнайдерскій калфа, една весела съ песмама игра у два дѣиствія, преведена с маджарскога езыка — —.

187. (338/4). Любовна завист чрезъ едне ципеле, една весела игра у два дѣиствія, списанна — —. Упор. Новаковић, Библ. бр. 281.

188. (338/5). Чича Вуя, илити истинный и вѣроятный начинъ обогатити се, и свою кесу пунити, по другій путъ изданъ и умноженъ — —. Упор. Новаковић, Библиогр. бр. 733.

189. (338/6). Жертва смерти, едно позорище у три дѣиствія, списанно — — 1812.

190. (328/7). О лжепророку Мухамеду. — Без потписа и без засебног натписног листа.

191. (338/8). Набрежное право, едно позорище у еднымъ дѣиствію, издано — —

192. (338/9). Сибиньска шѹма, едно романтїческо позорище у четири дѣиствія, преведенно — — 1820.

193. (337/10). Ла Пеирузъ, или великодушіе едне динѣ, едно явно позорище у едномъ дѣиствію, на сербскій свѣтъ произведенно — — 1834.

194. (338/11). Негри, или любовь ко сочеловѣкомъ своимъ, едно явно позорище у три дѣиствіа, списанно — — 1821.

195. (338/12). Пауниа Ягодинка, едно явно позорище у петь дѣиствія, изданно и за сербскіи родъ, списано — —.

196. (338/13). Шпанїоли у Перѹвіи, или Роллова смерть, едно жалостно позорище у пять дѣиствій, изданно — — 1812.

Јакова Јакшића

197. (128). Кормчеа ѡ сродствѣ, на кратко преведена 1818. — 4°, 66 страна. На крају напомена да је превео с грчког Ј. Јакшић, секретар митрополије, а одобрио митрополит српски Агатангел.

198. (112). 1. Военный уставъ, сочинѣнъ Яковомъ Якшићем, бывшимъ капетаном регуларне сербске войске у години 1813. — 4°.

2. *Apotheker Taxordnung.*

Обоје у једној свесци, 4°, 184 стране.

199. (113). 1. *Белешке* из године 1826. и 27. о приватним пословима.

2. Почетак исечен, а сада почиње главом XXX о законѣ турецкомъ.

3. Родофиниковъ у Београду явни животъ; Сербовъ смертни таини отровъ; природна герчка друга злоба; Нечаяно сербско второ страданіе; нови планъ; стари неприятелъ у лѣту 1809.

Све у једној свесци, 4°.

Кипријана Николића

200. (93). Повѣсть нове Грецiе одъ почетка побуне до узећа града Мисолонђiа. Списао Яковакv Рiзонердлосъ, као членъ бывше грчке Хетерiе, а на србскiй превео — —, као самовидацъ и саучастникъ дивногъ патрiотизма грчкогъ. У Сенти 15 апр. 1830. — fol., 123 стране и 5 страна напомена.

201. (104). Животописанiе везира Алi-паше насилногъ повелителя Епiрскогъ. Съ немецкогъ на србски преведенно — —. У Сенти 8 септ. 1834. — fol., 115 страна и 2 стране предговора.

Милована Видаковића

202. (211). Сербска граматiка, на 80 листа, у 4°, концепат и препис. Упор. Новак. Библиограф. бр. 1021. (На првом листу напомена да ју је покојник послао у Русију у рукопису, али није добио одговор).

203. (191). Исторiа Славено-сербскагѡ народа, IV део, на 65 полутабака, и неколико листа бележака. Упор. Новак. Библиогр. бр. 982.

204. (188). *Селим и Мерима,* I део, на 45 полутабака, и 3 напомена и бележака. Упор. Нов. Библ. бр. 1066. — II део, на 35 полутабака. Недовршено.

205. (189) Драматическо измишленiе, весела игра ѡ отрокѹ у дворѹ благородныхъ, — у два преписа, један на 14, други на 13 полутабака. — Предговор тој драми на 4, и предговор књизи смѣсице нове на 1 полутабаку.

206. (187). За Гутенберга словоливца, песма.

207. (190). На ново лѣто. Песма Ђорђа Марковића Миловану Видаковићу с напоменом Видаковићевом да ју је 1. јан. 1836. с благодарношћу примио.

Вукашина Радишића

208. (202). *Савет три епископа,* послан око 1553. године папи Јулију III. Преведен с латинског на грчки, а с овога на српски језик од Вукашина Радишића, на 64 л., у 4°, рађено 1841. год.

209. (203). *Разговор о светом огњу или свету у Јерусалиму,* преведен с грчкога на српски језик од Вукашина Радишића, 1841., на 158 страна у 4° и 32 предговора. — Григорија еписк. Ниисскога одговоръ на пытанѣ; єли нуждно ићи у Јерусалим на поклонѣние. На два полутабака.

210. (205) Предговоръ къ знаменитостима Ксенофонтовымъ. Преводъ изъ Кораія одъ Вукашина Радишића, 1843., на 25 табака. (Упор. Нов. Библиогр. бр. 1862).

211. (204). *Захариін сѫри,* или шта ваља ослобођеноі од Турака Еллади чинити у садање околности да се не поработи и не потпадне под турски мислеће христиане? Разговор између два Грка, преведен с гърчкога на српски іезик од Вукашина Радишића 1842., на 82 стране у 4°.

Софронија Надрљанског

212. (219). *Краткосложена нравоучителна књижица* за српску младеж у вопросима и отвјетима

С немецког — — пароха крагујевачког. Крагујевац 1841. године.

Влад. Стојановића

213. (88). Неко позоришно дело без почетка и свршетка.

Захаријадес

214. (208). Превод *кодекса Наполеонова*, у 3 свеске.

Ђорђа Протића

215. (215). *Поњатија о Богу и сазданију и бесмртију душе*, — — бившег министра кнеза Михаила. Кишењев, 1856.

Лазара Поповића

216. (207). *Живот и приключенија* Павла Поповића, из Вранића. У Београду, 1854.

Антонија Протића

217. (206). Повѣстница од почетка времена вожда српског Карађорђа Петровића. Написана од пензнонираног саветника кн. срп. пуковника и кавалера — —. У Смедереву, 1853. — Издао М. Ђ. Милићевић у Споменику XIX.

Јована Миленковића

218. (216). 1) Белешке за Географију Србије.

2) Признаница Јована Гавриловића на 1 # зарад кога су ове белешке дате у залог.

3) Извештај од начелства смедеревског од 16. дец. 1857. о ширини и дубини Мораве на утоку њезину у Дунав.

Од непознатих писаца

219. (121). *Закони и установе* далматински градовах. — fol., 119 табака. Рукопис је био намењен Pravdonoši, јер се на првој страни обраћа читаоцима његовим, а у напомени упућује на бр. 2. од 1851. године.

220. (150). Сочиненїе сїе размишленiе страстеи Христовыхъ тщанїемъ и трꙋдами бывшаго преѡсв҆щеннѣишагѡ митрополїта Ростовскагѡ ї Ярославскагѡ Димитрїа въ лѣто воплощенiа бога слова ·а҃·ѱ҃·к҃·і· мца децемвїа ·є҃і· — мала 8°, 19 листа, писано крајем XVIII века.

221. (184). Каменъ претыканїя или саблазна ѡ началѣ и извѣстных причинах раздора и несогласiя обоих црквеи восточныя и западныя с пяти раздоровъ и разностей изложенное бывшимъ иногда епитомъ богохранимыя епархiи Керника въ Пелопонизѣ (Морiи) Илїею Макiатомъ Кефалонитомъ, издаде ся же на типъ иждивенiемъ и настоянiемъ Полизоа Лампаницита изъ Iѡаннини въ Вiеннѣ 1783 при Iѡсифѣ Геролдѣ. — 4°, 56 листа, напред је живот пишчев, изгледа да није штампано, већ само спремљено.

222. (212). Разговоръ междꙋ двꙋмя лицами Азъ и Бꙋки о правописанїи — на 6 табака.

223. (228). *Приповедање о опсади града Ахти.* Рукопис невешто писан, на дну потпис *Семенъ Новоселовъ*, можда писац.

224. (130). *Записна књижица*, у коју је неко првих десетина XIX века уписивао песме.

225. (239). *Гробни натпис Чарапићу*, писан по свој прилици у време Карађорђево.

226. (258). *Записка о житију патријарха Пајсија српског*. Два листа рукописа нашег времена.

227. (259). *Записка о животу и страдању патријарха Гаврила српског*. Четири листа рукописа нашег времена.

*

228. (103). *Historia neb chronyka Turecká* od nějakeho Raca neb Bosňáka jmeňem Michała Konstantina z Ostrovice, někdy Turkův zajatého a mezi Genčáře daného, věrně a pravě sepsana. — Новији препис.

229. (131). *Hystorye Prawdiwa o pristehowani cyrkwe česke* ze zeme Laske od Zitawy a z Hennessdorfu do země Brandeburske do mesta Berlyna w roku 1732 dne 10 octobr. w Pisen. Uwedena od Martina Kopeckyho, kteriz pritecz wysecz wececz byl. — Мала 8°, 15 листа, на крају запис: A°. 1755 dne 10 junius.

II

РУКОПИСИ НА ТУЂИМ ЈЕЗИЦИМА

230. (236). *Молитвеник* на влашком језику, 4°, 208 страна и индекс, курсивом, можда краја XVII века. Набављен заједно са хартијама лажног деспота Ђ. Бранковића.

231. (243). *Молитвеник* на влашком језику, одломак, један свежањ са четири исписана и четири празна листа. Можда XVIII века, курсивом.

232. (18). *Стихирар* грчки са „Крјуковим нотама," на хартији, 8°, 101 лист, без почетка и свршетка.

233. (125). *Δημοσθένους ὁ περὶ στεφανου λόγος* и још друге неке ствари, рукопис писан око тридесетих година XIX века, у 4°, 144 стране.

234. (126). *То исто* са још другим неким стварима, из истог доба, 8°, у средини има доста неисписаних листова.

235. (217). *Житија св. Наума*, св. Ераома (*Ἐρασμος*), св. Климента, св. Јеротија, Никифора, Јована, на грчком, препис Ст. Верковића.

236. (35). **Pauli Ritter** equitis aurati et poete laureati Origo progressus et finis imperii regnum domus Nemanyjae qui dominabantur in Rassia et Serbia. Ex codice ms. musei nationalis hungarici scripsit Adrianus Řing. Нови препис с родословном таблицом Немањића.

237. (36). *Breue e Sucinta retione del origine del regno di Bosna, e degli bani e regi che l'hanno governato et dominato dal 1100 al 1463,* che fu tiranicamente occupato da Maumed secondo re de Turchi, e come legitamente appartienne all' apostolica real corona d'Ungaria, con diverse altre notitie curiose; — на хартији, 4°, 259 листа, без свршетка, са бојадисаним грбовима појединих породица.

238. (37). *Memoria Belgradi* olim Singiduni a priscis temporibus ad recentiorem aetatem perducta auctore M. P. K. P. Z. P. O. — нови препис, 4°, 135 страна.

239. (38). *Reipublicae Ragusinae* eijusque optimatum insignia; — грбови у боји са списком породица, 4°, 178 листа (али нема у првом одељку 3-ег, а у другом 4, 21 и 127-ог, а од 99-ог имају два листа).

240. (45). *Vossius et Lipsius de Historia,* на 16°, 30 листа.

241. (227). *Jus publicum Hungaricum.* 17 полутабака, на сву прилику студија са неког угар. университета пре 1848 год.

242. (229) *Један табак,* на коме је продужење за какве је болести добар неки лек и како се употребљава; латински, нађен је у хартијама лажног деспота Ђорђа Бранковића. Почетак: Hoc electuarium est spe-

ciale bonum et validum presevativum in venenato pestifero aëre.

243. (182). *Patriotische Phantasien eines Slaven.* Aus den Vaterländischen Blätter für den österreichischen Kaiserstaat, drittes Iahrgang № IV, 5ten Iuni 1810. — fol. Пет табака. Чланак Копитаров.

244. (244). *Probestücke* dreyen von einander in Grammatik und Lexicon verschiedenen dialecten des illirischen Hauptidioms aus den in dieselben gemachten Uebersetzungen des neuen Testaments. На табаку, са статистичким цифрама југослов. племена. Нађено у хартијама Л. Мушицког; биће његово.

245, 246. (250, 251). *Антона Аврама,* апотекара, стихови на немачком језику.

247. (322). *Jllyrisch- oder Ratzisch- Teutsche Grammatic* J. D. Drascovich (1725 у Србији?).

Напомена

У инвентару се налазе — али их у збирци нема — ови рукописи:

105. *Исака Сиријанина,* јеписк. града Ниневије, слова, тумачена од Патрикија и Аврамија у обитељи препод. Саве.

117. *Дубровачки рукопис,* посвећен госпођи Кати Субашић на нову годину 1789.

120. *Serbia Jllustrata* Pauli Ritter, из преписа од 1827. год., новији препис од год. 1852.

195, 196, 199 и 200. *П. Соларића:* Писма моме пријатељу; беседа издатељева; предговор к издању Доситијева Мезимца; концепти тога предговора; одломци науке о човеку; и „расужденија“ о вери у божаство, о паду Адамову, итд.

III

ФОТОГРАФСКИ И ДРУГИ СНИМЦИ

248. (84). Последњи лист јеванђеља Вуканова (Симеунова), на коме је део поговора, али је снимак тако избледео, да се готово ништа не може прочитати.

249. (95). Девет страна Савина типика за Хиландар.

250. (101). Једна страна октоиха штампаног у Грачаници 1539. год., на којој је слика ман. Грачанице.

251. (110). Двадесет и три листа проскомидије Јована Златоуста, превод патријарха Јевтимија.

252. (324). Две стране службе св. Симеуну XIII(?) века.

253. (325). Типик Карејски, али не оригиналан. већ неки препис XIV—XV века.

254. (326). Једна страна неког апостола.

255. (232). 1) Снимак (руком) два натписа који су били у цркви св. Арханђела (окр. тимочки) па закречени.

2) Четири натписа из ман. св. Андрије на Тресци код Скопља (издани у Гласнику VIII, 141, 142, али не са свим тачно).

8) Снимак записа са рукописа од год. 1519. (издан у Гласнику VIII, 149).

4) Снимак записа са рукописа који је сад у Академиској збирци бр. 19 (овде у Каталогу бр. 86).

5) Снимак два записа са јеванђеља од год. 1490.

6) Снимак једне стране старе штампане књиге.

7) Снимак са рукописа који је сад у Акад. збирци бр. 289 (овде у Кат. бр. 39).

8) Снимак записа са рукописа из времена цара Александра бугарског преписаног 1513. године.

256. (331). Дванаест снимака са разних рукописа (међу њима два записа) и једне штампане књиге.

IV

СТАРЕ ШТАМПАНЕ КЊИГЕ

1493—4

257. (75). **Октоих** Ђурђа Црнојевића. Без почетка. — И. Каратаевъ, Описаніе славяно-русскихъ книгъ I т. СПетербургъ 1883., бр. 7; Шафарик Geschichte der Südslavischen Litteratur, Prag 1863., III, бр. 210.

1519

258. (157). **Služабник** Божидара Вуковића. Потпун. — Кар. 15; Шаф. III, 215.

259, 260. (159, 305). **Псалтир с часловцем** Божидара Вуковића. Оба непотпуна. — Кар. бр. 16; Шаф. III, 216.

1529

261. (161). **Псалтир с часловцем** Божидара Горажданина. Непотпун. — Кар. бр. 23; Шаф. III, 219.

после 1536

262. (96). **Зборник** Божидара Вуковића. Непотпун. Описао га Ст. Новаковић у Гласнику XLV, 148 (погрешно да је под бр. 94 м. 96).

1537

263—267. (74, 108, 163, 308 и 312). **Октоих** Божидара Вуковића. Бр. 163 и 308 потпуни, остали не. — Кар. бр. 29; Шаф. III, 222.

1537—1570

268, 269. (90, 311). **Октоих** у Млецима. Непотпуни. — Кар. бр. 30; Шаф. III, 223.

1536—1538

270—274. (72, 77, 89, 156, 304). **Зборник** (празн. минеј) Божидара Вуковића. Бр. 156 потпун, бр. 304 само без првог листа, остали непотпуни. — Кар. бр. 31; Шаф. III, 225.

1538—1540

275, 276. (79, 82). **Молитвеник** (требник) у Млецима. Бр. 82 без последњег листа, други непотпун. — Кар. бр. 36; Шаф. III, 226.

1545

277. (87). **Молитвеник** (требник) игумана Данила, у Горажду. Непотпун. — Кар. бр. 35; Шаф. III, 228

1546

278. (160). **Псалтир с последовањем** Виценца Вуковића. Нема првог и с краја три листа. — Кар. бр. 36; Шаф. III, 229.

1547

279. (78). **Апостол,** у Трговишту, Димитрија Логотета.

Овај се апостол готово у свему слаже са оним што су га описали Шафарик (Geschichte d. südsl. Lit. III, стр. 267 бр.

220) и Каратајев (Опис. славянорус. книгъ напеч. кирил. бȣкв. I т. 1491—1652., стр. 111, бр. 39), али има једна разлика. Каратејев вели да испред почетка Апостолских дела пола стране заузима испреплетан, црн орнаменатски украс, а у средини њега, у венцу, у малом размеру налази се грб угровлашки; по странама тога квадрата пише: **Господинь вь Христа бога благовѣрни и богом хранимїи самодрьжавни ꙁемли Ѹгровлахискїє Iѡ Мирча, воєводѣ.**

И у овом примерку има сличан украс, али као да неће бити истоветан, јер овде у средини, при врху тога квадрата има крст, и између четири крака му пише **Іс Хс Ни ка**, а испод њега у средини на празном простору је волујска глава без венца. А главна је разлика што по странама тога квадрата пише: **Вѣ Христа бога благовѣрны и богомь хранимы и самодрьжавны ꙁемли Молдовскои Iѡ Илїашко, воєвода и господинь.**

Шафарик, који није имао при руци потпуна примерка, напомиње да је овај апостол имао 34 кватерниона, и да је последњи био од 4 листа, те према томе није било никаква „поговора.“ Каратајев напротив приводи „**послѣсловїє.**“ Исто тако „**послѣсловїє**“ има и овај примерак, али оно није на крају, већ испред Апостолских дела. Јамачно је тако било и у примерцима које је Каратајев имао, па само није напоменуто, јер на крају није имало где бити.

Између предговора у овом примерку и онога што је наштампао Каратајев има неких ситних разлика. Може бити да је у Мирчину апостолу заиста онако, како је наштампао Каратајев, а можда ове разлике долазе од недовољно тачног преписа у Каратајева. Како у нас нема ниједног Мирчина примерка, то ћу овде исписати цео предговор из Илијашковог апостола, а у загради ћу ставити одступања у Карат. издању, па ће когод, коме је Мирчин примерак приступан, видети у чему је ствар. Титле су разрешене.

Понеже иже вь троици покланѣеми богь благоиꙁ̓воли црьковь свою испльнити светими (светыми) книгами вь славословїє и полꙁȣ (полꙁȣ) прочитающим (прочитающимъ), томȣ слава и дрьжава вь вки (вѣки), аминь. Исписаше се сїє светїє и божєствнїє (божтвнїє) книги глаголеми праꙁи (пракси) вь дни благовер̓наго (благовѣрнаго) и богомь (богомь) рхнимаго и самодрьжавнаго Iѡ Мирьча воєводє и господарь всои ꙁемли оугровлахиискои (оугровлахїискои) и Поди-

навїю (Подоүмакїю), сынь великагѡ (великаго) и прѣдѡбраго (прѣдобраго) Ра͠ула (рала) воеводи. Темже (Тѣм҆же) ѹбо (оүбо) аӡь грѣшни и мьнше вь үловѣцехь Днмитрїе лѡгофеть (логофеть), вьнукже (вьнукъ же) Божидаровь, видев҆ше (видѣвше) же ѹмаленїе (оүмаленїе) светых (светыхъ) и божстьвнихь (божтьвнихь) кингы вьжделѣхь троүдолюбьӡно (трѹдолюбьӡно) елико вьӡмогох оүмом (оүмомъ) постигнути (постигохь) богоү (богѹ) поспешьствѹющѹ (поспѣшьствоүющоү) ми сьписахь и сьврьшых (сьврьшыхь) доүшепольӡные кингы сїе праӡи (пракси), еже оүбо доүхом (доүхомь) светим (светимь) апостолы наоүүнше и проповѣдаше (пр͠оповѣдаше) и просїаше вьсѣи вьселенѣи конце ӡемльнїе. Троүдих се ѡ (о) семь и сь оүүенпкын монмы Ѡпрѣ (опрѣ) и Петрь. Тѣмже молим (м͠лм) се и мили дѣем се вьсѣмь үьтѹщим (үьтоүщимъ) или прѣписѹющим (преписоүющимъ), аще бѹдеть (боүдеть) що погрѣшено любве Христове (Христовѣ) ради исправлѧите (исправлѧите) и нас (насъ) ѡ (о) семь троүдивши се бл͠вите (бл͠гословите), а не кльнете, понеже не писа доүхь светы ни аггель на роүка грѣшна и брѣнна и доүхь оүмили ѡкаанныи (окаанныи) и грѣшныи. И сьврьшнше сїе светые кингы ѿ бытїа вь (в) лѣто ѫ҃·ӡ҃·н҃·е҃·, а ѿ рождьства Христова тисѹща ·ф҃·м҃·ӡ҃·, крѹгь сльнцѹ ·к҃·ӡ҃·, лоүнь ·ѕ҃·, ӡлато үисло ·ѳ҃·, индиктїѡн ·ѕ҃·, ѳемелїе ·ѳ҃ї҃·, епахѳа ·е҃· Поүеше се сїе светїе кингы писати мѣсеца авгѹста ·н҃ї҃· дьнь, а сьврьшнше се мѣсеца мартїа ·н҃ї҃· дьнь вь настолнем гра͠ Трговн͠. ну ѕлӡиву ѕкӡвѫцлниву вле свхв увм'.[1])

Овај предговор заузима обе стране садашњег првог листа првог кватерниона. Али то је првобитно био други лист, јер стоји у вези са седмим; садашњи други, на коме је почетак апост. дела, у вези је са шестим, првобитног четвртог и петог нема, осми је сам о себи. Првобитни први лист је искинут, и да ли је што на њему било, не знам.

У Нар. Библиотеци (под бр. 91) има један истоветан апостол, само му нема првих девет кватерниона. Ово што има до ситница је потпуно једнако са академијиним примерком, тако да не може бити никакве сумње е су оба отиска са истог слога. Ако би овај примерак Нар. Библиотеке био Мирчин, онда би значило да су у исто доба приређена два издања, једно за Влашку, а друго за Молдавију, и да је само вињета мењана,

[1]) вь домехь Дммитровехь, остало нејасно.

и — евентуално — предговор два пута слаган, а за остало употребљен исти слог. Мени се чини да ће бити тако, али како немам при руци поуздана Мирчина примерка, по самим описима у Каратајева и Шафарика (и ако се они потпуно слажу с нашим примерцима) то поуздано тврдити не могу.

1552

280, 281. (73, 301). **Четворојеванђеље** Тројана Гундулића, у Београду. Потпуни. — Кар. бр. 41; Шаф. III, 232.

1554

282, 283. (83, 162). **Служабник** Виценца Вуковића. Оба потпуна. — Кар. бр. 42; Шаф. III, 333.

1557

284. (124). **Псалтир** с последовањем игумана Данила, у Милешеви. Врло непотпун. — Кар. бр. 44; Шаф. III, 235.

1560

285. (167). **Зборник** Виценца Вуковића. Непотпун. — Описао га Ст. Новаковић у Гласнику XLV, 152.

1561

286. (261). **Триод** посни Виценца Вуковића. Без почетка. — Кар. бр. 47; Шаф. III, 237.

1563

287, 288. (302, 307). **Триод** цветни Стефана Скадранина. Оба потпуни. — Кар. бр. 62; Шаф. III, 240.

1566

289, 290- (76, 310). **Триод** цветни јером. Мардарија, у Мркшиној цркви. Оба непотпуни. — Кар. бр. 72; Шаф. III, 242.

1569

291, 292. (80, 158). **Псалтир** с последовањем Јеронима Загуровића, у Млецима. Оба без почетка. — Кар. бр. 76; Шаф. III, 243.

1570

293. (81). **Требник** Јеронима Загуровића, у Млецима. Непотпун. — Кар. бр. 78; Шаф. III, 244.

1580

294, 295, 296. (109, 309, 329). **Зборник** (празнични минеј) Божидара Вуковића, прештампан у Шебежу. Први и други потпун, од трећег само три листа. — Кар. бр. 99; Шаф. III, 250.

1616

297. (317). **Беседе** Дивковићеве, у Млецима. Непотпуне. — Кар. бр. 224; Шаф. III, 266.

1617

298. (315). **Часловац**, у Вилни. — Кар. бр. 232.

1630

299. (238). **Исповједаоник** Стјепана Матијевића, у Риму. — Кар. бр. 365; Шаф. III, 260.

1641(?)

300. (306). **Маргарит**, из руских штампарија, без листа на коме је обележена година и место. — Можда Кар. бр. 520.

1648

301. (303). **Словенска Граматика** Мелетија Смотрицког, у Москви. Потпуна. — Кар. бр. 637.

1667

302. (168). **Псалтир,** песме Мојсијеве, акатисти и др. Михаила Сьоски, у Лавову.

око 1700

303, 304. (318, 319). **Наук Крстијански,** Матије Дивковића. Оба непотпуни, биће од познијих издања. — Шаф. III, 267, 268.

305. (320). **Поученија,** босанчицом. Непотпуно.

1730

306. (166). **Псалтир,** у Јашу, насловни лист, предговор и поговор влашки, остало словенски.

1741

307. (313). **Стематографија** Жефаровићева, у Бечу. (Два примерка).

1745

308. (314). **Привилегије** аустриских владалаца Србима, у Бечу. Издао Жефаровић.

1755

309. (316). **Словенска Граматика** Мелетија Смотрицког, у Римнику.

1765

310. (164). Исправленїе грѣшниика дѹхомъ кротости ꙗко врачемъ дѹховнымъ тако врачѹемымъ онихъ кающим сѧ грѣшникомъ въ ползѹ ѹустроеное.. Въ Темишварѹ Банатскомъ в года ҂а҃ѱ҃ѯ҃є҃ мѣсѧца ї҃ѹнїе ·н҃· — 4°, 53 листа, на једној страни српски на другој влашки, првога листа нема, на коме је био словенски

текст, већ је остао други с влашким, из кога се види да је штаипано у Јашу: Ши саȣ тѵпъритъ кȣ воѧ ши кȣ благословенїѧ прѣѡсфнцитȣлȣ и мїтрополитъ алъ Мѡлдавїи кѵрїȣ кѵръ Гаврїиль. ↑ тѵпографїѧ сфитеи мїтрополїи ↑ Ѧши.

На л. 4б: Вина и повод сочиненїѧ книжици сеѧ — а на крају (л. 70) потпис: Божїею милостїю православнїи епископъ Тимишварскїи и Липовскїи и прочїихъ принадлежещихъ дистриктовъ Вїкентїи Іѡанновичь Видакъ.

Благословом митрополита Павла Ненадовића.

311. (165). Синѡѱісъ руске историје, штампан у Кијеву, једно од издања крајем XVII века. Без почетка.

312. (336). **Три одломка** (4 листа) старих српских штампаних књига.

1.

БРОЈЕВИ

ИНВЕНТАРА И ПОД КОЈИМА СЕ НАЛАЗЕ У ОВОМ КАТАЛОГУ

1	3	23	116	45	240
2	19	24	106	46	109
3	6	25	107	47	122
4	7	26	108	48	76
5	8	27	117	49	67
6	15	28	123	50	118
7	17	29	124	51	110
8	44	30	133	52	70
9	50	31	137	53	83
10	53	32	138	54	4
11	36	33	130	55	20
12	37	34	128	56	111
13	42	35	236	57	64
14	43	36	237	58	48
15	60	37	238	59	120
16	25	38	239	60	91
17	72	39	150	61	139
18	232	40	147	62	88
19	86	41	148	63	2
20	87	42	153	64	81
21	90	43	152	65	10
22	85	44	151	66	79

67	75	107	61	144	12
68	55	108	264	145	62
69	9	109	294	146	89
70	27	110	251	147	112
71	32	112	198	148	47
72	270	113	199	149	11
73	280	115	82	150	220
74	263	118	140	151	57
75	257	121	219	152	23
76	289	122	26	153	74
77	271	123	30	154	125
78	279	124	284	155	63
79	275	125	233	156	273
80	291	126	234	157	258
81	293	128	197	158	292
82	276	129	155	159	259
83	282	130	224	160	278
84	248	131	229	161	261
86[1])	33	132	78	162	283
87	277	133	96	163	265
88	213	134	77	164	310
89	272	135	95	165	311
90	268	136	97	166	306
93	200	137	101	167	285
94	157	138	71	168	302
95	249	139	99	172	154
96	262	140	31	181	145
101	250	141	1	182	243
103	228	142	28	183	143
104	201	143	69	184	221

[1]) Којих бројева овде нема, под тим бројем у инвентару нису заведени ни рукописи ни старе штампане књиге, већ писма или што друго.

187	206	224	170	262	73
188	204	225	171	263	66
189	205	226	172	264	104
190	207	227	241	265	113
191	203	228	223	266	105
193	159	229	242	267	92
194	161	232	255	268	93
197	158	234	141	269	100
198	166	235	131	270	84
201	163	236	230	271	94
202	208	237	135	272	98
203	209	238	298	273	29
204	211	239	225	274	65
205	210	242	142	275	18
206	217	243	231	276	14
207	216	244	244	277	5
208	214	245	181	278	16
209	156	246	176	279	13
210	168	247	167	280	21
211	202	248	175	281	22
212	222	249	174	282	35
213	164	250	245	283	46
213 1/2	165	251	246	284	52
214	160	252	180	285	45
215	215	253	182	286	49
216	218	254	179	287	51
217	235	255	178	288	41
218	144	256	177	289	39
219	212	257	183	290	40
220	162	258	226	291	59
221	149	259	227	292	58
222	173	260	56	293	121
223	169	261	286	294	119

295	103	310	290	325	253
296	24	311	269	326	254
297	68	312	267	327	102
298	127	313	307	328	136
299	129	314	308	329	296
300	80	315	298	330	132
301	281	316	309	331	256
302	287	317	297	332	54
303	301	318	303	333	115
304	274	319	304	334	34
305	260	320	305	335	126
306	300	321	146	336	312
307	288	322	247	337	134
308	266	323	114	338 (1.—13.)	184—196
309	295	324	252	339	38

2.

ПРЕГЛЕД РУКОПИСА ПО САДРЖИНИ

Акатисти бр. 74—77.
Апокалипсис бр. 23.
Апостоли бр. 19—22.

Богородичници бр. 78, 79.
Буквар бр. 1.

Гатар, трепетник бр. 116, 117.
Грешних спасеније бр. 103.

Житија, пролози, синаксари, слова и поуке бр. 83—102, 235.

Зборници бр. 29, 31, 71, 73, 106—114, 117.

Ирмоси и тропари бр. 80.

Јеванђеља бр. р—19.

Летописи, родослови, хронографи, хронике бр. 126—135.

Литургије Златоустове бр. 24, 25.

Минеји бр. 35—54.
Минеји празнични бр. 55, 56.
Молитвеници, требници бр. 67—70, 230, 231.

Номоканони бр. 110, 122, 125.

Октоиси бр. 57, 58.

Песме с нотама бр. 81, 232.
Песме бр. 145, 146.
Поменици бр. 30, 138—140.
Поученија види житија.
Пролози види житија.
Псалтири и часловци бр. 62—66.
Путописи бр. 136, 137.

Разно бр. 82, 141—143.
Родослови види летописи.

Синаксари види житија.
Слова види житија.
Служабници бр. 26, 27.
Службе изабране бр. 28, 32—34.
Стари завет бр. 1.
Стихологија бр. 72.

Типици бр. 119—121.
Требници види молитвеннци.
Трепетници види гатари.
Триоди посни и цветни бр. 59—61.
Тропари види ирмоси.

Философија бр. 115.

Хиротоније архијерејске бр. 24, 25.
Хронике види летописи.
Хронографи види летописи.

Часловци види псалтири.
Чудеса богородичина бр. 103—105.

Новији рукописи

Библиографија бр. 160, 180—182.
Богословље и црква бр. 147—150, 152, 153, 208, 209, 212, 215, 220, 331, 229.

Беседе 154, 155, 233, 234.

Драме 184—189, 191—196, 205, 213.

Историја и географија 159, 161—165, 167, 168, 176, 178, 179, 190, 199—201, 203, 210, 211, 216—218, 223, 225—228, 236—240.

Језик 158, 174, 175, 177, 183, 202, 222, 244, 247.

Песме 151, 169—173, 206, 207, 224, 245, 246.

Приче 156, 204.

Природне науке 160.

Право 197, 199, 214, 219, 242, 243.

Философија 157.

3.

ПРЕГЛЕД РУКОПИСА ПО ЈЕЗИЦИМА

I

Словенски рукописи

1) Српски (српски-словенски, славено-сербски) бр. 1—10, 12—14, 19—22, 24, 25, 27—31, 35—63, 67—79, 82—84, 86—104, 106, 107, 109—113, 115—126, 130—132, 134—150, 152—161, 166—227.

2) Бугарски (бугарско-словенски, влашко-бугарски) бр. 11, 15—18, 26, 65, 83, 85, 114.

3) Руски (руско-словенски) бр. 23, 32—34, 64, 66, 80, 81, 105, 108, 127—129, 133, 151.

4) Чешки бр. 228, 229.

II

Несловенски рукописи

5) Латински бр. 164, 236—242.

6) Талијански бр. 162, 163, 165.

7) Влашки бр. 230, 231.

8) Грчки бр. 232—235.

9) Немачки бр. 243—247.

4.

ПРЕГЛЕД РУКОПИСА ПО ВРЕМЕНУ

1. Датирани рукописи

1279	бр. 2	1717	1	1800	129
1330	83	1725	78, 247	1801	156
1337	91	1731	145	1805	33
1416	86	1732	94	1809	158, 175
1450	18	1734	95	1810	243
1531	59	1735	96	1812	196
1536	21	1736	72	1818	197
1547	41	1739	71, 77	1820	178, 192
1567	54	1741	97	1821	194
1578	120	1743	98	1823	182
1600	38	1745	99, 101	1830	200
1608	42	1746	100, 134	1834	193, 201
1609	44	1751	153	1836	207
1635	87	1755	229	1841	208, 209, 212
1643	62	1757	32	1842	211
1648	45	1766	150	1843	210
1674	81	1775	152	1844	140
1692	25	1783	221	1851	219
1692 и 94	28	1786	144	1853	217
1704	47	1791	128	1854	216
1712	24	1792	137		
1714	104	1796	147		

2. Недатирани рукописи

Из XIII века бр. 102.

XIII—XIV века бр. 2, 19.

XIV века бр. 3—6, 48, 90, 119.

XIV—XV века бр. 20, 65, 88.

XV века бр. 15, 27, 30, 61, 111.

XV—XVI века бр. 12, 16, 26, 82, 89, 108, 110, 121, 138.

XVI века бр. 9, 11, 14, 55, 66, 106, 139.

XVI—XVII века бр. 7, 8, 10, 13, 21, 22, 29, 35, 37, 39, 40, 43, 46, 49, 51—53, 56—58, 60, 63, 70, 74, 75, 79, 122, 125.

XVII века бр. 17, 36, 64, 67, 107, 109, 111, 113, 123, 124, 130, 134, 136, 230, 241.

XVII—XVIII века бр. 68, 69, 76, 112, 118.

XVIII века бр. 23, 32, 73, 85, 103, 105, 114, 116, 127, 133, 141—143, 148, 151, 154, 155, 231, 232.

XVIII—XIX века бр. 117.

XIX века бр. 80, 149, 157, 159—174, 176, 177, 180, 181, 183—191, 195—198, 199, 202—206, 213, 214, 218, 220, 222—225, 233, 234, 240, 241, 244—246.

Савремени преписи старих рукописа бр. 34, 115, 126, 231, 132, 226—228, 235—239.

Рукописи на пергаменту бр. 2—6, 9, 19, 48, 83, 102 и 119. Остали на хартији.

5.

ПИСЦИ РУКОПИСА

Авакум 42, 44(?).
Аврам Мразовић 157.
Александар јеромонах 72.
Антон Аврам 245, 246.
Антоније 87.
Антоније Протић 217.
Арсеније Црнојевић, патријарх, 136.
Атанасије ђакон 62.

Вартоломеј монах 110 (30).
Вићентије Ракић 155.
Влад. Стојановић 213.
Воисил граматик 2.
Вукаш. Радишић 208—11.

Гавр. Стефановић 31, 71, 72, 77, 78, 84, 92—101.
Григорије Терлајић 156.

Дмитар ђак 41.
Доситије Орбадовић 145.

Ђорђе инок 38.
—— Бранковић, деспот 135.
—— Мушицки 149, 168.
—— Протић 215.
Ђерасим Храпавац 140.

Захаријадес 214.

Јаков Јакшић 197—199.
Јаћим види Јован.
J. Д. Драшковић 247.
Јоаким Вујић 184—196.
Јован, Филип и Јаћим, ђаци 59.
—— Заловски 81.
—— Миленковић 218.
—— Рајић 147—153.
Јосиф Троношац 128.

Кипријан Рачанин 1, 28, 69.

Кипријан Николић 200, 201.
Козма, монах 54.
Константин, арх. Студенички 105.

Лазар Поповић 216.
Лазариц мали, 61.
Ловро, фра, малобрат 145.
Лукијан Мушицки 167 до 183.

Милован Видаковић 202 до 207.
Михаил, јеромонах 47.

Павле Соларић 158—166.
Пахомије, јерођакон 45.

Радишув(?) 60.
Роман, јеромонах 85 (244).

Сава Очинић, архим. 25.
Семен Новоселов 223.
Семен поп 18.
Софроније Надрљански 212.
Станислав 83.

Филип види Јован.

6.

РЕГИСТАР

(ЦИФРЕ УПУЋУЈУ НА БРОЈ, А ОНЕ У ЗАГРАДИ НА ЛИСТ РУКОПИСА)

Августинова исповест православне вере 1 (35).

Аверкију св. тропар 112 (110).

Аврамова смрт 111 (179).

Агапија инока „Грешних спасеније" 103.

—— види *Јевстатије*.

Агапита ђакона спис 109 (115).

Агатангел, митроп. срп. 197.

Ад, слово о њему 112 (60).

Адам, прича о њему 112 (70).

Адријан, патријарх руски 99.

Аким види *Јаћим*.

Александар вел., прича 118.

Алексије види: *Дука, Михаиловић*.

Али-паша, Епирски. 201.

Алфонсија мниха епистолија Хугону 108 (132).

Амвросијева исповест правосл. вере 1 (35).

Амосу пророку служба 28 (85).

Амурат цар 31.

Амфилохија епис. Иконијског слово 101 (554).

Амфилохија постника житије 111 (283).

Ана св., скит у Св. Гори 45.

Ананију апост. служба 28.

Анастасија мниха Синајске Горе слово 88 (338).

—— св., питања 123 (175).

—— патријарха Антиохијског и Ћирила Александријског питања и одговори о вери 112 (219).

Андрије и Јепифанија виђење 94 (218), житија 94 (257).

Андрије, арх. Критског, Јерусалимљанина, слова 88 (27, 381), 94 (53), 95 (508).

Андрије јуродивог повест 94 (290).

Андријев канон 123 (136).

Андроник и жена му Атанасија, слово о њима 94 (303).

Анђелији, матери, тропар и кондак 31.

Антиох види *Кантемир*.

Антиоха св. слова 84 (171, 199, 690), 94 (257—267), 273.
Антон, цар Ћесарије 112 (207).
——— Аврам 245, 246.
Антоније велики 123 (134).
——— монах 139.
Аполоније 123 (134).
Аријани 112 (322).
Аркадије види *Ксенофонт*.
Арсен 133.
Арсеније, архијеп. српски, 69 (512), 76; тропар и кондак му 31, 64, 72; служба му 48, 49.
——— први игуман Дечански, 91.
——— игуман Пеђки(?) 139.
Арханђела Мих. манастир, види: *Воиловица, Ковиља, Куманица*.
Архијепископи српски 107 (31); 167, 168.
Атанасија види *Андроник*.
Атанасију, патр. Александријском, служба 28; житије му 84 (641); његова слова 84 (194), 86 (84, 176), 88 (396), 95 (174—269, 422), 111 (241); његов символ вере 100 (397), 112 (225).
Атанасије Атонски 123 (134).
——— Антиохијски, питања и одговори о вери 1 (36).
Атињанина Марка житије 111 (225).
Ахта, град 223.

Бадања 133.
Базјаш, манастир 82,
Бајање 71 (238).
Бакачић Самуил, преводилац 103, 104.
Бар 38.
Барановића Лазара, арх., Мач Духовни 92, 93; његова слова 77 (4), 84 (126, 175, 185, 274), 94 (1, 35, 61, 147, 219, 224, 312, 338), 96 (40, 458 до 497), 97 (83, 125, 168, 317, 423, 434, 530, 552), 94 (152, 205, 288), 99 (35), 101 (28, 148—195, 238, 285, 496, 511, 541, 652 и даље).
Барбул 82.
Беде од Турака 54.
Белиград } 31, 109 (121), 139, 238.
Београд }
Бериње 18.
Беч 54, 71, 97 (770), 101 (745).
Бечкерек 139.
Благовести, пролог на — 101 (691).
Благовештење, ман. под Овчаром и Кабларом 37.
——— ман. под Рудником 120.
——— ман. види *Водичник*.
Богданска земља 105 (57).
Богородичин родослов 112 (327); рођење 112 (76); смрт 112 (213); имена 71 (235); чуда 103—105, 113 (97); сан 117.
Божидар види *Вуковић*.
Б(о)жица 68.
Бориса и Хљеба, на крштењу Романа и Давида, житије 83 (210, 284).
Босна 237.

Брадати Јосиф, преводилац 85 (244).

Браничево 139.

Бранко види *Протопопић*.

Бранковић Ђ. деспот 230, 242.

Брезовица, црква на Лиму 34,

Будим 28, 47, 59, 139.

Буквица 1, 177.

Ваведење, храм 68; види: *Коморанска црква, Девички манастир*.

Вазнесење види *Милешева*.

Вакх види *Срђ*.

Варлаамова прича о три друга 84 (223).

Варлаама св. слово 84 (217).

Варлаам (С)алаврански о папину начелству 95 (425).

—— јеромонах 139.

Василија арх. Селевкиског слова 88 (338, 342, 375).

—— великог арх. Ћесарије Кападокиске слова 84 (202, 676), 86 (69), 88 (8, 108, 117, 137, 145, 153), 94 (40), 95 (1—65), 101 (296), 107 (109), 111 (199), 112 (79); пролог му 101 (294); његова правила 122, 125.

—— Новог житије 108 (4), 113 (6).

Василије, проигуман Студенички 51.

—— игуман пећки(?) 139.

—— види *Димитријевић*.

Васиљевић Ј. Х. 114.

Васиљевићи, село у Ст. Влаху 10.

Велико Село у Халмашу 18.

Венеција 112 (217).

Венцловић види *Стефановић*.

Верковић Ст. 235.

Веститор види *Козма*.

Виктор хаџи-, јеромонах ман. Фенека 21,

—— проигуман пећки(?) 139.

Висарион, митроп. Цетињски, 25.

—— јеромонах 139.

Витиница 124.

Витковић Гаврило 1, 5, 16, 92, 95. 96, 97, 98, 99, 100, 101, 112, 119.

—— Михаило 173.

Вићентије види *Јовановић*.

Вишњић Филип 176.

Влајко 133.

Водичник, место са манастиром, храм благовештења 138.

Воиловица, ман., храм св. Арханђела, 54.

Вољавча, ман. 120.

Воскресенски Гр. 19, 91.

Вранић 216.

Врање 139.

Вуја презвитер 139.

—— 139.

Вук види *Караџић*.

Вуковић Божидар 166.

Вукодлак 122 (34).

Вукомановић А. 28, 130, 132.

Вуле види *Мијушковић*.

Вучета види: *Радовановић, Тодоровић*.

Габрово 85 (244).

Гаврило Лесновски 3, 107 (238); житије 83 (115).
—— патр. српски, о животу му 227.
—— види: *Витковић, Стефановић.*
Гавриловић Лазар 133.
—— Јован 218.
Галактиона и Јепистимије житије 85 (147).
Гатар 116.
Гдуније цар 107 (122).
Генадије види *Ђенадије.*
Георгије види *Ђорђе.*
Герасим види *Ђерасим.*
Германи 161.
Гилуда 122 (33).
Глагољица 20 (48 и даље).
Госпава 143.
Господња имена 71 (233).
Грабовац, ман. 50.
Грачаница, ман. 123 (140).
Григорија Двојеслова молитва 67. 71 (190).
—— Богослова житије 84 (1); слова 71 (9), 84 (63), 90 (38, 41, 65, 73, 86, 98, 111, 122, 134, 190, 202, 233, 255, 261, 280, 305), 95 (305, 612—680, 691—874), 96 (74, 114, 166), 97 (43, 137, 598, 604), 98 (139, 358, 501—559, 598, 731), 99 (659—734), 101 (1, 45, 78, 369), **види** *Василије Велики.*
—— Палами, арх. Солунског, на Латине 95 (311—334); синаксар 97 (216),
—— епископа слово 109 (22).
—— еписк. Акарганског житије 85 (169).
—— монаха слово 94 (44).
—— презвитер, ученик Григ. Богослова и писац житија му 84 (1).
—— папе Римског слово 85 (19).
—— Ниског слово 88 (126), 209.
—— ученик Василија Новог и писац житија му 113 (6).
—— арх. ман. Благовештења Рудничког 120.
—— игум. ман. Куманице 9.
—— види *Цамблак.*
Гризогон мученик 112 (211).
Гроздије блажени 107 (132).
Грчки речник 109 (1, 8).
Гундулић Џиве Фран 145, 146.
—— Џиве Шишко 145.

Давид види *Борис.*
Давида препод. житије 94 (33).
Далмација 112 (211).
Дамаскина Философа слово 114 (52).
Дамаскин види *Јован.*
Дамјан види *Кузма.*
Данила пророка виђење и тумачење 111 (186, 190).
Данило еписк. Шабачки 120.
—— хаџи, игуман Дечански 33, 129.
Даничић Ђура 7, 19, 25, 42, 44. 72, 86. 87, 106, 107, 108.
Девички ман., храм ваведења 32, 79.
Девора пророчица 111 (252).

Дејан Петар, пан 40.
Делир Никола, магистар 108 (173).
Демостен 233, 234.
Дечанац Нићифор, јером, 139.
Дечани ман. 28, 29, 31, 33, 129.
Дечански види *Стефан*.
Димитрија великомуч. житије 94 (329).
Димитрије види *Кантакузин*.
—— епископ Ростовски 220.
Димитријевић Василије, епископ Будимски 40.
Дионисије 133.
Диоптра 111 (1).
Добра Лука 120.
Довоља, ман. 61.
Дмитар 68.
—— из Нове Вароши 10.
Драгљевци, село, метохија Пећка(?) 139.
Драшковић Ј. Д. 247.
Дубровник 145, 239.
Дука Алексије, цар Византијски 31.
Дучић Н., арх. 110 (35).

Ђенадије, патр. Цариградски 108 (173); његова слова 84 (110), 85 (34).
—— арх. руски 108 (173).
Ђерасим, игуман Девички 32.
—— Рапавац 140.
Ђервасија, Назарија, Протоасија и Ћеластија житије 94 (301).
Ђорђа св. чудо 107 (123); параклис му 107 (207).
—— ђакона, философа слово 90 (22).
—— Кратовски, тропар и кондак 31.
—— види: *Кедрин, Мануило, Марковић, Хамартол*.
Ђорђевић, поп Бадовински 40.
Ђула 54.
Ђур 71, 95, 96.
Ђура 40.
Ђурко 59.
—— обер-капетан у Комо-рану 40.

Евгарије види *Јевгарије*.
Евсевије види *Јевсевије*.
Енох 109 (103).
Епифаније види *Јепифаније*.
Ераома св. житије 235.

Жива 133.
Жигмунд, краљ пољски 94 (10).
Житија, види Амфилохије постник, Андрија и Јепифаније, Атанасије, патријарх Александријски, Атињанин Марко, Борис и Хљеб, Василије Нови, Гаврило Лесновски, Гаврило, патр. српски, Галактион и Јепистимија, Григорије, арх. Солунски, Григорије, епископ Акарнански, Григорије Богослов, Давид преподобни, Димитрије великомученик, Ђервасије, Назарије, Протасије и Ћеластије, Ераом, Иполит, папа Римски, Испер и Зоја и деца им Ћиријак

и Теодул, Јаков, брат господњи, Јанићије Девички, Јевстатије великомученик и жена му Теописта и деца им Агапије и Теописта, Јевтимије велики, Јекатарина великомуч., Јеротије св., Јепен, Ирина и Ипан, Јован Богослов, Јован Лествичанин, Јован Рилски, Јован Претеча, Јосиф Прекрасни, Климент, Корнил свештеномученик, Ксенофонт и синови му Јован и Аркадије, Лазар кнез, Лука јеванђелист, Максим деспот, Мануило, Ђорђе и Лав, Марија Јегипћанка, Меркурије великомучен., Методије, арх. Моравски, Мојсије пророк, Наум, Нићифор св., Олга, руска кнегиња, Пајсије патријарх, Петар Коришки, Петка Трновска, Сава, први архијеп. српски, Севастијски мученици, Стефан Дечански, Стратилат Теодор, Теодор — Мстислав, Тома апостол, Трифун св., Ћирил, архијеп. Александријски, Ћирил философ, Филарет Милостиви.

Жупаница види *Станка*.

Задар 112 (211).

Записи 1 (165), 3 (1), 7 (1), 9 (227), 10 (5, 92, 149, 309), 18 (214), 21 (193), 22 (203), 26 (11, 27), 28 (31. 110, 149), 32 (16), 33, 37, 39, 40, 41, 47, 50—52, 54, 59—61, 68, 69 (533), 71 (1, 347), 77 (354), 78 (27, 120), 81, 82, 83 (321), 85 (244), 88 (420), 90, 92 (154), 93 (89, 232), 94 (357), 96 (500), 97 (770), 98 (740), 99 (762), 100 (426), 101 (745), 104, 105 (57), 109 (56, 105), 120, 121, 124, 127, 129, 133, 139, 140. 145, 155.

Захарије прор. слово 94 (41).

——— јеромонах ман. Куманице 9.

——— види: *Марафар, Прибојевић*.

Звена 139.

Злата 133.

Злато како се раствара 109 (25 и даље), 112 (109).

Златоуст види *Јован*.

Зли дани 112 (50).

Зоја види *Испер*.

Иван 68.

Ивана 68.

Игњатија, патр. царигр., житије 83.

——— види *Кобилац*.

Иконе 112 (287).

Иконоборство 112 (306, 309).

Илариона блаж. слова 84 (674), 94 (275).

——— Могленски 107 (220); тропар и кондак 31; о Манихејима 112 (241).

Илија пророк 106 (277).

——— арх. Ливовски слова из књиге „Кључа“ 101 (198 и

даље, 303 и даље, 573 и даље, 693 и даље).
—— види *Кефалонит.*
Ипан види *Јеаен.*
Иполита, папе Римског житије 83 (128); слово 88 (78), 106 (284).
Ирина 59, — види *Јеаен.*
Исак, учитељ 108 (132).
Исака Сирина слово 113 (82).
Исидор 106 (275).
Исихија, презв. Јерусал. слово 88 (377),
Испера и Зоје и деце им Ћиријака и Теодула житије 83 (210).
Истрин В. 107, 108.
Исус Сирах 109 121).

Јагић В. 118.
Јако (можда Кирјак?) епископ 84 (81).
Јакова, брата господњег житије 94 (325).
Јаковаћи види *Ризонердлос.*
Јанићије Девички, служба му са житијем 32.
—— владика Ужички 126.
—— Рудничанин, јеромон. Пећки(?) 139.
Јанок види *Ђур.*
Јаћим Сарандапорски 107 (220); тропар и кондак му 31.
—— јеромонах ман. Благовештења Рудничког 120.
Јевгарија, монаха, слова 84 (170), 94 (282).
Јевномијани 95 (310).
Јеврема Сирина слова 84 (167, 168, 198), 85 (17), 88 (155), 89 (118, 130), 91, 97 (446, 465), 106 (125), 111 (218), 112 (45), 113 (68, 81), 123 (134).
—— постника слово 86 (107).
Јеврем, патр. срп., служба му 55.
Јеврем 61.
Јевсевија Александриј. слова 86 (48, 116).
Јевстатија великомуч. и жене му Теописте и деце им Агапије и Теописте житије 85 (119).
Јевстатије, арх. срп. служба му 33.
Јевстратије, игум. ман. Благовештења под Овчаром 37.
Јевтимије велики 123 (134); житије му 84 (682).
—— јеромонах пећки(?) 139.
Јека 133.
Јекатарине великом. житије 85 (194).
—— Влашка 109 (90).
Јелевтеријево прење с Јеврејима 112 (82).
Јелисеј пророк 106 (277).
Јепена, Ирине, Ипана житије 83 (123).
Јепистимије види *Галактион.*
Јепифанија, еписк. Гавалски, слова 95 (512, 513), 111 (235); питања 89 (137); о шестодневу 101 (73), 106 (124).
—— мних 106 (280); слово 95 (507).

—— јеписк. Кипарског слова 97 (512, 569).

—— види *Андрије*.

Јеремија пророк 114 (67); служба му 28.

Јереси и јеретици 95 (310, 484), 112 (227, 241, 267, 273, 275, 328).

Јерменска јерес 112 (267); пост 273; причешће 275.

Јеротија св. житије 235.

Јерусалим 109 (7). 111 (252), 112 (211), 136, 137.

Јетиопија 111 (225).

Јефимијина похвала кнезу Лазару 28, 40.

Јефрема, монахиња 139.

Јефросинија, монахиња од Нове Вароши 10.

Јоаким види *Јаћим*.

Јоаникије види *Јанићије*.

Јоасаф, патр. васељен. 123 (142).

Јов слово о њему 84 (679).

Јована, патр. Антиох. слова 95 (445), 97 (729).

Јована Богослова житије 94 (197); синаксар 94 (200); слово 85 (32).

—— —— ман. види *Черна*.

—— Дамаскина слова 86 (93, 205), 88 (42, 189), 94 (184), 95 (73—147, 498), 101 (603), 106 (112), 138.

—— Златоуста пренос моштију 84 (81); посланица 84 (81); чудо у гроба му 84 (89); слова 84 (64, 69, 78, 91, 94, 95, 101, 105, 106, 196, 205, 209, 220, 223, 234, 676), 85 (1, 8, 14, 23, 49, 223, 234, 245, 248), 86 (14, 16, 23, 42, 57, 62, 63, 66, 77, 86, 89, 98, 101, 120, 131, 132, 139, 141, 166, 167, 170, 172, 199, 202, 211, 213, 222), 87 (од 33—67-ог), 88 (1, 4, 58, 69, 97, 134, 171, 202, 215, 223, 226, 231, 238, 256, 264, 289, 295, 345, 355, 366, 372, 411, 415), 94 (43, 49, 105, 106, 274, 300), 95 (527 до 612, 683), 96 (60, 71, 186—426), 97 (32, 34, 87, 96, 151, 159, 175, 182, 221, 246, 274, 321—402, 438, 471, 489, 536, 559, 590, 642, 649 до 711), 98 (23—74, 332, 462, 591), 100 (196—393), 101 (97, 139, 245, 429, 579 до 600), 106 (270), 107 (118, 132), 108 (125), 111 (198), 112 (107), 113 (78, 91), 114 (12, 71), 138; **види Василије Велики.**

—— Лествичанину синаксар 97 (272).

—— Милостивог слово 94 (280).

—— јеписк. Јевхајског слово 84 (121).

—— постника правила 122 (35, 37), 123 (9, 10).

—— Философа о православној вери 95 (488), 99 (746), 100 (402).

—— монаха повест о исцељењу 84 (183).

—— Синајске горе, слово 113 (84).
—— Рилског, тропар и кондак 31; житије му 85 (37).
—— Претече, слово о аду 112 (60); пролог 101 (508).
—— десп. Бранковића тропар и кондак 31.
—— Новог од Трапезунта тропар и кондак 31.
—— 68, 83 (206), 133; види: *Гавриловић, Заловски, Ксенофонт, Рајић.*
Јовановић Вићентије, митроп. Карловачки 40.
Јо Јанкул војвода 18.
Јона, митрополит Кијевски 94 (10).
Јосиф Јевреанин о катапетазми 95 (505).
—— Прекрасног житије 85 (94).
—— архијеп. Солунског слово 88 (246).
—— владика 109 (121).
—— јеромон. ман. Благовевештења Рудничког 120.
—— ерцхерцог 173.
—— види: *Брадати, Троношац.*
Јулијану препод. служба 28.
Јулије III, папа 208.
Јустинијан, цар 109 (115).

Каблар 37.
Калвини и Луторани 95 (484).
Календар 69 (512), 73 (199), 76, 107 (36), 109 (98), 112 (13).
Калинић ман. 10.
Калиста, патр. Цариградског слова 88 (14, 20, 249).
Кантакузин Димитрије 107 (197).
Кантемира Антиоха сатире 151.
Каравлашка земља 105 (57).
Караџић Вук 176.
Кариолуш, цар немачки 21.
Карло III Фердинанд, цар Аустријски 31.
Карло Леополдовић, цар Аустријски 40.
Карол VI 97 (770).
Кедрин Ђорђе 150.
Кефалонит Илија Макијат 221.
Кипријан види *Рачанин.*
Киријак види *Ћиријак.*
Кирил види *Ћирил.*
Климента св. житије 235.
Кључ, књига 94, 98; види *Илија Ливовски.*
Кобилац Игњатије, јером. 52.
Ковачевић Љ. 8, 9, 10, 24, 29, 38, 45, 47, 55, 62, 68, 79, 88, 89, 91, 97, 111, 120.
Ковиља ман. у Старом Влаху, храм св. Арх. Михаила 10 (5, 92, 149, 309).
Козме презв. слово 84 (74).
—— игумана виђење 94 (285), 113 (87).
—— песнописца Веститора слово 94 (98).
Коман 84 (81).
Коморан 39, 40, 51, 52, 59, 95.
Коморанска црква, храм ваведења, 39, 41.
Константин види *Ћирил.*

—— Философ о правопису 108 (107).
—— Михаило 228.
—— арх. Студенички 105 (61).
—— 111 (2).
—— види *Ракиħ*.
Копецки Мартин 229.
Копитар J. 182, 243.
Кораји 210.
Кориша, село 30.
Коришка Гора 30.
Корнила свештеномуч. житије 94 (104).
Косово 31; бој на — 134.
Костел кардинал римски 95 (478).
Крјукове ноте 232.
Крмчија 197.
Крстић Н. 176.
Крушедол 31, 39.
Крушедолац Петроније, расодер 39.
Ксантопул Нићифор 107 (172).
Ксенофонт 210.
Ксенофонта и синова му Јована и Аркадија житије 85 (68).
Кьерана 139.
Кузма и Дамјан 121 (211).
Куманица, ман., храм св. Арханђела 9.

Лав Јерменин, цар Византијски 83 (123).
—— види *Мануило*.
Лавровски П. 133.
Лаза из Нове Вароши 10.
—— 68.
Лазар, кнез 69 (512), 76; тропар и кондак 31, 72; служба му с похвалом 28, 40; житије 133.
—— види: *Барановиħ, Гавриловиħ*.
Лазаревића Стевана пророштво 107 (128).
Ламански В. 83, 91.
Латини, полемика и др. 31 (642), 95 (311—484), 97 (729, 745, 759), 110 (20), 112 (227, 277).
Латинка, баба 68.
Лекарство 70, 112 (51, 110).
Леонтија презвитера слово 88 (327).
Леополдовић види *Карло* III.
Лесновски манастир 83.
Летопис српски 31 (642), 126.
Лешка земља 109 (46).
Лим, река 34.
Лимонисова повест 84 (183); слово 94 (40).
Лин, учитељ јерменски 112 (274).
Литва 94 (10).
Ломница 120.
Лудвик ерцхерцог 173.
Луке јеванђелиста житије 94 (317); служба и житије 28.
Лука 68.
Лутер и његова јерес 111 (267).
Луторани види *Калвини*.

Љубибратић Стефан 107 (102).

Макарије 107 (172).
—— препод. слово 111 (254).

Макијат види *Кефалонит.*
Макрина 59.
—— монахиња, 239.
Максима св. слова 94 (325), 95 (506); о вери 1 (36), 112 (221).
—— Исповедника, питања 100 (417); слово 101 (695).
—— архијеп., деспота, тропар и кондак 31, 69 (512), 72; служба са житијем 28; житије 84 (666).
—— патријарх 139.
—— Грка, о крштењу 112 (245).
—— 109 (121).
Максимилијана и др. житије 85 (83).
Мала Русија 109 (46).
Малобрат 145.
Манихеји 112 (24).
Мануила, Ђорђа и Лава житије 83 (123).
—— патр. Цариградски 31.
—— 40.
Мара 133.
Марафар Захарија 123 (142).
Марије Јегипћанке житије 88 (309), 97 (301).
—— Терезија 191 (745).
—— 68, 133.
Марин мучен. служба 28.
Марица 139.
Марко, јеписк. писао службу св. Јеврему 55.
—— 68.
—— в. *Атињанин, Трачки.*
Марковић Ђорђе 207.
Марта 68.
Мартин види *Копецки.*
Мастило како се прави 109 (23 и даље), 112 (109 и даље).
Мата Матеј фра 145.
Матеј 82.
Мато 139.
Мелентије, јеп. Севастијски 123 (182).
—— његово виђење 112 (48).
—— митроп. Захумски 24.
Мелник 112 (211).
Меркурије великомуч. служба му 71 (348); служба са житијем 28.
Месецослов види *Календар.*
Метафраст 97 (688).
Методије арх. Моравски 3; тропар и кондак 31; житије 83 (316).
—— арх. Патарски, слово 88 (397).
Мијушковић Вуле 10.
Милешева, ман., храм вазнесења 34, 38, 45, 47, 88 (420).
Милисав 133.
Милићевић М. Ђ. 2.
Мита Тумач 108 (173).
Митарства 123 (133).
Митрофан, јеромонах 18.
Михаил, патр. Цариградски 110 (22).
—— 68, 133.
—— види: *Арханђел, Витковић, Константин, Пселолос, Феодоровић, Штибица.*
Михаиловић Алексије, цар Московски 109 (63).
—— Никола, служ. ман. Калинића 10.

—— Никола 133.
Младен 40.
Мојсије, пророк, житије 106 (91).
—— преподобни, слово 84 (231).
—— митрополит Београдски 109 (81, 102).
—— Путник, јеписк. Бачки 150.
—— види *Мурин*.
Молитве: од града 106 (286); од крви из носа 112 (54); од змије 112 (54); из Московског требника 96 (502), 107 (145 и даље).
Морава 37.
Москва 99, 105 (59), 109 (53).
Мстислав види Теодор.
Мурин Мојсије 123 (134).
Мусах, десечар 94 (336).
Мустај-паша, хаџи 120.
Мустафа II, цар турски 21.
Мухамед пророк 190.
—— II, цар турски 237.
Мушицки Л. 244.

Назарије види *Ђервасије*.
Назијанз види *Григорије Богослов*.
Намет од Турака на манастире 88 (420).
Напитак за царево здравље 96 (59).
Наума св. житије 235.
Неда 133.
Неофит преподобни 94 (309).
—— монах 3 (1).
Нергањ, река 18.
Неродимља Горња 139.
Никејски сабор 94 (294).
Никита философ Пафлагон, слова 95 (436), 97 (720).
—— инок Студитски, слова 95 (469), 97 (759, 766).
Никодим, архијеписк. српски, служба 33.
—— архим. Пећке лавре 33.
Никола св. служба преносу моштију 28, 38; чудо 112 (54); храм у Ст. Влаху 10.
—— в. *Делир, Михаиловић*.
Николајевић Ђ. митрополит 6.
—— К. 115.
Николић Риста, учитељ 34.
Никон, патр. Московски 109 (59).
Нил св. философ, слова 86 (31), 114 (69).
Нићифор, Калист слова 95 (509), 97 (768).
—— св. житије 235.
—— види: *Дечанац, Ксантопул*.
Нифонт св., слово 84 (228).
Нова Варош 10.
Новаковић Ст. 30, 63, 72, 97, 107—109, 112, 113, 118, 133, 135, 136, 138, 139, 166, 187, 188, 202—204.

Овчар 37.
Олга, кнегиња руска, житије 83 (244).
Онуфрија св. ћелија 45.
Осоговска Гора 107 (220).
Остоја, ђак 121.
Островица 228.

Пава 139.
Павле апостол слова 86 (3), 113 (79); види *Петар* апостол.
—— митропол. Карловачки 105 (53).
—— види *Поповић*.
Павун 139.
Паја види *Поповић*.
Пајсије, патријарх срп. 139; о житију 226.
Палеја 106.
Панчево 54.
Папа 82.
Параскева види *Фенек*.
Партеније, владика 105 (59).
—— јеромонах 109 (56).
—— јеромонах ман. Благовештења Рудничког 120.
—— 83 (220).
Пауна, дворничка 82.
Пафлагон види *Никита*.
Пахомије, учитељ 109 (78).
Перат-паша 54.
Петар и Павле, апостоли, служба 30.
—— патр. Александријски 110 (22).
—— патр. Антиохијски, слова 95 (460), 97 (745).
—— инока, слово 84 (115), 94 (270).
—— цар бугарски, тропар 83 (128).
—— цар руски 99.
—— Атонски. ћелија 45.
—— Коришки, служба са житијем 30.
—— поп 18, 109 (105).
—— 7, 59, 68, 133.
—— види *Дејан*.
Петке Трновске житије 95 (301).
Петроград 6.
Петроније види *Крушедолац*.
Печерски манастир 83 (211).
Пешта 139.
Пилатова епистолија 95 (500).
Писма и посланице, обрасци 109 (29 и даље).
Пољски језик 95 (478).
Поповић Павле 217.
—— Паја, учитељ 131.
Пост 112 (253).
Полуустав московски 95 (864).
Преда, дворник 82.
Прибојевић Захарија, игум. ман. Грабовца 50.
Пријепоље 6.
Продан 59.
Продановић Сава 173.
Прокла, архијеп. Цариград., слова 88 (394), 97 (107).
Протасије види *Ђервасије*.
Протопопић Бранко, презвитер 59.
Прохор Пшински 107 (220).
Псалми Давидови, предисловије 95 (879), 107 (7).
Псалтир како се чита 110 (35).
Пселолос Михаил 111 (1).
Пчела 106 (127), 107 (10).

Радован 133.
Радовановић Вучета 133.
Радојица 133.
Радукој 82.
Рајевски, прота 6.

Рајић Јован 178.
Ракић Константин. јереј 155.
Расија 236.
Рачанин Кипријан, јеромонах 97 (770), 89 (139), 101 (745).
——— види *Стефановић.*
Ривонердлос Јаковаћи 200.
Рилски ман. 85 (244).
Ритер Павле 236.
Ровиште 109 (39).
Родослов српски 127—129.
Родофиникин 199.
Роика 139.
Роман види *Борис.*
Рувим, владика Цетињски 42, 44.
Рудничка планина 120.
Ружица 133.

Сава Јерусалимски 119.
——— први аријеп. српски 4, 5, 69 (512), 76, 96 (502); тропар и кондак 31, 64, 72; служба са житијем 28; служба на пренос тела у Милешеву 34, 38; две народне приче о њему 34.
——— игуман Војиловачки 54.
——— митроп. Цетињски 44.
——— 124.
——— види: *Продановић, Текелија, Хоповац.*
Саватије, егзарх патријархов 10.
Савина ман. 140
Самовиле 114 (3).
Самоков 139.
Самсон 111 (248).
Самуил Јудеанин 108 (131).
——— види *Бакачић.*
Сандорска остров 109 (76).
Сарајево 24, 104.
Сарацени 106 (256).
Сармати 161.
Свети Андрија види *Сент-Андрија.*
Света Гора 45, 103, 104.
Сврљиг 2.
Севастијски мученици, слово о њима 84 (207); пролог 97 (255).
Северијана јеписк. Гавалског о шестодневу 101 (69), 106 (115).
Сегет 54.
Сегетвар 54.
Селим, цар турски 88 (420).
Сељани, село 6.
Сент-Андрија 28, 47, 97 (770), 101 (745).
Симеон види *Стефан Немања.*
——— црква св. Симеуна 61.
Симон поп 18.
Синајска Гора 109 (7).
Синаксари 97 (10 и даље), 98 (158 и даље).
. **пула** 133.
Сирин види *Јеврем.*
Сисои св. 117.
Скити 161.
Слова види: Амфилохије јепископ, Анастасије мних, Андрија, арх. Критски, св. Антиох, Атанасије, патријарх Александријски, Барановић Лазар, арх., Варлаам св., Василије, арх. Селевкијски, Василије велики, арх. Ће-

сарије Капад., Григорије Богослов, Григорије арх. Солунски, Григорије јепископ. Григорије монах, Григорије, папа Римски, Григорије Ниски, Дамаскин Философ, Ђенадије, патријарх Цариградски, Ђорђе ђакон, Захарија пророк, Иларион блаж., Иполит, папа Римски, Исак Сирин, Исихије, презв. Јерусал., Јевгарије монах, Јеврем Сирин, Јеврем постник, Јевсевије Александријски, Јепифаније св., Јепифаније мних, Јован, патр. Антиох., Јован Богослов, Јован Дамаскин, Јован Златоуст, Јован Милостиви, Јован, јеп. Јевхајски, Јован Синајске горе, Јосиф, архијеп. Солунски, Калист, патр. Цариградски, Козма презвитер, Козма Веститор, Леонтије презвитер, Лимонис, Макарије преподобни, Максим св., Максим Исповедник, Методије, архијеп. Патарски, Мојсије препод., Никита инок, Никита философ Пафлагон., Нил св. философ, Нићифор Калист, Нифонт, Павле апостол, Петар, патр. Антиохијски, Петар инок, Прокл, аријеп. Цариград., Севастиски мученици. Сретење, Теодор, игум. Студитски, Теодорит св., Ћирил, архијеп. Александријски, Ћирил, монах Тировски, Ћирил, архијеп. Цариградски.

Службе види: Амос, Ананије, Арсеније, срп. арх., Атанасије, патр. Александријски, Јанићије Давички, Јеврем, патр. срп., Јевстатије, арх. српски, Јеремија пророк, Јулијан преподобни, Лазар кнез, Лука јеванђелист, Максим деспот, Марин мученик, Меркурије великомуч., Никодим архијеп., Никола св., Петар и Павле апостоли, Петар Коришки, Сава, први архијепископ српски, Стефан Дечански, Стефан Немања, Ћирил, архијеп Александријски.

Смиљана 139.

Соломун 106 (271); његове приче 107 (1).

Софија, град 139.

Софијана Лазиница 10 (5, 92, 309).

Софроније, патр. Цариградски 97 (301).

—— види *Стефановић*.

Сперански М. 127.

Спиридон, јеромонах 18.

—— јеклисијарх. вел. цркве 139.

—— црква св. Спир. 155.

Србија 5, 236.

Сребрница (у окр. Рудничком) 120.

Сретење, синаксар 101 (567); слова 84 (141, 144, 148, 161).

Срећковић П. 70.
Срђ и Вакх 112 (211).
Сродства степени 123 (142).
Станка, жупаница 82.
Стари Влах 10 (92, 309).
Стефана, архиђ. мучење 111 (167).
—— деспоту Бранковићу тропар и кондак 31.
—— Дечански 69 (512); тропар и кондак 31, 72; служба 29; служба са житијем 28; житије 132.
—— Немања 4, 5, 69 (512), 76, 105; тропар и кондак 31, 64, 72; служба му 28, 55.
—— Првовенчани 105.
—— види: *Лазаревић, Љубибратић, Стратимировић.*
Стефанит и Ихнилат 107 (72).
Стефановић Гаврило, Венцловић, Рачанин, 84 (135), 101 (745).
—— Софроније, игуман Фенечки 127.
Степан 40.
Стојан 68.
Стојановић Тадија, поп 124.
Страбон 164.
Страгари 120.
Стратилата Теодора житије 84 (173).
Стратимировић Ст. 173.
Студеница, ман. 105 (61), 120.
Сулејман, цар турски 54.

Тадија види *Стојановић.*
Тамишвар 139.
Текелија Сава 157.
Теодора, игумана Студитског слова 88 (242), 94 (42), 97 (7, 13, 31, 118, 120, 135, 189, 209—214, 256, 267, 299, 300, 410, 413).
Теодор, купац 94 (216).
—— Мстислав, кнез руски, житије 83 (192).
—— види *Стратилат.*
Теодорита св. слово 123 (181).
Теодоровић Вучета 133.
Теодосије, игум. Печерски 83 (211).
—— јеромонах 120.
Теодул види *Исаер.*
Теописта 107 (123); види *Јевстатије.*
Тимотије, ђак 120.
Типик карејски 110 (31).
Тома апостол 123 (137); житије 94 (251).
—— 133.
Трапезонт 31.
Трачка Гора 111 (225).
Трачки Марко 123 (134).
Трепетник 117.
Трифуна св. житије 84 (140).
Тројица св., ман. код Москве 109 (53).
Трново 34, 38.
Тронопа ман. 128.
Труба види *Барановић Лазар.*
Трус Цариградски 94 (336).
Туча падала 26 (27).

Ћеластије види *Ђервасије.*
Ћиријак види: *Исаер, Јако.*
Ћиријакија, великомученица 85 (51).

Ћирил архијеп. Александријски, слова 88 (402), 97 (72), 106 (113); питања о вери 1 (36), 100 (416, 417), 106 (113); служба 28; житије 84 (667); види *Анастасије Антиохијски.*

—— философ 3, 83 (316); тропар и кондак 31, 83 (142); житије 36.

—— монаха Тировског слова 96 (440), 98 (278).

—— архијеп. Цариградског слово 84 (151).

—— инок 85 (20).

—— јеромонах, духовник 47.

—— јеромонах 109 (24).

Урош, цар српски, тропар и кондак 72.

Фенек, ман., храм св. Петке 21, 127.

Феодоровић Михаил, цар Московски 109 (29))

Фер, град 108 (132).

Фердинанд види *Карло* III.

Филарет милостиви, житије 85 (153).

—— јеромон. светогорски 45.

—— митрополит Битољски 109 (67)

Филип, јеромон. Кобиљски 10.

—— види *Вишњић.*

Фран види *Гундулић.*

Халмаш 18.

Хамартол Ђорђе 106 (131), 246.

Хљеб види *Борис.*

Хоповац Сава 59.

Хронограф 130, 131.

Хроника Ђ. Бранковића 135.

Хутон учитељ 108 (132).

Цамблак Григорије 132.

Цариград 84 (81), 109 (27), 112 (211).

Цетиње 42, 44.

Цркве запустеле 54.

Црна (Чрна) **Гора** 138.

Чарапић 225.

Челебић, село 68.

Черна, ман., храм Јована Богослова 18.

Џиве види *Гундулић.*

Шакиш цар 112 (69).

Шафарик Ј. 2, 83, 158.

—— П. 180, 181.

Шестоднев 95 (1—65).

Шишко види *Гундулић.*

Штибица Михаил, владика 22.

Штурац 120.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

Z
1012
S86
1901a

Stojanović, Ljubomir
Katalog rukopisa i starih stampanih knjiga